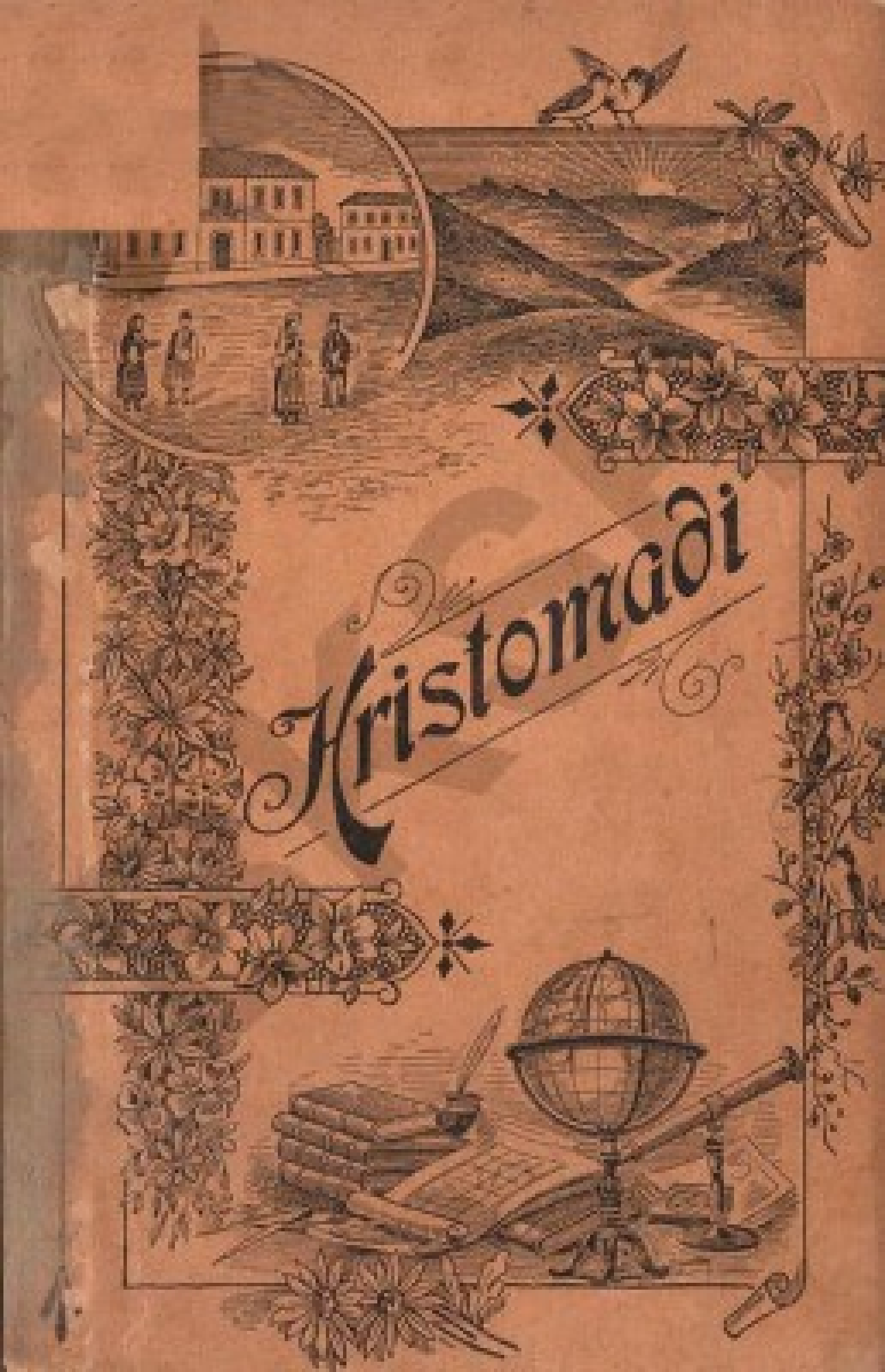
Kristomadi

BKSH

HRISTOMAÐI

A

UERHEQES HER ÇDO CTEHI COHETARI

ME ÇACTE HJESE

I. Vjersa
II. Kenge
III. Elalege
IV. Fjera te-vejejtura e vellazit
V. Herala
VI. Fjezë [illegible]

Ferra te ndryome e te vjeshtura per kendim
nde mescohetoret cohe.

Te-galuara e më te-mundte te-perkdyera nga gjakera te-hinaja.

nder

HE MEMBEETARI

BLSH
BIBLIOTEKA
KRISTOVOL. XI.

SOFJE
Ofiyuar nde stypnikenyet vajtit „Hri-Stolit" Kristo H. Luarasit.
1907

E jep tipografia zyrtare „Mbrojtësia" në Sofje.

BKSH

HARBOENJE.

Hrovini ghogure nde gide hotet te-gzhelerwore ka tregmare me mengra te-pakundrestuara, se kom-late gjilezej, kaue ndrodesuare e hulesuare dyke mesuare nde gubel te-tyre, zde nga kets ni pare nde ghe ge jane ala ge kane jo velem ma te-pa-sure, po zde me vetiare fjalogjë. Zde me dyke mendware, se zde kombi gne velem me ge te-ketizë zde mund te mbrafesoge e te apige nde gendje la-lezisë; te-parene copo te Hristomadhe, e cila eale botsare nde 1902, zi zde kete, e lera me gezimë' e-vetene ge zde ane t' i serbey kombit t' im te-dasure me sa me xjete me ane vieznve per ndro-fesin' e-ti vetiare; se pa vetia te-mira e pa ka-rakter te-ndregure ghe ge eat' e-kalle, ge te mos flen, eale me kapere per prinje e per dëm, se per dobi e per fitim. Leuda pra ge nde te dyja eale sgnëare me kejdes te-mad, zde besoy, se eale njaft e-goditure per te ndregur' e per te larteuare ee-tiat e koraktirine, zde perendaj spresy, se zde me gezim te-mad e me mal prej zemere prej gjil' alg-zeve, te-cilete dil' e nale meudoneue per paraqitjen' e per ndrejten' e kombit t' me, dote dorezoneue, ge tere gindja t' i kendoge jo velem per te dkuare

kohaun e per te shkelture, pō per dobi e per qetim nga çdo e-mele e nga çdo perlim, per te punuare me durim e me gendrim punera te-mira, jo vetem te-rejxtara per ata vzlenue, po vāe per yīāe gerezine. Se me te-vertete e pa mē te vogelene kundresti e dyshim se mē tepere lartesonit' e shkaronete karaktiri, kaqe mē tepere gerezite e lomhete lulezojne e benene te-bukure e fatbardhe.

Ti lutemi zotērīgeri kendoqes te mos na gykojne nxjere per te-mshtat' e per te-lojdhturet, qe munt te gejne nde gohet; sepse kejo s' ate gatuere dhe si dohzte. Herandaj u' e-mira punc per ati eate jo te gykojne po t' i ndihqene kembit me te-shkuare e me te-batuare vitzin, qe te-yīāe nde te-shkuarell te gjithese-pak-e-paka te ndjenue dobi geri prej tjeterit; se, sikundre kenai dene vāe tjetere bare, mandoqn gjuhe s' eate pjzhe e-mbaruare, benete e-kthzhe nie punc te-shkruari nde çdo dege te diturise. Late pcnajme pra me kuxim e pa te-lodhure, qe vāe yuha te na shkuronete, dhe kombi te ndrcqete e te lartesonte nde çdo gē te-mir' e te-rejxtare. U beftc.

Mbē 15 Mars 1907.

Ile memeēlctue.

COPA I.

VJERCA.

Lulja.

Me lule nde fuest una jam,
Zoti me ña bukurine qe kam;
Er' e-qenaar mua me uaqen,
Bukurij' e Qiellit me peiqen.
Kur ekoni udhes' e me uikoni,
U lutem iort, pake qendroni;
Nde dagi kohene tà ftoni,
Rini ? per mua pak mendoni.
Dyet-me-ni, kuje me ka bere,
Kua me ep qendrt e jete,
Kur si flutur me ka ekruar,
Kur të pitem me ka mbaar.
Kuti durim, u lutem, pa u tregoj,
Se te mbua mendjene t' uaj besoj.
Zoti qe qiellë e ka krijuar,
Ay udhë mua me ka qatuar;
Ay me ka ëene kete bukuri,
Ay me uaqen udhë me ep fuqi.
Herña me ment, mua dyke vesenaar,
Dote kujtoqe Zote, nd' e ka hapuar.

Lum ay qeri qe kupelon,
Për fjalët e-mia i 'beson.
I-urti qe drejt do te gykonje
Mesimi te-larte nga mua dole msonje.

Ctepia pa nenë.

Vallë si dote jetë pa nenë shtëpia,
Si murrë te jetë pa atë lumëria?
Ku të gjej gëzimine ëë ku tà kerkoj,
Oh! zem' e-saj e embël un' më s' e degjoj
Un' e-zëza kete jetë së dotë shkoj!
Nenën' e-dashure që s' mund tà shikoj!
Kur binja te fër, ajo vetë me mbalonte,
Ellë perpara se të lindja, me puthte, me puthonte.
Dashurin' e-saj nga këmbë që me ërçonte,
Së kuge nga pesqir' i-saj që s' me lëshonte,
Vallë ellë ne her dot i-shoh nde këtë botë,
Apo dotà shkoj jetëne të-zëz' e të koti.
Dit' ellë natë këtu këtje e kerkoj,
Po gëkund per lat të-kuq un' s' e shikoj.
Oh! kobet! kohe? pse më epejt ti nuke shkon?
Shpesë helmi i nenës sot jeten' me mbulon!
Ç' të beq un' e-mjera ellë ellën' ellë të mar?
Thai që mbeta pa nenë më mirë të shtrëes ndë var!
Kujdesin' e-mallë per mua ellë dashurin' e-saj
S' mund t' i gjej ellë që her' as dot' i kam pështaj.
Ku je? mos nenocka ime, pse me le të-shkrete?
Ç' të beq un' pa ty ëë si dot' shkoj këtë jetë?
Ah! vdekje, vdekje, që s' ke kupë mallëngim,
Po na pembren të-dashurët pa perdellim.
Vër' e-zës shumë të-dashure kane mbuluar,

Ec kane lene pas zemra me te-tepre te-helmuar.
E-ketiše ëše më koq est' ëše zemra ime sot,
Po Ti perdeše-me ëše me ial dasurimne t'ent, o Zot
Lam ay qe ka apresene nde Herendia,
Ëše heđ giđe helmete nde duart e-Tija.

Kiste a s' kiste koke.

He dite dnaše per gsh Koli me ecket' e ti,
Bene fjale giđe tok te piqen nda qe stepi.
Po Koli si pertac qe se dite te vrje kaluar,
Herandaj sokete me kembe perpara kšaine ckuar:
Si u-posqne giđe tok, nde qe pyš u-shtenan,
E kur me qe here qe sprše te-maše oikuan.
Coket done: kehu duhete te kole ndosqe ari,
Ec Koli, frikacaku, qe te pérqe trimeri,
Tha: mbaul vent, dote ayq nde sprše ec dote oikoq,
Nde ka ndosqe aruar, me qe here dotá puoson.
Hyri kal' i-zis, po arnaja koken já kepati,
Nde mest te kelyseyet, e kolese já fali!
Cokete qe-kerce Kaline-paste e hosqne,
Ec kur e pane, me tmer duart' i perposqne.
Ca dosin, kiste, te tjere dosin, kokë s' kiste.
Po qe stje intje nga dale lliste e doste:
Ese beni këto pune keuta te-pamenduar,
Mos bäji keuta, s' este çudi qe kemi haruar.
Lete vemi sprji nde e sosqa, o soke,
Ajo dote na done, kiste a s' kiste koke.
U-ngritne, nde e sosqa vatse me Kolin me krah,
Es' ajo baske me tä u-manë, kur e pa!
Na dnaj te-vertetën, moj zoq' e-ndernar,
A kiste Kolë koke, a s' kiste, se kemi harruar.

Pa dhe une s' di, o zoterij te-urtuar,
Se kiatz a s' kiatz koke dhe un' kam haruar.
Ka bura ãe gra, qe asame epejt harojme
Se kure nak perpiqen te-mirene ti mbojme.
Te-keliãe nikoqire kure nak mbrodesojme,
Dhe gjithe jetene kesta, po, te-zeze dotã nkojme.
Ruhi nga pertesi e nga te-mos-venit' nder ment,
Nde doni te mos jeni si Koli dhe e zoqja pa ment.

Dimeri dhe Vera.

Dimerin' as njeri kare s' e kerkon,
As panerat' e-ti njeri jã levdon.
Te-varferit kur degajne, se ay afeton,
Me frike e-mahãe ata i pseton.
Se dhora dhe akuãi gakne jã kuãon,
Pa dhe asnje nga ata nde var i mbulon.
Si mundim, dhon' ata, dimerin tã desirojme?
Dhe me sy te-mire nev' ate tã ventrojme?
Si mundim tã duam kete plak te-vrestire,
Qe mjerave te-varfer gakne vã ka dhãne?
Kur i mbetem Marsit mbi dekimn' e lesson,
Kur me akuã lerre lidhe ay e mbulon;
Kur dotare q' ahãeton ay fare s' e kujton;
Pi' i perpjek anien' dhe ti jã copeton,
Si munt zmerin' e ti ee tã kujtojme,
Qe punet' e-ti neve po na ekzistojme?
Ah! dotar' i-mjere me kot me të luftom,
Ho bisqu e qendro, se ment fare te ekzetom!
Tiã te-ligat qe ka bere, kudo qe ka vãuar,
Bota i mban ment dhe nuk' i ka haruar.
Bimat' e-bukura nde fusen, q' i ka perveluar,

Nde zemret te bujkut vertet jane ukruar.
Ike, o dimer, se vmrin' s' dua të kujtoq,
Behar' e-bukure, ate vetem deseroq.
Eja, eja më shpejt, o behar, behar i-arnar,
Se mjait ky dimeri na tretë e na ka kukuar.
O djerë' i-bukure, ëndrrojat t'ende na lesë,
Te ngalç te-vdekurit nga gumi, te luten, u-afero.
Ha siko detare, si nga zemr' ay kendon,
Me gezim te-madh nde drit ayne shfeton:
Me fjegyrese ne dore nde maj' te shiese qendron,
Se behare e ka mik edhe per nezik ay s' menton.
Bujku me qas te-madh ben gatt parmenden,
Ha siko, sa i-gezuar zcen me ate me kuh,
Ha siko-je si gahtare, qe mer armet' shis lenden,
I mbeshtjellë gjith mar' e bukur, mer zogar' e del per gah,
Fusat' edhe malet, vertet, kudo gelbenojne,
Si ar zoçkate me kenget vrasel na shurdhojne.
Tahtari keta kenje gahmn' e si po kerkon,
Se behari nga gjith' anet kesatu nerin' e gezon.
Te-varferit per dru dengjej nuke mentojne,
Dhe degen-t si me gas ndeper fushate kendojne.
Nga gjith' anet lulete se bukur lulezojne,
Edhe zemren' e njerzit vertet se e gezojne.
Si t' mos duant e mos qajme per behare s-arnar?
Si te rriu' ast gjak te-tioht, kur kesatu na ka bekuar?
Vide jeten t' tuaj un' behare dolë dua,
Se per dimerin' e-keq, as amane, mos ëua.

Vejejtja e Urtesise.

Sa s-vejejtare eshte pasja e urtesise,
Kur kerkonete apo nde kehet te djalerise.
Nde ar edhe argent mos kerkoni lumerine,

Se pasja pa urtesine vertet sjellë varfërine.
I-lumur' eut' ay qeri qe ka getur urtesi,
Edhe deseron te mbrofteseqe giil nde mençeri.
Urtesia e ben njerine vertet te-mbaruar,
S' ajo ka burnar nga Zoti, nga Zot' i-urtuar.
Qe ku burojne nde kete bote giil kelo te-keqia,
A nuke eshte reqe ajo vrete mapesia?
Nga sa mundime njerezia dote ishte liruar,
Nde koqerit urtesine nde klasin punuar!
Te-drejten' e te-miren giil' njerezia e levdojne,
Edhe me fjale tregojne sikur i desherojne;
Po keto sta dukun nde te-fjeret te eikojne,
Edhe per vetehte te-drejte se jane mendojne.
Te-metat' e-vet vetem i-urti i kupeton,
Se per te-ndrequr nio ay nume desezon.
Çdo qe le-ligu te-urtiet nga vreja e largojne.
Se te-miren' e te-fjerevet si te vetehes kerkojne.
Ata gezonen, kur sikojne, se te-tjeret mbrofesojne,
E perpiqene jetone me nder e miresi tà skojne.
Te-halumsrine sta dine tà ngushtojne,
Te-semurine sta dine, me ç' bar tà sherojne,
Te-nevojtimta sta dine, si t' i ndihmojne,
Edhe çdo miresi qe do bere e bejne, se kupetojne.
Ç' miresi mund te presem nga ne njeri pa urtesi?
Ç' te zaira mund te dalen nga ne njeri pa mençesi?
Solomoni ka te-drejte, qe te-giil na kesiHon,
Urtesine me te rokim, na ngre e na lanon.
Po te duam jeten t'one, me gezim neve tà skojme,
Edhe pasja te-vertete pa dyshim te trasegojme,
Te perpiqemi per dita dituri me te lidhjme,
Qe ne daçim giil te-mirat ne te trasegojme.
Dituria e-vertete rembon pas ar urtesine,
Qe nde zemret te njerint sjellë vertetia humerine.

Urtesi, sa ljal' e-embel! eja e u-afero,
Πemmbi qerezin' e-varfer zja rãz mbretnró.
Arẽte mé spejt koha, kombet gjã te kupetojne,
Se lalbardesiq' e tyre este vetem ty te te fitojne.

Herezite dote flasene.

Sa-do me kujdes te akos nde kete botë,
Dot' te ẽuhet, se este fare e-kotle.
Πerdit po-ẽna te flasen per ty dot' degoi,
Πo nder mendt mos i ver, se doçi pesoi.
Hẽterime te-meširq ty dot' te pustojne,
Se guhet trazovaçs kure nuk' punojne.
Me pun' rãz pa pun' ato srç ẽuhet te bejne,
Πo te-mjerat spejt osc mé von pjesen' dote gejne.
Eãz nde qafa i-mençim e me urtesi punon,
Πrape dote ẽone, se ligesia te mbulon.
Πo as-gc nder mendt mos ver' e-mos u-trumbuño,
Πunen' l'ende te mbaros, ate vetem ti siko.
Πo te jes i-ẽemçar, e te-varferin vesiron,
Πo te jes i-soli, de punet l'ende i mbaron,
Πo te jes i-kujtuet e te-drejten deseron,
Ouese qeres dote ẽone, se vetehen' levdon.
Πo as-gc nder mendt mos ver' e mos u-trumbuño,
Πunen l'ende te mbaros, ate vetem ti siko.
Πo te jes i-asper' e te-varferin' s' kujton,
Πo te jes pertac e punet' kure s' i mbaron.
Πo te jes i-atrember' e te-ligen deseron,
Vertet ti je i-gyzuar, Zotin qe s' e kujton.
Nde qofte se vete pas kohes' e i-ndenuar,
Se trazoves per dit me qeres te-ndenuar,
Dego, te ẽone: A nuk' dime kete madestuar,

Qe s' ka nde shpi as ne heçke per te struar?
Ilo as-ge nder menti mos ver' e mos u-trumbuño,
Hanen' t'ende te mbaroe, ate vetem ti eiko.
Ilo te mos visne, e te jne i-strengnar,
Me qeri mos trazoene, e giđ si i-helmuar,
Ila fjale çđ dot' done, se je i-akallnar,
Smundje e-keqe e paska pushuar.
Kesne nde qofe, qenke vertet per-ke ngykuar,
Se s' ben ate qe Zoti te ka urdheruar.
Kane te-drejte per te-ligen' te te gykojne,
Te-ketijte nga here nga hota dot pesojne.
S' mund t' u pelqe te-gilleve ndo-kete bote,
Makar qofe i-pasur, i-ate e i-vertete.
S' mund te apetoe edo per te-miren mos te gykojne,
Me çđ qe dembonen edo ge nuke fitojne.
Ilo te dune gilleve te provoe qe t' u pelqe,
S' mund te jne i-drejte, se bulare dote gen.
Bej pra ti qdo qane me ndergjegje te-qeruar,
Oko-e jeten me paqtim, Zoti si t' ka urdheruar.
Her te-ligen qerezine qe i ka pushuar
Fal-ju Zotit t' i apeloqe, qe te jene te-bekuar.
Sa me teper mresin' e te-drejten deseron,
Armiku ca me teper te-ligene te beqe mendon.
Ilo as-ge nder menti mos ver' edo mos u-trumbuño,
Hanet t' ende te mbaroe, ate vetem ti eiko.
E-drejta esht' e-drejte, ajo dot' mbreteroqe
Herin fillur pas asaj s' mund te mos fitezoqe.
Mbani pra te-drejten, de ndergjegjen' e-qeruar,
Qe te jesh faqe-bardhe, edo jo te-turperuar.

Si vate tatepjete djali im!

Nenë e-varfer më që djalë të-vetëm kam qenë,
As më dëgoni, u lutem, sot un ku kam rënë.
I'ifte shpresat' i kisa fort tepër të-jetuar,
Po e-koqja që më gat nga mendja s' më kish ikuar.
Vdekj' e-tij e-zeze nuke që nga Flerëndia,
As kure munt të flem, se ës nga varfëria;
Po ç' e-keqe e-madhe fort koq e pëvetoj,
Ge fet nga syt' e-mi shkur më fluturoj.
Mos mentoni, të-drejten se vate të mburoqe,
As kio dal për ăz të-kuaj, që të ushtroqe.
As mëkoq' asnj ahe e vrau, as nde dell u-mbyt, besoni,
Po që fat m' i-kriq ë gat, u lutem, më dëgoni.
Kjo est' vdekja e të-pirit, q' u-bë shkak për jete,
Kesht djali im i-vetëm mori tatepjete.
Ky farmak i-lik, farmakosi dejt' e-ftë
Mbyti mendjen' e ăz ndjenjat', e s' i la vetës.
Sa shpejt ay ra nga lartësira e burrërisë,
Ge humbi fuqen' e jetës' e ahe të djalërisë!
Kesht ecët e' ata që pinxen nga ftë' e urtësisë,
Që mendtar që largonen' ng' ajo ftë' e Flerendisë.
Humbi nde çmëndim e faj, kumbi, po, për jete,
Kăki vëllezën nde var, kesht mori tatepjete.
Opata e të-pirit kurorën' e qëriut e copëton,
Faj ăăz dëfrimet veriti qerën' e tërperon.
Humbi djali im, i-gori, dyke rënë tatepjete,
Po më humbi ehe mua, që të mos ngre krye përpjete.
Sa nena nde këte botë nga zemra sot vajtojnë,
Kurban ëemij' q' janë bërë, ehe s' munëin t' i hapojnë!
Zërrat' e të goravet, përpjetë që ngrihen' e qajnë,
Degonen si zër' i kambanes, të-vdekurin kur mbajnë!
Un' e-gora kur s' pandehna, djali im të më harroqe,

Ebe ndeper kete ndie kaq' me vrap ay le ekonë.
Ilo mjere! se eperesat' e-mia duaße te-kotta,
Ilzeza ime este vetem nd' ato varet' e-flohta!
Mjere! me te-verit per mallerin' e djalerise,
Mjere kur largonet nga udhet' e Perendise!
Mos flomi, se nde kete bote jemi te-siguruar,
Me rezike nga çdo ane, kudo jemi rrethuar.
Ilo te-piret' est' m' i-madh, gjithe botën' e ka pushtuar,
Ligesht q' u sjell te rinvet, est vertetë e humbur!
Sa perinder me te-teper kjo e-keqe ka helmuar,
Ka te-daaure ka humbur, dhe pa koh' i ka mbaluar!
Ç'vëzezer eshë motra, gjithe tok kete panojme,
Kete aremik, te-piret, nga ßeu yne të dbojme.
Te-perviseemi me zemre, urtesine te kerkojme,
Se kesht ne dost mundim nde te-miu' te mbrollesojme.
Lumerine munt të gojme, vetem ne të deserojme,
Kesht jetene gezuar, dote mundime të shojme.

Te-gareta.

Qerte kete gezonen me te-lehur' e te-kafasur,
Se jane pa qyq, e jo si qeria me ment e i-mbuar.
Arinte shin leonet kete hahem' e te zihen,
Se jane kafshe eshe nga turpi ata nuke nxihen.
Ilo juve, djem shqa vasa, Zoti u ka dhene ment,
Qe te mos punoni kupe punera pa vend.
Kure nde zemret t' uaj zemerimit mos i egni vent,
Se i-ketiai quhet' i-mare eshe faqe pa ment.
Gojen' e duarte t' uaj, Zoti aa ka krijuar,
Jo te zihi, dhe qeri tjatrin per te çnderuar,
Se duart' i kemi vetem per te punuar,
Se gojen te flasem, e Zotin per te bekuar.

A kini pare ndonje djale a vasa te-zemeruar
Te zihen' e te hahen posi qente nde balle te-ngateruar?
A kini pare ndonje here bure ose gra te-zemeruar,
Qe gasen me kreq se kasaet, se s' dine te turperuar?
Vertet, s' ka turpi me te-mall, se nderin qe zemerojnet;
Ky nder me gyq e me ment keshtu kreq te mbrojnet.
Bura, gra, vasa edhe djem, nga Zoti te-urtuar,
Hiqni dore nga ky eshk i-kreq edhe i-mallkuar,
Sepse kurdohere ay u ka per te turrnbulluar,
Edhe jeten' i' naj nd' ka per te turperuar.
Nde vent grindje, te-sare, te lehur' edhe te-kalcuar,
Dasuni edhe vellazeri qe jan' nga Zoti te-urdhr.

Cili eshte i-humure?

1.

O Herendi! ep-me pasje, derisa mbret' i Egjipteise,
Ep-me pasj' edhe inqi, qe te benem mbret' i gjithesise.
Luj' e di, per te-mir' a per te-lige epnjso ju-degun,
Me pallat' e piramida ase fagi u-dheretua.
Ujerat' e Nilit, qe ujitin terre dene me flori,
Benin mbretne te mendoje, se s' ka me t' mire siguri.
Ushtri shkjaverca gumoxin' si malingoqat mbe kembet te-ti
Te mundur, te-kapalur me mijera vjet nde skllaveri.
Me ze te-mall nde mest te trazut tregetia oesthate,
Tregetaret' qdepsare nga te-gjitha anet' e botes' i siate.
Magjistaret' edhe prifterine i kisin posi perendira,
Se me mjeshteri' e tyre si pas zemres' i benin emne qudira.
Po ka eshte pasja, lavdia edhe inqia e Faraonevet sot?
A nuk' ishine qenyere edhe terre jetese e shkaue kot?

2.

Gruku i-mocim derisa: O Herendi! ep-me filosofi!
Edhe mbas-e ane mb' ane vendin t' im me diturí.

Lutja e-ti me te-vertete se epreſho ju-degua,
Me lavdi ſe dituni me ſe-tepr' u-ſhurtua.
Mjeſterij' eſht fuqia tere Greqine e kiſe mbuluar,
Mendjen' e tere botes' e kish eſht e ka pushtuar.
Çdo kodre, çdo lume, çdo vend e mbuoi me bukuri,
Se mendja e-ti u-duke ishte plot me mjeſteri.
Nde baſket te greksut l'mençim ishte ekruar vetem mbrendesi,
Dit' e nat' ay perpiqej, qe te qenc artesi.
Nga greka i-moçim bota sot ka kujtime te-ſendhertas,
Se zer' i tyre hingeſkin ndejter skolit te-degnar.
Po ku jane sot ato koke si burim i-pambaruar?
Vertet se vdekja pa maſkenim nde ſket i ka mbuluar.
I'ille nderi ſe lavdia, qe kishte qe here Greqia,
Eſht gide punet' e-qudiçme, qe breza patesia,
Ah! kjo far' e-ndrikime, ku vale gezdehte sot!
Ec' i pyet etyſnat' e-tyre, po eſht nde u-ſençin, esht kot.

3.

Moret' i Romese derisin: „O Herendi e-dauuri ep-me faqi".
Lutja e-ti epreſho u-degua, po fitoj me stremberi.
Nde pake koh ay here boten' e-nojture e pushtoj.
Se Herendine qe s' do stremberi ay fare e hazoj.
Faku i mijerave qeres te paiajme qe u-kaſkus
Harku e vate nde Qirſh, ſit nga Zoti u-degua.
Zemerimi eſht Tipesia e Neronit te-degnar
Me ekrenja te-zeza nde istorit te botes' esht ekruar.
Ku esht eſht ka gendet fara e keti qeriu?
Ekoni e pyetni ſkuse qe u-hap eſht e perpin!
Ku jane paſatet, lavdia ſe mbreterij' e ti?
U-treſne eſht me s' genden, si ſkenjth' qe besat hi!

4.

He tjeter i passemar nga zemra lalej: „O Herendi!
Me ep te-vertetin, zemre te-qenuar' eſht drejteri".

Lutj' e ketij ã' e sokevet te-tij qe herrse u-degza,
Qiellzi u-hap, dhe bekimi i Zotit mbi tã u-leshua.
Keta te-mjera nga bota lsime hedhure e te-mallkuar,
Flo nga ay Zot' i-vertete gjithnje lsime bekuar.
Fide sa vasse pas kesaj mendje jane sot te-semuar,
Sepse pallate, pasje, luqi dhe lavdi s' kerkuan,
Nga Farisoni te-hedhur, te-merzitur e te-mundsur,
Qindera vjete nde skllaveri e nde te-kequa i hosin akuar,
Flo drejtesia dhe e-vertetsa me se fundi mbretnuan,
Dhe ilsen' e Hanaanit nde koh' te-ndare e dituan.
Flasja, luqia dhe lavdia, ky i-mjere qe kerkonte,
Iete vetem dasuri dhe drejtesi, kelo' ay desheronte.
Flo ku eshte kjo pasje a mund ti sohem vallë me ndonje vent?
Flo, dukete, mund tã eshte ndeper botet çdo qeni me ment.
Zjarri s' kish luqi tã djegte, as permbytja s' e perpiu dot,
Sepse Zoti vete iete ndihme, dhe qyte ç' bene s'a vane kot.
Drejtesi! o drejtesi! ti je pasje, dessr dhe lavdi,
Si lum qenia qe te pushon, se vetem ti sjell lumeri.
Na qenes eume te-semuar, nde kete bote qe kane akuar,
Me gak nde istocit zinxhit e tyre u jane ekzaar,
Se nga e-drejta e nga Zoti vete qense fort te-largyuar,
Flemadaj ters pas brezi nga bota dot' jen' te-mallkuar.
Drejtesi, o drejtesi! mos hapo te-mjesen Qiqiperi,
Eja dhe mbretnro nde zemret te çdo qenia.

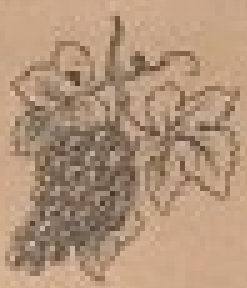

COPA II.

KËNKË.

Te qetuarit' e detit rër te valevet.

1.

Anija n' det po udhëton,
Heqarta pa rrezik po ekon,
Ee udhëtar' që e vesatos
Zemrene aume jà qezon.
O udëtar i-lodhure!
Pse je kaq i-gezuare?
Se Zoti im me gjë që lë,
Te bamp ume, ay s' me le.

2.

He herea detit' që r' e mbuloj
Te-gjithë brend' i frikesoj!
Herveç se që i-lodhure
Që lirisht aum' i-prejture.
Me imet čerresen: Mesoqes yn!
Humbasem, er' e-eger lyn!
Nga ky rrezik ti ma upeto,
T' puoqjme valet, urdhero.

3.

Lutjen' e zyre e degoj,
Ee valevet Aj urdheroj;

„Qendroni", ña, ãe i pasoj,
Se qefesi dein' e puntoj.
Habitesin me frik' e tmer,
Cil' este ky, qe dot' ãe er'
Fjalen' e-tij degojne;
Heherros u-nderuane.

4.

Valet' e botes' eñe sot,
O spieti im! vertet jan plot.
Zotit j-u lal, se te degon,
Se jeten t'ende të spetun.
Nga qieši lart ay vostrou,
Si mbret te-giš' i uaderon;
Vale ãe er' perpara tij
S' munt se te bejne ligesi.

Mire se arilte.

1.

Ola! prehj' e-verteta nak' este ketu,
Herse te renkoq e te qan un koeta?
Mundim' eše helme s' me bejne dot dem,
Ho vesd' i lavdise me eprejt me aferon.
Dot' me presen' eš' engejt me gas eum' te-mad,
S' embel dot' kendojne: „Mire se na arši".
Iisuj, po, per mua ata i dergoj,
Nde Qiellt te me spiun, qe un, të trasegoj.

2.

S' ka, s' du' per kenaqje ketu te mundoj,
Se me t'-mire vent une du' te kerkoq,
He vent eum' te-ndriçim ãe lare ps faj
He vent eum' te-lumur, qe te poq pasketaj.
Dot' me presen' eš' engejt me gas eum . . . .

3.

Fiẽ' gerra nde botet ane po nikoŋ,
Fo Zoti nga gide keto me epetoŋ;
Fer trasegim t'im ane vetem kerkoŋ
Lart Qjaẽe ãe engejt, ãe me Zotin te poŋ.
Dot me presen' eẽ' engejt . . . . . .

Drejteria mbreteron.

1.

Lete ngreme zeme sot,
Te kendojm' me zemre plot:
Drejteria mbreteroj,
Deaperime e epeloj.
Ej perpara eko me kuxim,
Dot nos mbetos pa filim;
Dreteria ka fuqi,
Ka permbys qdo stremberi.

2.

Armet' Vona jan' keto:
Dashuri e drejteri;
Eja engjt, nos u-meso,
Te luftojm' me trimeri.
Ej perpara eko me . . . . . .

3.

Aremiku me s' kuxon
T'ape kryet, s' e pesoŋ;
Drejteria mbreteron,
Herezine e larŝon.
Ej perpara eko me . . . . .

Vjejtja e kohese.

1.

A je mendsur kure ti per kohene, qe e humbet,
Se sikon ãz ty nuke te pret, me te-vertete se nuke pret.
Me kralí' ajo po fluturon ãte s' mund të qes, kur e kerkon.
Çemo-e kohene qe nde djalerit, qe te mos vuas kraq
nde plegerit.

2.

Ah koh' e-art' e-skuare! tasi fort mire kupetoq,
Se s' dinja, si te te çemoq, po, s' dinja, si te te çemoq.
Mesimet qe kam humbure ãz ortesine nde skola,
Jane mbelnar' rãz s' kllenem mé; mes qoft' per tjetere
kejo mjeresi.

3.

O kohe e-bekuare, me te-vertet ti je thori,
I cp sperlut ne lumeri, me te-verlet qe luseri.
Tasi dë, si te te perdor, mesim ãz pasje te filoq;
Vjejtjene t' ende un dot mos hapoq, si më te-larten gë
doth çemoq.

Urate per Sultane.

1.

O Zot' i gjithesise sikó-na neve sot,
Te falemi, degjo-na, se vijm' me zemrat plot;
Bekimet t'ende duam, o! dërdi-i pa kursim!
Mbi mbreen Sulltan Hamide rete sot perdeshim.

2.

O Zot' i gjithesise, per mbretterin' e-ti
Te falemi nga zemra t' jë mbaw nde siguri;
U-stolle dit nga dita nde nder ãz mashëri,
Se te tregoq' nga hera te hipe dashuri.

3.

Te-gjël qeveritazet, o Zot, ti i bnko,
Me perdeĸimn' ɛ-mɛ̈ll' Ti nga hera i veutro;
Me dasurine t'ende te krue soqeri,
Se vrtem ateisre dot kshe drejteri.

4.

O Zot i gidesise ɛlko-na nɛve sol,
Te lutemi, dego-na, se vijm' me zemrat plot;
Nɛ duam ortesia te nbreteroɳ' kudo,
Ee nbreterine t'ene kure mos e hapo.

Ditt' e djalerise.

1.

Dit' e djalerise jan' per te kujtuar,
Kohen' kur e ekonim gjë me gezim.
Lodrat' e-pafajsɛ s' jan per te haruar
Zemrat t' ona plot me dëfrim.

Ilyj te-dendur, fus' te-gezu
Eĸe sot un' s' munt t' i haroɳ, t' i haroɳ;
Mal' e ɛpres, te-gjëlu baeke,
Ilrap ngjɛ zemra i deseroɳ.

2.

Jet' e djalerise e se lumerise,
Ah! qe s' u haroɳ dot un sa te poɳ.
Ku je ti, o kohe, koh' e bukurise!
Ilsg kreetu me krah' iluturon.

Ilyj te-dendur . . . . . .

3.

O kjo jet' e-akuar' est' per t' deseruar,
Ilo si ful' e vezes kur luiezon.
Emr' i Zotit t'ene qoft' i-lavdenuar,
Se ɛdhe tani na gezon.

Ilyj te-dendur, fus' te . . . . . .

Dyert' e-hapura.

1.

Lajßitjst' e-mi' jane eunne,
Mendimet eunne mé te-liq;
Me te-qar' dot' trokas un nde dere,
Nd' ato dyer te-hapura.

Kam bere eum punera pa vent,
Kjo gßë' po me vjen mu' nder menti;
Iisuj me dasuri mua sot me lbon,
Qicäe un të lrësegoq.

2.

Mé i-dobet nga gßë seqtoret
Une jam me te-vertet;
Po dote vëte, se Iisuj lton,
I' as gjeri Ay nuk' deboh.
Kam bere eum' punera . . . . .

3.

Fajet i' ime Ay dot' lanę,
Po eäe çdo ligesi;
Kembet i' im' po, ejzej dote hyjne,
Dote soh un' ate lavdi.
Kam bere eum' punera . . . . .

H e g o j e.

1.

Kemi nga dy vnee, po vitem ne goje,
Vertet nga kjo eunne kßjeßet kupelojme,
Se nuke duhet te dale prej soje,
Çdo ge nga miqte perdit qe degojme.

2.

Dy sy, po ńe goje per te kavendsar,
Kjo tregon, se nga gille qe ke aikuar,
S' dahet perpara gjëeve t' i flaç liruar,
Mos pesos si eame qe kane pesuar.

3.

Dy dsar, po qe goje, Zoti na ka ësenc,
Nde ljalet te tij zy vete na ka ßerre:
Te flasem me kujdes ße gjë be punojme,
Qe te mundim vëtëlsane se te shukurojme.

Zeri i te-vdekurvet.

U-ngrys e u-be nate, eresire e-malit me te-gjil' anet mbreteron. Heneza me mijra yj qendrojne nde hapesiret, po per pak kohe; gjithe kejo bukuri per-se apejti humbete. Atje nde lindjet dukete dale nga dale qe drite e-çudiçime; atje po lint djelli nde mallerit te-tij. Okendijat' e-tij ndrikojne vër ngrohtne gjithe ç' ka. Ç' late ndrysim i-mirë! Ku eshte qetesia e natese? Ku eshte eresir' e-dendure qe mbulonte ärene? Herse çdo gje e-gatë sikur u-ngjall nga vdekja, levis edhe punon? Sepse dita eshte ndare qe te pikojne djerse nga faqja e punetorit te-lodhure gyr sa te ngryset edhe prape ay te ndjet nde game per te çlodhure. Po ç' jane vatë keta ndertime ehe keto kokeçarje? Ç' eshte kejo qe nerin kupe nuke ndjenet' i kenaqure? Vertet kjo eshte qe lulle, luft' e-mirë, luft' e-pambarsare, lufte per te jetuare. Dua te roj, dua te roj, ßerret punetori, edhe del me krye jashte nde luset te lulleise, me trimeri perpiqet' e mundonete per sa e mbaron punene. Keshtu nerin i mjere dite pas dite, mot pas moti mundonete, po ç' dobi nga kjo? Duarte,

kembele, goja zëe zemra, te-cilate jane liëure pas de-siravet te-mira e pas giëe bukurise, pasjes' zëe lavdis' se kesaj bote, nde luejt te kesaj lufte ndjenese te-pa-fugjsime; s' levizin dot, po rëe më kuq, te giëa kete benese gjuhur' ëëe bi! E-skuara e-largme, si zëe e-ta-niemja, eume kûpcÀet na tregon e na vertetun kete: Ku jane krimat' ëëe krimerreat' e botese? Ku jane gy-aerit' ëëe stergyuerite t' ane? Ku jane ca prej te-dasur-vet t' ane qe per-se-apejti me nevr kane qene? Ner-gigja este giî' ajo. Ata kane vdekure; skuan nga kjo bote, s' i sohem dot pergara më. Atehere e nuk' este nyriu si uvuk, qe per pakete dukete ëëe pastaj hum-bete? A nuke este si bari, i-cili sot este ëëe nesere liekete zëe ekelete nga qerezite? A nuke este si ne qiri qe e ouan e nuke ndrit më? Mjaft qave o nene lat-zeze! Bijte t' ent s' kane vdekure, se rojne, ëëe dote rojne; zer' i atyre po degonete, ëëe dote degonete sa te roqe bota. Uerinderite t' ane, jar' e fisi yne, si zëe miqt' e dasure t' ane qe jane fechure nga syte t' ane, s' jane te-humbure, se zer' i-tyre po degonete, kujtimet' e-tyre dote mos hiqene nga mendja jone sa te rojme, pa kur te bashkonemi me ta, ata qe te mbetene pas nee, dote kane kujtime per nevr. Vdes qe perint i-vobek zëe i-paqojture nde botet, po me-qene-qe ka skuare qe jete te-paqme ëëe te-nderçime, le prapa tij lemije me karaktir te-mbaruare, te-cilete me te-vertete jane qe zë i-pavdekure. Me tjeterne ane, vaes vergenese ueqteron jeten' e saj me tjetere meqyre per te-tjerete. U ndih me sa i mundet te varfervet, veetron te-semurete, e bath lolete te-semurevet e te-halmasevet, giëe qerezite i do si qe qé, ëëe se-gëdhe este qe sembeÀ' e-mbaruare, po pas pak a uume vjetve ëëe kete bapete vari ëëe e per-pin. Tjetri le paÀalet' ëëe pasjene, veir e kerkon ata

qe vaajne nde burk, benete ook me te-dennarite, u ndih ẽše benete kurban per te-liqte. Πo pas giše ketyre mundimeve rẽše kurbaneve mireše ẽše ky rembente papandehure nga ajo bote. Me te-vertet, se vari i ka perpire te-gide keta mirebereș, te-cilete bota s' i haron ẽše i qan, trupi i te-cilevet eshe bere pluhur ẽše hi, permbi te-ciline ekojme e ekeline pa menduare. Πo nuk' u pyes, a eshe pa vent te mendojme e te ẽmi, se te-perpjekurat' e tyre, puset' e tyre ẽše fjalet' e-tyre degonen' e tringellijne nde veset t' ane ẽše jane te-pavdekura? Nde hedçim syte ndeper vivlioθikat e-deguara te botese, te marene nde dore vivlat' e-vjetura te trimave qe kane ekuare, t' i vezgojme me kujdes, ẽše te qihemi me qindera te vdekure, qe çloθene sot nde var, neve pa fjale mundime me ata te flaseme, te degoçme zen' e tyre ẽše te mareme dobi te-maθr nga puset' e tyre qe kane lene pas. Me ata neve munt te lidhem' miqesi te-ngushte, ata munt te na bregojne fachtesira temeθa ẽše keshu munt te macjme eume gerra qe kupe mẽ pare s' i kemi degoare as dikure. Keta jane madhnie te-lloriçte e eume te-pasur' e te-pambarueare, po vetem per ata qe kane durim te remojme. Ky este zer' i tevdukuvet qe mẽ te-qiše anet te botese degonete. Me te vertete, se ata qe neve i quajme te-vdekure nuke kane vdekure, ata rojne, flasen' ẽše punojne me ane te punevet te tyre qe kane bere. Πlutarku, Πlatoni, Eimosθeni ẽše eume te-tjere a nuke rojne me lidhosdin' e-tyre ẽše nuke perndajne drite ndeper terre botet? Ceksipiri, Miltoni, Bakoni, Nyloni ẽše te-tjere. . . a nuke perndajne mendime te-larte e te-ndriçim, qe jane per mbrofesin' e botese? Πlaburi i Luθerit, reformatorit te-degoare, çloθele nde Vitemberg, po pergjigjet' e-tis perpara gykatesvet, fjalet' e-tija ẽše mendimet' e-ti po buçasene

nde vrset te gjëe botese. Iko ç' te ёemi per ata, qe kane ekuare jeten' e-tyre me karaktër te-kundrejte nga ata qe permentme! Iher ata qe kane qene prieje e botese, te kombit e te shepis' se tyre e te veteves' se tyre rёn kujtonene me maλekime nga kere bota? A ka geλitare vari zerat' e tyre, qe te mos degonene per turpi a çuderim? Iher sot te-keq rёn zer' i ketyre me te-giff' anete degonete; te-ligate, si rёn te-mirate, kujtuerne bres pas brazi. Kjo bote dote jete parajs i-verrtte rёn e-lamure, sikur te ronin vetem te-mirete rёn te-lqpё te ekzenin' e te suheetse backe me te-ligat' e tyre. Nga qenja e ketyre del kalia nde mest te se-mires' e te se-ligese-Rёn kestu ljalete, panef' rёn mendimet' e gille te-vde. kurvet te-mire a te-liq jane kenda qe bejne qerine te-mire a te-lik; rёn kestu jo vetem degojtse zen' e te-vdekurvet, po rёn fagia e tyre ka pastuare botene, rёn bota po i vete pas, per te mir' a per te keq.

Djrλi lint per dita per te-pastajmene here per qindera e mijera veta, rёn qe ze' i-trikuam degonete kudo qe ёote: „Ilrej ёuu je ndertuare rёn nde ёet dote kёtenre." Fomja te-dasura per dit pa maλeqim rembenene nga gar' i nengvet. Vasa rёn trima te-riq, plot me epenese per jete te-gate per dit i soheme se bien' pa maλeqim ndenc te-prehuarse korde te vdekjese. Bura rёn qra, pleq rёn muse te-ra, te-pasur' rёn te-varfere, per dit humbasene nga syte t' ane, po zer' i tyre este i-pavdrkuare.

Iko perveç ljalevet, gunevet rёn mendimevet te te-vdekurvet, qe nuke pusojne se-ёinari, si do qe te jene ato, vari rёn pluhuri i tyre qe ka mbeture ep qe ljetere se te-trikuam po te-vertete per gjёe qerezit. Ky ze deperton epirtin' rёn mendjen' e çdo qenia; deperton rёn zemeren' e ati qe s' do tâ degonje. Zeri kellёet e

ßotë kenta: „O njëtar që ußëton ndeper këtë botë, shëpia jote nuk' eshte këtu! nuke dote ekoqe sume kohe, kur zëri ti dote vin këtu zëri me neve bashke dote çlodhësh nga mundimet' zëri nga turbullimet' e kesaj botë. Mos ki shpresë nde pasjet, nde lavdit zëri nde ndert që munt te kesh, ato janë vetem per pak kohe, më shpejt, do-s-mos, dote ndahen nga ato. Karaktiri eshte i-pavdekshëm zëri me-qene-që koha e-tanishmja eshte jetja, mer ate dobin' e-perjetesimit, që munt te març, sepse ekzistë zëri që here ajo nuke kërcënohet. Ilia te gjith gjerma rëth ferra nde ußet' mos kër kokene t' i shkoj, ngsi syte perjetë nde ay Zot' i-vertetë zëri ako perpara. Mbaj ment, se ne karaktir i-mbarsure zëri i-djeshëm munt te bashkë mbeteritra, munt te ndritonë mendimet' e mijerave te riq, nga te-cilët pritet mbrodhësia zëri lumerta e botës. Dote mbaroq duke perseritur se: fjalët, punet' zëri mendimet' e të-vdekurvet që kane shkuar çindern zëri mijera vjeç perpara nesh kane pasur, kane zëri dote kane fuqi të-mahnitë nde botët, po, vertet, nga atë varrë zëri jeta e-pashoshur këj varit. Ilia këtë degojmë të-urtene pëmosi që na ka lene filozof i-urtë Sollomon: „Kujto krijuesin t' ënd që nde ditt të djalërisë s' ate. Që kështu nga Perendia zëri nuaj porosit' e Tia. Sepse nejo eshte gjëndësia per njerinë. Sëpse Zoti dote sjellë me çdo çdo njeri zëri çdo lachtësire ose të-mire ose të ligë". Ekë per ata që nojnë pas kësaj porosie vete qiellit flenet kenta: „Lum ata të-vdekurve që vdesënë me Zotin që tani. Po, thotë Fryma, që të prehenë nga mundimet' e tyre; zëri punerat' e tyre u vinë prapa shpresë".
(Shul. 14, 13).

COPA III.

DIALOGE.

Vasa Herdeλimtare.

PERA: **Herdeλimtarja** dhe **Lipesja.**

Herdeλimtarja. Sa ε-gezuare qe jam! Has dy a tri dit dotε kam dilen' ε lindjese. Oikoni sa te bukura ἀunata kam hazεruare! Kujt vallε dot' jά ap? Nenja εdhe babaj i-duane aume mohete, perandaj atyre dot' u ap nga qe mollε te-mallε ε te kuqe. Kete kukλe te-bukure dot' jά ap asaj vaiesh' se-vartere qe ε pase djε se-largu; sot mund te vinε prapε kohu. Sa ε-bukure kukλe eshte kejo! (e pud kukλene). Po ç' t' u ap baba-gyzit εdhe gyzue? Baba-gyzit dot' i ap kete fyελ, sepse atί aume i pelqen te verteλinε εdhe gyzes' i pelqen te degonε. Perandaj atyre dot' ud ap kete fyελ. (Po versελen me fyελine).

Lipesja. (Hyn nga dera εdhe kerkon buke). Moj zonεze, keshu Zoti te ἀente giἀe te-mirate, ep-me qe copε buke, se kam dy dit s' kam ngrene εdhe jam keq semure.

Herdeλimi. Ёja, moj marge, eja brends se εdhe djε te pase se-largu, εdhe me arθi keq, kur te pase

shallur' e lakuriq nde kete kohe te-flohete; kur te pase, me qe kane dëshirova te te kem me shpi ndë te te ndih pak, ndë gezonem fort, se Herendia m'a mbush dëshirene.

Lipesja. (Ventron potuk' ndë qiellete). Sa e-bukur' ndë e-madhe shpi! e-lumure je ti qe ron keto si nde parajse; Zoti te dërte më te-mesha e më të-mira.

Herdeshi. Nuke me ben te-lumure kjo shpi ndë bukurij e-saj, po qe tjetere qe e kam dërr nde zemer. Ho nuke me dua, nga je ti, moj e mjere?

Lipesja. Ej, tij, lark nga qe kam e-vogele.

Herdesh. A ke perinder, ndë ku jane?

Lipesja. S' kam as nene as baba, as kar' e lis' as pesendi nde keto bote; perinderite me kane lene te-vogele! kam mbetur veteme ndë nuke jam e-zonja te punoe, perandaj nevoja me ben te lipeq nga ndoqe cope buke, qe te mos vdes urie. Te lutem, perdhe-me ndë me ep qe qike buke, se jam sumi' e-urete.

Herdesh. Si të done emerine?

Lipesja. Marigo.

Herdesh. Oh! sa gezonem, Marigo qe te solli Herendia ketu! Une dot' u ap jo vetem buke, po ndë te-tjera gjera qe ke nevoje. Ta si te has, te mpopse mire dote vemi nde odet t' ime, atje ku kam roba' e-mija ndë dote te vra me qe pake roba te-tjera, se keto i ke here te-prisura. Une kem roba te-tepera, ndë nena me ka dene, t' ja ap kogi te dua ato roba qe s' me lipsene.

Lipesja. Zoti te dërte qe mije te-mira ndë gjë sa deseron zemera jote. Si ese solli Herendia nde kete shpi te gej kaqe perdelim!

Herdesh. Une gezonem më tepere se ty, Marigo e-dasare. M' i-madhi gezim qe mund te kem une ese te beq te mire te-nevojshmet. Une s' ooq vetem per vete-hene t' ime, ndë qdo qeri me ment keshtu dashete te beqe.

Ti'dhe te-pasurite lipsete te dhue, se nuke mund te-marene pasjene nde var, lipsete te jene perdehitshare, te vertetojne te-varferite, se kostu Zoti u ka per te bene më tepere. Eja tani te veme nde odet t' ime.

Qe nde vogelit do mesnare e-mira.

VETA: **Afërdita** dhe **Vitoria.**

Afërdita. Hesse nuke ke mësure kaqe çit nde skolit?

Vitoria. Nuke kam mësure, se m' u-merzit; mesimete qe kemi per te-mesuare jane kaqe te-rende, sa nuke me mundete t' i mesoj.

Afërdita. A perpiqese t' i mesoje edhe nuke mund, apo sikoi vetem lodrate edhe hanoi fare mesimete?

Vitoria. Ha, e-dikure edhe, se gjithe ditene nuke mund te mesoj, dua çdo te los qe çike. Cfoqrí' e mia gjithe ditene luejene edhe une me to bauke akoj kohene, edhe lozeme shume lodra te-mira.

Afërdita. Vertet, Vitori, dukete nga ndonje here edhe te lozesh, po ka kohe per te lojture, ka kohe per te mesuare edhe ka kohe per çdo pune, po kupe nuke ben te mareme kohen' e mesimevet rëa ti perdorime per te lojture.

Vitoria. Hosi! Ti paske kohe te mësare per çdo pune! Une nuke ri te çaj kokeme si ti. Kur me halute, ha; kur me fjhete, fle; kur me luhete, luaj, edhe kur me tekete, vete nde skolit; nuke jam kaqe pa ment si ti te fjhem qe tani me te-keqitse nome, edhe te mos jem e-lirosure te beq ç' te dua edhe kur te dua.

Afërdita. Gjumë me vjen keq, mëngja ime, se me kete rëë që ke nisure nuke dote mund të kesh faut të-mire.

Vitorja. Mua me dukete, se kam zene ne më sume të-mire, edhe jam kaqe e-gezuare sa mund të mendoe, edhe nuke vras mendjene e të jem vere dhëne e-helmuare.

Afërdita. Sa me vjen keq qe ja kaq' e-lajdituare! Dego-me ca gjera qe i kam degjuare nga flasket-eate, po të sikoe, nde mos t' u mbuste rëë ty mendja, se ja ednn' e-lajditure. Heriu, nde dashte të jet' i-mire, i-dobësim, i-nderçim, i-levdues' e i-kamure, grua qoft'a bupe, duhete qe nde vogëlit të nisçe të-ndertuarit e karakterit. Kelo të-mesta, që s' i quan ti per gëzuese, zene pene nde ty, edhe kur të pikse e të benes nene, dote bes e dote mundonce gjithë kesatu.

Vitorja. Une nuk' i besoj këto fjale qe me flas ti. Une di, se nde verset t'ene-gjithë kesatu bejne. Flas-taj, kur të pikem, dote beq më të-mira punera se këto që beq tani. Kur kam bere ndoqe faj, kam degjuare nenene të dote: „Fëmije esht, edhe s' i kane arëtuare mendet", do-me-dene kur pikte qeriu e benete i-madh, atehere i vjne mendte; sa eat' i-vogël, mund të beqe ç' të doje.

Afërdita. Kr sume të-madhe lajdhije, o Vitori, edhe sume me vjen keq, se zëe nenja jote pasha kaqe shumt sa ëhe ti. Nenja me ment kape nuke flet perpara të-vegelvet kesatu, qe t' u ape zemere per të ligene, po sa-do të-vegël qe të jene lemija, nenja duhete me kujdes të flase perpara atyreve, edhe të mundoqe ata per çdo lajdhije qe bejne, qe të dine, se e-liga ka mandim rëë e-mira ka fitim e pret levdate.

Vitorja. Hosi, moj Afërdite edhe nenene më bere

pa ment? As që nuke dëkr. Tâ dyz sos lare nenç te-ditur' e te-mesuare kam une, ti kepe nuke dote flisnje kestu. Kur vjen babaj qe jaste, qideqe i trequn, si ka skuare ditene, si zbaste me feqiqate, si i flazen' ede si u flote. Im' me flet te-ketiha fjale, sa as ndoqe grua tjetere s' muat tâ nxjere me kryc me ate. Ede babaj i flote: „Mire uâ bere". Lete mos te dukate, se nenja ime este ndoqe turuhaçke, qe nuke di te flase.

Afërdita. Tasi kupetoq mé mire, nooja ime e-dasure, se ede habuse e paske si nervene, pa ede per ty s' me vjen çudi, qe je e-ketiše. Si m'jere ata femije qe kane te-ketiše perinder, qe nuke dine, si te peim' e si te bejse femije te-mbare! Kjo me beu te mendonem e te ndjen mé šale nde zemren t' ime nevojen' e maše qe kemi per nena te-mesuara e me karaktir te-vertete. Te-parete mesime femija i nxjene nga perinderie nde shtepi, persendaj perinderie šukate me kujdes te-maš te dine, si te sšuarte perpara te vetvetvet, ede kur soluene, se femija kane te-ketiha te-merta si t'endete, duhate t' i mundojne femijene ede te perpiqene t' uâ çbuline.

Vitori. Tasi kupetoq, nooja ime e-dasure, se ke te-drejte mbe pâke keto qe me âr. Mbaj ment, qe here hashaten na flasate per qe çape, qe nuke kiste kujdes as per mesime, as per skoli, as per gesendi, se dy a tre vjet mbetej nde pâ ate taks, me pahir mbaroj skoline, po ede kar e mbaroj, s' iste e-zonja as per ndoqe pune; nereeria nuk' e mberonime, ede kesatu fundi i asaj nuk' iste i-mire as per vetehen' e-saj as per femijen' e-saj.

Afërdita. Cume qezonem, Vitori e-dasure, se uflen' e-mbare e te-drejte zure tâ kupetoss. Tâ die, se qe dite po te humbaç nga skolia este qe humbje e-maše; kur degon ndoqe fjale te-lige, te zea vreet rân te ikenç,

qofte nga ndoqe soqs a nga perinderite te nderoja e te degos perinderite vetem per te-drejten' edhe per te-mirene; te nderoa daskalesate qe perpiqene per te-mirene t'ende; nde bele keetu, kur te pera e te beneo e-madhe, dote jes grua nikoqire edhe grua e-vertete, edhe dote jse e-mire, e-lumure edhe e-dobisheme edhe per vetehene t'ende edhe per te-tjerete.

Vitoria. Tani kupetoq oxhne mire, soqja ime e-daaure, si mund te benete qeriu qeri i-vertete, i dobisheim edhe i-lumure. Tani kupetoq, se per qdo pune qeriu lipsete te kete kohe te-ndare, te largonete nga fjalet' e nga soqerit' e-liga, te nderoqe te-tjerese edhe te ndertoqe karakterine qe nde vogelit; sepse mehere eshte kohe te hidhete dermedi e-mendoshe, qe te qendroqe mbi ate ndertim i-madh, edhe bukuria e keij dote jete per qdheqe si qe drite nde mest te spesires' se-dheshe. Flasketajshi edhe vete jam per te-perpjekure te ve jetesse t' ime me radhe, dote çensoq kohene, dote nderoq te-tjerete, dote perpiqem te beq te-drejtene, dot' i ndih te-dobetit e dote dua te-alermine. Te falum nderse fort, soqja ime e-daaure, per keto kesilla te-vejetjera qe me ke, se une sot i-tova qe pasje te-madhe, te-dieme une kupe nuke dote mund t' ua çpaguaq, po sperrq, se Zoti dot' ua çpagasinje me gilde te-mirate.

Afrodita. Edhe une fort gezoutem, Vitori, jo se bera ndoqe te-mire, po se mbuaa detyrene t'ime, edhe besoq, se te zotuarete qe beni sot per vetehene t'uaj dote jete per te-mirene t'uaj, per te-miren' e vellezervet te-tu, te soqrvet t'ende edhe te gilde femijese.

Vejejtja e guhes' se-vet.

VETA: **Amalia, Viteria dhe Mamuneqja.**

Amalia. Gezuaçi, mikja ime e-daaure!

Viteria. Mire s' erdhe, edhe gjdenje gezuare na arç.

Amalia. Ku vete kesitu ndre ç' ke brenda nd'ate pece?

Viteria. Vete nde skolit edhe brenda nde pecet kam vivdhat' e-mia.

Amalia. Po nde cilet skoli vete ti? Une ndese, mengjes e mbrema, aume hene te kam pare, po nde skolit t'ene ger sot kupe s' te kam pare.

Viteria. Une vete nde skolit te cupavet aqipe, ku mesojme aume dicka; edo mesim e edo ditari nde guhet t'ene. Na edhe vivdhate t' ime.

Amalia. Edhe une prej zemeres kam daesre te vin nde kete skoli, te-dhene aume aoqe ma kane levduare, po perinderit' e-mi edhe far' e fisi-nake me lene te vete nd' ate; done, se as guha s' eni' e-vejejtare as vivdhat' e-nevojshme nuke gendjene nd' ate. Tuha aqip vetem ger nde Svezde flitete; me tetje s' flitete e duhene guhera te-jpera.

Viteria. Eshte vertet, se gindja qe flet kete guhe eshte lort e-pake, s' eshte me tepere se dy miliume, edhe ata qe done, se ger nde Svezde flitete, kane te-drejte. Po as fare s' kane te-drejte ata qe e kane mesuare prej nenese qe nde fosqerit te mos e duane, te mos e ndsrojne, te mos kerkojne mbrodhesin' e asaj e te mos mesojne edhe vete edhe femija e-tyre me te-kenduar' e me te-shkruare, se kjo dote jete per te-mireu' e-tyre. Mrodhesia e guhese mbrodhesou edhe lere gindjene se-gidhas edhe sjeà qdo te-mire qe deserou qerlu. Ata mesime qe meson il nde kete verse me kaqe mundime edhe jo si duhete

a nuke dote iate mé mire t' i kisë mesuare si dyke kohtare qe nde fosqerit, ëdë mé te-sumet' e shyreve prej gojes' se nenese? Tuh' e nenese sume ndih per mbrodesi te-spiqte e te-mbaruare nde çdo ge e pune.

Amalia. Me vjen çudi, si mundete qe vaecz' e-vogele te mesoqe mesime te-larte si dyke kohture ose nga goj' e nenese ose nde skolli, kur une kaq' e-madë nuke mesoq dot mesimete t' im, ndonese mundohem si diten' ëdë natene kaqe sume, sa, mant te flem, kam humbure nga mundimi ëdë zemdene. Kastera sume kam ëdë sume mundonem kaqe vjet, po prape nuke di pervec prej cipe ato qe kam mesuare, ëdë, nde daça t' i pefiq, nuke dote mant t' i pefiq vec me ato fjale e me ate gubse qe i kam mesuare.

Floria. Me vjen sume keq, se sume je munduare e ge s' ke mesuare, ella per fat te-keq ëdë nuke di, perse nuke ke mbecdesuare si e sa duhete, ëdë per se nga mesimete je sume m' e-dobete nga çdo çupe e skolise s' ane, ndonese mant te jete sume m' e-vogele nga ti ëdë pak kohe vete nde skolli. Kejo vjen, se ti meson mesime te-pamojture mbe ne gube qe ti s' e di ëdë sume rende, tëë ajo i meson gjë ata mesime nde gubet te-saj sume lehete. Mandonese sume ëdë s' ben dot ge, se mesimete i meson si bafi, i-cili meson disa fjale, po nuke di sec mendim kane. Sa meson ti nde ge jeve nde skolli t'ende dot' i mesoqe mbe ne dite nde skolli t'ene. „Kisa s' ka koke ka kembe" dote qe fjal' e-urte, ëdë kejo dote jet' e-vertete per gjë gindjese, per sa skolite dote jane vetem me gubera te-huaja.

Amalia. Me dukete, se ke te-drejte mbe sumse nga ato qe ke, ëdë se este sume mire nseriu t' i mesoqe mesimete e diturite nde gubet te-tij, se kesto i meson sume kollaj; mendimete t'ent m' i vertetoh ëdë

që gë që kam kenduare ndë istorit. Tere kombet' e Evropese, për sa kisine ndëpër skolirat të-tyre vetem Aafinislene, që eshtë në gjuhë, së ßone, sum' e-bukure dhë e-ßëßë, po e-vdekure, se prej qindeve vjet as gekundi s' flitete, leine sunë praps; gjindja po-ßua ishte ggjam' e-ojere dhë të-dhurite fort të-pakë dhë fare tepadobisëm, se ato që dëruanine, me-qene-që leine ndë gjuhet të Aafinevet, vetem ouket' e tyre i kendonine, tek gjindja nuke dhite as më të-voqelene dobi nga mendimet' e atyre. Po që kur çdo koup zuri të mesonete ndë gjuhet të-tij, fytyra e Evropese u-ndryshua: qytetëria, dituria, mjesterite dhë gjithë mirësitë mbretëroßne kaqe sa s' munt të ßuas. Po gjithë bota ßone, së dhë më pare të ßaße, se ndë gjuhet ogjin nuke ka vlßa, dhë pa vlßa qenia si munt të mesohe?

Viktoria. Ndonese s' jemi fare pa vlßa, si duane të ßone bota, prapë ßem, se me të-vertete s' kemi vlßa sa duhete të kemi. Po faji që s' kemi vlßa s' eshtë i gjuhese, po i qeresvet dhë i-sistemese, pas se-cilese gjindja jone ka pojtune për sot. Ndonese s' kam të ßem as që kundre ndonje gjuhë, sepse gjithë guherate jone të-mira e të-dobishme, prapë ßem, se pleqtë t'ane kane pasure e kane faj të-madh, që s' duane të-pareshe mesime ndëpër skolirat të cilene ndë guherat të vendit. Të-kejtë e faje të pleqvet jone të-trashuara për gjithë gjindjene. Më të-ganet' e featarevet me të-mos pasure skolira e vlßa ndë gjuhet të-tyre, dhë dyke gëtuar pengjese të-pakaperxyrtheim për të mesuare ndë guhera të-huaja osë mbrelene fare të-padiktuare dhë keshtu shkojne jete të-zeze, osë, për fat të-keq, me të-mos-dikture, si të përmbajne ulepime, benzose kacurare, që e-ligë dhë për ata vete, se me-se-fundi zëbene prej qevërise dhë hißane për jete ndë burgje, dhë për të-fjerete, se i rjepine, i var-

ferojne e i vrasene. Vendi yne vuan sume nga kursarete edhe dote vuanje, ger sa nuke vihete ndeper skolirat guha jone. Vivša mant te kemi sa te duame, apën te kemi mentte nde kokçt. Ilo le kerkonje tere gindja vivša nde guhet le-saj, sume njeres dote ekruajne vivša, edhe keota edhe kota dote pojne si duhete edhe gindja dote kete vivšat' e-nevojsime edhe dote ndritonete edhe dote mbrodhesonje. Së-cili, kur te ekruhete guha, dote zere udhën' e-mbare, si-cili dote mirete me ne njeateri edhe dote perpiqete të lartesonje.

Anualio. Tani edhe une kapetoq, se po te kisinse vivša per çdo ge nde gabet Fetse, sume dhuadra dot' i mesonime sikundre mesojme te lajtse a te qepime, edhe sumica, nde vonti qe te zinte nga padija udhët e ligja e te levdonete per to, dote zinte udhën' e-mire edhe dote iste pa mas' e-lumure. Bujqerite sume kohaj dote mesonine, si të punojne lleme per te lirzare më tepere; barnjte, si te punojne qumeshtine, qe te nxjepense më sume grosçe nga hazeta; edhe çdo njeater njeaterin' e-tij dotë mbrodhesonte, edhe keota tere qerrezia dote benej e-dilure, e-pasure, e bekuare edhe e-lumsure.

Vitoria. Keto dote të siknja edhe une fjalese, edhe gezoheme sume, se kapetove vete fare mire ç'donja te te thosja. Ilo edhe epirterist kemi mbeture fare pragu me të-mos-pasure gabene te-ekruare. Tere jetene qeriu, bup' a grua qofte, çdo te-djele e çdo te-kremte vete nde kiset, ku kendonene sume urata edhe gerra te-bukura, po dra vete e dru kllenete nde shtepit, se degon qe ze, po s' e kapeton as ndrequte, kur edhe ata qe i kendojne, me-qene-qe vete s' i kupetojne, sume here jane më te-liq nga te-tjerete. Ller dita kendonete Unjiki edhe Hsaktiri, edhe sume njeres i din' ata prej goje, po ç' dobi nga kejo, kur s' i kapetojne. Me-qene-qe njerezite s' i kape-

tojne edhe s' jane te-gatuare qe te rine dy tri ore si drane pa ber' e pa lolure pe, zen' e lluçene ç' te muntjene, edhe eume here hahene, zihen' edhe pihene, edhe kostu vendi, qe este ndare qe te jete vegele paqtimi edhe desurie, nga te-mos-kapeluarel' e qeresve beuete vegele grindjeje, emiri, zëlie e luftengesie.

Manuaggja. Edhe mue me dukene fort te-vertete fjalet' e Vilorise. Po te kapetonine grate ato qe kerdonene nde kisel, dote vinene vrame e te degonin edhe nuke dote benine kaqe zahari, po, kur te dinine nga kisa, dote dilnine më te-ndreguara. Me kët mundonche kujdestaret' e kisese dyke qertuar grate, kupe s' jane per te deguare, se fajne e fane vete, e kane prifteria, qe perdorjene guhe qe s' e kapeton gindja. Nde dname pra kisa te zbaugje qe mue per te-dlene e beri Zoti, duhete tere kendimete, orata a faredurime qoleine keta, te benene nde gabet te vendit qe i' i kapetojne bota, t' i degojne me kujdes e te ndrequne.

Vilorisa. Te-kel'Sa fjale s' mendime ka dene edhe qe nga sexporet' e-mediq te kisese. „Si dote besoqe qenia, nde nuos degohe? edhe si dote degoqe, nde nos pasce qeri qe t' i flase nde guhet qe kapeton?“ Flas fjalevet te keni sequi s' ka faj më te-mall se t' i falemi Perendise me guhe qe s' e kapetojme, me guhe te-huaj, akoma nde qofte kejo edhe guhe engeja. Si mund te dote qenia? Amin kur s' kapeton? Si mund te ndrequte qenia, kur ata qe i benene udheqes i flasene mbe qe guhe qe s' e kapeton?

Manuaggja. Po, verbet keshu eshe. Une di vetem Oqin; pa nde me lleq qe ose Anglisi ose Frengjisi, me gabera qe s' i kapetoq, si dote mar vra ç' me flua? Si dote ndrequem, nde me qerton a nde me meson me keshta te-mira? Kur s' te kapetoq, ti me flet

kot ẽăr une mbe kot po hump kohene dyke degnare tyne. Andaj aum' e-maďe mapezi este t' i talemi Ilerendise me qe gulse qe s' e kupetojme, sa-do e-mire, e-larte, e-bukure qe te jete kejo. Eăe epiterisat pra s' munt te kemi mbrodesi pa guhene t'ene.

Viforia. Me dukete, se *Mannasqeja* me kupetoj fare mire.

Mannasqja. Ka eăe qe tjetere qe, te-cilene s' na e ăr. Eăe guherat' e-huaja me ndihmen' e guhese s'one dote muntme t' i mesojme eăe me kohoj eăe me epeje. Nde kohet, nde te-cilet pas sistamese qe ka mbajture vendi yne per fakeqera gjer sot mesojme katem tyrqisteve a gerqisteve, dote muntme te mesojme me ndihmen' e guhese s'one pervec atyre eăe qi a dy guhera te-tjera mire e si dukete, eăe keata dote muntme te kemi te-duhesimete eăe per vendete jaste vendit t'ene, jaste Oqiperise.

Aviolia. Ças mendjese s' uaj pra kane qen' eăe jane pa ment eăe taruňake gjithe sa s' duane guhen' e-tyne. Ho si mundete kaqe qeres te jene te-geqyere, kur ata jane te-par' e te-pasure, eăe kane ne dore gjithe pa-serat' e mesmit e te klasese? Leri keta se mundete te bejne keqia per kete a per ate interese, po ata qe me mendjen' e me trimerin' e-tyne kane tituare pasje te mella, te-cilete me gnust i kane derňure per te ha-pure skolira a per te bere ndertesa perdeňimi eăe kane zbuňarnare Konstandinopojen' e Athinene, si Zapa, Kris-taqi, Banka, Arsaqi e te-tjere, si eăe keta jane pa ment eăe taruňake?

Viforia. Ho, me dukete, se astu este. Ata qeres, te-cilete i permende me ament' e-tyne, kane qene trima, te-urte, zemre-burďe e te-ňintsure, po kane qene ăe te-geqyere e kane ecure nd' epeshe. Cila gjendje ka mbro-

flesuare me puhe te-huaj? Cila nene mami te rilj' e te apesenje femijen' e-saj si duhete pa diture guhen' e-saj me te-kenduar' e me te-ekruare, si e do koha? Cili qeri sparteriet-mani te ndreqete qer sa vete mbe qe kine, prej kendimevet te se-cilese s' kupeton as pe? Cisme vjet veni nde skolira me gahera te-huaja, po sa te-pake jan' ata qe i mesojne me te-vertete! Gomica an' e mb' ane est' e-qaditure, e-vezhere, e-varfere sdo lal-eze, pa me te-vogelene sperese per te-prinimi te-mire.

Anadia. Tani fori mire kupetoj, se nde mendimet t' uaj kini sume te-drejta, edhe me dukate, se edhe m' i-urti qeri s' ka te dote qe kundre atyreve. Me te-vertete guha e vendit est' e-dobisime me tepere se qdo fjetere gahe, se me mbrodhesin' e asaj vjen edhe qdo fjetere mbrodhesi. Edhe une qe-thai, o Vllori, dote vaj baske me ty nde skolit qe vete ai, ka fare mesimete benene nde gahet t' ene, pa kete dane te-qeqyrete ç' te duane. Gumse koha kemi humbure qer sot, po kete pa-nojme pasketafsi per te-mirene t' ene, kupe nuk' eshte vone; koha s' ka te-mbaruare; po ç' mani te bejme ose qe kemi cupa? mani te dote ndaqe sooqz. Let' i perfjecmi se-kellkese: „Qdo nderlese e-mahe ka nevoje kaqe prej halejeve sa edhe prej qurevet te mehaj". O Vllori, o motra ime e dasure, te falem ndrrse prej zemereper kenaf.at' e-qaçemtara qe pate miresine te me apç sot, sheqeri i Zotit te mall te pruri sot ty ketu perpara mbrje, qe te ndriçoncm edhe te eoh punerate si jane me te-vertete edhe te ben detyrese t' ime.

Mesuesija. Edhe une sume gezohem, se uga fjalete nde mest t' uaj pase kaqe te-made dobi sa s' mani t' ua pelen; u-ndriçoftse me te-tepere, pa mase; juve ua eoh kete te-mire, edhe gerandaj dote jem ndene detyre e ndene kape per jete perpara juse.

Armiqesia nde mesi te se mires' e te se-ligese.

VETA:

1 Drejteria	**1 Cirenuberia**
2 Herdeshtrya	**2 Argent-dashja**
3 Herubajtja	**3 Hirja**
4 Gjrotesia	**4 Dy-fiqja**
9 Desperia.	

(Keto çupa dalep' e rine nde kesibe, k' ube g' are ede i nb' asat tjetere gerviç Argentdhejse, e-cila nde mesi te sot qeveri te-saj si nbi qe fun e ndan nde dore qe arkese me te-hekla dyke tanar ate. Te-katre çupate nga au' e 'mrrgere jane vesure me rehu te-barib, ede te tjerate nga au' e djalit pdo te-zena perveç Dyfaqjese, e-cila krejta e fantasit e ka te barbe ede fundine te zi. Fide çupate kane teskamsie mesiu' e-gyre permbi qe rip karte qe nga sup' i djalit' i gri nde bjell nga au' e mempere. Desperia e' ka te kcilla rip, ne mesiu' e saj te-skenare. Drejteria este lidure me vargo ger nde kokel, ger se Desperia kapetej te-sertetone ede vare gre qeverit te-mire, kur vargete ja hoqne Drejteries e ja vune Cirenuberise).

Desperia. (Hyn ede vjen potuke e-menduare nde mesi t' atyre ede uj kokene nde qe vent ede flote:) Sa e-mjere jam une nde kete bote! sa e-epet' ede e-merzure me dukete, ede me tepere nde keto kohera, qe trumbullimi te-kaqiq kane puetuare mendjene t' ime! Ah! te kisa pak-se-paku ndonje nga far' e fisi a ndonje mike te-dasure, e-cila te mirte pjese nde helmet te mi! Ah! sikur te ndodhej ndonje qeri i-vraze e te me epte ndonje kesihe, si te beq! besoq, se vome dote me ndihte ede dote mos ndjeqa kaqe keq rendesin' e kesaj bape qe me ka plakosure e ment me etyp fare. Flo per fat te-keq as far' e fis, as mike, as dore ndihmese si-keq perase mujc, po perkundrazi ndjeq, sikur ede gurete jane ngriture kundre mujc. Tani este koha qe

te ve ðemtën' e se-prituese s' ime. Nga te-sprïarite
rëe nga vendimi qe dote beq sot varrde luneria ose
mjeresia e tere jetese s' ime. Sa nevoje te-madhe kam
nde kete kohe nga te-mir' e nga te-urte keshtjoqe-s, qe
te me ndritojne pak-se-paku pakeze nde kete te-errsïare,
qe kaqe sume me trumbullon rëe qe dehete ta ven-
dos qe here per gjithqe. (Kuzneta nga an' e-djalle rëe
qendron dyke vestruare Otrembërine rëe ecqet' e-saj,
elle u qesete perane rëe u ðote:) Oh! ç' jsne keto
frymera! endere nikoq apo me je vertete jan' ato qe anh!

Otrembëria. (dyke dale pakeze perpara) O zoqe,
nevrj s' jemi hitra, as duheste te pandiehe, se nikoq ndoqe
endere. Ho, ti sot je e-humure qe te prari fal' te piqes
me neve, se vetem zoqeria jsne muni ti beqe qerine
te-humure e fat-kesde. Neve jemi qe luqi e-madhe, qe ka
qene, eshte elle dote jete elle ben gjdh'a te-medha nde
kete bote.

Desperia. Nuk' a qoh, as u kam pare kupe, as
qoh penen' elle luqine t' una.

Otrembëria. S' eshte çudi qe s' me qeh, se une
jam e qojtsne nde bolet me sume emera, po nuk' eshte
keq, nde u-qolsime bes elle te jemi nike te-dauura elle
te besere paskelajdi. Kesatu besoq, se te dy anete
dote jemi mike te-dauura e te kemi dobi qera nga
tjatera. Si pas trumbullrese, qe treqonele nde fytyret
t' ende elle si pas gendjes s' atu se-desperuare one qy-
koq, se ti je qe zoqe, e-cila kerkon te vendosne pro-
vimen' e jetese, elle gjde keta trumbullime i ke, se nuke
di, ç' te vendos, elle ellene nde te març, per te bere
e-humure nde kete bote.

Desperia. Keto qe dua jsne te-vertete.

Otrembëria. Une te qoha posa te pase, sepse
kam pare me mjera zoqa si ty. Une jam rebretereza

e ẍesaj bote ẽãc urdheroŋ nde zemeret te qeresvet. Kam mẽhune qeres qe me vijnë pas, te-cilete para se te vendosnise te vijse pas maẓe, ẍeise, si ti, te-trumbuẖare, te-ẖelmuar' e te-desperuare, po sot jane te-gezuare, te-lluare si zoçkate nde hapesĩret, te-prejture si ɵqerete e pa ndoqe koke-ẍembje. Une beq jeten' e qenezise be-qezuar' e te-pasure. Dĩlë ç' jane nde kete bote jane nde doret t' ime ẽãc dreẞezne e kam ndeue kembe. Ẽãc keto i kam ɵoqe ndihmese ẽãc bisnike nde punerat te-meĩa qe beq nde kete bote. Ti kane ndihmue ɵume qeresve qe te vendosqene te-sqẽlurite per jeten' e-tyre. Besoç, se dote kene ẽãc pes tyne ndoqe ẓjale kuxtmi e te te ndihqene nde genẽjet te-keqa qe ndoẽes, ẽãc ɵume beẞoç, se, qe here nde mars kesĩẖat' e-tyre, ato me gezim te-mad dote te vijne pas ẽãc dote ndihqene nde here jeten t' ende, ẽãc dote te beezne kaqe te-dãucra. se me ne fant dote zea te ndjes, se as qe dile make dote munç ẓ pos pa ato sikundre ndjrq ẽãc une.

Argendheja. (dard parate mbi travzel, ze te mbeqoqe te hollate ẽãc këto kokene drejt Desperise, dyke folure te-holẖavet:) Ah! o para qe je mbeeti i here botese; ri keta ɵume kohe; s' ke lene nde kete bote vent pa ɵzitiure, ndeper ɵerbime, ndeper dehrime, ndeper nevojale te-drejta, ndeper mapesira, ndeper trupa, ndeper mbruter e te-meẽoç, ndeper qeres pa ment qe s' dine si te qeverisqene, ndeper qeres qe te perdorqene keq. . . . . rjani keta; une dote kujdesem per jove; mos mundohi, mos u-perpiqi, se une dot' u rrazq si zogu qe ruan zoçkat' e tij brenda nde holet. (Duke folete keto ẓjalet' a bandit parat' i mbled e i ve breuda ad' arket.)

Desperia. Ç' eate vaẽe ky gas? ç' este ky gezim kaq' i-mad nde kete çupe?

Argentfaxja. O! mos u-çudit, mos u-çudit per se-larga; ɛja m' afere ɛ̈ë ɛume lebeše dote kupeŧos fuchdesiren' e gazit t'im. Sot ɛuce dit' e-bekuare per mua, dite gezimt, sepse mont te ve ɛ̈ë qe doce pará nd' arkezet t'ime. Nde te dukurit dukene pak, po pak nga pak mbliden' ɛ̈ë benene qe ðeser i-mall. Zemera ime este brenda nd' ato; me ato bje e fle, me ato sgoarm e ngrihem. Nuke ka më te-mallc kaluqje per mua nde kete bote se sa te ngre pasje mbi pasje, te mbos arkezene ɛ̈ë te viq kohe mbe kohe peran' atyre ɛ̈ë t' i trazoq ɛ̈ë le kenaq epetime t' im. Jam e-vertetuare, se ɛ̈ë ti nde beše kete vendim per jetene t'ende, dote mbloq pasje, për epejt dote perndahene trumbuẍimete, qe po mundojne mendjene t'ende ɛ̈ë te kane bere te jete e-desperuare. Ilaraja este mbreti i botese; paraja este drejteri ɛ̈ë gëlle ç' ka nde kete bote (e puston strençuare arkezene). Ah! ja te-dasura me jmi! dot' a ruaq si te dy syte. He here po le kimi lyre ketu, më kupe s' kimi per le dale jasle.

Hirja (Desfija). (mer kupene me vere ɛ̈ë jà ep Desperise) Zonje, kesilla ime per ty esile le marq kete kupe te-bukure me vere, të pie, ɛ̈ë te te jete si qe mase per te pire pas çdo te-ngremi, ɛ̈ë me qe kohe te ekurtere dote ujkoje, se dote jete e-lumure, ɛ̈ë ke per te harruare gëlle trumbuẍimete ɛ̈ë helmite qe u kane plasoure, te-dilete irrgonene mbi liget te-tua.

Desperia. Ah! si mund te sgat dozene e te mar kete kupe, kundre se-ellese gjithe bota este ngriture nde kembe.

Hirja. Jo, jo, mos u-tremp, sepse nga qe kupe vere nuke dihete qerlu. Nde este ngriture vere bota kundr' asaj, nuke dote ðote, se jane ngriture kundre te-perdorurit te verese, po kundre te-perdorurit te-xpensive ɛ̈ë kundre pianikevet, te-cilene qe ɛ̈ë une

nuk' ai dorezon. Fjala ime eshte tâ perdorime me mase. Te perdorurit' e vrrese me mase munt te te ape sendet e fuqi. Munt me te-tepere te te ape defrim zêz të te mbaje me gezim nde te-rit t' ent. Herveç kesaj nde botet eume nga te-kerateret' e-lisçim perdorene te-pira, zêz prape jane te kerstere te-nderçim, te-nûr' e te-lisçim. Dukete, se zêz nga an' e-kriaturinit nuke je nde rezik.

Dyfuqia. Une gen kesâtaf' gjuqevet te-mia eume te-urta. Besoj, se nde vdis pas këtyre kesâtave, dote mbrodesonç eume. Zêz tâ dia, se nde çdo kohe ndevoje zêz dora ime dote jet' e-gatshme te te ndihmje. Sikandre çdo qiri ka te-metat' zêz dobesinat' e-tia, kesâtu munt nga ndonje here te lâdiç. Do une kam fuqine te ben te-zezene te dukshe e-bardhe. Me ndihmese t' ime munt te kesh eumre cdoje pa qene nevoje te ços mike e-vertete e atyreve. Munt te peshtire perpara qeresvet si qe eum' e-pasure e euto e-ditsre zonje, kur e ndonese me te-vertete s' ke zêz aplse ne ate okshe. Ka zêz eume emblesira, qe s' t' i kemi sjelle nder menti, te-cilate dot' i filoje, kur të vin pas nes. Te kemi per te mesuare eume mjeslerira e dhuskerira, me ane te te-ciavet dote beje jetene t' erdc të-gezuare zêz dote hiqete prej teje kejo epesire zêz ky helm, qe te kane posluare zêz ment te mbytjene.

Desperia. (kshe-uparc po meadouste zêz vjen potshe perpara atyreve). Oh! ç' te ben un' e-mjera! te gjîa kesh me apene te-zotuara te-ndriçime po une kam dyaim te-mâ nde te-vertetet t' atyreve. Ilo si mundete qe bot' e-tere te genjehet e te veje pas syreve? Ka vene gille kete vete zêz une (kûrsete mbe te-mengere zêz eikon Drejterin' zêz ooget' e asaj te-vesura me roba te-bardha). Oh! ç' jane kesh lrymera te-vesura me roba te-bardha! sikur zêz enjejte kapetuase deoperimne t' in zêz jane sulure te me ndihmene.

Drejtoria. Neve jemi sto qe i apeme lumeri çdo qeriu edhe jemi te-gatisime nde kete ore te-pastajm te desperimit t' ent edhe jemi te-gatisime te perdorime më te-mesate nga fuqite t' ona per te-laniuimene edhe te-pastajmene lamerime t' ende. Oume ngasje e skandalira dote gnja nde kete bote. Dote pjekç eume genesiare laqe-ees, te-cilete dote perdorjene tere fuqit' e-tyre edhe eume fjale me epercesa te-mesa, ger sa te te genjenene e te te sjakene nde uaet te-tyre te-humbura. Ilo si ndihme per ty, edhe qe te te mbrasete mendja më epejt e më mire, une dote te dem jo fjale qiresve, po fjale te Zotit. „Lufta jone nuk' esite kundre gaka e mjes, po kundre urdheratavet, kundre pushtetevet, kundre urdheratesvet te botes se epesires' se kesaj jete, kundre frymeravet te-liga nde qiellorat. Ilerandaj merni me vatehe gjithe armet' e Hierendise, qe te mundni te qendroni kundre nde dite te-keqe (ef. h, 12—13)". Sikundre sikomi, duart' e-mia jane te-lidhura tash; jam e-strenguare te mbaq keto te-lidhcta e te-rendta hekura, qe do me thene, s' muat te beq kaqe te-mira sa deneroq; po ka per te ardhure qe dite, kur drejterlia dote mbrateroqe, edhe vetem ay dote jet' i-lumure, i-cili dote gendste nga an' e asaj.

Herdhenje. Kesilka ime per ty esite kejo. Nde doç te jem e-gezuare edhe e-lumure, mendo te-tjerete edhe bej-u te-mire më tepere se vatehese s' ate. Mos u-mendo, si e qya te mbledhç pasja, po si e qya te munç te apç ndihme e te gezonç eume qeres me bekimete qe te ka falure Zoti. I-pasur' i-vertete esite vetem ay, i-cili me ment di te perdorne pasjen' e-ti. I-lumure, i-gezuare e i-bekuare esite vetem ay qe esite gati t' i ndihnje te-nevojsimit, t' i thimsite per te-vet' e te-varferite, edhe te mos kursenje as ge per t' u bere mire te-tjerevet, se vetem kesilu lamerie e miresia dotë ndjekene pas kudo qe te veje-

Përmbajtja. Mikja jone e-dashure, tjetere ne çap se-vjejture eshte nevoje te bes dyke spiðare kete bengaterrare provleme te jetese s' ate, te-cilene sot duhete tâ bes, ðâc ky eshte *përmbajtja*, emeri im. Kape mos qeqshi e te shtai zemerene t'vaj pas te-pirit. Mundete nde qe mije qeres qe nuke dine te permbahene nde te-piret te gendete a te krie ndonje qe nuk' eshte drejture nde jetet te-tij, po nuke mundete i-ketâi te mos jete skanðal per ndonje tjetere ðâc tâ dengonje nde humbjet baske me ata pianike qe dhene per dite. Zoti per te-ketije na ðote: „Më mire eshte per qerine i' i varete nde qafet qe gur mulliri e te kreðete nde detî se te skanðalisnje te-sternin' e-ti". Nde kendola istorin' e pianikevet, dote kupetoje kâjeðete, se ajo eshte qe istori prej prisjes, prej humbjes, prej ldç ðâc prej gakras. Keto jane më te-ligate semandje, te-cilate kane mbyðure stepina, kane mbulaare te-riq perpara kohese nde var te-ftohete, ðâc po jane dyke prisure botene. Keto semundje jane ngaje per prisje ðâc humbje. Herezite kane pare ðâc munt le flasene per te-keqia, si termete, zjape, urtra, lengime, kolera, murtaja, lufera, po mos permbajtja nga te-pirete kâ qene ngasje per asme më te-frikeme e më te-tmerruara te-keqia se keto qe permendme më sipere. Mos-permbajtja ka qene ngaje per te derðare nene te-mjera ðâc nuse fat-zeza kaqe lot, sa me tâ munt te benej qe det i-tere. Nga te-pirete eshte prisare kaqe pasje sa munt te nxirej nga m' i-pasuri mðem; eshte derðare kaqe gak, sa munt te ekuqene giðe valet' e Oqeanit te-Mað. Te-pirete ka qene ngaje te derðene lot më tepere se sa jane derðare per më te-meðate luftera, qe kane gare nde kete bote. Sa nga më te-lisqimite e më te-dobisimte per qerezite qeres, sa nga më te-qemaarate stepira ðâc më te-spelldrete qeres nde

mest te pështjevet jane prisnre edhe wygnre ndene te-mbrnaret zgrîhe te këtij armiku te-madh; sa e sa jane humbure nga te-pirete! Te-pirete ka mbosnare qytetet' e lasterste me nxres te-ndezmare, ka mbnsure vëllezë me lipes, bargete me keq-beres, edhe çdo çip me ligesi e fat-keqeri. Kur te aeroplete kejo plage kaq' e-madhe edhe te hidhete tej ky armik i-madh, te-pirete, atehere femije te vrrlere qe sot vdesene urie dote rrjne nde plotesi; loti' e-tyre si edhe loti' e te-vaxet make dote jane më; ne te-rpeta qe plakosqene mijera shpirt dote kthenene nde gezim e nde ngazellim. Hermbajtja, eij? Hermbajtja eshte qe bar (fiq) i-mbrnaure, qe ta çkuiqe pnej penq kete armik, edhe m' e-pakja vegjele per te punuare kandre kesaj se-kreqe se-madhe. Hermbajta mbnu vatrese me zjar, grnuarete me drithe, magzie me njerî, kulcleve me para; sjellë roba mbi trupt, gezim nde shpi, nder nde mest te nxerrësit, le-gi nde kaupt edhe lumeri bres pas bresi.

Objeksioni. Une dua te shoq edhe ca fjale mbi keto kreshta te-bukura e te-mira, qe te flasne saqet' e-mia, te-cilave jane keto. Herpiqa te jes kurdohere mbe çdo pune kaq' e-kërkohete edhe kaq' e-djeshte sa mnni te benste. Ta fjalo nga ndoqe-here dote pengonce nde te-ndrysmet punera qe dote gasene nde jetet l'endë. Dote piqes me ounre koqi nxres te-mire edhe te-liq, te-cilete nga ne te-pame make dote munç t' i qelç e t' i kupetos, nde jane miq a armiq. Dote vijne ounre ngajra, qe te duan te pelenre perpara nxresvet m' e-diture, m' e-mençme e m' e-pasure se sa je; dote vijne kohera qe te skaerdisesa edhe te flasse jo nde vendt po; dote vijne kohera per pak fitan ndezi a pasjeje te quanç te-bardhene te-zeze edhe te-zezene te bardhe; po kesaj ime nga zemera per ty eshte te jes gjithe dit' e jetese s'ate e-djeshte edhe e-vertete. Dy-fiqja eshte qe nga me te-pooterate kamje qe munt te kete

qeriu. Dyfaqja eut' e-zoqa se grq' e te vosqe xeq te-barde edhe te-pastrete, me te-cilene te mbulone dinakerit' e-saj, po nde e veggele me kujdes e mé ðelle, dote gre, se ndene robet te-barde i dukele . . . e-tere sjo e-zeza qe mbulon zemeren' edhe jeten' e asaj.

Desperia. M' e-mbus mendja, se gille keto qe degova nga keto frymera, jane tere te-vertela. Ç' fare mé te-mira kesilla se keto mund une kupe te degoq? Keto kesilla jane te-mjalta 'qe te beq vendimne t' im, per jetene t' ime, i-cili me ka trumbaluare kaqe edhe nuke dinja, cilene uðe te ze. M' e-mbus mendja, se vetem soqeria e ketyre frymave te-ndriçime dote jete humeria e tere jetese s' ime.

Lakmimtarej a.

VETA: **Amalia edhe Olimbia me mesuem' e-tyre.**

(Dalene te tria, edhe nena i porosit te bejne pasenat' e shetpise).

Nena. Une dote vete pakeze te sikoq qe te-semure; ti, Amali, si m' e-mesðe qe je te sikoes etepine, te las rruete, te feiss edhe të pastroje; edhe ti, Olimbi, te ujdç kopeetin' edhe te gilla garbete qe jane ed' oboet edhe kur te vinj, te-gida keto panera t' i qeq te-mbarusara.

(Nenja ikon, Olimbia vete pas punes' se-saj, edhe Amalia mbeti vetëme; sikon potalo edhe nde vonit qe te pastrenje feiniq mé keq. Sikon nde te-gille çipet te etepise te gene gesendi per te ngrene; gen ka brane, ka djathe, ka petmak, ka sheqerka, edhe mbus gojene e ha me exstem edhe sikur do zoj te beqe, po as pa s' ben dot edhe feiniq mé keq).

Amalia. Tasi une te ngopem qe here, pa nenja atje ku vete te sohe te-semurene dote menoqe; kam kohe te ha mire, mire nga çdo ge qe te gen, pastaj i ben edhe punete.

Olimbia. Moj Amali, nenja nuke me ña as ge per ato garbete qe jane sipre nde policet; t' u «tje uje apo jo? «ãr si te mbaroŋ, dote viŋ te te ndih.

Amalia. Ike ketej, une kam punene t' ime; do u «tje, do s' u «tje, si te duaa bej.

(Olimbia ikon).

Amalia. Eãe kejo tasi geti kohe te viŋ' e te me pyese, «ãr s' me le te mbaroŋ punete («ãr mbiŋçiture po vjen potuke).

Olimbia (hyn me qe kupe ilaçi te-bardhe si qumesti). Amali, qe djale e soĸi kete kupe «ãr me ña t' jã apeme nenese.

Amalia. Po ç' este keta qumesti? a pyete, a ka «eqer brenda?

Olimbia. Nuke di, s' e pyeta, a ka a s' ka «eqer, po kaqe vetem me ña: „të ruajme mire «ãr, kur te vine nena, t' ja apeme; ç' este «ãe per se este nuke di. (Iken Olimbia «ãe Amalia mbetete me kupene nde dore).

Amalia. Sã te-mire dukete keta qumest! dotĸ pi gysmene; nenja nuke munt ti qobe, se nuk' e pa, kur e soĸi djali. (E pin gysmene «ãe sikur «emtoj turiqte).

(Nenja hyn brenda me Olimbine dyke «ultisare, «ãe Amalia, pasi i pa, mer te mãŋoj, sikur te mbaronte punete).

Nenja. Ç' bere, Amali? a i mbarove punete qe te ĉane t' i bea?

Amalia. Qe kur ike po perpiqem te mbaroŋ punete, po nuke me kane lene; më pare erdi Olimbia te me pyese per ca garbe, t' u «tjere uje a te mos u «tjere, «ãr me mori kaqe kohe; pastaj erdi qe djale qe soĸi kete kupe me qumest «ãe humba kaqe kohe «ãe me «ãe sa te mar vesh e kujt este «ãe per se este; ja tek e vura keta, qe te mos e trazoqe qeri.

Olimbia. Ibr, moj Amali, genen kestu? Une kur

arçe te te pyes per garbete, ti me zemerim me dëbove, se kisse punet' e-tua, rëe nuke humbe as ne minute me mua, sëe djalene qe soki kapene ti s' e pe fare, se kapene ma ße mua sëe une të soka brenda; si pra humbe kohene me mua e me djaline?

Nenja. Cume me vjen keq, Amali, se je mesuare te qeqeje; a di, se qeqestra est' e djaßit sëe e pouteron e e turperon qerine, si sëe ti qe u-turperove e u-poste-rove? Lete jete kejo ne mesim për ty, qe se mos beja tjatere here keshtu e te mos turperonesh. Sepse kuptone, esme mire gaska here qe-e vare me ty ane, se ka brenda qe bar (ilaç) qe eshte ne farmaq sumë i-forte, prej te-cilit ne pike po te pije qeriu nuke zot më tepere se dy dite. Ky bar eshte per se lyere ate gruane qe une sot vajta të soh.

Amalia. Hoxi, moj nene, ky bar qenka farmaq!

Nenja. Farmaq rëe sum' i-forte farmaq. Po ti ßuaj-me, perse nuke here gunete qe te ßase te beja. Une te lasse nhosqirr nde shtepit si m' e-mëßja qe je, rëe ger tuej te jesse punerate pa here! (Nenja vjen potuße ëße pen djaßete te-ngrene, petanikne te-nisure, bukene te-dyere rëe sexerkale te-hrazuara). Kus i ka hrazuare keto gerra keshta? Dukete, se ti i kisne mentte nde keto perra rëe perandaj i ke lene punerate pa bere! Turp! turp te kesh!

Amalia. Moj nene, ler-i keto; bera si bera; po ßuaj-me, me te-vertete ky bar eshte farmaq?

Nenja. Ti nuke ke pase me harine, une sot, se ti do te humbaç djalene. SSuaj-me kete qe te pyes; kus ka hrazuare keto.

Olimbia. Cume me vjen keq, nenja imz, se Ama-lia esme here dë t' i bene punerate haßurraj; une, si mbarova punete qe me ße, arda, qe t' i ndihna, qe t'

mbaronime më shpejt punerat' e shtepise, po ajo me dosta: „Ece jashte, esko punete t' ende", edhe sa here që vinja, e gjeja më gojene plot.

Nenja. Une kapetoj shume mire, kus i ka bere keto punë; ti, Amali, je jo vetem gjenetare, po edhe lakmitare; duhete sa më shpejt te heqç dore nga keto të-mata, sepse keto kane per te posteruare edhe per te nxire tere jetene t' ende.

Amalia. Moj nene, ðusj-me, a ma te-vertete ky bar eshte farmaq?

Nenja. Mos pive, moj Amali, nga ky bar, edhe perandaj pyet kaqe?

Amalia. Si e pase e m' u-duk si qumesht, piva gysmen' e kupese. Si e piva, kupelova, se s' eshte qumesht, po s' kisa ç' te beq, ndonese u-shëmtova shume. Dote vdes un' e-pora? Oh! e-mjera une! kam frike, se mos vdes.

Nenja. Ka shume te-liga nde kete bote, po lakmimi eshte ne e-mbi' e-madhe, e-cila sjell gjynezte nde ne te-kelldhe kunt, si te sodit edhe ty sot. Lakmimi e shpuit në-rrine te vjedhe, siç te ka shputure ty shume here. Lakmimi e posteron njerine haqe ga te mos kene bese as perin-derite tà lene vetene nde shtepit. Ay pon vetem per shomakne: qezimi, kenaqja edhe pasja e-tij eshte vetem te-ngreenete, po dyke mos vene re seç ha e peson, si e pesove edhe ti sot, edhe hambet jo vetem shendshne, po edhe jeten! e-tij. Ti me ke tarperuare gjidenje; ler-e, bija ime, kete le-eshte qe ment te ka jetene, nde mos, dote me mxia jetene edhe mua qe më mire të mos jem. Ç' te beq un' e-zeza taui! Lete vemi, Olimbi, tà shpjeme nde shtroqesi, mbase i sha ndoqe bar per te vjedhe, edhe do Pe-rendia e shpeton edhe kete here. (Dalene dyke mbajture Amaline nera nga nera dore edhe tjetera nga tjetera dore).

Cigarja.

VITA: A. dhe B.

A. Ilo shko, B., ç' fare kuti te-bukure qe kam! ka eume kohe qe dreqa te kem dhe une qe kuti, si te babajt, plot me duhan, dhe te pi si ay.

B. Po s' ke turp ti kaq' i-vogele fe pin duhan?

A. Po per se te kem turp! kur te mos iete i-mire duhani, nuke dote pinte as babaj as ndoqe tjetere bupe; une di, se babaj nuke ben penera te-ligja, dhe duhani te mos iete i-mire, nuke dotá pinte.

B. Po a di tine, se duhani prin eendetne, prin eijene, e verá qerine dhe i farmakos usqimu' e trupit?

A. Ia shá-me qe ekzepike fe ndes qe posa, pa mos me pepalo me te-ketiña fjale qe s' já kane vendine (nxjer qe cigare dhe shzepkene nga xepi dhe e ndes), se nuke ke tine mé tepere ment se gidhe burate qe pine duhan. Të dish, sa i-mire eshte duhani, kur qerin ka ndoqe brenge! sa i-embele eshte nde mengzet me ka-fene! pas darke, po eume m' i-embele pas darke.

B. Oume i-gezyere je, A.; duhani kupe as ndoqe fe-mire nuke sjell veç dem nde eendet dhe nde kuletet. Sa para prin qe gezuet nde mot per duhan, sikur t' i prishe per te blere vivla te-bukura e me vetija te-mira, femij' e-tij dote mermine dobi eume te-madhe nga ato; si dhe yt, ate sikur te kishte bere kestu, ti dote mos kish sot keto ment.

A. Vivzate jane vivla, dhe duhani eshte duhan; vivzate let' i kendojne vasate; une jam djale; nester dote benem bupe dhe te mos pi cigare si gidhe bupate. Po ti, qe kendon kaqe vivla, dukete ç' atje i ke mare keto ment, e i ben gidhe bupate te-mape, se pine duhan. Ike, se nuke ditke as ge.

B. Gjumë me vjen keq, A, qe nuke munt te kupetoje, duhani jo vetem prej vetiu eshte i-lik, po sjell edhe te-tjera te-liga qe jane edhe me te-medha edhe me të-rezikuime. Po te pyes, ku e gjete kete duhan qe ke ne kutii?

A. Nase bahane, kur soli ne karte te-mahi plot me duhan. Si e hapi, e trazoj mire, mire, e vuri nde ne poçe te-larte edhe e vendosi nde ne dollap (drunar) te qilarit dyke thene: „Ketu pi i-bute". Edhe kesisi une di, ku e mbaen duhane babaj.

B. Do-me-thene, nga poçja e babajt mor edhe ti duhan!

A. Po, ajo dihete; une jam i-vogele edhe nuke kam para te blej.

B. Po kur vete edhe mbaen kutine ma duhan, nuke te eshi nenja edhe babaj?

A. Po nuke jam kaqe i-mare qe le vete e te mar duhan, kur me eshtene; kur iken babaj poshte (nde pazar), edhe nenja eshte zene me ndonje pune, atehere une vete edhe mbaen kutine.

B. Po perse vete fechuraj te març? Perse nuk' i kerkon babajt a nenes te ti mbaenene kutine, kur s' ke?

A. Mor ti nuke di; seç flet; ku di babaj edhe nena, se une pi duhan. Te dije babaj edhe nena, se pi duhan, dote me bejne postek.

B. Po kur nuke qenka pun' e-lige te pije njeriu duhan, perse le te pahene, kur edhe vete babaj pi?

A. Me te-vertete, mor B, edhe une nuke munt te mar vese mire, perse eshte keshtu. Te ishte pun' e-lige, edhe ay vete nuke dotë bente; edhe nde qofte, se eshte pun' e-lige, perse mua te me ndaloje e te mos lere te pi? dote kete gezendi ketu qe une nuk e kupetoq dot.

B. Gjumë me vjen keq, A, se cigarja jo vetem prej vetiu eshte qe ge e-gemtuare edhe e-hilluze, po edhe

ti sikon, se ajo te urdheron edhe te ka ngulure te bejs qe punë sume më te-lige. Te ka urdhenuare e te ka ngulure të vjedç nga shtepia. A ka më te-ligë qe së kete? A munt te bensie tjetere gë më e-poshtere se kejo? A ka më te-mbrenuare qe, te vjedë njeriu nga shtepi' e-tij! Ti, qe s' ke frike edhe je mesuare te vjedësh duhan' e babajt, neser' a pasnesere dot' i vjedhsh edhe kukutene, qe te blesh duhan, kur te mbaronete poçja.

A. Me te-vertete, B, tasi kupolaq, se kam bere sume ikst; tasi ndjeq, se te-ligate jane shtire posi qe vark brkarae lidure qera pas tjatrese. Edhe qe here s' kam per te pire duhan, (e ked kullue nga dora) i kam per te trequare te-gjitha keto qe dejsova nga ty, se duhani veç dëmit as ndonje te-mire nuke sjell, edhe dot' i lutem qe te mos pije as ay paskeshj.

B. Sume gezohem, A, qe me kupelove, se te dua te-mirene, edhe po te qendroje nde vendimt qe bere sot, dote vinje kohe, qe te me urrejs. Ti ke apetuare sot nga qe sgjedhe s-mashe, edhe besoq, se ti dote jes qe sembelle miresis per gjithe sokete t'end. Flo te pyesime periudheritë, as qe nga ata nuke do, qe femija t' i pine duhan. Edhe kur pyetene nga femija. „Herse, baba, te mos pi cigare?" perqinja est' e-apsijte edhe e-lehete: „se nuke ben, cigarja este atom' e-lige". Femija prape pyet babane: „Flo ti perse pi? Se jam bape; kur te benes bupe, edhe ti dote pije". Flo perinderite dote benine sume më mire, jo vetem te done, se cigarja est' e-lige per femijene, po edhe vete ata te mos pine, sepse e-dinjia este, se sa e-lige este cigarja per femijene, haq' e-lige este edhe per perinderite. Herandaj duhete, ose edhe ata vete te mos pine duhan, nde qofte se est' i-lik e i-demçim, ose, nde mendojne, se est' i-mire, lete bene te pin' edhe femija. Nde duane perinderite te kene femije

te-mbare, dubete ata vete kupe te nios pine. E-ketiña eembeke eete e-vejejtur' eñe e-dobisime.

A. Te falem nderse nga zemera, B, per te-gjëta keto keqiña te-mira qe me ðe sot; lete vemi tani te gejme babane eñe t' i tregojme vendimne t' im.

Orsaret' e Urtesise.

VETA: **Urtesia, e-Vertetа, Ethullia, Olimbia, Rufka, Konstandina ele Harasqevia.**

(Urtesia vesare nde te-kuvë pi ndo qe-fos. Ilya e-Vertetа vesure nde te-kaltera, eñe dyka kapure qe kuti te-bukare kllearte nde Urtesia me-keto fjale).

E-Vertetа. Zoqa Urtesi, une kam arëmre te te shukaroq me gerra te-paçemuara. Ti mund t' ul ndae atyreve qe vijne tuk iy eñe kerkojne ndresira eñe gerra te-paçemuara, se e di, se kjo eshte puna jofe, eñe emesi yt e tregon krejt. (Nxjer nga kutia qe kurore te-arte). Si ari i bësai kurore qe eshte i-kuleare nga ndo qe qe e **eembon**, une po ta ve nde kryet t' at' qe te tregoqe, se keqiñat' e-tua jane gjë aeso te-lirsara eñe te-kuluara nga ndo lloesi. (Nxjer nga kutia qe ndore me margaritare). Keta margaritare qe po t' i lëñ nde qafet t'ende jane kerkuar' e gendure me eome mundime eñe jane te-paçemuare. Keetu qofsin' eñe fjalete t'ende te-paçemuara per ata qe te kerkojne eñe te gejne. (Nxjer nga kutia qe unaze). Kete unaze qe te ve nde doret eete pasje e-paçemuare. Gjeti qe mban kete unaze te-ndrikçime eñe plot me qare te-paçemuare pidenje lete pefenje ullene ku mund te gendete pasja e-vertete.

Urtesia. (dyke ndyere nga e-Vertetа). E-daëure e-Vertete, u falem ndere per keto gerra te-bukura e te-

paçemuara ëë nga zemera deserot, qe te-gide te vijne tek une te marene keto gerra te-paçemuara, qe tregojne keto bukurira. Nga mirenohesia qe ndjen mbe ty une dua ti te jes eoqja ime e-perhersime; te me pis gidenje mbe te-djaëie qe t' u apç më tepere rendesi kesilavet te-mira qe kam per te permdare nseresvet, dyke mbajture kete lule te-barde si emblieme (seqe)te zemert t'ent (Já ve lulene me qe gelpere me ane te-djaëie nde kraheraart te se-Vertetese).

(E-Vertetа vete e pi mbe te-djaëie to Urtesise. Hyjne ë vaza ëë qe te-giña mbajne nga qe lule, ëë kendojne kete kenke).

Urtesij' ëë' e-Vertetа, (Zoti ndo ftuja zot).
Coqe te-pandar' verici,
I'ide boten' kesilojue,
Zer' i-tyre kodo flepet.
O ju pleq ëe djem te-riq, vaea ëe gra te-gië,
Merni burima' e lumerise sot.
O ju pleq ëe djem te-riq, vaea ëe gra te-gië,
I'ritni burimn' e-lumar' sot.

Eftalia. E-paçemuare Urtesi, neve kemi uëeteare qe uëe eume te-gate ëë kemi arëure keta qe te gejme ty ëë soqet' e-tua. U lutemi te na ëuretoni gesendi nga ëesarese t' uaj, me te-cilete dote bejme te-pasur' e te-lumure jetene t'ese, ëë te-alermete t'ona t' i bejme te-lumura.

Urtesia. Mikete t'ona te-dasura, per neve eate gezim i-madë t' u kemi sot keta, ëë dote perpiqemi sa te mundime t' u apeme kesilka te-mira (këmete nga an' e Eftalise). A munt te te pyes, ç' lule eate kjo qe mban nde doret?

Eftalia. Kjo eate e-bukura . . . ., kaqe kenaqje gen nde kete lule ëë kaq' e dua, sa po-ëua gidenje syte kupe s' me hëgrue prej asaj.

Urtesia. O, mε te-vetzte, kejo eate . . . . ., ε-cila tregon kenaqje te-rezikaime. Dyke vajtur' ε dyke pitare kete lule ti ke neqyere ẽẽε emblem' ε-saj nde zemeret t'ende. Kejo lule mε-giẽe-qe eate ε-bukure ẽẽε heq zemeren' ε njeriut, lele ẽabete; nde veett te kesaj mbiẽ, ujit ẽẽε rit kete . . . . ., ẽẽε puno nde zemerei t'ende emblemen' ε-saj, ε-cila eate paqtimi ẽẽε dasuria. Keata jeta jote dote pitete nde keto miresira, qe, kur t' i ne-hene te-tjerete, dot' i lene uẽet' ε-tyre te-rezikeime ẽẽε kenaqjet' ε-kuta ẽẽε dote bicne pas mesimevet te . . . . (I ve ne . . . . nde krahet te-djaẽte me ne karfice ẽẽε kẽrnete nga Olimbia). Eẽε ti ke ne lule; ç' lule eate kejo?

Olimbia. Lulja eate . . . . . Cume kenaqem me te, kur aikon nderlimen' ε ngyrat' ε-saj te-ndryeme, mε-giẽe-qe ka rẽẽ te-tjera lule qe i dua kaqe sa ẽẽε kete.

Urtesia. Me te-vertete kesetu eete. Mendja jote eate si-ne-ne me emblemen' ε kesaj lulejε, ε-cila eat' ε-paqendruarsime. A: ler-e kete te fiskete ẽẽε dale nga ẽale te ẽaheete, ẽẽε nde veett te saj rit ε vestro kete bime . . . . ., ẽẽε emblemen' ε-saj, qe eate besa. Zeru nga qdo mireei kesetu si . . . . qe zirete nga petetja qe i epete ẽẽε akon perpjete (i ve ne deqke me ne gilpere nde te-djaẽte te kraherorit ẽẽε kẽenete nga Rutka). Iherse' mban ne kaqe te-maẽe lule? a di seq tregon kejo?

Rutka. Kejo eate ε-bukura . . . . . Cume ε dua kete lule. Kejo eate mjalt ε-maẽe ẽẽε ka te-dukure te-hijeeim. Herveq kesaj lort pak pune do per te vestruare, po-ẽua kejo vete mbiẽete ẽẽε vete pitete.

Urtesia. Me te-vertete ε-ketiẽe eete, po kejo tregon vete-levdate. Cume nerες ε kane ẽẽε mendojme, se eate qe ε-vetijesme. Vete-levdata mer kaqe vent te-gere nde zemeret, sa nuke le vent per jete te-perapure. Nde

venit te kesaj luleje mer keto . . . . . , për puno-i boske me emblemet' e-tyre, qe este te-peruqerise ëße zemera e-qeruare. (I ve qe . . . . . me anet te-djaßte te kmherorit).

Urtesia. Po ti, Konstandine, ç' kse mban?

Konstandinja. Keto lule jane te-pergjithsime e te-verta, te-cilavet mbe ca vise u done . . . . . keto gendene mbe çdo vend po-ßna, po jane emne më te-mira se ca nga lulete qe kane nopet' e-mia; nse-gjße-qe ato mentojne, se te-tyrete jane më te-bukura, se qenkane te-pakta.

Urtesia. Emblema e kesaj luleje, mikja ime e-dashure, este merzitja. Pjalet' e-tua tregojne, se ti ke pasure kete merzitje nde zemeret t'ende; pse-e lark teje si ne qe te-postere; çkal-e emblemen' e asaj nga zemera jote, ëße nde vendt t' asaj mbill nde zemeret t'ende keto . . . . , te-cilate me ca vende i qajne . . . . . emblem' e te-clavet este zemer' e-qeruare ëße paqtim' i ndergerjese. Zemra jote kte jete plot me desira te-rnma per te-djerete; ky kte jete jeta qe kimi yt i-perhershim, nde merzitja ëße emirete kse mos gejne vent te pitrse nde zemeret t'ende (I ve qe . . . . . me te-djaßte te kmherorit).

Urtesia. (Ndonste nga Damasqevia.) Ti nuke ke mbleßure ndonje lule, o e-dashura ime? Ç'este ajo qe ke nde doret?

Damasqevia. Kejo este lulja e-bukure . . . . Oqel' e-mia pelyene kaqe vete-dashje, sa kepulne te-gjitha lulete anes' s' ußese ëße per mua make kan' as ne lule perves . . . . . Po me gjße keto, lulet' e-tyre nuke pelcjne as qe perpara kesaj luleje se-mosë e se bukure. Munt te dem, se trumba ime, me gjße-qe este prej gembash, prape este dashe m' e-mire se t' atyrevet.

Urtesia. Ah! gemp! ëße nde zemeret t'ende este

fytyr' e-tij, e-cila eshte nakar. Hiñ-e aśé baske me emblemen' e-tij lark tuje, sёr nde vent t'atij mur keté trendafil. Vere re mine, se zmblema e trendafilit eshte dasuria. Me dasuri kte mbusete zemera jote, sёr kestu nakari nuke dote gepe vent atje (i ve trendafile nd' e-net te-djaßte).

(Te pese vesate dalen' e kendojne kete kenkё).

O Zoti yn, o Herendi,
Nga zemra ne te falemi
Her keto ßureti.
Kesißat qe degjuam sot,
Tregojne lumeri te plota
Lum kue i kupeton.

Urtezia. (dyke kthyre nga e-Vertetu) E-dasura ime e-Vertete! Tani kte veni ёhe gatёe, sepse ka sёr eume pune per neve. Neve lipsete se uёetojme ndeper tere botet sёr te kerkojme ata qe kane nevoje nga kesißate t'ona.

E-Vertete. Po, me te-vertete eove dukete te mos e humbesome kohen' e-etrepte, sepse dukete, se nerezia kane nevoje te-madhe prej nes. Dukete, se te-pake jan' ata qe na kerkojne e na gejse. Mё te-sumet' e nderesvet na merzitine, se mё tepere u ka pёlgyere mapesia sёr ekremberia, perandaj sёr te-vuarate nde kete bote po ofohene.

(Kthenate nga degojsete).

Vellezer sёr motra!

A doni te «kini qe jete t'embel' ёhe nde paqtim? A deseroni te kini ndergrjene nde paqtim sёr gjёerje te jeni te-gezuare? A doni te mbrodhesoni gjithe-kus nde punet te-tij? A doni te «ihni dit te-burlla ёhe te-lumura nde vetehet ёhe nde temijet t'uaj? Kerkoni Urtesine sёr te-Vertetene, keto te dy motra te-pandara qe kane bu-

mare nga Zoti vete qe ka bere gjëesine edhe vete nerine. Kerkoni sa t' i gremi keto te dy moira, qe jane emblema e Zotit vete, sepse s' ka më te-lumure neri nde kete bote se ay qe eshte sok me Urtesine edhe me te-Vertetene.

Më e-mira ðureti.

VETA: **Olimbia. Adinaja. Klerndhi** edhe **Hrisavgja.**

Olimbia. Miket' e-mia te-ðashura, ðot' u pyes ne ge. A muntni te me ðoni, cila eshte më e-mira ge, te-cilene neriu munt t' ja ðuretoqe fjetenit?

Adinaja. M' e-mira ge? Po ç' faze ge? Ah! une mendoj, moÀete.

Klerndhi. Ël na kenaqe tani, posa qe moÀete qenkane m' e-mira ge! Po gjithkuj a i pelqenjene moÀete? HorlokaÀde jane më te-eligat nibe te-ngrene.

Adinaja. Vertet! po mue ðem, se moÀete jane më te-mira e më t' embela, pervec kesaj i ndihqese stomakut e' i bluaqe më mire nagjmoše. Keshtu me ka ðene im' më.

Hrisavgja. Une prape mendoj, se m' e-mira ge per te ðuretuace jane parate, sepse me ato neriu munt të biere ç' te doje.

Olimbia. Une nuk' u pyes per te-kelÀa te-ðena. Tjetere, fjetere më se-mire ge ka. Refe-me-ni, a dini.

Adinaja. Ede ç' dote jete vaÀ' ajo, kus e di!

Hrisavgja. Tresendi nuke me vjen nder mendt. Kus e di vaÀe ç' dote jete ajo ge! (te-gjitha mendonene).

Olimbia. Her sembeÀe: Amnqvet t'ane ç' ge më te mire munt t' u apeme?

Klerndhi. Ej, di tani. Une mendoj, se m' e-mira ge, te-cilene munt t' u apeme amnqvet t'ane eshte n d j e s a.

Hrisavgja. Si ðel ndjesë Ata be me merzitqene edhe be me beqene keq, edhe une t' i ndjeq! m' e-mira per ata este, t' u marenie qnagim per te-ligene, qe na kane bere.

Klisaidi. Kesta! Po mbani ment ate dite, kur Artemisia me qori kartene, nde te-eilet kisa eshtuare provizionene, se mos hot keq me erdi, se kisa perdorure kaqe kohe qe ta beq? Kur vajta nde stepit, i ðase zenese, se pasketaði edhe une kestu dot' ja beq Artemisise, po ajo me ða: „Nde do ti qnaguanq Artemisine per ate te-lige, duhete ta ndjeqç". Edhe di, se nenja me ðote te beq giðenqe ate qe est' e-mire, perandaj besoq, se më e-mira qe qe munt t' i apem armikut este, ta ndjejme per te-ligene qe na ka bere.

Olimbia. Po, kesta este. Ehe i-urti Solomon ðote: „Nde qolte i-urese armiku yt, ep-i le haje; nde qoft' i-etuare, i ep le pije". Dykt bere kestu dot' i ves ðengij te ndezune mbi kryet t' ati.

Alimnja. Tasi ðoj-me-ni ç' t' u apem armiqvet t'ane. Une di, ç' t' u apeme. Ca dit më pare ðaskalica me ða, se duhete te kem durim, kur Katerina perpiqete te me zemerone; perandaj më mire este, armiqvet t' u apeme durim.

Hrisavgja. Ehe kete une s' e besoq. Sa e durom armäkme, ay më tepere mbi kryet dote te hipeqe.

Olimbia. Po mikevet t'ona ç' qe më te mire munt t' u apeme?

Klisaidi. M' e-mira qe qe munt t' u apeme miqvet t'ane este zemera.

Hrisavgja. Tasi fole drejt, edhe une jama me keté mendje. Nde mos ðenq mikese zemeren, nuke je mikse e-vertete.

Olimbia. Kestu ðote edhe Solomoni: „Ka mik më te-aferm se vellaj". Tasi ðo-me-ni, ç' qe më te-mire perinderite munt t' u apene femijese.

Hrisavgjo. Edhe si mund tá dime kete? Neve çupa te-vogela qe ku te dime, ç'duhete perindezite t' u apene femijese?

Klevndi. Une mentoq, se m' e-mira ge, qe mund t' u apeme femijese éshte sembella te-mira. A dini, si e mesova kete? Herpara qe jave fegipa jone, Harasqevia, erdi nde shpit t'ene edhe zuri te qahete pérpara nenese, se i shoqi as nde pune donéz te vaje as nde shpit i sihte gesendi. Kur vinte nde shpit, gidhe ashuej, fliste fjale te-mdyra edhe pérhte te shqetn' edhe femijene. Nenja e-mentua pake edhe i fla: „Ç' kare sembelle u ep ay femijese? edhe ata ndoshe here dote, be-nene si ay". Nga kejo une kupetova, se perindezite duhete t' u apene femijese sembella te-mira.

Olimbia. Flo femija ç' duhete t'u apene perindervet?

Athinaja. Bijt' edhe bijate gidhenje duhete t' u apene perindervet nder edhe bindje.

Olimbia. Je siq thote Solomoni per kete: „Syrine qe perpen atine, galat e-fgeta dotá nxjepine". Cila dote me thote tani, ç' kare mé te-mire ge mund t' i apeme nenese?

Klevndi. Me nemene duhete te sillemi kaqe mire, se tá bejme te gezonete e te levdonete me neve.

Olimbia. Flo faskallavet ç' ge te-mire t' u apeme?

Hrisavgjo. Nenja me ka thene, se nde u-bindemi edhe nde i duame faskalicate, ky dote jete m' i-madh gezim per to.

Olimbia. Edhe qe dot' u pyes edhe dote mbaron, Vetehese s' one ç' ge mé te-mire mund t' i apeme?

Athinaja. M' e-mira ge qe mund t' i apeme vetehese eshte, te ndrojme vetehene t'ene.

Olimbia. Flo. ay qe ndiron vetehen' e-tij edhe te-tjerete dote jete i-levdiare nga te-gjithe.

Tani kete skojme, pa edhe tjetere here fjalezemi.

Sepse me duane!

VEJA: **Aleksandra** dhe **Kleoniqi.**

Aleksandra. Pse je kaq' e-ngukure, Kleoniqi? ç' ke?

Kleoniqi. Ç' kam? jam e-zemeruare, po, eum' e-zemeruare.

Aleksandra. Herse? mos te ngau njeri?

Kleoniqi. Ah! nuke me duane ne!

Aleksandra. Kue nuke te do?

Kleoniqi. Une pandehqa, se im' ate edhe im' me me donine; po as ata nuke me duane; jam eum' e-mjere; me vjen te qaj, se qan gjdeqe.

Aleksandra. Ehe nga se e kupetuve, se s' te duane?

Kleoniqi. Nga e kupetova! Na, dego edhe ti; jane dy dit tani qe u luftem te me lene te vet' e te los nde brekt te Qeq-Osmasit baske me Olimbine, me Evridiqin' edhe me te-tjera xoqe, edhe ata nuke me lene.

Aleksandra. Herse vaše nuke te lene?

Kleoniqi. Se nuke me duane; nuk' e kupetove? nuke duane te los e te qeiren edhe une pakeze.

Aleksandra. Ai me qendet robate, Kleoniqi, dinake! nuke më ðua kaqe kohe! kur i bere keto roba?

Kleoniqi. Javene qe ekuj me more im ate e m' i ponoši te robeqepesi, te dhqe edhe ç' me biru!

Aleksandra. Çe?

Kleoniqi. He kqeše te-kaatete eume te-bukure.

Aleksandra. Vi' ate ç' te-bukura gerra te paska blere!

Kleoniqi. Dote me blere edhe te-tjera; „lauti qe e-bere mire — me ða — dote te blr eume gerra po se jeu e-arte".

Aleksandra. Taui pse e-bere mire? larz mire?

Kleoniqi. Ha dyzim; nuke me ezh? Ho po se mos me kiste qerbyere im' më kaqe eume, dote keqa

tese vrrene nde shtatë; sereqesi kesulu ßa: jetene t' ime e kam detyre tek im' me.

Aleksandra (Pas pak te-menduari). Perenderite kur ne çupe i bejne sesbime edhe e shpetojne nga ne smundje, kur i bleme roba, kapelae edhe te-tjera gerra, e duan' a nuk' e duane?

Kleonigi. Pa fjale, e duane.

Aleksandra. Edhe ty pra te duan' a nuke te duane?

Kleonigi. Me duane.

Aleksandra. Po me gjithe keto nuke te duane!...

Kleonigi. Mua nuke me duane? je e-lajdituse.

Aleksandra. Nuke te duane, te dem.

Kleonigi. Edhe nga se e di ti?

Aleksandra. E mesova nga ty vete; ti dosnje taci, se nuke me duane, se nuke te lene te voç e te koç.

Kleonigi. Vertet, une se dua; po ç' dem munt te benete vaße, nde me lençine te vete?

Aleksandra. Ç' dem beuste? ç' pune prisete? ti di mé seume nga yt ate edhe jot' eme? munt te benete dem; kur te bejne kaqe gerra, serpse te duane, edhe kete e bejne, se te duane.

Kleonigi. Po me gjithe keto ç' dem ka te vete? ßaaj-

Aleksandra. Mbase ka dem.

Kleonigi. A! ke te-drejte; tani dyke menduare e gjeta; kiaa vajture ne tjatere here edhe u-flolova edhe pastaj u-semura; perandaj nuke me lene.

Aleksandra. Pe pra?

Kleonigi. Me te-vertete nena e dia me duane, edhe perandaj nuke me lene te vete.

Aleksandra. Jo pra ajo qe te ßosnja; çdo qe na bejne perinderite na e bejne, se na duane.

Kleonigi. Edhe neve sa here nuk' e kupetojme, edhe pandejme, se e bejne per te-ligene t'ene.

Eër si este e-varfere!

VEÇA: **Hristina 12 vjeç dhe Gjeoforo 10 vjeç.**

Hristina. Herse erdhe prapë nga shkolla baske me Olimpine, Gjeoforo?

Gjeoforo. Sepse jemi mikë, sepse e dua saime atë çupë.

Hristina. Çe? e do atë çupë? ç' jane keto, Gjeoforo?

Gjeoforo. Ç' ka? ajo esht' e-varfere!

Hristina. Eër si esht' e-varfere! Duhete te qahe akalem' e-saj ëdhe te mos vinte me çupa te akalese s'one; çdo gjeri duhete te mbetshe atje ku eshte; te-varfërite me te-varferite, te-pasurite me te-pasurite; po të noh, dot' i ëem nder sy te mos kuxonte tjetere here te vinte me tyre.

Gjeoforo. Se esht' e-varfere?

Hristina. Ha fjale. Ç' dote ëone boca qe te ngrehene, kur vjen me një çupe, qe esht' e-vaaure me roba te-varfera?

Gjeoforo. Ç' dote ëone? gjë ç' mund te ëone?

Hristina. Dote te ngrene.

Gjeoforo. Se robat' e asaj nuke jane si t' imete? Ëume likat dote beqe kusdo qe te perflase; po nuk' e besoq.

Hristina. Pse?

Gjeoforo. Sepse qeriu nuk' i apene vejetje robate; sikur te jete tere vejetja jone nde robat t'ona, atehere çdo nate qe nxjerime robate t'ona leme tere vejetjene t'ene perane stratit t'ene.

Hristina. Ti gjëe do te me ngaç . . . . po me gjëe keto yt unq, i-cili eshte kryq-qindes nde usterit, a nuke njhete nga robate, se nuk' eshte ndonje ustelar i-postere? gjil aeta ëdhe nevr nga robate t'ona dukemi se jemi më te-larta nga te-varferate.

Oeoflora. Më te-larta se te-varferale! mbe se? gille qërezite nuke jane galuare nga gjë ajo balte? me ðua, se im unq vet roba te-ndryemc nga ato qe vet ne uetetar i-postere, po atje éste uteri; po im unq si qeri nuk' este m' i-larte nga qe uetetar; robat' e-tia jane eeqe te eerbimit qe ben nde ueterit ëðe as qe më tepere; jane ëðe l'onate seqa eerbëmi? ç' ben ti?

Hristina. Ajd aty! nuk' e di! vete nde skolit si ëðe ti.

Oeoflora. Nuke ben gjë ate qe ëðe Olimbit ëðe kaqe te-ljera çapa te-varfera? mevr pra qe te-gëða kemi gjë ate akalle. Ti nde vetç roba më te-liga, mos dote benee m' e-lige?

Hristina. Nuke; po nuke dote vet.

Oeoflora. Lëte ðemi, se veue. Ja pra se robate nuk' e-bejne qëtime më te-lart' a më te-postere. Akoma ëðe qe tjatere eembelle; ðuaj, se hyn nde qe stepi, ku sesene roba; nde bleße roba te-mira, mos dote benee e-mire, ëðe nde bërfe roba te-liga, mos dote benee e-lige? atehere pra dote jete nde doret te robeqepesit te benemi te-mira. Une besoq, se kejo vetem per qe ðuaj te-druqte mund të benete, po ðuaj çdo qe te vesqe dru eshte.

Hristina. Po kur qenka keshtu, perse gjëe te-mirete vesqene roba te-mira?

Oeoflora. Ç' do te ðote te-mire?

Hristina. Te-mire do te ðote te-pasure.

Oeoflora. Te-pasure do te ðote te-mire? Ç' gerra te-bukura qe na ðua!

Hristina. Te pasurite kane stepira te-meða, qere, roba te-mira, ëðe i ndërojne gjëe qerezite.

Oeoflora. I ndërojne vetem ata qe mendonme si ti; depo-me, Hristine, Cilene do më tepërë, Evandine apo Anastasine?

Hristina. Evandine.

Orodora. E po perse?

Hristina. Sepse Evandia me do edhe gjdenje kerkon te-mirenie t' ime tek Anastasia gjdenje me ka emër e nakar.

Orodora. Po me gjëe keto duaj me mendjene t'ende, se Anastasia ka veeare roba te-bukura; duaj, se este bere figurin i-sosure, ate duhete tâ dnae mê aume, me-qene-qe ka veeure roba te-bukara!

Hristina. Po! po eat' edhe kaq' e-lige, sa . . . .

Orodora. Per fgesin' e-saj pra nak' e do?

Hristina. Po.

Orodora. Po sikur te viete roba mê te-ligja.

Hristina. Ilrape Evandine dote dona.

Orodora. Atehere robate s' kane te bejne as ge. Olimbia e-mir' a e-lige este?

Hristina. Ti e di.

Orodora. Este m' e-mira, me e-urta, m' e-zguara çape e takëll l'eue.

Hristina. A!

Orodora. Atehere a duhete tâ dna?

Hristina. Duhete, me-qene-qe eat' e-mire.

Orodora. Nde gaç pra Olimbine, a dot' i duna te mos kuxonje te vinje bashe me neve?

Hristina. Nuke.

Orodora. Atehere pra edhe une dote te dua edhe mê aume, sepse je e-mire, me le-vertete, eam' e mire.

Çupa qe do te dukete.

VETA: **Fauka. Domnika. Evmilia. Afrodita** dhe **nena e Faukese.**

(Brenda ndë qe ßome, ku ka qe pasqyre te-varure).

Nena. Fauke, jake keru, bija ime, se dua te te porosit, ç' te bejs per sa te kßenem nga posta; duhete ßäe ti te me ndihç nde punerat t' ime, sepse tani zuza te loüem mé tepere se tjetere here; nuke je mé unm' e-vogele; kujdesu pra te nasqiriç pak-se-paku kete ßome rät te-tjerate dot' i nasqirls ime kur te kßenem; «iko tá kte gati e te-nasqarisure mire, se mundete nde te-kßyerit t'im te sjeß rät t' et unq, qe tá akajme Fauksese baske me ate; ikeq pra ßäe te mos kapeje ç' ßase (akoo).

Faukse. Qame mire, nena ime (mbetete e-vetieme nde ßomet). Vaße sa dit kemi rät per sa te vine Fauka; me dukete, se jan' rät tri dit; sot est' e-djele; per te-merkure kemi tri dit; po rät mire mire nuke di, kur eshte Fauka; te merkures' a t' ephene, sepse me dukete, se çfo sit Fauka nuke bie gjä' ate dite; po ç' ka te beqe ge, se dite ndryeim nuk' eshte pun' e-maße; pas tri a katre diç dota vete fustan' e-ri; pastaj ç' pune prie, nde mos ka ardur ßäe Fauka? ßogari nuke dot' i ap as qerit; mant tá vete rät tani, qe tá provoq, si me vjen (dap) qe pelhare rät nxjer qe fustan te-ri); le tá vete pra; nena per sa te vine ka rät «ame kobe; dole xhiq (vete «pejt, «ume «pejt fustan' e-saj te-ri rät vete drejt nde pasqyret). Oh! sa jam e-bukure! rät sa bukure me vete ky fustan! gryka, mengete, trupi, te-gjäa, me qe fjale, jane fort te-goditara; ky fustan má tregon mesne «ume te-hoße rät i ep qe bije te-maße tere trupit t' im (kßenete nga te gjile anete rät vetron trupin' e-saj); oh: kort i-bukure eshte; sa jam e-gezuare!

me pofe, nenja ime, qe me bere ne te-ketiše lustan te-bukure; po, me pofe ne mije vjet: pa ndonje te-drejte u-zemerova qeditezaj kundre zezaj rĕe e bera te-mjerene te helmonete kaqe, sepse kur mă beri prove, me ăa, se mbahem eame me te-mad; me pak fjale ky lustan me vete aume bukure; me ka aume haje e me lregon aume te-siemz; ah! sikur te vinine tani rĕe te tjera çupera e te me eihnine, qe jam kaq' e-bukure! ah! sikur te me eihte tani nga eoqet' e nga baukeuxenesst' e-mia (trokut dera rĕe vijne Domnika, Evanlia rĕe Aferdita).

Fanka. Mire ilone: „kujto qene, rĕe be; . . . .“ lete mos e ărm tani tere fjalene.

Domnika. Mire dita, Fanke; ç' ben? me sendet lustane; pa kĕcu te te eob mire; (Fanka kĕeuete dyke mbajtere me te mad; oh! eete aum' i-bukure! rĕe une bera ne lustan, po nuke me vete kage mire sa tyne; dukes aum' e-hiejăme e lart e-bukure.

Xenxăfa (i ikt Aferditese rĕe qesendis madeatin' e Fankese). Kejo e humbi fare, motre, me kete lustan; i dukete sikur eete ndonje zoq' e-madz e ndonje princese; e-mjera Fani! e humbi fare mendjene; po sikur rĕe pak më tepere stolira, besoq, se nuke dot' i kisin mbeture as pike tru nde koket; mire ilone, se te-varferite me më te-vogelene qe mapehene, rĕe më tepere ata qe heqqene nga te-lehetite si-do-zot zoqeza F. . . .

Aferdita (u list Domnikes' rĕe Evanlise, tek Fanka rĕe po sikoete trupin' e-saj ne pasqyret). Me te-vertete, as pike ment s' i ka mbeture nde koket; ame kupe nde jetet t' ime s' beq keetu, ndonese jam aume m' e-pasure se ajo; im' ate dy ore më pare rĕii nde etepĕ e na soĕi qe mije gerra te-bukura, po nuke jam kaq' e-mape qe t' i peleq; tani uă ărm jo qe te mba-

hem me te-mаđ, po sepse e soÀ kohu; kape nuke levdonem; vetem te-mapete e mendje-'zhelite bejne te-keliša.

Erendia. Ehe une gjë asgu; po ç' na duhrte nevr? kte benę ç' te doje; zjani tani t' i flemi ehe ne ne tedase „e mbajç me sendet", qe te mos dote pastaj, se u-mbajtme me te-mаđ, e-cila pe as fare nuke me polqen.

Aferdita ehe Erendia. (i done Fankese me qe fare te-qesuri ndenc buzeti). Fanke motra jone e-mire, ç' te-bukure fustane jane fustanet' e-ta! i mbajç me sendet, ehe te-tjere me te-mire.

Fanka. Po dua ehe me je-mire? ky fustan eshte lort i-bukure; te-tjera nuke kane te-keshq fustan te-bukure; une nuke dua tjetere, jam sum' e-kenaqure me kete.

Nena. (vjen, ehe dyke pare trazuene, nde te-cilet pendej stepia me zemerim dete). Po ç' lemiste jane keto? une ç' te porosita? nde vemit qe te nesqirię stepine, e bere mos me keq; tani te duhrte qe dru i-mire, sum' i-mire; ty te ka hije tyn; tasi dote te trgoq une, nde te vrie fustani mir' a thot; keto jane porosit' e kesilzte, qe te lane, kur ika, ej? mire qe nuku solla ehe t' et unq. ehe nga nera ane te oikonte ehe ay te-tursurite t' ent, ehe nga tjatera ane oklyresin' ehe pendjen' e keqe te stepise s' one! te luzzte, bija ime! te luzste! keetu dote zene gjithe mesimete t' im nde zemeret t' ende?

Te-tri te-tjerate. (nde mest te-tyre) Uf! eume keq e pesoj Fanka; po ehe nave jo me puk; hajde te ikejme (ehe te 'tria zirene prej dore ehe ikejne me te-driture).

Fanka (me lot e me te-driture). Ndje-me-ni, nenja ime (biz nhe gunge ehe perpiqete t' i pushqe duart' e nenese, po kejo sikur e olyn) tjetere here s' kam per te rene nde te-ketiše faj; ane ehe sot dote benа here porosit' e-tua, po i-puash me stiti te ves me pare

fustane ẽãe pastaj fe zihem nga puna; goditi te vijne ẽãe ecqet' e mia ca mẽ pare; ndje-me-ni ẽãe une u zotnuem, se ljetere here nuke kam per te rene nde te-ketẽe te-lajẽiture.

Nena. Mire; kur pranconce me kaqe zemere te-kẽicẽete, dote te ndjrn ẽãe une, po paskelajẽi, fe ke-eẽãoq, mẽ pare te mbaroe punete t' ende, ẽãe pastaj, po te kza kohe, te bica pas te-nisurit e te-stolisurit, ẽãe prape si duhete ẽãe mr urtesi te-maẽãe, ẽãe jo te mapzhea per robat' e bukura; ata qerezit' e-urte i vra-qene, qe te dukene te-hirjaim, ẽãe jo te mbupzue e te mbahene me te-maẽ per ato; te doje gerriu te-nisurite nuk' eshte pun' e-lige; po nuke duhete te djere vetem pas te-stolisurit; eqpse ajo qe bie vetem pas kefyreve e hump tere vejeẽljen' e-saj; jake taci te vemi, bija ime, te pastrojme e te nasqirisim shtepine (Ikejne).

Te-prisurate per pyque.

PETA: **Ninja. Kristina** ẽãe **Vitoria.**

(Ata dene qilimqe. Ngriteto kurcina ẽãe dukene Ninja ẽãe Kristina, qera dyke mesaze mesimore ẽãe tjatera dyke qendisure. Ilia pakoo kyn Vitoria dyke ndejtore duante prapa).

Vitoria (dyke mpure kokene per te nderuare). Mire dita, kucerirat' e-mia te-dasura, si jini? mire?

Ninja ẽãe Hristina. Mire s' ashte, Vitori. Qunne mire, te falemi nderse. Zoteria jote si je?

Vitoria. Si nga hera, do-me-dene fare mire. Ujgenae me 12 ẽãe mora qokolatene, qe lort te mire qokolatẽ; mẽ te-mire qe kupe s' kam pare (dyke lepiture buzele).

Ninja (dyke qeruze ndene buze). O! hamesja!

Vitoria. Ndastaj hengra ca ajke; nuk' u ðam dot, sa e-mire isha!

Hristina. E-mjera Vitori, nuke te degoç dot! kus te degon pandeh, se vetem nde te-ngrenei e ke mendjene.

Vitoria. (dyke mos vene re fjalet' e Hristinese). Ndastaj bera dy tri te-baritura nde pyll; o keceriral' e-mia, u vertetoj, seme humbni qe nuke dilni per mengres nde pyll! (Si dyke kendeare) Bari i-gelberuare eshte ðhe po i-qeshe nga vet' a mengesi ðhe diku, diku skendijat' e dritit ndeper degat' e-dendura ndrinine perndbi veset me qe fare bukurie qe s' tregonete me goje. Zocte kendonine me gezim perndbi druret. . . . . .

Ninja. E kdeve nde vjerna e nde kenget sikoç.

Vitoria. Dersa me prat raden' e mendimevet te-mi?

Hristina. Te lutem, Vitori, nde erdhe keta vetem, qe te na ðuas ç' hengre a ka barite, fjalet' e-tua kte jene pakeze me te-shkurtera. Neve ðhe po kemi pune! nuke sikoni?

Vitoria (dyke mos vene re). Ndastaj skova nga qoshku i kopeshit, ðhe u vertetoj, se nuk' u-kdeva me duar te-shenjta.

Ninja. Vertet! ku i ke duarte!

Hristina (dyke ngrifure). Ç' ben grapa?

Ninja (gjë asht). Eja, trego-na, ç' ke nde duart!

Vitoria. Hajde te nxheme, kus prej jus dote muntne te kapetone, ç' kam nde duart!

Ninja. O Vitori, gdhenje te pelqen te na mundon!

Hristina. Po as ge s' ke nde duart ðhe bence sikur xeç ke.

Vitoria (u tregon qe rize te-petjcke). O! sa te-padenuarsime e kersimtare jini! na pra kam qe rize.

Ninja. Ehe kejo rize ç' ka brenda?

Vitoria. Ka, (nga dale) ka, zonja, qe çportezë me kufeta.

Ninja e Hristina (qe-hesë). A! late imja! pa dal tâ sikoq!

Vitoria. (me rendesire). Ha pasoni! këtu kam qe çportezë me kufeta rër qe te dyja i kerkoni; si te di une, e kujt esht?

Ninja. Este imja!

Hristina. As fare, este imja.

Vitoria. Este pra e te dyjave!

Ninja. Este imja, esë ajo qe e pandehqa te-hambure.

Hristina. Este imja; kam qe dje qe po e kerkoq!

Ninja. Dal tâ soh rër dotâ noh per-qe-hesë.

Vitoria. Po nde qëlloftë te dysh shë ti shë Hristina, se e njëni? Jo! nuke gykojne kesaj! Une dje vajta t' i ap't' im ati qe ishte nde gyqetoret ehe pase se si bejnë (e ve mëne pëmbi qe truvezë). Hristine, ep-me mafesne t'ent.

Hristina. Na-e, po ç' dotâ ben?

Vitoria. Tanî dote sohç! Ne-m' rër ti, Ninë, bresne t'ent.

Ninja. Oikë, se mos e prisç!

Vitoria (Dyke lëshure mafesne nde qafet si ndoqe qafëllëzë, knivale). Ve-ma, Ninë, bresne t'ent si ate rënne me skrocqa te-arta qe e vene nuajtesit' e qyteti. (Ninja pâ lëfë). Pare mire! tani dote rrisite gyqi.

Hristina. Cili gyq?

Vitoria (Dyke bequce perpara qe Iron pë mbi ate me maßeri te-mallë rër dote). Oepit kundreggyqesitc, qe t'uâ ndaq gyqne!

Ninja, Hristina. Kus te depese? cilete te depese? Nuke te kepetoq!

Vitoria. A! nuke ka ẽdhe asnje dem. Rini, u lutem, qera nga an' e-djaḋhe ẽdhe tjatera nga an' e-mengere. (Ninja edhe Hristina rine).

Hristina. Ha te te ẽrm, kur dotá mbaroje gyqse?

Vitoria. Kini pakeze durim; pra! Tani dote me epni pergjigje mbe çdo qe t' u pyes. Cila nga juve e humbi çportene?

Ninja, Hristina (qe-hares). Une.

Vitoria. Kur e humpte?

Ninja, Hristina (te dyja bashke). Dje ndaj mbremja!

Vitoria. Ka e humpte?

Ninja, Hristina. Nde kopacet.

Vitoria. Atehera si beneshe te kem vdhene qe çporteze?

Ninja, Hristina. Nuke di!

Vitoria. Ẽdhe kejo qe grisa e mujt eshte?

Ninja, Hristina. Eshte fenja!

Vitoria. Te me pelasni holle holle, ç' fare çporteze iste ajo çe humpte?

Ninja, Hristina. Çporteza ime iste pambuḋake.

Vitoria. Mire. Ilo ç' ngyre keste?

Ninja, Hristina. Ngyre manuesqeje me kordzha te-mendafata.

Vitoria. Qudi! sa gẽkane çportezate t' uaj nde mest te tyre!

Hristina. (me ze te-çelure). Une dje e mora nde kopaset, qe t' i epna kudzia t' ime angi.

Ninja. Ẽdhe un' e mora, qe t' i epna s' ime emte.

Hristina (me lajsa). Eja. Vitori, ep-ma çportezene t' ime, ẽdhe dote te ap gysmat' e kuḋatavet.

Vitoria. A! zonje, kerkoni te prisni gykatesine me mdte?

Ninja. (me zemerim). Hajde, vitori, ep-ma çportezene t' ime ẽdhe ler-i keto te-ẓaḋura

Viktoria. Ai zonja, sanzi zilet qerderoni gyqin' e gykatesine!

Hristina. Refrena qortezene qe ti sosheme.

Viktoria. (dyke nxjere ate ega riza). Na, siko e!

Ninja, Hristina. Me te-vertete este imja.

Viktoria. Dakete pra si qe te dyja i kisin qortate qe joji. Ura: (hap qortezene, sbras kulcetate nde xqut te-saj, nerene pjese te qortese ja ep Ninese zbu tjatrene Hristinese, i perverdos zbu iken).

Ninja (dyke sulure pas asaj). Ilo kulcetate t'ona?

Viktoria. I mbajta per te-prishtat' (harxet) e gyqit.

(Bje kortina).

Hesoqesi seroqes.

PATA: **Seroqesi Fasuli, Qulanani, Turushqka, Hamesi, Hertacja, I figu-ri Asomtarja.**

(Ke fosa e seroqesit. Mbi te djathe este qe fton i mad zbu ate te kroqeri ega tsudi ca froza ma te dukese).

Seroqesi: (Sobem e ka te zene zbu gusrtisjene te bardhe zbe dyke sikusre orene done me vethe). Ora ete dy, pras pakezo dote vijne te semurete. Kus e di se sa te semure dote jene nde sahat dyke prituro mua. Seroqesi Fasuli este qe seroqes ourse i deguare, gide bota dit' e nate per te po flasen. Une nuke jam kryelartere, po ç' t'i bea botese qe me numeron si udoqe seroqes te qpare e te rahe zbu, sikundre done, ank nuku i gendete as nde Haris as nde tere botet. O, zoterij, gide sa jini seroqes, mos me zemerohi, a lutem, dita jusj zbu dita ime, tani este kona ime. Une s' jam mahestuar, sikundre e dini, rekhamate nuke me pelqejne, me arin vetem emri im. Hapandehuraj deponi:

„Cilene kerkoni? Zotine Pasuhaq — Cilene Pasuhaq? — Ceroqesia' e-qquare nde tere botet". Taui duhet t' u dëgjn, me se po merrem. Une jam ceroqes veçan i djemurise, ceroqes qe ceron te metat e te vegelvet, eër kam aume myaxhriq. Po ite mos loëme se semurete; keta te mjere vijne nga an' e anese qe te kerkojne ndihmen' e më te diturit ceroqes Pasuhaq. Jam i strenguare nga aumic' e maile e te semureve, i' u ap nol perpara kartera me numure per te hyre, sikundre bejne nde iranvajt, srpse ndryse nuke qch qeni te zone. Lum ay qrri qe ka qe te ketiue emere. (deret nde lunt te derese) Numuri 1. (ri qende mbi lcont te mall). (Hyri Çalamani dyke pertere permbi qe skoti.)

Çalamani. Zoteni, u jam l-falure.

Pasuhaqi. Mire s'erde; emri yt?

Çalamani. Çalamani; eër jam serbetor' i zoterise s'uaj.

Pasuh. (dyke ngriture) Eër nga se vaan, sot?

Çalam. Vaaq nga te-perdrellure.

Pasuh. Ku, te lutem?

Çalam. Kam perdrellure kembene.

Pasuh. Une kam mesuare veçan per te perdrdurate, eër dote te doena se duhete te die, se te perdrellurace ngasene më treper nde kembet se nde . . . . vout . . . Si pra e pesove?

Çalam. Tek po rentqa, zoteni.

Pasuh. Çalaman eër sulen? Çudi si bemt kejo?

Çalam. Kejo qe lori koßaj kupetonte, sulena eër m' u perdrell kembe.

Pasuh. Eër perse rentqe?

Çalam. Qe te ziqa qe rabecke.

Pasuh. E zura?

Çalam. Po, e zura.

Fasu.2. Sa iste ora, kur zuri të ndjeke.

Çalam. Tri i ditese.

Fasu.2. Eäe mbe ç' kohe e zure?

Çalam. Nde dreke here.

Fasu.2. Kur u-be kjo? mos u-be te Djele?

Çalam. Jo, zoteni, po te Merkure.

Fasu.2. Mire, pra . . . . ç' doni më? a1 qe te Merkure ndjekur ne zok qe mbe 3 ne ditese gër mbe dreke. Nuke me ilua te lutem, mos iste ndoqe e krenie e maße, nde te cilet as qeri s' punon?

Çalam. (dyke strenguare). Jo, (me vetehe) e pesuam . . . . .

Fasu.2. Nuke kishe shkoi ate te Merkure qe me tre e ger mbe dreke? Sepse me dukese, nde mos jam i-gezyere, si qe nxenes shoiit?

Çalam. (i-trambuλuare). Po, zoti seroqes, jam nxenes eär te Merkurene kisim mesim.

Fasu.2. Oume mire, zot, kupetova nga se vuan. Semundja jote qubete eäe te ikur nga shkolia, eär eate qe semundje e rende, aum' e rende, po xeç . . . . dote benzte.

Çalam. (i-trembere). Eäe tasi ç' doni? dote seroesm? Mjere une, per qe zok e pesova!

Fasu.2. Flerse jo? po me te zoluare, se dote mbaç fort zoke ato qe dote te kesiλoq. Te-Djelese qe vejen nuke dote dalç nga shpia eäe qe mbe3 e ger mbe dreke dote punon, qe te fiton kohene, qe humbe te *Merkure* dyke ndjekure rabecka . . . . A me kupetove? (i refen qe iron nde lunt). Ri atje, sepse pas te qojturit duhete te bejme eäe qe te liluare (pleqe).

Çalam. Si te urdëroni, zoti seroqes, (me vetehe). Pa aiko punera, te mos dal te Djele . . . qe dike me dy prese mani nde zemere! . . . .

Fasu.I. (dyke ãirure prane derese). Namuri 2! (ri).

Turu.Zaçka. (dyke hyre). Zoteri i-çquare u-falem.

Fasu.I. Fill' aetu; si te ãoné?

Turu.Zaçka. Zoqa Turuλaçke.

Fasu.I. Eãe nga se vuan, zoqe?

Turu.I. Jam e trembure sume, se sikoq dila me dãe qe po me priene ãoqte.

Fasu.I. Mbasr, se i pret sume dendure.

Turu.I. Nerkundrazi, as kore s' i pres; po, as kore.

Fasu.I. (dyke ngeitare) Ha . . . çudi! Releme duarte.

Turu.I. (dyke zpatur duarte). Na, siko-i.

Fasu.I. (dyke sikuar ato). Tio nxir dorezate, te lutem.

Turu.I. Dorezat se mia? po une s' mbaq doreza.

Fasu.I. (I-habituve). Si Nuke mban doreza? Eãe jan keto duar prej nature, pa doreza? (me rendesire) Zoqe, ãuaj-me, po te vertetene, sepse dotá geq, a perndor dendur sapun?

Turu.I. (dyke nqur syte). Da . . . pun!

Fasu.I. A! kupetoq. Jam i sigurusre se s' ka-te ben fare me sapun; sapuni eshte qe ge e pasojture tek ti. Fira, o zoqe, sapuni eshte i vjejtare per te pastruare, eãe me teper duarte, laqrue eãe tere trupne, eãe sa se perndorjene sapune, jane te qojture nde ne emrine . . . Te ndyre. Na se ç' eshte sapuni! Taui pra, pa me refe ãoqte (dyke hequr prape). A! ç' eshte kjo e keq'e maãe.

Turu.I. (e trembure). Ah! (o Nenendi!) veroqes, me bete te dridem; ç' eshte?

Fasu.I. Ete se nuke i pret ãoqte?

Turu.I. U vertetoq, se as kure s' kam perndorure gersere.

Fasu.I. E soli, perndorni qe tjater gersere, ãembete. Ç' turp i maã! . . . . (Turuλoçka dyke sikuare poute ze te lache duarte). A! zoqe . . uq kokene! . . . .

Eäe mbeson, se mussdete te lechç ge nga i-qquari se-roqes Faeuñaq, se ha ßoqte rotuñ' e rotuñ . . . . Une te gilla i gen, sepse te gilla i di, eäe dote te ßem se ku te ka per te qiene kejo e-met' e-mafic! Ne here qe cup' e vogel, hante rotuñ' e rotuñe ßoqte, sa-do-zot zo-teria jote. Eäe kaqe e beri zakon kete ge, sa pas-ßoq-uet hengri gjateriße, pastaj duarte, ßerete, kembete, ker-ciqte eäe tere trupit' e saj, do-me-ßene si eçet ha-mes i mbaruare hengri vrtehsit' e saj! . . . Ky eshte, zoqe, fuedi yt, po te mos heqç dore nga e meta jote, qe muk' e ßasoq, ndryse i hengjeç me wendet, për te . . . mire te trezure.

Tuta.I. (e-tremburc). Nuke, zeroqes, nuke. U zo-lenem, se kure me s'e kam per te perseriture kete ge, dot' i lutem nenese te me bëcre sume sume sapun eäe dote mesoq te pastronem. U betohem, spelo-me-ni.

Fasu.I. Dote ben sume mire, se më te mezua-rate te keqia nga-sen mbe djalit' e pa-ndrequre. Eäe lasi ri prane zotit (i zelen Çalama-ie).

Tuta.I. (dyke ndequre) Po, zot.

Fasu.I. Ilo mos vere duarte mbi front, se dot' i ndys (ßerzi prane dreese) Numuri 3.

Hamesja. O, i-qquare zeroqes, mire menges.

Fasu.I. Mire s' arße, zoteni, emri i zoterise s'uaj?

Hamesi. Hames, serbetor i z-se s'uaj.

Fasu.I. Eäe ku ke ßembje?

Hamesi. Di eäe ane?

Fasu.I. Si benet te mos dis? Ilo kur s' kupelon vete ku te ßemp, si dotá di ane?

Hamesi. Na me ßemp ketu . . . barko (ßemlo-net e bencte sikur ka te ßembure eäe ßerzi) Oh! . . . oh! . . . . na ketu, zoteni . . . . ah! sa me ßemp.

Fasu.I. Ferko, ferko-e më lort . . . na keetu (e ferkon sume barkun e Hamesit).

Hamzai. (dykz ðîrure) Aj, aj, aj . . . . ezme te ðembura me sîðni.

Fasu.I. Kaqe më mire, sepse zerimi qe s' sjeÀ te ðembure, as qe vjejlje s' ka. Ti eikon vete, zerimi qe po te beq te sjeÀ te semura, dejten se dote te sjeÀe dobi. Le te zeme prape (e ferkon).

Hamzai. (Me ze te maÐ) Jo, jo, nuke dua.

Fasu.I. Oume mire; pra semundja jote eshte semundje te ngrene oume. Taci ðuaj-me si u darkove djeðinaj?

Hamzai. O zoteni me fort te pake perra,me qe supe.

Fasu.I. Vetem me supe?

Hamzai. Eðe ca mish qengji.

Fasu.I. Ce tjeter nuke hengre?

Hamzai. Eðe ca patate.

Fasu.I. Tjetere?

Hamzai. A, eðe pake zamboni.

Fasu.I. Eðe pasove?

Hamzai. Po, zoteni.

Fasu.I. Pa ijale se dote ken ngrene eðe ca perra.

Hamzai. Po, hengra.

Fasu.I. Qamest me oris?

Hamzai. Fort pak.

Fasu.I. T' embela ca hengre?

Hamzai. (me fuqi) As fare, as nuke kisht te ketiÀa nde mesaÀet.

Fasu.I. Eðe kuzon te ðuaa, se oume bohe u darkove, kur hengre kaqe perra?

Hamzai. Kini te drejte . . . . po (dykz zemzare ze barkune) oh! o! o! oh! . . . aman.

Fasu.I. Ja, eikon barku yt, po qahet, se u-darkose me te paka perra. Le te vezgoq taci, ç' ka brenda barku yt.

Hamzai. (i trembure) Çe, dote me çani barkune?

Vasa.2. Nuk' eshtë nevoje. Qendro mos u-tund (ve vrasnë mbi barkut te hamesit per ne te filme ëdhe ngrihete) A! popo sa gerra ka ketu¨brenda . . . . Sa te tepenuare kini brenda nde barkt! . . . ç' nuku kini! Te me ndjeni, ky bark eshte çdo tjater ge se bark, eshte ne bakon i tere, po nde vent qe te jete i mbuguare me ere eshte fryture me uaqima qe munt te ngihe ne ehelam (fil).

Hamesi. (o Herendi) Me te tjera tjale barku im eshte nde rezik te pelcase.

Vasa.2. Bezoq dotë largojme kete ge me ne serim te forte, te cilene sa kaqe herash dote të beq. Flo mos haco, se semundja jote eshte nga më te keqijate, eshte hamesi e forte, (ghalonia cfrajanta).

Hamesi. Oume mire, zoti seroqes, a dote seronem? Ohjnë, u lutem, jam ë-gatuam, f' u degoq mbe çdo qe te me urdheroni.

Vasa.2. Dote seroues me hapjet' e çpagimit. Me qene qe hengre uaqima, qe munt te te arrinine qe jave te-lere, pre) nevoje duhete per tate dit te mos haa as pe. Ëdhe taoi si ajo ëdhe ferko barkure.

Hamesi (ri). Oume mire. A! bark i mjere, ka oume te drejte seroqesh, je fryture ëdhe dukes si qe gjëe-ajo (dyqan, bakall i vertejte).

Vasa.2. (Herpara derese). Numuri 4. (byn Hertaqja me perlim te mad).

Hertaqja. (dyke hapure gojene e dyke strikure). Zoteri, u lutem.

Vasa.2. Ti' astu, zoqe, si quhes?

Hertaqja. Zoqa Hertace.

Vasa.2. Ç' ke, te lutem.

Hertac. Me ëemp gysm' e kokes, zoteni.

Vasa.2. Ta tjale nde koket.

Hertac. Po zoti, seroqes.

Vasa.2. E kupetova. Ëdhe te ze dendure.

Hertac. Ilo ãna pes dita.

Fasu.I. Te mbetãis te fiks?

Hertac. Nuke.

Fasu.I. Bukene?

Hertac. Nuke, as lare.

Fasu.I. Lodrene?

Hertac. As lodrene.

Fasu.I. A te ãemp, kur punon?

Hertac. (me te ztrire hap gojene). Ume krq. Ilo ç' e-mãlekuare ãembje cete kejo!? pose e ve nde ment te punoq, se te me mundoqe, sa s' ment të skoti nde ment.

Fasu.I. Arin, arin, e kupetova semundjene. Le te coheme pakeze kokene (ja ze kokene). Na, zoqe, vuan nga qe e tmerrare zonke . . . . ke zonken' e te mos punuarite.

Hertac. Vertet, zoti seroqes: Çudi! Eãe ka e kam kete zonke?

Fasu.I. A di te loç me top?

Hertac. Ume me pelqen, eãe sume dendure los me topue, po eãe me mjeseri te mãe.

Fasu.I. Ume mire. Ilo nde mos loç sume kohe, ç' dote ngase?

Hertac. Dote aroq te los.

Fasu.I. Le ta vezqoq eãe pakeze kokene (ja ze). Ilo, sikundje te ãase, ti vuan nga qe zonke, qe cete e-mu' e mnãe, qe cete bere kelu brenda nde koket, rãe kejo zonke ka gide far' e fisn' e te-mos-punuarit, do-me-ãene lodra etj. etj.

Hertac. Eãe nga se vjen kejo, zoti seroqes?

Fasu.I. Sepse mendja eãe mesdimi yt cete pi-ãenje nde lodrat. Nak' e do punene, eãe kejo eut' ajo qe le sjeã ãembje nde koket. Nuke me dua, te lutem, te djelate a se ãemp?

Hertarja. Kure, as te djelste, as te kremtste qe s' vemi nde shoolit.

Fasu.2. Nde este kesetu, ç' te te ẽem . . . Πuno tere javen' e javese, duaj pamene eẽe s' je per te semurur kure. Hena e ka per te humbure xoukseng eẽe ẽembja dote kerkoqe jole nde koket te ndoqe pertaceje tjeter.

Hertacja. Kam frike se mos me ngase larz ndryse (hap gojene). A jini te vertetuare, se mâ kupetuate semundjene?

Fasu.2. (me te mbarure) Une kare nuke lajẽit zoqa Πertacke, eẽe qe t' ua tregoq dote te ẽema çkoqur emrin' e semundjese s' ate. Qubete p e r t i m eẽe hari (ilaçi) kundre asaj eete puase, prej se cilese kini eume nevoje.

Hertacja (e turperuare). Mbase zoteni.

Fasu.2. Πa mbase, kejo eete semundja jote. Πerpara pra, zoqe, eẽe pasketajẽi te mos kes se lare dysim, kur te ẽet i dequari qeroqes Fasuẽaq.

Hertacja. Πo (si perane te tjeravet).

Fasu.2. (perane derose) Numuri 5.

I-ligu. (hyn eẽe eete sort i-vrerete) Mire dita.

Fasu.2. (si me te-quditure). Πa ç' eete ky? Nuke muni vaẽe, zoteni, te me ẽuas, si me ẽone tere bota: „Qeasne, zoti ermoqes". Emerine te lutem?

I-ligu. (as larz, te ẽase, se une rase permbi ate). zoti i-Lik.

Fasu.2. (dyke ngriture). Si pas emerit eẽe je. Oume mire, zot' i Lik, dote te sẽkem si me sẽkeu, eẽe te mos te vinje nende (me zgerim) Ç' kerkon?

I-ligu. Πerdroẽa kembese.

Fasu.2. Eẽe ti te perdreẽura; cilene perdroẽe, te lutem, te-djaẽtese a te mengerene.

I-ligu. Na: (i tregon te mengerene).

Fasu.2. Ho nuke pergjigjene me te ketijë mendyre. Te pyeta te djaliten a te mengerene? a degjon? (zëz i tant te Ligut doren' e mengjere.

I-ligu (dergi). Aj! me ëemp! me ëemp!

Fasu.2. E gjeta, te ëemp dor' e mengjere (i-Ligu do te rije). Jo, nuke dote rie, dote qendros mbe kembe!... zëz si e perdroßz?

I-ligu. Nuke di as gje.

Fasu.2. Eßz ane kaqe fjetere; nuke di as gje.

I-ligu. Atehere ç' ueroqes je, apo nuku do te me ueros?

Fasu.2. Nde mos te pelqen, mund te na kacha krahete. Je i-lik eßz like te perdor. Oho (i kën krahete).

I-ligu. Oume mire, mos u-zemero, dole te ëem, si e perdroßa, mue . . .

Fasu.2. Mbi ç' ge re?

I-ligu. Mbi i' ime motre Margarita, se nuke donte te me kuante rrën' e saj qe te losqa.

Fasu.2. Ç' degjoq? Ti, zoleri, qenke me te-sjeka te liga eßz nde grat. po s' eshte as lare çudi. Me te tjera fjale rasse tet motere. A, kejo eshte dobesire!

I-ligu. As lare, te ßase, se ane rasse permbi ate.

Fasu.2. Ha fjale dyke rene me grust asaj. Oume mire, eßz qe te perdreßç peßemben, i ke ëene mjaft, mbase më tepër nga sa mendoç.

I-ligu. Jo, nuke i rase me fuqi.

Fasu.2. Me nde funt, e godite . . . keatu? (i bije qe te ligut).

I-ligu. Jo.

Fasu.2. (i bije eßz prape). Keatu?

I-ligu. Nuke.

Fasu.2. (i bije eßz më fort) Keatu?

I-ligu. O! o! ç' eshte kejo?

Fasu.2. Çe? edhe më fort? Mos i ra kestu? (ben gati qe backe se forte).

I-ligu. (dyke larguare). Jo, jo . . . si ajo back' e pare.

Fasu.2. Dyke rahure pra kestu let motere perdroße dorene?

I-ligu. Po.

Fasu.2. Te hunte! qenke trim; e fiton bravuren . . . e ligesise, andaj edhe une sume mire të bera. Besoj, se e kupetove ligesise tende edhe se ngaçove me kët motere.

I-ligu. Nuke as e ndjeva të ligene as u paqtova.

Fasu.2. Jo? Atehere s' mundrie te heronet. Duhete qe te benes mire, se kerkoj më parë ndjese nga jot' motere edhe ta paqtohes me ate. Herpara sko mos hump kohe, dote bes edhe qe te bariuse.

I-ligu. Nuke vete, nuke dua.

Fasu.2. Nuke do ti, dua une te veç. (vete nde drret edhe derit) Numuri 6.

I-ligu. Ki perane te tjenvet.

Aomatarja. (hyn me zilim edhe gjëmje po lkst me zilim te mall) Mire ditaj, mire dita, mire dita, o heroqes fort i-qguare edhe fort i-deguare, u jam falure, mire dita, mire dita.

Fasu.2. (i-habitare) Roßan' i mbaruare, mësi qe bisan . . . . fjale!

Aomatar. U persendova, zoti heroqes, edhe prapa po u persendoa, mire dita, mire dita, gezuasi.

Fasu.2. (si pas sembelles' se Aomatarese) Geenasi, gezuasi, gezuasi, emri te hatem?

Aomatar. As qe s' me ndalon t'uà dem, eshtë e lepere te kerkoni emerin t'im, kur prej zemre dua t'uà dem, edhe s' eshtë nevoje te me pyesi.

Fasu.2. Po, po, edhe s' të deguame emerine.

Aomator. Nuk' e deguate? seroqes, ç' ðoni? çudi! Si! qe ere te tere po flaseme, ðhe nuke me kupetuate cila jam. Quhem zonja . . . .

Fasu. Oume mire; po nga se vuan?

Aomator. O! vuaj nga qe sentundje, qe s' este deguare as gekundi; ehe jam e vertetuare, se ðhe zoteria jeaj, qe jini qe seroqes kaq' i çquare, dote çuditeni po tâ degoni. Seroqesi im, prej oume diiç me ðemp guha, este ver' e eqture, pa dibare perse. Harova t' u ðrm se me ðemp oume ehe mendonem sa s' mendoni, sepse e-mjera per kete ngaje nuke munt te ðam as qe fjale. . . . . .

Fasu. Ç' ðra, o zonje? Me mbyte me qe lume fjalen ndonese te ðemp guha, ehe akoma qahce? Mjere, te mos kete e eqtura. Nuke ke as fare te drejte te qahesh per gehene, e çila sikundre soh, flet' kaqe fjale sa dote flasin tre qeres dyke folsure bauke.

Aomator. Te me udjeni, zoti seroqes; esume me esani, po le te mos hombasim kohe te vjejture mbe fjale te kota e te pa-dobishme.

Fasu. Me duket, se kete tâ ðase më pare.

Aomator. Une ançe vetem qe te mar kesëve. Kerkoq pra te me kesëvoni si seroqes i-çquare. Tahene e kam be-eqture. Ka dyshim jave si seroqes oum' i-çquare dini fort mire ngajene, une as qe s' di, u lutem pra te me ðoni, nga vjen kejo? ehe u vertetoq, se kure as qeriu s' ja kam per te ðene, kur nga guha qe e kam te eqture nuke munt te flas ehe oume. . . . . .

Fasu. Le te soheme.

Aomator. Mos este nga te fiohetite, nga te ngrohtite a ehe nga te dyja keto apo se hengra ndoqe qe te prehese.

Fasu. Te soheme.

Aomatar. Mos, se hengra suma seqerka? Ilo kejo dote jele, sepse seqeri ka luqine te . . . .

Fasu.3. (dyke prere fjalen' e asaj) Kejo eshte vetem pura ime, zoqe, mos e hump kohene me fjale te kota e pa veni. . . . .

Aomatar. Ilo ose e mjera me-zi hapa gojene.

Fasu.3. E mjera (me vetehe) nek' e kuptelon (me ze te mall). Ha reieme guhene.

Aomatar. Guhene? s' ka me te lejte pa, sikoe (nxjer guhene edhe te filmene, qe ja mbante seroqesi edhe po flista). Este eaine kreqa, zoti seroqes? (nxjer guhene).

Fasu.3. Ilo.

Aomatar. Duhete tá nxjer edhe mé teper?

Fasu.3. Nuke, se lutem, te lutem mos kuvendo.

Aomatar. Ilo, kini te drejte (nxjer guhene edhe tek po benete gati seroqesi f' ja zere); sepse ka sume qrres qe trembene edhe tá rrisjne guhen' e tyre.

Fasu.3. Ilo, mos kuvendo, te lutem.

Aomatar. Ilo kini te drejte, te me ndjeni, harova; po duhete te dini se une sume ndryson nga ata, se nuke trembem as larc f' u rrisq guhene. . . . . .

Fasu.3. (i-paduruarelin) Iher errin' e Zotit, zoqe hratni; sepse tek po flet gaha jote me iken, edhe kesulu s' munt tá esoh, si dote tá harin kur sulete si qe nga mé te mirate formila?

Aomatar. Edhe prape te me ndjeni, kini esume te drejte, zoti seroqes; kejo esht' e vertetа, se, kur flas, e humpni guhene f' ime, edhe . . . .

Fasu.3. Ilra nuke dote tiaç me! Mart, drap gojene . . . mire, ... nxir guhene . . . mé teper. Duhete te rise kesulu te pakene tri te filmi te dyta.

Aomatar. Çe? tri te filmi te dyta? tere puna kaqe eshte? Zoti seroqes, une muni te ri kesulu gysme

ore, ηε ore, ηε dite te tere. (seroqesit qe ri nde front) Ç' kini? Ç' pate? mos jini te semure?

Fasu.I. Jo pues, kar dote vendoç te mbyÀç gojene.

Aomatar. Te mbyÀ gojene? Sa kaqe hemn, po juve me ðosnite ger tuei tà hap. Ç' doni? tà hap apo tà mbyÀ? U betonem, se e hamba, nuke di ç' te beq.

Fasu.I. (me vetehe) Vetem qe ëäe øpetimi ka. (Ngribete ëäe me urëer i ðote) Te lutem pa ri perëe.

Aomatar. Me giðe zemere, zoti sercqes, na tek po ri. Kerkoni tjater qe?

Fasu.I. Refeme guhene (Aomatarja bindet; sercqesi ngrih duarte, u bije kembevet, i hap syte e i mberðen mbi Aomatarene, ëäe me ze te forte e te tromaksure ðote). Mos luaj (Aomatarja po luajtur nxjer guhene, ëäe seronesi e vegjem).

Fasu.I. (pas pakeze largomeqe) Te falem nderse, zoqe, je liruare, e kupetova semundjene tende. (i sheronete prapë) Zoqe, zoqe (me vetehe). Po tuei kemi tjetere mendim, mezi muntme tà bejme te hapne guhene, tuei nuke do tà mbyÀqe. (Aomatarese) Zoqe; (me vetehe) Le t' u ndih; (ve ηε dore mbi kryet ëäe tjeterne ndene nofulat). Zoqe, dotà mbyÀni gojene, ciko mire, ηε . . . dy . . . tri.

Aomatar. A! sercqes, sume me trenpte.

Fasu.I. Kejo este e vetemja uäe qe te te beq te hestes

Aomatar. Sume mire, ëäe tuei nuke me ðoni, te lutem, ç' este semundja ime? ðoj-me-ni, ðoj-me-ni, po çnjit sa te manini. Jam e paduruareime, keshtuis, dua te mesoq. Este semundja ime e keqe ðoni; pra ç' mendim kini, ðojni?

Fasu.I. Ilrape giðate (me urëer) Mos luaj! . . . (Aomatarja nga frika nuke luan). Zoqe, (me ze te mall) e dini, se geÀa eum' e sgrohete e djek guhene kesht

ëäc ĵalel' e ωuma e demtojne. Dyke ĵoluze ωame, e prisc guhene e poqe mbe qe fure . . . te λomatiĵuri. Πo nde vend qe te t' i ßrm punerate mbyλure dote t' i ßem më mire çkoqure: Eate vertet, se lumi i λomatise s'ate me loßi ωume, nuke me ls t'uä refrq semundjese, po taqi behu gati te degoq emerlue t'ent te vertete, (dyke mare fryme rende, ĵsi baλet e ßj).

Λomatar. Ikas ĵalevet tende, zötesi, aleroq të benem, nde mos jam e qeqyere, λomatare, guhare.

Fasu.Ĵ. (dyke ngrilure duarte). Ç' ßua? aleron? me te vertete je grej ωame kohe qe λomatare nga më te keqijate, me ärpλome, nde ekaλeä te pare.

Λomatar. Mjere une ëäc si dote sehoneni?

Fasu.Ĵ. Fare kohaj, nde pasardhe se kuvendoari ωume.

Λomatar. Nuke dini ndonje tjeter bar (ilaç)?

Fasu.Ĵ. Me-per-qe nuke.

Λomatar. Ç' ka! dote pres te me ßoni tjeter bar (zoen pa rregulle). Dote ĵte ωume çudi mbe qe kohe qe kaq' e kaqe gerra çpikne, se mos gendet ëäc serimi i te-λomatiturit!

Fasu.Ĵ. (I vete pas ëäc perpiqete t' i flase) Zoqe!

Λomatar. (ëäc po ßet). Kame çpikure teleione, fonografe, baλoune me timone e qe mije e dy gerra tetjera, per te cilate ç' do breme ndeper eksperat kuvendojne. Bani i spostimes, ekendijat' e Rentgenit ëäc kaqe te tjera, e te mos gendete serimi i λomatikes! Nalen' e bejne dite, ëär ditea nate, ëäc me gille keto mos gejne, si benete serimi i te-λomatiturit. Bukuri, me te vertete! Πo ëäc perse te trumbuλonem ëäc kaqe. Te soheme jam λomatare? Dote me ßoni, ßote seroqesi. Ωume mire; po kus na vertetoi, se i çquari seroqes nek' eat' i qeqyere? Eäc me qene qe une xeç më teper kupetoq

nga aume te ljere te semure, me ekon ne mendje, se keroqesi sa per semundjene t'ime . . . ra jaste.

Fasu.2. Zoqe!

Jomafar. (dër po eem) Ehe dot' nä refeq. Cikoni sa ore jam keku, cili nga ne te dy flet më aume e pa pusim? Keroqesi, gjithë me ne ze dote me ikoni.

Fasu.2. Zoqe!

Jomafar. Mehere, si qenkam une Jomafare. Ay flet aume, a une jam Jomafare? Flo keta keroqesit gjithqe doke jave t' kapere, te liq s' jane per te ndrequre kure (vete nd' ata qe rine nde fjmt).

Fasu.2. (i-hollur bije nde front) Uä' e mbare! Ç' e-keqe qenka kejo.

Jomafar. (atyreve qe rine nde fant) Si e ekoni jave? Ç' kupeloni nga gilde keso?

Fasu.2 (ngrihete) Kejo e'duronte, me turperon perpara mysterivet, nuke, kete nuk' e duson dot i-keqnari keroqes Fasuläq.

Jomafar. (te gdheve) Kerkoq ehe mendjene t'uaj, o zoterinj, ehe më leper luajne, o zoqa. Kam te drejt' a te eirembere? A nuk' eote si dua? Juve doni, e cila qe dote dote, se kam te drejte, keroqesi pra s' ka te drejte. Une t' u flum, dote vete te ekonem ehe nde tjetere keroqes. O i-mire, perse te mos ajit guhene t' ime une qe jam e degjuare aume lolese, une qe jam kaq' e qquare e gjithë mäqeavet te mia? une qe muat, si doshe gyal, në dhezaj, ehe qe zet bufeve t' u mbyll gojene, te denohem e te mos flas? Flerse te lutem? Sepse e dote qe keroqes qe s' nch as ge. Kejo nuke bencte, dote sobeme, ç' done ehe keroqesit e tjere. Mundele ndonje tjetere te me dole, se dulete te flas më aume, qe te benem mire, perse nuke? dote ekoni, se kejo pa fjale eshte per te bere, sikundre koe, gjë ati te se-

misri edhe nde pjéll' ale semundje nga dy seroqes, qeri urdheron te lloseta edhe tjeteri te ngroheta.

Fasoli. Po, zonja Aomatare, zonja doktoresse, qe e ke gahene si kopan e lere helm, po Mare, trego-me krahete edhe ti edhe te pjéne juve. Nuke dote jam mé seroqes, qe mije here nuke. Sepse dyke seruare juve u semam une, po, jam i semure. Ndjeq brenda tek une mizen'-e luertare e te pa-seruarsime kure te Aomatese . . . . mjeri une. (bije nde front edhe te tjerat i serbojne).

(Bije kortina).

COPA IV.

FERRA TE-VEJEJTURA E VETIARE.

Vejejtja e strengimevet.

„Fepa e drita dote mbiqene per ty edʰ me djerse te lagtse s' ate dote has bukene t' endʰ". I-ketilʌ este tati i çdo biri te qeriut te pare, edʰ munt te ilemi, se jet' e qeriut este plot strengime, qe nde te-nisurit e per nde te-mbanuarit t' asaj. Kaqe te-ganme jane strengimete, sa ganme qeres frikacare i kane ilene kant jetes' se tyre me qe meqyre het te-postere, sepse u este merzitare. Po vjejtja e-pambarenuare e atyreve ganme mire sihete nde mbrodesit te qeriut trim per nde dilet te-sotme. S' munt te quiene te-malzisuare mundimet e strengimete, qe i dalene perpara çdo qeriu; sepse pas nomit te-pergjithsim se „çdo dru qihete nga pemet' e ti" kemi kete te-vertete: „Temet' e strengimevet, prej te-cilavet este pothuare qeriu kaxhinlar jane gjithqe te-pelqyera nde syt". Perandaj munt te ilemi, se çdo mundim este qe bekim. Ulli qe ka qpene edʰ po qpje qerice nde mbrodhesi est' e-perpjete, plot me pengime, me te-perpjekura e me te-recuara, kur me deqperime e kur me qperesa e me te-ngrihure. Pasqyrate, qe na ep istoria

e bolese per te-ngrifurile lart e eume qeresve, jane te-panumerasara e na Irrgojne kŭjtλete, se pa mundim asge s' filohete, eŭr se strengimete jane eume te-vejĵure per te vajture mbroŝ: Eŭr qe te vertete eume te-vejejture per te mbajture nder menet gejme nde jeteukroqat le qeresvet te-meŭen se ay qe i muun: pesimet' e dobesirat' e tij e jo ay qe urdheronete prej atyreve e u serben dot' spiqe nde majet te malit. Kurore nuke mapene ata qe pine nde strall te le-pregturi, vetem luftetarete dale kurorezohene me nder e me lavdi. Fort bukure pergahete jet' e-qeriut me qe halle te-perhersimit, eŭr ay qe deseron le veje perpara e te mbrodhesoqe nde kete bote duhete te luftoqe burerisht me kundrestirate qe gen perpara. Mbrofiesia m' e-larte apihete vetem me te-perpjekura te-perhersime t' atij qe 'e kerkon ate. Turp i-madh este per qeriu' e-durenare me fuqira te trupit e te mendjese te desperonete ndene strengimit; perkundrazi ay duhete te mesoqe prej atyre, qe te beucte m' i-vendosure nde qetimt se tij eŭr me veperlimtar e me bim nde paset te tij. Therveç kesaj qeriu qe skon e provonete ndeper strengimor dode dale i-kuλuare si ari qe skoncte ndeper fuqit te zjarit per te bere i-ketλe. He sembele fort te-mire na qi jeta e Frenguit Bernard Ilalissit, qebesit te lendes' se-bashke te Jezusit (piatavet). Strengimet' e ti beine jo vetem te-eume, po eŭr per eume kohe. Vjete gjoli me strengime skoane perubé ate; po ata e beuine mé te-vendosure per te prture gen' e-denerasaimt. Varlesia e-nuŝe e beri te hade e te djoge nde fupet qe nga qe pide plaçkat' e stepise; deremsi i-madh qe kiste per te mbusuare qetimue e beri ate tă mbaqe zjape te-pasuare me te-mos kursyere as strallt' e lemijes' se tij. Nde kete qeri u-mbus fjal' e-urte: „A ke pare qeri qe este

zilitar nde panet te-tij ? ky dote qendroqe perpara mbre-terve e qeresve te-medeq" ; perandaj e-drejte este fjala e qe skroqesi qe dote : „Ferrat' e-rendа vejen te bemene". „Varieria, dote, qe qeri i-çqasare, este qe strengjim i-madh, po este mire per te-riqe te hidhene nde mest te valevet t' asaj, qe te perdorine gjithe fuqit' e tyre, edhe ose te humben' e te fundosene ndene ato, ose te ngri-hene persiper' atyreve"; edhe si pas provimit t' atij „as qe i-vejsjture nuke dote fundoscte". Per sume veta nga ata qe i kane çfaqure botese sume te-veriela edhe me te-çpikurat' e-tyre i kane ndihure sume te-rendа kane qene te-perqesurate e te-ndjekurate, me te-dhate bota e kohes se tyre ati ka çpaguare, po as per qe nga ata kendojme, se ka qene i-desperuar a i-mbajture nde vendimet te ti. Mbe dhine este detyre te-gendurit e bo-tes' se-re, gjithe te-mbrat' e asaj edhe dobia qe ka sjelle ? Ajo mb' ate trimn' e l'enovese edhe nbe te-vaarat' e tia qe e besine ate te-vendosure edhe nde mest te pedhimevet e te-prangimevet me te-desperuare, per te-lihuare qelimn' e ti? Habeseria e sukevet edhe padurim' i atyre ishne me te-rezikesime se valet e detit te-madh edhe uda e-pasigu-raare ; po pemdi gjithe sto ay edhe sot qendron dyke treguare me ghet botese, se persiper' atyreve este deue-rim' i mbunure edhe emeri i-perjetesm. Sikundre miitja kden nde margaritare koqet' e-rena nde det, qe çpojne lekuren' e saj te-bute, me qe te-ketidhe menyre duhete edhe çdo qeri te perdorqe pengimete qe i vijne mb' ude, jo te bjer' e te rezonete ndene rendesiret t' atyre, po dyke shtuare ata ndene kenibet te tia te dale faqe-bardhe.

Te-sjellja te-mira.

Bota, sa do qe qetë per te mbuluare deserimet' e-trupit, prape kerkon te-ketijë qeres qe te kene te-sjella te-mira, sepse keto jane fashtesira qe hiqq uunice miqu. Nde kështuim flitet' e jetsokroqsvet fe-qetesvet, dote kapetojme qe fashtesira e mbrendesise qendrun nde te-sjellat' e-mira e te-pelqyera qe perdër qeria nde pojtjet te-tij. Cili est' ay qe kerkoncte nde merbimt te çdo pune? Cili est' ay qe benete pjesetar e si qe qe me te zone? A nuk' eshte ay i-cili kapelon ethe ve nde veperim tere ato miresira, qe dejton e sulu, kur vjen nde mogeri me qeres te-mir' e te-urte? Vejen qeria te puthonqe te-sjella te-mira, sepse keto jane qe pasje, e-cila kape nuke dot' e lere te varleronete. Këte pasje apin ay vetem ti doje, ethe pa fjale dolë filonqe ethe dot' i sjellë qe mbrendesi te mashe nde pell te qerezise; ethe jo vetem kete, pa ethe dote muntqe te filonqe nder nga qeres nde ekalle te-larta e te-qpuare. Te-sjellat' e mira e bojse qenne te fitt' i-jinuare e i-patrembure nde pell te-tij. Me te-mirate e më te-kartate ëmreti naturalle ethe fallenda, qe jane sjellë per mbe ekallet më te-mbaruare me ane te ditaris' e te mesimit, lehtazi kthenene nde te-meta ethe ligesi, nde qoite se nuke jane bashkuare me ndjenja miresie. S' apin te jete vetem qe nga qerezit' e botese, po duhete te-jete qeri me zemere. Te-sjella te-mira jan' ato te cilate kane per burim drejterine ethe miresine. Çdo e-sjellë eshte qe shuhese qe çfaq fashtesirat' e zemeres' e te jetese. Cili est' ay qe munt te fitohete nga uoket' e-ti? Cili est' ay qe munt te pelcnete si s' eshte? Çdo e-sjellë e kthjellëson qerine ethe e ben te dukshe siç eshte, perandaj mbe kohe te-shkurtere dote qihete e dote quhete i-qojture nga te-qithe. Ate qe

ε numuroŋ ŋeriu larε te-larhure εër deseroŋ tă mbuloŋe, kejo lehtazi i çiaqcie botese me ŋe a më tŋere te-dukura. Stervitje εër kujdes i-maδ duhete qe nde voge-lil per te apetuare nga pseredimate qe muni l' i sjδe vetehese a te-tjerevet. Me apesim te-mire do ujitare mendja ε zemera ε ŋeriut qe nde vogelit, sepse vetem pemet' ε keti munt te te bejne te fitoe ŋe emere qe dote mbetete per kujtim nde mest te sokevet εër te botese. As ŋeri s' munt te apetoŋe nga deqimet' ε botese ε-cila munt te jete mbe te-drejte, peranδaj nde qofe zilitar per te apetuare nga te-paperδeΛyerat mite denime te botese, sgiδ-ε mäene ε-cila dote të beŋe te-lamure. Sgiδ per vetehene l' endr ate uδe, ε-cila dote te ape prehje, εër kestu kupe nuke dote te trumbuΛojne te-gy-kuarat' ε botese, qe munt per dita te depoe. Nde istorit gejme eume ŋeres qe kane lene pas pasqyra ε sem-beΛa te-çkelqyera qe jane si drifare te-meδaŋ ε dote ndritjene botese sa të pone. Tide kejo lavdi, giδe ky çkeΛqim, giδe kejo mbresi munt te vine nde jetet te ŋeriat vetem nga te-sjeΛa te-mira, te-cilate qe munt te kete, po te doje. Me ekroŋes δote: „Te-sjeΛat' ε-mira jane pasj' ε-pare mbe çdo stepi tregetari." Munt te ŋemi, se mbrodesia εër kamuria ε ŋe ŋeriu a ε ŋe kombi varete nga te-sjeΛat' ε-mira. Te-sjeΛat' ε-liga kupe s' e dorezojne ŋerine; i-ketiΛi as munt te qahete ŋeri. Mbrodesia ε-vertete poeton εër ka per bij ε hija vetem ata ŋeres qe jane me vetia ε me te-sjeΛa te-mira. Bota dote late far' ε ndryeme, nde qofe se si-cilido bente pjesen' ε ti me te-sjeΛa te-mira. „Ay qe eshte me ze-mere te-qeruare kupe nuke munt te jete i-ndyre nde fjalet, εër i-peraquri εër i-dasuri nde epirt kupe s' munt te jete i-poatere nde te-sjeΛat".

Apesimi.

Nomvenesi i Spartese, Likurgua mori prej giã-asaj bostre dy kelyse dãe i piti me menyre fare te-ndryshme. Herine e mesoj me gdhera e nde prehje, dãe tjatrine e-sterviti nde gaht. Kur u-foreeane nde trupt e nde zakonet te tyre, i soãi nde trekt, vari perpara atyreve gdhe te-pelqyera, dãe pastaj leuoj qe lepure. Sakaqe-herae qeri nga keta qenre usul permbi gdhera, tjateri u-leshua te ndjake lepurine. Mbe kot lepuri u-perpoq te «peleqe nga dorq' e armikut. Qeni e soãi nde nguatim dãe e zuri. Tere gindja e-levdoj per tesulurit' e per kshtesirene, me te-cilene zuri lepurine. Atehere Likurgua dyke kdyere nga gindja ãa: „Keta te dy langoq jane prej gdi' asaj bostre, po «ikoni, apesimi sa ndryshi te madi ka tjdhe nde mest te tyre.

Dasuria mbe meshime.

Kimosdeni.

Kimosdeni, kur u-pyst qe here, si mundi te benete qe tjale-henes kaq i-«emuare, u-perqeq: „Se kam pri«ure me terpere vaj se vere". Me keto tjale doj te ãeste, se kohene e «konte dyke kendaare jo vetem ditene, po «hi natene nde dritet te kandilese, dãe jo pas defrimevet e te piravet.

Kleandi.

Kleandi ato qe degonte prej filosofit Zinon i «kruante nde tjegdha e nde equtdha qea, se nuke kishte te-hdha, qe te bilnte karte. Dãe me-qene-qe ishte «um' i-varfere, natene punonte ndeper kopshtet dyke nxjere uje prej pusevet dãe ditene mesonte.

Barin i Ettrikut. Eſkliäl.

Jakov Hogga (James Hogg), qe eshtë i-njohtare ndërmë emerimë. Barin i Ettrikut, ka qenë qe vjershtor i-ndrrçim e i-shkruarë i Englishtërisë. Kur zuri të mësonte, ishte qe-zot vjeç, dhe nuke dinte as të shkruarë as të këndoqe. Vola dhë të-punuarën jä suaðe të-gëdha mbare. Nde djalërit ishte i-varfër' e i-mjerë; e kishte shkuarë dyke rrajtur bagëti ndëpër malet të Skotisë. Dyke pojtur i-vetëmë nde shkretëtirat u-puqtua për qe daçurle se-madhe per barinjtë, për ujëdhësit, për malet, për qirdhë, për rrëtë. Ilo dole mundte kupë t' i tregoqe bukurit' e natyrës kaqe mirë, po të mos kishte ilituarë me anë të luqis' së Volësë e të kujdesit pas panësë qe mësim të-ndrysëm e qe takimde të-shkruarë. Dembelë' e atij na mësoni, se qe djalëc, qe ka shkuarë djalërinë nde pertim e ka mbetur i-panësuarë, mund të ndroqte dhë lavd këtë mjerësi, pë të-dojë e të këtë qendrim nde punët.

Harka nuke mund të pëtroqe, se gjer ku apinte deshirimi i shkencësë të filosofit të-madh Sokrat për të dëgjuarë mësimet' e atë e për të parë fytin e dobi prej atyrëvë. Linin' af' e mëmë e mohonine çdo delirim, qe të vinin pas atë të-urtë, qe gatuante zemrën' e atyrë, qe ndriçonte qjurtin' e atyrë e qe u hiqte kembetë nd' udhë të mirësisë. Adhina dhë Megara gendesinë nde luftë të-ashpër nde mesi të tyrë. Armiqesia e të dy gindjevet ishte kaq' e-madhe, sa qerezil' e Adhinesë vinine mbë bë kryq-vatëtaret' e tyrë të benine pemuhë dy herë nde mot vendin' e Megarese, dhe Megarianët, me mundim vdekjeje, ndalonine të-tyrët të vinine nd' Attikë. Ky ndalim nuke mundi të shuarë as të përqofë dëshirën' e Eklisait nga Megara. Dilte nga qyteti mbremanet, i-veshur si grua, me kryt të-mbuluarë, vinte natën nde shtëpit të Sokratit, dhe kërcnj natënë tjatërë prapë i-veshur si grua.

Petrarku.

Miqt' e Petrarkut denduse i shkruarëne, qe te drejtesonine vetehen' e tyre, perse nuke vinine fá shkonine: „Si te pose nerin me tyre? Jeta qe shon ti nde Vaklyze eshte qe jete lort e-qudiçime! Dimerine pi ndene kulmt t'eot posi qe zok i natese, shë nde veret sulse pa puoim ndeper arat". Petrarku qesin me keso fjale t'atyreve rër Sosie: „Keta qenes i nemerojne dedrimet' e botese si mé te-maßene lumeri shë nuke munt te kupetojne, se si munt eshoje te pose pa sho". Po une kam miq, shoperi' e te-cilevet pa mase me qezon, miq te gjë vendrvet e te gjë koßeravet, te-cilët kane qene te-çquare nde kalle, nde punera qeverie e nde dituri. Me ata kupe nuke gendzen nde nguetim, shë jane gjëqe nde merbimt t'im (Petrarku miq quante vivßate). I ßerrs te vjne e i perze, kur te dua. Nuke me rendojne as fare shë me pergigene nde gjë pyetjet. Ca me pefojne te-nparat' e koheravet te-shkuara, te-tjere me tregojne kechtesirat' e naturese. Ky me meson ndene si te pos e te vdes mire; ay me ben te hapoq hßerimet' e helmete me zemeren' e tij te-qeuse. Ca nga ata me sterdhjene shpirtine nde te-vuarat, shë te-tjere me mesojne te mos pandeshem nga deserimet' e-liq te natures' se périsit e te urdheroq vetehene; me se fundi me shpene nde ullet te dituris' e te mjeseriße, shë kenaqqene gjë nevojat' e mendjese s'ime. Per çpagim per gjë keso te-mira qe me bejne nuke me kerkojne veç qe Rome te-vogele, ku te rrhene nga plaburi. Kur dal jashte, i mar me vetehe kudo qe vrit, shë qetesir' e aravet u polqen me mire se zakonia e qytetevet".

Petrarku smurrj, kur pasonte nga te-shkruarat' e nga te-kenduarate, a kur nuke munde te mendonej permbi

ato qe kendonte ndoper vende te-vreçante, perane ndone burinxi te-kuknare, a mbi majet te ndone ekembi. Nde te-udetnarat te tij, qe isuine esume te-dendura, mesonte e ekruante kudo qe qendronte. He nga miqt' e tij dyke pasure frike, se mos pesonte vjeresetori ndonje emundje te-keqe nga puni e esme, i-kerkoj qe dite hapesin' e vivliodikese. Hetrarku ja da pa dilure se perse ji sekonte. Miku i-mire mbyki nde vivliodiket vivkat' e kunxate, dhe i da: „Bjete dit nuke dote punoja". Hetrarku u-zotua te bindej, po jo pa qe kundresti te-forte te-perbrendeshme. Dit' e-pare ju duk sikur nuke dote mbaronej kupe; te-dytene i dembi koka tere dhene; te-tretene u-dre t' i rrnej hapesi qe te mos pesonte me kreq.

Cenim. Hetrarku ka qene qe vjeresetor i-qyteve Italian; me esume pjese nde Voklyzet, perane qytetit Avinon, ku ateherre ishte te-ndenjuit' e papevet; nde fe-set te Voklyzese eshte qe krua dori i-bukure, dhe perane keti kroj dikoj Hetrarku me te-dumat' e vjeresavet te tij.

Hapa Adrianoj.

Nde qe qytet te Holandese pesonte qe emdar (ofsvoc, fisocrand). Ky kishte vitenie qe djale, Adrianone, i-cili vinte nde skolit. Po kur Adrianoj mbesai te-presembedhjetine vit te moues' se tij, i ati qe dite i da: Biri im, sikundre di, jemi esume te-varfere; qer tani mesove mjaft dituri, dhe eshte kohe te mesoja dhe ti mjeshterine l'ime qe te ndihç.

— U lutem, ate, te me lini edhe ca kohe nde skolit.

— Dosa benja kete qe, o djali im, me gezim te-madh, ju pergeq i ati, po me se. Och edhe vete, me sa strengime e vesterime shojme. Mezi me ane te gu-

mesë s'ime munt të nxjer bukene t'ene. Jemi po-ësa lakuriq, zotnie shaðure ëdë flame çmojt, posa perendon djellí, se s' kemi të hoða të blume vaj, që të na ndriçe. E levdoj sunse, biri im, ðeninene që ke per të mesuare, po duhene vitða e sume të-tjera gjera. Ku pra une të gjej të-holate?

— Une dote perpiqem vete, áti im, ëdë per vivðate t'ime ëdë per çdo tjetere gje që me duhete. U lutem vetem të me lini ndë shkolit.

I áti u-bint.

Adrianoj pra nuk' i preu mesimet' e tij, ëdë iste kaq' i-kujdesure nd' atá sunse nga bashkenxenesit' e tij, të-cilët isine bij të-pasurish, po të-pakujdesure nëë mesimet, zune tá kene nakar.

„Dikuo e mesön, ña ne nakar-mall e i-lik bashkenxenes.

— Kejo pune esht' e-pamundure, u-pergeq ne tjetere, este kaq' i-vobek, sa ns buke s' ka të haje. Ku dote gjeje pra të-holat, që të paguaje ne mesones të-vjetër?

— Mbremanet, kur ikejme nga shkolla, ña qe i-lirë nxenes, kapc nuke vjen bauke me nevoj; mer tjetere uäë rëe nuke vete nde shtepit të tij. Ku vete vaße?

— Ejsoni tá pergojme e të sohemi, ku vete, ña qe tjetere nxenes.

— Po, po, le tá pergojme, u-pergoqne të-tjerët.

Me të-vertete qe mbreme i rane pas bethuraj Adrianojt, ëdë e pane të hynje nde qe kish.

Bashkenxenesit' e atij hyne ëdë ata nga dale bethuraj pas atij nde kishet, rëe ç' të sohene!

Adrianoj mesonte nde dritet të kandilavet.

„Adriano! ðipi ne nxenes, ç' ben aty?"

Adrianoj u-kthemp ëdë ngriti kokene. Ëdë kur pa

baskenxenesit' e fi, u-ngnq eãe nga turpja zuri le qaye. Me se lundi u ða atyre.

„Tani, zoterin, qe me zute me ne mesqyre qe nuke munt te ŝkeh asge, dot' u pelin tere te-veritene. Jâ si este puna. Jam i-varfere, kaq' i-varfere sa s' kam te-hoka qe te ble vaj e te mesoq mbremanet nde shtepi t' ime. Nerandaj qdo nate mesoq keta.

— Po nuke merdin? e pyeti qe nxenes.

— Pa ze-me dorene. A jam i-ftohete?

— Nuke, as tare.

— Eãe e dini, se persa? Sepse vrç kam keta, nde zemeret t' ime, qe me ep fuqi te mos ze per qe te-ftohetite, sindekur nuke ze per qe as te-perqeszurate ĵ' vaj".

Q' ate nate as ndonje s' kuxoj me tâ perqesnje nxenesin' e-varfere. Herkundrazi gjõe zune tâ donin' e tâ ndroninë.

Adrianoj me ane te kujdesit te ti te-mâd nde mesimet mesoj te-mâd' e te-pere diturí, hipi nde shkalle te-larta, eãe me nde fundt u-be eãe Papa i Romese ndenë emerime. Adrianoj i-qastele.

H e r u n t j a.

Hâtoni

Hâtoni dyke dasure te eohe lodrat' e Olimbise vate nde kete vent, ku mbe qe Rome ndenji baske me ca qëres, te-cilet as i nihte as e nâhnine. Ketyreve per se-cpejti u lloj dasurine e peliminë me te-sjellat' e ti te-mira e te-lisçinse e me karaktirin' e ti t' embele. Nuk' u ða asgje as per diturile, as per filosofine, as per Sokratine, as per akadimin' e ti, vetem u ða, se qnhrj Hâtoni. Pas te-mbaruarit te lodravet, vane baske me

até nd' Athine, ku filósofi i priti nde etepit te ti me qe mësesi lori te ngushë. Atehere te-heajte, te-cilete pa mase ishine habiture nga eoqeria e nga miresia e qe qeriu kaqe te-dashure, i-thane: „Opi-na-ni, po te doni, te ay nxenesi i Sokratit, qe mban emerine I' naj-të' emeri i te-cilit kodo eat' i-degjuare me kaqe nder e me eume fame. Opi-na-ni, u futemi, nde etepit I' ati, e dorezo-na-ni tuk ay, qe te marene ndonje mesim e filim te-çemuare nga te-kuvendsurite me ate.—Vine jam „ay", u perpigete Platoni me qe peruntje te-qesure. Te-heajte u-habitne fort, kar mesuare, se pa diture kishine pasure qe eok kaqe te-nderçim, eshë kapetuane, se pdo qe fluhej per Platonine e per miresi' e ati ishte eume më postere nga e-vertetia, eshë se pervetja e ati iste kaq' e-mallë sa shë vetëtija e ati.

Epaminonda.

Armiqt' e Epaminondese, qe ti hidheronin' e ti posteronin' ate, e vune kryt a te-pare permbi ata, qe ishinte hemisetet e shëvet, e-cila pune nuk iste as fare per ate, i-cili iste qe nga më te-eenusarete kryt-ushtetare te kohës' se ti. Po ati jo vetem nuk' i erëi liket, se e vune nde qe pune kaqe te-postere per até, po eshë e prift me giithë zemere, shë i mbusi detyrat' e asaj me kujdes të madh. Epaminonda iregoj me kele, se nuk' este vendi qe nderon qeritne, po qeriu vendine.

Sa mesim i-mire per giithë Oqipetarete.

Tyrenni.

Tyrenni, qe ka qene qe nga më te-qquarëtë kryt-ushtetare e qe nga më të mirete bupa te Francese, kishte

fituare qe laile te-maðe, nde te-cilet iate mbuluare me më te-maðene lavdi e nder. Na kartuska, qe i dergoj q' ate dite se ooqose, qe t' i peſente fundin' e luftese: „Armiqte u-desnuaqe kundre nee; u-munine, lavdi paste Zoti! U-doſqe pakeze! vete te fle; beſsi gomen' e mine". Nuk' i beri as qe ſjale as per trimerin' e ti as per punerat' e ti te-meða. Perqitja e keti kryc-udetari s' peſentete dot me goje. „Kue ka bere kupe kaqe gunera te-maða?" ðote qe nga paniſiriatet' e tij; „kue i ka peſysere me kaqe te-deojture? kur bente ndoqe punte te-maðe a filoste ndoqe fiore te-desnuare, nuke ðoete, se e fitoj me mençerin' a me trimerin' e ti. po se u-gesye armiku; kur epte ðogari per ndoqe luſte, nuke barente asqe perveç vetehen' e ti e punerat' e ta; kur peſente ca nga ato punera, te-cilate e kisene treguare kaqe te-desnuare, pandeſhe ay qe e degoste, se ay vete nuk' iste veç qe sheqes, edhe nuke ðij, edine te besonte, ale apo punerat' e ati; kur ndieaj nga ato luftera' e-lavduruaraime, qe e bene trimerin' e ati te-pavdekure, kerqonte te-prituste me ndriçim e levdatat' e qeresvet nge-qej nga fiorat e ta, e priste levdatate e ndertte qe i spnine si ay qe ka per te ðene ſjale per ndoqe faj, edhe po-ðua nuke kusonte te dukej nde galoqat, sepse iste shenguare, prej nevoje, te durcote me durim levdatate e ndertte, qe qiðerqe i bente mbreti".

Ky qeri ponte nde Paris pa ndoqe ndriçim te-perjaſtesm. Dendure vinte nde më te-afernet kisse, qe te deponte mesene, edhe pasi mbaronej meesa, hariste ndeper të a peð qytetit pa pasure ndoqe qeri pas e pa aeqe çqimi. Ile dite, tek po hariste, ekoj pemne ca djaloseve punetore qe losnine me leme (topi), edhe te-cilete pa qohure ate ju lulse te gykoqe per qe te-heðure. Mori shtapin' e ti edhe, pasi mali merginete, beri gyqne.

Ay, te-cilline dervoj, zuri tà nxjerë: krye-ushtetari qoftë ndërë bazet, rëndë, kur zuri të mashtrë mergimtë per-se-dyti, ëmmë ofigare e panë rëndë persendosëne më ndërime më të-mirë. Djalosi që e kishtë ëmmë lavi kupetoj, më cilline kishtë të bënjë, rëndë i ra mbë gunjë dykë kerkuarë ndjesë. Kryeushtetari i ëa vetëmë: „Miku im, mukë kishtë as farë të-drejtë të besonitë, se unë dosa t' u gënjeja!"

Vinte nga ndonjë-herë ndë Scutarë, po ëumë pakë. Në ditë u-gjent farë vetëm ndë që 'koxë, ka hynë ca fuatarë të-nisur' e të-stolisurë. Nukë e qihëshë rëndë dosënë tà benënë që t' u lexonitë vendlliu' e tij mbi ëmrin të-parë; me-gjenë-që s' i degoj, ata i mbarë kesulen' rëndë dorëzat' e jà hollë postë ndë Scutarë. Ua trumbuλuarë aë farë ja lut që qerin që ndoërj atje t' i nxjerë. Ata që e kishë ëinë sarë, kur i dëgjuarë emërë, u-tulbuλuanë fort rëndë dërmë t' iknimë; po ay i mbajti ma ëmblesire të-mirë dykë ëenë: „Ndë u-shtrengolajmë pakëzë, ëumë koλaj dotë kotë vëmë për të-gjithë".

Zonja Daciер.

Zonja Daciер ishtë një grua fort e-dëlurë rëndë e-dëgjuarë për të-shkruarit' e-saj; që i-dëlurë f'ëmrin, i-cili i kishtë kendsuarë gjithë shkrimet' e saj e i kishtë ndë ndër të-mallë, i vatë mbë të-parë ndë Parisë, rëndë dykë nxjerë albumin' e-tij i lutej dhë të shkruajë ndë' ate më dorën' e saj. Ajo, dykë parë ndë' ate duart' e të-dëlurvet më të-qenuarë ndë' Evropë, ëa, se nukë dotë kuxonitë kapë të verë ëmrin' e saj ndë mest t' emerave kaqë të-lavdëruarë, f'ëmani s' pasëj se-luturi; sa më tepër-e hiqej ajo, kaqë më të-perë e shtrëngonitë; me ndë funt u-munt nga të-luturat' e ati, moti pendënë rëndë shkrojti ëmrin e saj me këto fjalë të-urtë vetë të që shkrimtari grek: „Humbimi është shtëll' e gravet."

Bernadotti nde Vienë.

(1798 pas Krishtit).

Kryetari Bernadotti, i-cili më pastaj u-be mbret i Suedisë, ishte derguar prej Udhëheqësit të Francës Drejtorisë nde Vienë. Dinine nde paksatet te këtij qytëti, se ay kishte detyrë si ushtar nde një batalion (çëvrrgja, régiment), pembël të-dhet kryq kishte qenë z. Bedëzi. Besonine, se dotë posterosine e dotë çudirrosine kryetarine frenk dyke permendure atij, se kishte mësuar jetën' e ti si një ushtar i-postëre. Ne dite, nde një pod prej gjeneralve austriake, baronit Burgut, që kishte ndenë-punues në' Austri, i tha: „Zoti lajmes, kemi këtu një oficjar të-ikurë prej Francezëve, i-cili do të dote se u ka nojture tjetër herë eume mire. — A mund t' u pyes cili ecë ky oficjar? — Quhetë Bedëzi. — Ho e nuk eume mirë; ecë kokëmëdhi-im, edhe kam pasurë ndërsine të jem ushtar ndenë batalionin' e tij; u dërm, se nde vejen gjesendi sot, e kam detyrë këtë që nde miresit e nde kuxëmt, të-cilëve ky oficjar i-mirë kishte miresinë të me epur. Me vjen mirë kuq, se gendja ime e-sotme nuke me një lojë të pres nde lajmetoret të Francezëve, sikundrë deserojë; po do-i-ni, u luten, se Bernadotti, ushtar' i-nnoçëm, gjithnjë ka vazhdyerë ndjenja ndëri e mirëpohesë mbë ate". Cili mbetë i-habitur' e i-turpëruar nga kjo përgjigje e-fisçëmë? Ka fjalë i-mapi ndenëpunues, i-cili dyke besuarë, se dotë turperonte lajmesin frenk, i tha ngaje të pëlqen ndjegat e-larta e të-fisçëmë.

Te-mos-lakmarite.

Cincinati.

Romanete, nde kohet te qe reziku te-keq, spodhe konsul, do-me-dhene te-pare te gjurështeqese. Cincinatue, qerine më te çquare nde kohet te ti per vetëfal e tia te larta e te-djeshta e per mençerin' e ti nde pamerat te usterise. Te-derguaret' e pleqesis' e te lanzit vatne të kerkojne nde shtepit te tij, te-cdene e kisin jaste nde arat, edhe e gjetne dyke ngare parmendene; e persendoene m' emerin' e komunës edhe i-pelqyene vendimu' e te-sgjëdurit te ti prej pleqesise. Cincinati fort pak u-mallegyve nga ky nder i-mall; po dasurin per memëdene s' e linte te-jëte nde dyshim; e prifti vendimin' e pleqesise.

Dyke ndare nga qenaja e porositë le kujdesete per bujqesin' e jyre te-vogele „kam frike, i tha, se mos na mbesine krate kete mot pa punuare mire".

Me urtesin' e me qendrimin' e ti mundi te shpetoqe memëdene nga reziku edhe pastaj u-kthye prape nde shtepit te tij qe e kishin lark botese, edhe u-zu prape nga bujqesia.

Has pak kohe Sabinet' e Ekerite hyn' e bene pemake vendin' e Romese. Cincinati u-dip prape nga arate, u-sgoë diktator, do-me-dhene i-pare permbi qidhe me punetet te-pasuvte, edhe u-vu mbi kryet te usterise; hitoj ne ilore te-plote edhe lere plaçkate ja udau usterise pa mbajture aspe per vrtehe.

Ilaqesia, ker mori zen' e kesaj fikorje se-maðe edhe mesoj, se ç' fare ndarje te plaçkavet kishte bere Diktatori, i durcloj qe pjese te-maðe te vendevet qe kishte pushtuare prej armiqvet me kalaet' e-mevojshme per te-punuaret' e asaj; po Cincinati dyke dasure t' i ajse me-

meßcat te ti ne sembeße më te-madhe nuk' i prift. He varferi me pune iste nde syt t' ati meme e gjëe mirevjet.

Hyri nde Romet me nder te-madh; kishte vese perpara qeres' s' ati te-parin' e armiqvet dhe te-panumerueve shkëver te-ngarkuare nde varge (bolcura). Ueteterare romane te-shtiturе me kurore lulca i vinine pas.

Hasiaj me nxitim hoqi dore prej diktaturise; pesembëdjete dit pas te-lipurit prej pleqesise, ndodese kisin te-drejtë ja mbante kete puntet pasi te muaj. He te-kellëe te-mos-lakmuare ja otoj lavdine rëri më lepere, që i beri memeshtaret' e ti te habitenë pa mase e të duane më mire se vetehene. Ky qeri I-mad i la te gjëe kela ndere dhe vate prape nd' arat e u-zu prej bujqesise prape.

Θεοφίλακτι.

Herandoi i Konstandinupojese Vasil Maqedonasi, nde qe luite kundre Sarrasinevet, dyke keuuare me fore kundre armiqvet, hyri nde mest t' atyre, po per se-qejti u-pëlhu, u-strengua, u-loß dhe iste ndene rrezik ose te vritej ose të zihej i-gjallë. Po sa-kaqe-herau qe ushtetar i-pozitere dyke hyre ndeper mizerit t' armiqvet i habit zia me çudit' e brimeris' e te kuximit te ti, i atyn dhe i spelen perandorit dhe jeten' dhe lirine. Mirenjohesia e mbretit iste e-vertete si dhe kuximi i ti; e keshoj kudo ushtetare, i-dili, pas si e spelej, nuk' e lregonte vetehen' e ti; pas eume te-keshuari me kujdes e gjetne; quhej Teofilakt, perandori i ila panera e duretira te-mesha e e te-vejejtura. „Zoteni, i lla trimi i-palakmuare, u-linqe i-varfere; as lindja iste as apesimi im me kane bere gati per panerat e-mesha qe doni te me cpiel. S' kam as fare' lavdi dhe je, dhe më lepere nga gjëe pasjete dua

ndepe qe epetova mbretne t'im; dyke vene ndene rezik jetene t'ime qe te mbarojë t' uajne, mbajta bene qe kam ßene zëz mbasa detyrene t'ime. Flo nde doni, qe te mar dic per ne te-keßße puse, nuk' u kerkoj vec ca pende qe qe te mbarj femijene t'ime".

Ferandori i ßa neßbujqesi te-maße.

I bir' i Geofilaktit pas ca vjetve u-be perandor' i Konstandinopojese ndene emerine Roman Lekapeni

Fjale te Bejardit (Bayard).

Kepe trimi Bejard nuke kerkoj ndoqe puse mbreteris; kupe nuke trembej perpara mbretit serbimet' e ti te-medhej e te-kavdisuarsëm, qe t' i epej ndoqe qnagim. „Dashte, deshe, puneratc t' onn te ilasene per ne e te kerkojne qnagime; esse më mire ße femi te-vejeßure per atá pa pasure ata se t' i kemi pa qene te-vejejture per ata".

Herqinje e Menelaimit.

I ßane qe dite filosofit grek Menelaim: „Este qe lumeri e-maße per qrrine te kete ato qe deseron. — Este qe lumeri esume m' e-maße, u-pergjeq, te jete neriu i-kenaqure me ato qe ka".

Hrensi kopetar.

Aleksandri i-madh, dyke pusiteare Lindjene, pusloj ëße qyteti' e-moçim te Sidonese, e-cila, ndene pushtit te mbreterevet te Persise, kishe mbret mbe vetehe ky mbret u munt e u-xbrit nga froni. Atehere Aleksandri kuroren' e Sidonese zá ßa dy djaloseve te vendit, te-

cilete për mirësi' e tyre ishine të-vejçjure për zie, po të-cilevet nomet' e-vjetere të vendit nuk' u epnine leje të prishnine. „Këta nome, ðane, nuke apene leje të hipeqe përmbi front të mbretërise perveç që ngeri që este nga etepi' e-moçime të mbretërvet t' ane". Aleksandri nde vetit që të zemeronej për këte mos-bindje t' atyre të-fisçime, i pyeti, cili nga ata që jane prej gakut të mbretërvet të-moçim este m' i-vejçjure për kurorene? i ðane për Abdoloníimne.

Abdoloníimi, me-gjíde-që ishte prej fare mbreti, kishte apétture mbe që varëri të-madhe. Filonte buken' e ti me duart' e-tia dyke punuare vete që kopesat të-vogele perane qytetit. Me urtesi dyke durasure fatin' e ti punonte me gjíde zemere ëdhe ishte i-kenure.

Erdhe ëdhe e getne nde kopsat të ti të-vogele; i suadve nga an' e Aleksandrit kurorën' ëdhe roba mbretërie, ëdhe që sumic' e-panumeruare e mbuate bolene me zere gezimi për nder t' ati. Të-parene here ju duk, se endeplitte; pastaj pandehu, se me këta zere domine të perqeshine për falkoqërin' e ti. Mbe nde fund kupetoj, se fjalet' e urimit' e atyre ishne të-vertete; e prili këte fat të-ri pa lumbullim e pa zemere të-gatisime, ëdhe nga duart' e të-dergjuarevet t' Aleksandrit e moti kurorene me ne të-dukure kaqe të-grejtare ca ishte kurdo-here që punonte me satene.

Erdhi përpara Aleksandrit me ne ere peruqjeje e të-fisçime. Aleksandri i ða: „Ti që je prej gaku mbreti si munde të durojs mjerresine? Lavdi paste Zoti, u-përgeq Abdoloníimi, si duroq ëdhe lamerine! Unna e duarvet të-mia për mbe këte dite që e-mjalte për deníirat' e nevojat' e-mia. Nuke kisnja asge ëdhe asge nuke me ngerej.

Aleksandri, dyke habiture për këto ndjeqa të-larta, e mbuai me ðaretira. Abdoloníimi dyke qendruare nde

zakonet të ti e nde miresit të-tia nuke puoçj të jete kaq' i-mire sa zëri më pare e të zbusin dëtyrale si duhete zëri të jete kaqe panetuar si mbret sa kisete qene si kopuetar.

Varferi me të-dasure.

Herezit' e-meditçj të Grzqis' se-moçme, dyke qene të-bindure, se asge nuk' eshte kaq' e-mirë e e-pelqyere qe sa të-mos zenite per qe pasjete, e numerojsine të-duruarit' e varferise me qe menyre të-fisçjme si më të-lartene miresi, zëri e aikonin' ate më tepere si qe bekim se si qe mjeresi; e-dyke ekuV' e miresise, si pas mendimit t' atyre, iste të benime qe të-perdorure të-mire të pasjevet, zëri besoe-in, se të-përdorurit' e atyre më të-pelqyer' e më të-geziture per të bere qerezite të duan' e të ndrojsme të-pasurite iste të bertin' ato të-vejçjtura per të-miren' e qerezi-e.

Qimoni, qe kaye-ushetar adinas, nuk' i perdorte pasjet' e ti të-meSa veç qe t' u bente mire qerevet të të qytetit e t' u ndihte të-mjerevet. Filoqimeni ato qe merte prej armiqvat nuk' i perdorte veç per të blere kuaj e zrme per ata qe nuke kishine e per të çperblyere ata qe kishine rene skλever nde dore t' armiqvet. Aratoj kanisqet' e-meditçj qe mirte prej mbretterve të-huaj nuk' i perdorte veç qe të paguante dëtyral' e miqvet të ti, t' u ndihte të-tjerevet nde nevojat të tyre e të çperblente skλeverite.

Të-mos-lakmuarit' e Foqjonit iste zëri më të-ve-nuare. Ky Adinas i-çquare pideqe besonte, se iste mire per memedien' e ti të kete paqtim me Maqedonine. Aleksandri, i-deguari mbret i Maqedonise per kete qe nga Asia i dergoj, per vepe mirenjohesie, qe kaniSk qe

qimt taλandau *). Foqioni i pyeti ata qe jâ seaλe, perse Aleksandri drei t' i beqe ati qe ßureti kaqe te-maße. „Sepse, ju pergeqne, juve jini m' i-ndershimi qeri qe qeh nd' Aßine. — Aleksandri, ßa prape Foqioni: nde me numeron per te-ketiλe le te duroqe pra rße paske-tajßi te jem i-ketiλe". Eße nuk' e priti ßuretine. Nde kohet qe treqoj te-ketißa ndjeqa, qe isine kaqe te-larta e kaqe te-paλa, vete nxirte uje prej qe pusi, eße e qoqja po gatuante buke. Tere jeten' e ti Foqioni rße paske-tajßi poj dyke mos priture ßuretit' e-meßa: „Aleksandri rße te mbretervet pas ati. Eße kur qe bere i ßane, nde mos doj t' i priste ßuretite per vrehen' e ti, duhej t' i priste te pakene per djeut' e ti, u-pergoq: „Djem' e-mi nde qoisine te-urte dote kene mjalt nga ato qe jane te-mjalta per mua; po nde mos qofsine, dote kene lort tepere", dyke dasure me kele te ßesta, se pasja per ata qe s' jane te-urte este qe dem i-maß.

Nublej.

Vjershetori Skarron kishte arßure nde strengim te-maß per te-boßa, eße kesitu arat' e tia jâ ßiti zotit Nuble, i-cili i numeroj qe-zet mije franga, pa dituri mire, se sa vejsaine arate. Zoti Skarron iste sum' i-kenaqure nga kejo sitke. Nublej vate te sikoqe arate. Kur u-kthye, vate te kerkoqe Skarronine, eße si e peti i thote: „Juve besoniße, se arate t' naj nuke vejejne më tepere se qe-zet mije franga; po sue vaßa e i çemova; vejeqene 25 mije franga. „E strengoj be mare eße pese mije franga te-tjera". Sa te-tjere dote lumeronine vrehen' e-tyre mbe te-farhete per qe te-ketiλe bierje eße dote qe-

*) Talenda vejente po ßan 6000 franga.

nine mijera ljales per te sbuture e per te vene nde prehje ndergegjen' e-tyre.

Sa oembeX' e-mire per gjithe zoterinj' e Oqiperise, te-cilete u pembrojene te-varfervet arzte pa paguare as qe puses, cdo te-cilete per te-äjetlen' e dridit u mapene oume here tere dridete.

Ctepia e Joannese Ark (1817).

Nde Domreni, qe eshte qe ßat i Francese nde malet Vosg, eshte qe etepi e-vogele, e-cila çquhete nga etepite qe ka perane, se ka ngyre më te-epete per ngajene, se eshte oam' e-vjetere. Ilo me gjithe keto gjithe uäetarete qe akojne perpara kessaj etepie se-vjetere e nderojene me nder te-mäß; eshte etepia e Joannese Ark. Tete äjete e pese vjet më pare e kisin qe ßatar i-mire, i-cili quhej Perandin, oäs i-cili me te-drejte e numeronte si më te-çemuarine Irrsegim.

He Engles fort kames, dyke uäetuare ndeper Francet, u-käye prej oume lensalies, qe tä sikonte kete etepi. Perandini, i-cili gjithepe kete oam' i-gatisim te pristi çdo te-huaj, me gezim zuri t' ja tregonte hoX' e gate gjithe oneß' e asaj. „Ja, ßoste, pas ljalevet qe na kane lene plegte, kejo eshte Soma, ku flinte Joanna Ark; kejo esh' e t'at; kejo e motravet te-saj". Ilastaj dyke here ca çape nde öbort: „A oihni, ßoste, atje poste ate brek? Atje ju duk qe engeX e i pelcu ç' duhej te beste". Englezi, si i pa te-gjitha, ndjeu nde vetehet te-ti qe desire per te blere kete etepi te-vogele jo qe te pinte vate nd' até as per nder te trimeroese Joanne, po qe te muntte t' u ßoste miqvet te-ti nd' Engleterret: „Jam i-zot' i etepis' se Joannese Ark". S' kisin as fare dyeim, se ßatari

mundte t' jà eiste me gezim te-madh keto stepi po t' i thej për ate në çemin i-mire, vër i-mbasure prej ne te-ketîne hise i dote: „O bap' i-mire, sa doni per stepine t' uaj?"

Terandirit te-parene here ju duk, se s' degoj mire, po kur Englezi jà perseriti prape fjalene, ju perjeq, se nuke kisin qeñim tà eiste. „Herse pra? i da Englezi. — Herse? . . . Besoni pra, se me-qene-qe jam ne luatar i-varfere, kam më pak ndier e më pak patriotisme se te-tjerete? Sa-do i-paditure qe jam, di se sa vejsnte Joanna Ark ebe se ç' ka bere per memedhen' e-saj; edhe, nde keto fsat ku e duame ethen tà kisime pare me syte t' ane, ka djemte dine istorin' e-saj para se te mesojne te kendojne, dote mumenonesa prej gjilevr si i-postere e si trafetor, po te eisnte mbe ne te-huaj stepine, prej se-cilese ka dale ajo per te speluare tere Francene".

Me giðe nxhutesirene, me te-cilene fliste Terandini keto fjale te hundit, Englezi pandehte, se kejo dasuri e-nxehete per Joannene Ark ebe per Francene nuk' iste vec ne dinakeri, qe kiste per qeñim, si e si stepis te eiste ca më strent; nuke mundte te besonte, se ne fsatarak, i-cili meti kiste te-nevojshmete per te pojture, dote dante më mir' e më tepere ca kajtime te istorise se ne sume ari eume te-madhe nde doret. „Ho, i ðo, nde a ðença 300 guinera? — Se-pari nuke kupetoj, se ç' jane gujnete t' ende. — Keto bejne 7500 franga. — Eh mire, u ðem; mbani te 7500 frangate, ebe time-ni stepine t'ime. — 10000 franga? — Nuke. — 20000 franga? — 25000 franga? Nuk' ui ses, qe mije here, nuke. Nuke munt t' jà ses as ne Frengu, as ne miku te-nguete; esht ge qe s' munt te benete kupe t' jà ses ne te-huaj, ebe më tepere ne Englezi. — Ah! eikon, ne kini mbe sy te-ik. — Si te mos u kremi mbe

sy te-ïik e si te mos kemi zemerim kundre jne! passi e demsate si magister, e doqte te-gaÃe! Kur mendonem keto, me ngrihene losrate! . . . . Me dukete, se sikur djs u-be kejo qe; eÃe nuke di, cila eshte ajo qe qe me ben te mar te-dhejte e çpagim per ate kundre giÃe Englezevet qe gen perpara".

Nde keto fjale i-patremburi bleres nuke mundi te mbahete e te mos hiqete mbe te-prap n' a dy çapr. „Erdhe te me sibnite «iepine, Ãa pastaj Ferandini; e pate, doni ti blini, nuke dua t' ua «es; nuke mbetete vaç t' u lutem te dilni se-ketejmi". Englezi atehere pa, se duhej te ikente, eÃe iku si me buze te-qeshure, qe te mos kesponte ato qe ndjente zemer' e ti.

Ca kohe pas kesaj ngajeje, Ferandini plote qe mbreme perumbi qe Ãron perpara «iepis' se-ti, eÃe kuvendonte me ca nâç per punerai' e mjeshteris' se-tyre. Ãesimi po zinte te mbretenonte baske me natene, kur plaku degoj zaÃahin' e qe kali qe sulej ndeme qe kalores me «ume te-mad vrap.

Der-se-çpejti kaloresi qendroj: „Mb' zemerit te mbretit dua t' i Ãas zotit Ferandin". Se-kaqe-hurau qe «umic' e-maÃe nerezie, kaqe prej keqsimi sa prej zemere se-hard' e se-fisçime, e «pune te-hsajne tek i-ndergimi plak Ferandin. „Zoti Ferandin, Ãote kaloresi, passi sbriti nga kali, mbreti mesoj, se nuke deshe as me qe menyre t' ji «ishnite qe Englezi «iepine t' vaj. Desi t' ua çperbirge kete daqari per memeÃene; po nuke jane te-hoka ato qe u dergon; di fort mire, se nuke jane perpara syvet t' uaj me te-çemuara te-hoÃat' e Francese se ato te Engletrrese. Me dergoj t' u sjeÃ koqin' e ndertt. Mer-e-ni, le se «oÃisqe krahenorin' e plakut te Domremise! Luftrate qe e Ãitojne nde «erat te luftese nuke jane me se-vejejtura per ate; sepse duhete kaqe kuxim per te mos zene per qe pasjene sa eÃe per te mos zene per qe vdekjene".

Devɛj (Davy)*).

Devɛj eshtë ɕpikesi i ɲë ɫambë që mban emërin' ë-ti. Kejo ɫambe esht' ë-vejɛ̈ture për të ruajtur prɛj ɲë rreziku vdekjeje të-panumerueshe punëtore ndeper vendet që nxjɛ̈pene metalɛ̈; eshtë ɲë nga më të-dobishmet ɕpikje që u-bene ndë shekëllt që shkoj. Devɛj mundet nga kejo ɕpikje të fitonte fitime të-mëdhɛ̈, po të ruanë̈ per veteheri' ë ti të-drejtene i' i bente vetë ë i' i ndihte vetë këto ɫamba; po nuk' ë dëshi këto fitima, sëkë ɕpikjen' ë-ti já falë ɣindjese. Ndë të-ɕpikurit' ë ɫambese eshtë të-çudiçim, miresi' ë ɕpikesit nuk' eshtë më ɕak ë-çudiçime.

Ne plake ë-varfere.

Anetaret e ɲë shoqeri mireberese, që kishine dalë ɲë hise per të mbledhure ndihmera per të-varfërile, hynë ndë shtëpit të ɲë plake së-varfere, që tá shkruanine ndë numeret i' atyreve që kishine të-drejte ndë perdëllimt të botese. E gjëne ndë ɲë ɓotne të-vogele e lare të-mjere, tek po linte më që rëlian ca lot. Ca frona e ɲë travezë per gjysme e ɓyzre iaine lere pluçkat' e asaj shtëpie. Kejo plak' ë-mire kur mesoj qëllonne per të-ciline kishine arɛ̈ure atá ɲeres, per-ɲë-herrë u-ɲgrë̈ dhe dyke mare ɲë murrëlë të-vogele, të-cilene më kujdes të-madh ë kishte lëlure ndë çipt të ɲë mafesi: „Ja, u ɓa, se ç' më ka mbeture nga të-shkurit' e pɲevet; eshtë fort ë-pakë ge; po nuke munt të beɲ më tepere. Ka ɲeres më të-varfere se une, mer-ë-ni këtë ndihme të-vogele. Nukë dua

*) Humphry Davy ka qenë ɲë i-mrrami qimist Englez (1778—1829).

emeri im le jete i-ekruare nde naŭzat t' vaj. I'er sa le kem ne cope buke eŭe mjaŭ fuqi per te nxjere uje nga pusi i leqiqese, nuke dua le ŭshete, se voŭa buken' e le-varderit qe s' ka asqe".

He i-qudiçim ergent-daŝes.

He ekrimtar, qe quhej Capelen, iste i-nenuare per ergent-daŝen' e-ti le-paanete; e qnanine dyke taŭar' e dyke qesendisure: „kaletar (ɔanóvaç) te pjrnies' se merimagese" per roben' e-ti te-anernare z. te-vjetere qe mbante. He dite q' u-nis le vrje nd' akaŭimit te Francese, nde le-cilet iste sok, e le mare ne cope ergendi, qe u zprj nde qlo mbledje alyre sukeve qe ndoŭesin' atje, e zuri uŭese ne ei i-keq. Dyke mos daŝure le ape ne, peses, qe le kaperzenle ne perra qe iste bere prej ujit le eiut permbi ne Boge qe e kisine heŭure mbi ate, prisle qe ujele le pakesonle; po dyke pare, se koha po skonte eŭe se ujete s' pakesonej, hyri nde peruat eŭe u-lak per nde ganet. Kur vate nd' akaŭimit, nga frika, se mos e kupetonine se ç' kisle bere, nuke desi l' i aleronej zjarit; ndenji nde ne truveze eŭe kembet' i lachu ndeine vetehet te-tij; mori te-ftohete eŭe ju çuk ne suvandje nde kraheruart, prej se-cilese vdiq. Has vdekjese I gene nde stepit te-panumeruara aspra.

Keatu engendŝasja jo vetem e posteron karaktirin' e qenial, po i mer ati, qe le ŝemi keatu, eŭe te-perdorarit' e mendjese, eŭe eume bere eŭe jrbene.

Ojeɛtesire, te-permbajture.

Filopimeni.

Filopimeni, i-cili iatë ɲe luftetar më nder të-madë ë i-ɛenuare, ëäë i-cili u-quajt i-funçim' i Grekervet, nuke kishte mëderi nde të-vɛɛorit as të-dukure të-perjashtesm. Më here u-ɖepit per darke praj të-parit të ɲe qytati, ëäë vatë ɛame çpejt nde ɛtepit t' ati: u-zoɲ' ë ɛtepise dyke numeruare ate si ndoɲe nga ɛerbetoret' a nga trimat' ë ati ë vuri të çaqe dru. Filopimeni pa peiyere ataj, ɛe cili iatë, ɛa-kaqe-herat zvoɛi nobene ëäë zuri të po-ɲoɲe dykë prere dru.

Sa ɛembeÂ' ë-bukure per gjithë mëdeɛtoretë!

Ne ɛtepi perɲtjeje.

I-çquäri filosof ëäë ndeɛepanes në' Engleterret Bakon iatë kaq' i-perɲqure, ɛa ëäë i-vejejtare. Mbreteresa Elisabete dykë ndeturë ndëper vendet t' Engleterese, deɛi të ɛohe ɛtepine, nde të-cilet nde kohe vere pinte Bakoni, të-cilene ë kishte bere perpara ɛe të-lartesonete ëäë të-cilene ëäë pas të-lartesuarit as fare nuk' ë kishte mëdurë. „Ɛtepia juaj eɛte fort ë-vogele, i ɖote mbreteresa. — Zoɲe, u-perɲeq Bakoni, ɛtepia ime eɛte mjaft ë-madhe per mua; po Zoteria juaj me bete fort të-mall per ɛtepine t' ime.

Të-hequre nga maäjet nde plaçkat të ɛteplɛe.

Daku i Burgundise Luis, nxenesi i Penëonit, ndonese poɛte nde pakatet, ku kerkonej ɲ' ë-madja maäjc

e dukje qe eshte dukuro ndë botën gjer sot, hiqej kryq prej çdo mallkjeje e prej çdo te-priruri te-padobishëm. I Shenjt qe here te shukuroqe shqipnie me vatra më te-bukura e më pas moßiese: me-qene-qe s' isnin nevoje, i la sindëkur ishine; qe truvezë per te ekzuajture qe vejenin 3000 franga, me gjithë qe mëgjl' e kesëdonin' e e stymine të hiere, ju duk fort e-shtrenjte ëßë nuk' e blen; vatë e pati qe te-vjetere nde qilart ëßë mbeti emne i-henqure me ate. I-ketißë ishte mbe çdo qe, ßëë ngaja e keli kursimi ishte, qe te ishte nde gendje qe t' u bente te-varfenve: sa mundej më emne te-mira.

Te-hequre nga mallet nde robat te frupit.

Charli i-madh dimerit mbante qe jetuk prej lekure viäre ëßë qe kemißë te-leshte; pernbi supat hidhte qe robe te-kaltere ëßë nde kembet kishte opinga te-liduara me ripa. Kur ndonje here i vinin qeres ekshe-larte tevesure me gezohte te-paçenuare e me cipera te-mendafsha, i mirte me vehehe nde gah, nde mrost te gyjevet e te moçalevet. Munt gjatu kohaj te kepetonje, nde ç' fare gendje gendesine robat' e shyta te-bukura, kur kësenesine prej gahut: „Ia sikoni, si u-bete! u desht dyke qenure; gezohtën t' naj te-bukure u-prishne; po sikoni ëßë robene t'ime te-trashe, nuk' eshte as më pak e-bukure as më pak e-mire".

Stolia e ushtarit.

Qirua, nipi e trashegimtari i-mbretit Qiaksar, tek po sherviste ca ushtare, i ungi i dergoj ze, se lajmesit' e mbretit te Hindit kishin arritur nde pallatet; i lutej

se nipt te vinje per-se-çprejti. „U sjeà, i ßote ze-sjeàesi, roba te-ndrikime; mbreti ka maà te dilni vroure me roba te-hiresime perpara ketyre te-huajve. „Qirua ekon pa humbure as ne te-liàme, eße vicn perpara mbretit me robate qe mbante nga lira, te-cilate, si pas zakonit te-ti s' kisine as më te-vogelene stoli. Qiaksari u-duk fort i-gezuare per te-arßuit' e-çprejt' e te nipti, po mbe giß ate kohe u-duk i-habiture eße po-ßua i-zemeruare, se i nipi nuke kiste vroure robat' e-mira". Sikur te kisea vroure qe robe grej porfyre, ßa Qirua; sikur te senja stolisure me varge ari e me te-tjera perra te-paçemuara, mos dot' u kisa ndenuare më lepere se ta u ndierova me djersen' e faqe-se s' ime eße më te-treguarite nde tere botet me ç' fare çprejtimi mbrapsere ardherata' e-tua.

O e n i m. Ky Qiro eshte ßemeli-venesi i mbrete-ris' se Iherise eße ay qe kßeu Jußrgte nga skßaveri' e Vavßonese nde vendi te-tyre. Me te-drejte u-quajt Qirua i-Mall eße vdiq mbe 530 perpara Kristit.

Guret' e-paçemuare e qe nendje.

Komilia, e bij' e nder-maßit Sqipion, qe iste qe grua me eume te-maße vejejtje, u-gent qe here mbe qe mbledhje zonja, te-cilate qera pas tjatrese i pefyrze gide stolit' e guret e-tyre te-paçemuare, eße te-cilate ju lutne t' u pefsne eße ajo stolit' e-saj. Dergoj te vijne djemt' e-saj, te-cilete i agesente me më te-madhine knjdes, eße dyke treguare djemt' atyreve, u ßa: „Ne gurete t'im te-paçemuare".

O e n i m. Djemt' e Komilise qe quhene Grakker u-bene kurban dyke mburuare me gide zemere entere-sal' e te-drejtat e populit kundre paresise.

Te-ngrene me mase.

He ađinas, dyke kuvenduare me Sokratine, qahej, se nuke kiete as fare oreks per te ngrene ede se s' i pelqente asndoqe gröe. „Di, i dote filosofi, qe bar eume te-mire per semundjene t' uaj; hani mé pak. Tedete dot' u dukene atehere mé te-mira, te-prisurate dot' u pakesonene, ede nga sendeti dote jiai eume mé mire".

He dite qe ky i-urte epte ne dreke ju perpeq qej miku, i-cili dukej i-habitare, se Sokrati muke kiate bere gati mé eume gerra: „Te-fluaret" e-ni po te jene te-mir e te-urte, kam mjaft per ata; po nde mos jane, kam fort tepere".

Jeta pa te-trpera.

Eate pun' e-rende e po-dua e-pamundure te prisnj' a te qenqe qeriu ate qeri qe eshte i-permbajtur' e i-palakmuare, qe ka pak nevoja e, qe di te mastonet' e te kenaqete me ato qe ka. Ndenepunesi Engles Nalpole, dyke dashure te hequr nd' anet te-ti ne qeri te-luqiselm, vat' e e gati kete nde ecepit. „Viq, i dote, mb' emerit t'im e mb' emerit te-tjöe ndenepunesvet te mbrezit, t' u pefeq hiserimne qe ndjejme, se ede asge s' kemi mundure te bejme per zoterine t' uaj e t' u apenne ne vent te-goditure per vejetjene t' uaj. Zoteni, ju pergeq ky qeri, para se te pergjigem nde fjalet te-tua, ep-me-ni leje te sjell perpara jue darkene t'ime". Sa-kaqe-herau i sunde perpara qe misur (njatke) me gröe, te-cilene e kisine bere me te-mbeturate e ne kembe misi qe e kishte bere per dreke. „Zoteni i dot' atehere ndenepunesit, a munt te besoni, se ne qeri qe kenaqete me ne te-ketille darke eate qeri qe mund te gejenete e te fitonte kafaj?" Rele-u-ni sokevet t' uaj ato qe pate; kejo eate e-vetema pergjigje nga ana ime.

Mospermbajtja.

Πολεμονεi, ηε djaloσ aδinas, ponte me maδje e nde deftime, iste θenur' i-tere nde plenσprisjet, eδe si i-ketiδe prej nevoje nuke mendonej as per ge te-disçime as per ge te-dobiseme. He menges ndaj te-sbaηδeλyere prej ηe defrimi te natese kllenej nde ateπit te-ti. Qikon, se me-gjiδe-qe iste esme menges e esme çmesh, post' e filozofit Ksenokrat iste e-hapure. Ηε δε e-mape i sbret nde mendjat, do te sbavitte dyke qesendisere filozofeσ eδe te vrj' e te çperdorοηe dituri' e ortesine per nde ecηtarοret te-tyre. Mbi δηyet kishte kurore trendafiles, mbi trupi ηe robe me më te-narçisate ηgyrera, δere'e per gyseme te-svrgara, syte te-rendisare eδe syte te-skuqura. Me ηe te-ketiδe gendje vete te pije permbi frohat qe i kishte zene qe me natë te-panumeruare nxenes. Kur u pane, te-pёr' u-meruane; dosne tё nxjepene jaste sonese. Ksenokrati me qe qeηe e me ηe te-ekuare i ndalon. Ne pusim i-δiδe mbreteron; eδe Ksenokrati la me η' ane mesimne eδe zuri me qe menyre te-fiçime e te-maδeηyerοime te flase ca djale permbi peraηtjene, permbi pastrimin e spiritit e permbi ndjeηale, eδe per gezimne qe u ep ηeresvet miresia. Tek po fliste eδe, Πολεμονi ndjeu nde vetehet te-ti qe trumbuδim, humbi ca nga ca vrazesiren' eδe gezimne; ze te mendomit e te permbledhe vetehene; ngaqrte per te-parene here; uη syte; nxjer nga dale kuroren' e ti prej luleσ, mbalonete i-turperuare me kλamiden' e ti (robene), eδe degon me esme kujdes. Mbe nde funi pelen trumbaλimn' e maλeηimn' e ti dyke derdhure lot. Ky mesim qe mjaft per ate. Q' ate dite Ksenokrati nuke kishte nxenes më te-mire e më te-kujdesure, as Adina qytetat më te-ndereçim eδe më te-dorezuarsim se Πολεμονe.

Te-dejturite.

Qarkì i-dy-mbe-ðjetete, mbret i Soiðëse, qe dite nga te-dejturite hapoj t' i ape se-gyse-e ndepe qe duhej; e gyaja u hoq e-pikeλuare nde ðomeral te-saj. Mbe te-nesermene, me-qene-qe gyaja mbreterene nuke dukaj, mbreti pyati ngajen' e kesaj peje, se kiete hapuare ç' kiete bere. Kur jà ðane pamene se si kiete ngare, u-ngrit e vate të kerkoqe mbreterene. „Zoqe, i ðote tuej posa mesova se djeðinaj hapova dalyrene t' ime mbe zoterine t' uaj, viq t' u kerkoq ndjese per kete; eðe, qe te mos bije eðe djetere here nde kete faj, u ðem, se djeðinaj piva vere per herën' e fundit nde jetet t' ime". E mbajti fjalene. Q' ale dite nuke piu më vreç aje eðe permbajtja i ndihu kaqe sa te-sterviturite nde te-korcuaret te trupit. Kupe muk' u-qa, se gjλete nuk' leine te-ndame a te-mira. Has te-grenit pa te-tepera, i hipente kalit e bente uðe te-gata, eðe mbremanut ðinte jaste permbi ca kaste te-struare perðe, pa kesaλe, pa roba, i-mbaluare vetem me qe kare gunë. Me te-ketiλe te-pojture ðiloj qe karke te-hekurte e kaqe te-forte, sa as mundimete më te-kreqin nuke mundne t' i bejne keq.

Te-sjeλat e qe djali puse vjeç.

Ne prift pra saatravet te Rrunese kiete ðipare atje ku rinte tre ðjem te qe saatari te-varfere, qe t' u mirte muse, se donte t' u bente nga qe pale roba; bente aume ftohete, djemte po drðeshine. Hrift' i-mire u ða te zieronene nde zjarr, eðe urðeroj t' u sjeλene buke eðe ca mie. Te-dy djemt' e meðenj zune te hane pjesen' e-tyre me oreks te-madh, po i-treti e sikonte pjesen' e-ti me gezim te-madh, po s' vinte dorene nbi ate. „Qysh!

djali im, nuke ha!—Jo, zotz, u-perpoq djal' i-vogele, e nuaq buken' e miute per t' im' me, qe este keq smuze.—Ha, biri im, dot' i dergoq ndz s' at' emr çdo çe t' i duhete. — Jo nuke dot' ha; dua t' ja spiz s' im mejr keto qe kam perpara, se eot' e-semure".

Nde keto fjale, syt' e djalit te-vogele u-mbuane me lot. „S' at emé, biri im, nuke dot' i ctrrete asge, i da prape prifti; po ha, te lutem, se te ka mape uria. — Ilo kam uzi, po nena eot' e semure. — Eh, mire mer kete buke e kete miq rdz dot' ja epjra zote zemrse, po dua t' i haa ato qe ke perpara. — Kur qenka kestu zotr, bukene dot' e ha dashe; miute dua sh nuaq per nenen' e-mjere.

Te zpridurit e vonqevet.

Nga an' e mesnjesvet ndz nxenesvet u dem mir' se ardte. Dit' te pelqysre ndz te gezuara kemi patur nde rrdim te skolise, ndz s' mundim te kemi tjeter kujtim perveç se te mire, perandaj hiderim te mad odjejme se koha fluturoj kaqe epejt.

Kur kujtojme te pritmene eikojme se Jogaria lone me skolline u-mbyll ndz zer' i detyres na derst getke.

Gezim te mad ndz kujderet e skolise u-sosne ndz tasi kdenem perseri t'u dom se prej zemre hap buzet t' u freqap se fort e pelqyere na duket te qenurit e zoterise sunj. Dote perpiqemi qe te gjith t' u kenaqim me sa te na mundet, po dot' u lutemi te na deltoni me durim ndz deuira jone eare te merni cpagim te plote per ndere qe na bete.

Sikundse te vaturit e qeri fjalrit qe qejme nde kalaet; ndz te vaturit e qeriut nga kesa te fundit, kestu del ndz te vaturit e qe qeriu nga fjalri. Sepse as qeri

nuke ron per vetehen' e ti", po qeÄimi i Krietarit iste qe te giÄe qerezile te jene te dobiaim qeri per tjatrine. Bujku qe mundonete te stoqe faren' e driÄit nuk' e ben kete veteme per vetehen' e ti, po me te perpjekurat e tia neve qe te giÄa shpetojme nga qe mundim qe dote hiqnim po te kujdesej si-cili per vetehene e ti.

Keeta zÄe tregetari na lehteson eame dyke vatur nde vende te large zÄe dyke sjeÄe andej ç' do qe prej se-cilese kemi nevoje. Herandaj me te dreje duhate se s' eshte mire per qerine te jete i veteme. Te rasa jane shembeÄate te nerezvet qe jane keqe te pa shqerusare sa jane larguare nga de tjerat zÄe kane nejtur qe jete te veteme. Her se kelÄa mend te Äame se jane shgersira, e ndryse se kane hambure ndjenat' e periqta. Po jo vetem qe s' eshte mire per qerine te shqe qe jete te veteme, po as nuke munt, sepse kushe me te tjerat desira qe lindene me te cilat çlaqet zÄe kjo: te doje t'i relene tjerit mejtimete, desirate, zÄe planet' e tia. Gezimete, hidherimete zÄe te tjera ndjenja levrijne nde zemrat tona, per sa te gejme qerine nde vrer te le cilit munt t' i shmazime. Pasqe kur i shmazim ato me te tjerate, gazi madhonete zÄe hidherimet i pakesonete rendesir' e te plakosurit.

Po nder mest te giÄe nerezvet prej te cilevet varemi, me ane te eunete prej atyre jemi strenguare te shqerojme, po ca te tjera neve i shpÄeme, me anen t' asaj, „te vatare te fisqime te zemrese mbe qe tjatre qe", qe nget nde te pjekurit tene me ata. Vjejse e kesaj pune eshte eume e maÄe, sepse nga kjo, mê teper se nga ç' do tjeter varet te ndertuarit e te prishurit e karaktirit te qeriut.

Eame prej atyre qe nuke jane kujdesure se me ç' qeres vene kane rene qe te kelÄa Äeshesira faji te

pafunçime sa i copetojne zemren ati qe ka pare ose deguare per gendjen e tyre te lmeruare. Kesilu djem dhe çupa qe kane patur nde shtepit te tyre rrëfime qe u ndihine te jene te mire dhe te forcuome nde te mirene, dyke dale jashte rrëfit shtepise dhe dyke zoqerisare me zoke e me zoqe te prisura; lidhjet e lemhjese kane qene te dobetuara dhe s' kane patur haqine qe t' i shpetoje nga prinja qe u vete pas.

Me mijera te rrja 'ën te rin, me durefira te vençanta, me te sjella te hierjainz dhe me te prizme te ndrilçime perpara atyre, kane humbasare; kesilu te ëmni, te gjëe keta, dyke zoqerisare me qeres te cilet me qe a dy te pjekura s' dukene te jene te liq; po te cilet s' gejne fjetre pelqim veç kur heqene dhe qe shpirt nde rjeleq e ligesise tyre.

Flo i lumure eshte ay qeri qe gen zok te mire, sepse zoku i mire eshte qe ësear; sepse m' e madja pasje e bohes s' munt te sjellë zte dobi te perfitoome qe munt te mareme prej qe te ketilla. M' i miri zok eshte ay, i cili eshte m' i mençure dhe m' i sjellë se vetehene force. Kjo eshte e vertete, se te zoqeruarit me qeres le fisçim e te ditur ka fuqi te na bepe f' u ngaseme atyre nde te giha; sepse nde te afersarit e te rojturite me qeres me karaktir te mire s' munt te mos desherojme te jemi si ata, dhe kurdohere bashke me desiren' e djeshte per çfare do gejc, çfaqete dhe te vendosarit qe te hajme desirene, dhe dime se vendimi sjell me vete dhe haqike me anen te te cilavet dote perpiqemi te arritemi nde shkallet nde majet te se ciles qendron karaktir' i sosure. Me tjatenne ane cili kuxon te dridhe kalbesira nga goj' e ti nde zoqerit te qeriut te dilure? As qeri me ment; perkundrazi nde qe le ketilla zoqeri neve kerkojme dhe xgrihemc më te goditurale e më te mi-

rate fjale per te vesur mejlimcie lane, dhe me kete menyre fuqit' e mendjese t'one zgeroncse.

Po sa dobi e mahe este te ecqenuarit me nje es te mire kaqe mundim gendet me punen e te zgjuarit te tyre; sepse asnne prej atyre dote na sferdhene vdeme per te mbesnure ndonje qelizn te tyre, do-me-dene per interese, dhe dyke mos qofture dinakerit e tyre, mos lehte mund te lajthitim, perandaj duhete te mos jemi te nxituarsim nde kete pune, po te presemc pak sa te çiqete karaktir' i tyre, i cili dote qitnete nga fjalet, te sjellat dhe punerat e tyre.

Me nde lunt koha per te bere te zgjuarit este ajo e djalerise nde te cilene qeriu ðemrlos karaktir' e ti permbi te cilene kjo pune ka fuqi te mahe ti bene ate te mire osr te lik, sepse „me ç' qenes te mbllsemi te ketij dote benemi". Jaste kesaj regulle te gake jane ata qe kane murdhore te zire kundre punetori te lik t' atyreve me te cilete akojne kohene e tyre, perandaj duhet te largohemi nga ata qe jane me karaktir te postere.

„Sepse kuo zoen me te urtete dote jete i urte, po edhe i te marevet dote dyenje qalene". Dhe prape: „Me te drejtine dote jes i drejte me te pafajmine dote jes i pafajme; me qerine e qenar dote jes i qenar, dhe me te shembetine dote jes i shembete".

„Koha este ar".

„Flikat e ajet dhe koqet e rerese", sa do qe jane te vogela, „bejne dalne dhe tokat e bukura", gjë edhe dhe te imetat ndonese jane te vogela, po bejne qindvjetsat, sepse pas mases' se kohese mblidhja e te imetavet ben orene, mblidhja e orevet ben ditten, mblidhja e ditvet ben moine dhe mblidhja e motevet ben jeten.

Kur qenka kosin te kursyerit e se imetese duhet te jete qelsim i jetes sone se skuteve nde dasim qe te kemi fitim prej asaj; sepse: „Ay qe nuke punon duhete edhe te mos haje", dote Apostolsi i kombevet. Sepse Herendia posa beri nerine edhe e vuri nde kapesat te Edhemit, nuk' e la vetem te kenaqete me te mbjellat e bukura nde te pame, edhe pemet e embela nde ejje, po i sa te kujdeset per sto, do-me-dene e vuri ndi' ate qe te punoqe. Vendi ku e gejme te skruare kete bukle me sume te tjera nde gjith ate vivle te skroqitsenteruar sume kljelet tregojne se puna este fsi edhe nderi i nerint, edhe se vetem me ane t' asaj dote mundje te rrne faqe bardhe mbi dhet.

Herandaj perfaci donohete si i mape i mjeri edhe i rezikosim per soqerine edhe vendine ku gendet. Sepse perfimi este qe nga me te posterat menyra; kohe hambje este ngaja e sume te ligave, e cila qe vertetonthe prej fjales' se vete: „Djalsi gen pane per pertacine". Ho nuke este humbje e kohe-se vetem kur rine duart xbrazeta. Ka kohera nde te cilat ndonese qeriu s' ri edhe pandegh se dig bera prape mount te quhet se ay, me te vertete e humbet ate.

Lodrat e tjpera, qrixt, xbavitjat edhe ç' do fare te kenaqure te deserimevet te mesit jane per fat te keq, jane kohera jo vetem te humbura po edhe te hidhura tej. „Orct edhe te imelat nde te cilate bota kerkonin te defrenin; dote Ciceroni, „ane i Suretova diluvise edhe filosofise". Me kete menyre ay mundi te benet qeveritar i senoar edhe filosof i cquar. Oume veta kane duruar te perqeuza edhe te ngara prej miqvet te tyre, sepse nuke i soqeronin per te degjuar ndonje drame a per te skuare kohene me te tjera menyra.

Keta nde vent qe te çlodhene nga rendesia e per-

dilçinë më ndonjë udhësi nga e mbrëmja, mbyllin vetëhenë nde qilit të tyre, dyke vegguare mendjet e gjarrezvet të mëçëq ndejur vlidhat e tyre.

Istori e jëtes na tregon kôjtënet se as ne nga ata qe u qesendisnin, sepse kursyrin te imelat te paka qe i kisin ndene urdher te tyre, nuke mbetne pa çpagim per te perpjekurat qe bene, sepse te giôe u bene buzo te mbroâçim, te çquar e te dobisim per vendin si dhe per kombet e tyre. Përkundrazi, ata qe i perqenin, jo sepse i perqenine, po sepse nuke vdiqe pas gurmazvet të tyre, te giôe pa ndonje ndrysim nuke palne faut te mire po u-prishne keq dhe më keq. Ata s' u-bene të zoteril t' i ndihin as vetëhese tyre. Kështu mezi-vezi se të mos perndonarit e kohese ne pune të dobishme eshte qe humbj' e madhe. Ka gjerra si pasja dhe vendeti qe mund të humbasene dhe prapë të lilosene, po nuke eshte keshtu dhe me kohen e humbure, sepse ajo nkon dhe s' kthenet më.

Më dhroqes ham' i dituar mbaresën të imelat e humbura dyke lënë keshtu: „Brenda nde qe lundreze perudhi vajzrat e dutit, eshte qe zonje dyke ljeture. Për qe herës ajo xjonet si e trembure dhe ve dorene nde qafet qe e ka zbukuruare me qe qafore margaritares". Ç' fare hâberim se madh tregonet, nde fytyre të saj; kur ceh se qera ane e qafores qe iste e zgjidhure dhe sume margaritare të rene nde det. Ç' do margaritar' i humbure e qerton ate per pa kujdesne e saj; dhe ç' do nga ata qe kane mbeture i kujton të humbure. Më fare kohe humbje, eshte të qenurit me dy mendje. Ajo e ndalon qerine qe të bene vendin e të zgjidhurit.

Kolla eshte ar, po dhe m' e shtrenjte se ari; sepse nde e peradorçim si duhete dote fitojme dituri dhe karakter qe jane më të vjeftura se parate.

Të kursyerit e se imeles ka bere qerine të men-

çim, se diter, s' te dobësim për çperblim i kohese që ende bere prej atyre, i ka dëne botes më te vjetrat s' vivßavet për c ka ndrequr me mjesteri te paçemuare.

Koha po ekon, po koha na ekon fort me te shpejte, po koha fluturon, për ndë daçim që te kemi filim soje duhet te mos e perndorim kuq. Sa e vertete eshtë perndi ekroqa që u ßuk me që kohe, perndi që dere, e cila kendonte kesta: „Humpne dy te imeta te lodhjta, po nuke epet page per te kerkuarit e tyre, sepse nuke ka shprese per te gendurit e tyre. Humpne per gidenje. Te rinjte nga te dy faret më tepër nuke dine te çemojne vjejtjen e kohese. Për sembeXim nxenesi a nxenesja sa here turperohene me mesimet te pacfitura, sepse ndë kohen e ores mesimit ata lozine ose bejne te tjera gerra, që nuk' e kane kohen te bejne. Vaus stepiake, a djali zanatçi aume më te sosur pune dote benin qeri nde shtepi ëße tjatri nde dyqan kur te çperblenin ëße te imeten. Kohe bumbje eshte te kenduarit e vivßavet te pa doblaime, si peraßa e te tjera nde vent a ndë kohen te te cilavet ndë kendoßeim ndoqe jeteskroqe a ndoqe vivße diturie, dote gejme dobi te madë. E imeta e tanisime eshte kaqe fort e lißure e me kohen e pekqyere ëße kaqe te pa ndara jane te dyja sa s' munt te mjtojme për me qe shpejtesi te papasdrhure, ilufurojne perpara qeriat te verber, i cili vone e kupeton ëße se e ßeret me desperime me kot. Kßehu, a kßehu kohe e arte. Veriet ëße e imeta e lißuare, per se shpejti s' ßuket; po ndë vent te saj kemi ne mjeqe te prejture nde mendjet tona, se nuk' e ekuam zbrazele. Neve humbasem kohen ëße kur nuke bejme te tjera më pak te vjejtura a fare te pa vjejtura. Le te marem mesim prej milingonese, e cila me gide që eshte kaqe e gadakçime ne te kersyerit e se imetes, mbuse grunaret e saj me kohe, per kohen e ne-

vojsime, dhe nde gjë' ate kohe ginkaña, le te na ecrbenje si ecmbella per te larguare nga menyrat' e saj, per te perdorur kohene, e cila kendonte nde kohe te lemit, se si ajo dhe neve dole degojme fjalet e hidhura: „nde kendove nde vere, kercs tani".

Baskefolje.

„Me qeri i ecmuar u pyet ç' instrument muzike i pelqente më teper. Pergjigja ishte, zeri i qeriut. Tuha njeri qe muzike më te embel per veshet e mi, se ç' do fjeter organ muzike, sepse eshte qe instrument me eume ndryshime dhe me fuqi te madhe". Ajo mund te tregoqe ndjenjat e brendeshme, e cila fuqi permbi karaktir te qeriut eshte bekim, si drite djellí dhe si vesa e mengjesit. Ajo mund te ape opinione ose perkundrazi te bjere dëshperim. Baskefolja eshte mjeshteri e vrojtuar dhe te pake jane ata q' e puefojne ate ndonese eshte menyra e perkëdhelime per te treguar' dhe çfaqur mejtimet' e qerezvet, praqe qerezia s'i bien prapa kesaj mjeshterije per te fituar ate.

Me perint mund te dermoqe eume te holla per te mesuar femijen' e ti ndoqe instrument muzike e cila eshte velem per qe pelqim dhe xhavitje, kur muzika natyrale shkelmezonet nga më te eamet, ndonese qe më te larter dhe më te mira kenaqje. As qe nuke heq qerine kaqe, sa qe baskefolja e bukur. Bukuri qeriu kure nuke mund te mbaresonet me ate. Kjo baskefolje eshte e cila hap uhene nde zemrat e qerezvet dhe filon bisedën. Veme re se qe qeri qe te shkruaqe mire perpiqet me eume djerse te filoqe mjeshterine, dhe te kete pelqimin' e te tjerevet; po veme re se qerezia qe apen kohen' e

tyre per te fituar mjeaterin' e baskeloljese, ndonese nuke bije më poshtë se ajo. Ka njeres q' u eshte dëne kjo fjaleti, edhe mundin te mbajne baskelolje te bukur edhe te hiejshme. Mejtimet' e tyre rrëfen te rrëfitura posi nuaza. Kemi sume sëmbella prej njeres qe perndorin gjithe kaqe te mire, edhe te embel, edhe me ne te keqija fuqi, qe munt te urrërojne ndjenjat e njerezvet te tjere, te xhutin edhe zemren' e gjurte edhe të bejne ate te drithet.

Filëzofori, ne filosof i çquare çemonte baskeloljen' e bukur edhe te mire kaqe eume, sa kish urrëruare nxenesit' e ti qe te mos flasene per te dy vjetet e para te mesimit. „Heet ose fuaj gjestendi më te mire se te hesturit"; ka dëne ne shkronjes i semuar i Frances; pas te folurit, heshtja eshte m' e mëdha fuqi nde botet. Qe te stolisç mejtimet nde ne gjithe te mire, edhe te jete i kupetuarqim nde mendjet te tjerrit, nuk' eshte gje e pakete.

Kjo eshte qe mjeateri, e cila eshte sum' e vjejtare per ç' do rrëf' nde të cilenet njeriu rëdoncle, sepse ne baskeloles xbukuron relle edhe e ben ate qe te jete interesat, kudo edhe nbe ç' do vent qe te gendet. Ay eshte magneti i dobicim, — perandaj edhe vejen qe te perpiçemi të fitojme ate nde mos e paçim. — He i ditur, perndori lere dëshmet e mendjes' se ti te çudiçime nde te folur. Edhe dëshe se nuke munitje te ndahesse prej ati njeriu, pa vendosur nde mendjet tende se ay ishte m' i semuari njeri nde Angli.

Shone per Franklline se nuke munt te lesh baske me ate pa mos mesuar ndonje qe te vejyere. Te tjere kane numeruare te folurit si qe skervitje te larter edhe te fisçime per mendjen e njeriut, edhe e velemja pole per te zgenuare mendjene.

Qe te benet njeriu qe baskeloles i mire duhet te kete mendje te plotë, sepse pa ate nuku ben dot, si-

kundre sëë qe lume nuke munt te rjëë nde det, pa patur burim. Qe te jete qeriu qe baskefoles i mire nuke ka nevoje qe te jete i xgerruare nde mesim, harin vetem te jete i vegguarsim; sepse te venit re este si qe qe po dua me te kenduarit, e cila este burim dituris. Cave, sikundre flame ëë me sipere, a este ëene mendje, e cila este burim mejtimesh rëe fantazisirra, te folurit e te ëlevet sjeë pelqim, dobi ëë gezim nde vrot te fjetrit.

Te tjere prape qe s' e kane kete ëureti munt te sjeëen te ketiëe pelqim vetem nga vegjetet ose te kenduarit qe munt te bejne.

Ne mjeqeri e veçante si ëë e mire per ate qe e ka este fuqi, nde qe woqeri, sepse e ben te sjeëe pelqim rëe te jete i pelqyere.

Baskefolja, flame sjeë dobi te maëe, sepse bota pa ate dote ia si e vdekure. Sikundre vivlat na drittojne ëë xgerojne mendjen, kesh rëe baskefolja na ndih qe te bisajme tere ueqimne ëë te marem fuqi e te jemi te gendose nde mendjet.

E folura e hiejsime ëë ne vent, este si gure te paçemuare, ëë balsam per te semuar zemra te plagosura, ëë perkundrazi sjeë flame te meëa, te ciist kure nuke ndreqen dot, ëë hiëur nde a pendofsim, po giëe kelo benen nga dobesir' e mendjes' se qeriut.

Te ketiëa te lajdëura qe dalene vetem nga ne e ketiëe mendje munt qe te-ndalonen nde qofte se perindi perkujdeset qe te sherritne ëë te xgerrosje mendjen e femijevet te ti me mesim te gendose qe nde vogeli. Te sherritin qe te gatuajne fuqin' e te folurit nde rell te shpejse, nde daqin qe te korin gas ëë t'i sjeëin dobi botes.

Mesoqese te nderçime. Kete ngaje qe e kemi pritur me gas te meë, harin, po nuke mundim pervoç se

te ndjejme hidherim. Nuke munt t' u apsem çpaçim per te perpjekurat dhe zilise si dhe durimse qe patte te na mesoni per te stervitur mendjene. Dhe kur te largonemi nga kujdesi i zoterise suaj nde fseen e jetes, sembeΛimi juaj dote jete udheqesi yne. Kujtimet tuaj jane fort te çmuare qe te haronem dhe u lutemi kur te na sΛini nder ment kujtoni vetem miresite tona. U falemi nderse prej zemre dhe u leme seendçine. Dhe tani, o soqet tona, hariu detyr' e hidhenare qe na kujton se duhet te ndahemi, pasretilim prej zemre kur kujtojme te shkuarat dhe ndarj' e shkolise, e cila eshte bere kaq' e dashure per neve. Flo kujtonemi se Λçpatice tona u-mbyΛne dhe se karta qe ka istorine e jetes sone u vulos.

Kjo eshte ngaj' e pastajme, e dhe kegut pen' e bukimit qe kemi patur per kaqe vjet. Zer' i detyres na ftenet qetke, po le te perpiqemi qe te fregojme me mase te plotte mirenjohesine qe kemi mi perinderit dhe mos i desperojme ata nde kerkuarjet le tyre.

T' u ndihim te tjerevet dhe vetehase s'one dyke strituare per te bere miresi kudo.

Le te mbajme nder ment se nde paçim drejterine per ruajtes, dote mundim te mbarojme udhen' e jetes, dote mundim te Λojme kuroren' e lavdise dhe gezim me lumeri te perjetesme.

СОПА V.

ПЕРАЛА.

I.

Ne here qe i-varfere kiste qe dose, te-cilene qe dite e kiste lesuare të kuloçe Atje ku pa kuloste dyke remuare me hunden' e saj qelaj te shtatore qe lagin, qe kete mbuguare me flori. Kur mbremanit i-varferi vate te mbledhje dosene, qeti lagin' e-mbuguare me flori dhe u-klye nde shpi me gezim te-madh, dhe i dote se shqrse: „Grua, sonte duhete te bes per dosene qe gdhe sume më te-mire se sto qe bes per ne e per femijene t'ene. — Mire, o bupe, i dot' e shqeja, po ti nuke di, se jo per dosene nuke kemi gdhe, po as buke per ne e per femijene t'ene? — Ja, ja, i dote bupi, pa eiko kotu se ç' geti dosa atje ku kuloste (dyke pelyere asaj floriqe); perandaj t' i bes dosese më te mirene gdhe qe mund te bes".

Qe te mos e spaseme sume fjalene, i-varferi dhe i-mjeri per dje fsatar u-dhe i-posure sume dhe i-pari i tere fsatit. Dosene e permbante me derdim te-mire e me shqime te-zgedure per dilene qe vdiq. — Atehere e savanosi si qeri me qe savan fort te-strenjte, dhe vate te depese prifline, qe ky t' i kendonte dosese dhe

kenket' e giðe uratate qe u' kendojne qeresvet kur vdi-sene eãz tà apjere nde vapt me mè te-maðëne ndriçim qe munt te bente. Flo prifti nuke desi tà vere nde vapt me qe menyre te-ketõe, sepse, sikundre ðoete, kiste frike, se mos kryepriiti, kur tà degonte kete qe, i ruante njëkrene eãz e pussonte nga puna.

Flo i-zot' i dosese nuke kump kohe, po dyke ngritare pisqoõene kundre priftit i ðote: „Flriit, prift, mos hi frike nga krye-prifti, se mos te punqe njëkreneq, po ki frike nga mua, i-cili po te mos me degos, qe luni tà kam per te pare gakne." Flriti dyke pare featare, ne kaqe t' ngersuare e nde doret me pisqoõe te-ngriture, u-tremp kaq e do-t-mos vate nde stepia te laatarit, eãz zuri t' i-kendoqe dosese giit' uratate, eãz si pas daeurimit te featarit e varuane me qe ndriçim te-meã e terente. Flide keto i mesoj krye-priiti eãz ðepet priftin, e i ðote: „Ç' mesoq o i-maõekuare? perse vajte e i kendove dosës' se-ngosdure giðe kenket' e giit' uratate? — Zoteni, i ðote prifti, nuke desa te veje, po i-zot' i dosese me mori me strengim, eãz, po te mos veje, pa fjale dote me vriste". Ahehere sa-kaqe-herra ðespoti urderoj te-zoti' e dosese t' gji sjeõene perpara. Kur e suaõe, kryepriiti me zemerim i ðote: „Flerse o i-maõekuar' i Zotit, me kobure nde dore e strengove te-mjerine prift t' i kendoqe dosese s' ate giðe uratate eãz tà vere nde vapt me ate menyre qe vene qrrezite? Sepse, o i-mesteruare, ðote featari, dose iste, po kiste koke fllosofi.— Eãz ç' bente me ate kokene grej fllosofi? — Renoj eãz nxori qe lagin plot me florin, eãz nuke apin qe i nxori, o zoti ðespot, po, kur dote vdiste, heri eãz ãjste. — E ç' ãjste heri? — Djemvet te-mi u la kaqe, s' ime soqe kaqe, mua kaqe, nde kiset kaqe, eãz per zorerine t' ende, zoti ðespot kete kulete, eãz mer-e, se este

jolja". Bespoli posa e mori kulcteese, eße kur e pa se iste plot me florin ða: „Ndjese paste, e-ndjera me kuj toj eße mua."

2.

He qesi, passi bariti e pa bere botene, vendosi te vrase vetehene; kete vendim jà peteu eße qe plaku. Ilaku e pyeti, nde iste i-martuare. „Jo, i ßoce, o plak.— Atehere martohu më pare, qe te provon eße jeten' e martuese, eße pastaj, nde mos be pelgrße, vrit vete vetehenne". Ilas kohe e gen prape plaku eße e pyet: „A u-martove? — Ilo, u-martova. — Eße ç' qekim ze tani? prape ke vendim te vritesa? — Ilo, dua te vritem. — Ilo bere, e pyeti plaku, ndonje djale? — Nake. — Atehere prit te beja eße ndonje djale, eße pastaj vritu". Heriu e depoj plakne eße priti, per sa i u-dint qe djale. Ilas kohe e gen prape plaku eße e pyet: Ç' te-reja kemi? si vete? a bere ndonje djale? — Ilo, Zoti me ða qe djale. — Ke eße vendim te vritesa? — Jo, o plak i-mire, segur dua te poq e te ndh djalene".

3.

He Juße sum' i-varfere kiste gjate lemije eße gruane me hage geli per te pjeke; tek po ekonte eßese, qe te vinte te ßepiste qe mamice, parpara geli ca-ushetare, qe po opinine qe kog-heres te-tmerruare, qe ta varrine, eße i pyeti: „Cili eshte ky? — Akecili krye-kursar. — Eße ka e oplui? — E opiem qe ta varime. — Nde doni ta mundosni me mundim te-vertete e si duhete, më mire marto-e-ni se ta vrisni".

4.

Si-ciline nga ata qe vene nde Mali te-Qeptetuare per te falure igumeni e pyet, ç' pune ben. Nde mest t' atyre qe kisine vatur per te falure goditi te jete edhe qe vereshtes. Kele e pyeti igumeni: „Ç' punse ben?" Ay i upergeq: „Ore vere". Igumeni atehere porositi kalogerete te vene veç te-holate qe dote merrine nga vereshtesi. Vereshtesi, posa degoj urdherin e igumenit pyeti: „Perse, zoteni, urdherove te vene mbe q' ane te-holate t' ime? — Sepse, dot' igumeni, ju vereshtesite po t' u priarte ndoqe but me vere, hidhni brenda nd' ate qirio edhe eume perra te-fjera, edhe kesaj farmakosni muskerit' e tere botese; perandaj juve jini me te-liq edhe nga kursaretë, se kursari vret qe a dy qeres, po juve vritni tere botene. — Mireç, atehere perse i merri te-holate t' ona. — I marime per dru e per dongj, po per qiri e per dhnjume nake bejse".

5.

He bari kiste 500 dhi. He nate barine e zuri gumi edhe s' kipetoj, se i kisine ikure dhite e i kisine vature mbe qe lendine, nde te-cilet i-zot' i saj kiste vene te-panumeruare peqe ullinje, edhe s' kisine lene as qe peqe per fare, serpse kuloine nd' ate dhile tere natene; edhe nde mengest i pa tere feati. Demi qe bene dhite iste kaq' i-mad, sa te-mjerit bari as tere dhite nuk' i apinime per te cpaguar' ate. U mejtua pra e vate nde Janinse, ku geti qe avokat e i peseu ati tere te-veritbene. I dote avokati: „Ç' te te beq, o i-pore! nuke benese asge, kur tere feati i puskerka pare dhite nde koviet". Bariu i-dote: „Dote te ap 20 lira, po te mueç te me spetoe".

Kur dëgoj avokati 20 lira, i ðotë bariut: „Ece; sontë dolë mzndonem; vër nesere jakë prapë". Avokati e-mendua tere-natenë vër me ndë hunt vendosi t' i ðotë bariut të benëte si i-mapë. Kur u-gjëi vër bariu erëi të avokati, ky e kesiðoj të benëte si i-mapë, se kradu e do nevoja, vër të mos flase as ñarë sa-do që të mandoñ' e të pahenë, vër të ðepese si ñentë bë. . . ë . . . ë . . . ë, tjetër uñë apetimi s' ka.

Diten' e gyqë bariu berî sikundër e mesoj avokati vër gykatesitë e nxuapë le-pafajm, se e numeruanë vertet per të-mapë, se ndë çdo pyetje që i benim e-vetema pergjigje ietë bë . . . ë . . . ë . . . ë. Dosa duañë jasht nga gyqetorja, i ðot' avokati: „A e pë, sa bukure e mbaruamë punenë!" Bariu hapë e s' i pergjigjë asgje. „Ep-më ëratë", i ðotë avokati. Bariu vër prapë u-bë si memec vër s' i u-pergjeq asgje. Atehere avokati e zuri nga guna e i ðotë: „Ñaratë". Bariu me s' menoj po ngriti keraben' e i ep avokatit që ndë kokë dykë ëipure bë . . . ë . . . ë . . . ë.

Atehere avokati me kokë të-çarë i ðotë: „More, s' e ke të ñajnë, po e kam unë që të mesova", dykë mbajtare kokënë me dorë.

6.

Në ñrigetar Juñë humbi kulsten' e-ti, ndë të-ëlet kiatë pasure dy qint florinj, vër per të getur' ate vari që njeri të ðepese ndë ñrëki e të ðotë, se zotonjtë gysmat' e paravet t' jë apë ati që i ka getur' vër t' jë këtnë prapë. Në ðitë vjen një dervish e i ep kulstenë me pjëë florinjtë, po Juñca, per të mos mbasnure të-zotuarele që kiatë bere i ðotë, se ndë kulsten baskë me florinjtë kiatë vër një gur të-paçemuare, që kiatë vejejtë më mimë se

parate, edhe se duhete t' i apet shtë kete gur, nde do te mare gyshtat' e aspravet. Mbe kat i-gori dervish zbret qiehe për profitine per deeminitare se nuke geti nde kuletet ndonje gur te-këlliñe. Thuna apëti gur te gykatesi edhe prej keti te mbreti, i-cili dyke kupetuare dinakerin' e tregetarit i thote keti: „Kuleta, qe humbe ti, pervec florinvet kiste, si dua, edhe ne gur eume te-vejtjtare; dervisi me be e me pute vertetou, se kuleta qe geti kiste veten dy qint florinj; dakrte pra, se tjetere eshte kuleta, qe humbe ti, edhe tjetere eshte kejo qe geti dervisi. Qe te mos benete ndonje ndajtjiture, voe nga vrëa, edhe per te gatuare kuletene t' endr, qe kiste 200 florinj edhe ne gur te-paçemuare, perpiqa t' i apç ze boles, se mos gendete ay njeri qe e ka gatuare e të sjellë me gide ç' kiste brenda; edhe dervisi le te mbanje per dy-zet dit kuletene qe ka gatuare, edhe nde mos dalte mbe kohe ay qe e ka humbure e le tregonje, se esht' e-tia, kuleta edhe asprate dote jene te dervisit edhe dot' i perdorne si te doje".

7.

Nga ne fsat i Hermatit, mbasa nga Bukafi a nga Maleenova, dashe per nde ûa te-huaj per filim me gores prej te-ethevet njeri isha yjaikonjes (αερονόμος), tjeteri aeronjes, edhe i-treti oredenjes. Me-gene-qe pandehuine, se isime te çquare si-cili nde diturit e nde mjeshterit te tija edhe si te-kellëe nuke mund te keshqesime me filime te-gake, per te fituare më eume vendosme te vene nd' Adline, ka me keto diturira besonime, se dote ndrronesime me te-tepere edhe se dote filonime mbe pak kohe kaqe eume, sa dote kthenesime nde vent te-tyre fort çuejt eume te-gasure. Kur u-aferuame perap' Adhinese,

prej se-cilese ksine ŀark velem ŀri a karle ore, me qene qe dita ŀate ndaj te-egrysure, vendosne te qendrojne ate nate nde qe muĸi nde te-cilet, si hyne, struane per te fiejture jaute nd' obor ndene qe pap. Ilo papandehuraj miĸonaj u ŧote: „Mbĸŧni plaçkate e hyni brenda, se sonte ka per te rene qe as eam' i-mad. Ti, sikundre dukete, s' je as iare nde vetehe, ju pergeqne ndetarete, qe ma dua kesta, se sonte dote bjere eume ei, kur kohe eate kaq' e-qeruare e kaq' e-mire, sa m' e-mice s' mund le berate. U ŧem, se hyni brenda qe ede ju le mos lagi, ede mua se mos me ngrisi prehjene nalene me le-ŧipurate t' uaj; kaqe di, kaq' u ŧere. — Ilo nga se e di ti, se sonte dote prisrte koha kaqe eume? — Se depate, u ŧote huajpritesi, sot jase lekqure qes nde veset tej ma-sese, ede kejo eume çkuqure Irqon, se sonte kohene dota kemi fare te-prisure; peranda; u ŧem, qe te mos pen-dohi, te hyni brenda me kohe". Atehere ndetarete do-e-mos hyne brenda, ede struane nde qe kent te muĸi-rit. Tek po hanine bake e po lekesine nde mest te-tyre per profitit e minoĸajt, dyke ŧene sicili mendjen' e-tia, zuri te bjere qe ei kaq' i-forte, qe nepire kaq' e-made, sa vijet u-bene lumen, ede muĸiri iate ndene rezik te mbytej. Atehere yjsikoqesi zuri te mendonet' e me ve-tehe te ŧote: „Ku vete un' i i-mjeri te fiboq! nde qe vent, ku ede minoĸrqe jane kaqe te-ditur' e kaqe te mesuare sa une perpara atyreve s' jam asqe, jam si qe okop i-pagendare!" Ilas pakeze minoĸaj vert nde zjart mbe qe kusi te-made mjalt uje nde te-cilet, si zjeu, holli ri a kater' oke micĸ miseri, ede beri qe quĸ te-maseqyere, te-cilene e hengri dyke koĸodhur' e me cprejlim te-mad lugete qerene pas tjatrese, ede si piu ca uje te-vakure ra e fieji. Qeroqesi dyke pare, se sa eume hengri mi-noĸaj, habilete me te-kpere ede u dote sokevet me ver-

tetim te-paturdhure: „Ky qeni nga te ngrenet' e-eume, nde mos plaste, nesere dote ngritute keq semure. Une qe sonte e qe kelu e kam per te treguare vejetjen' e mjeseterise s'ime. — Te eoheme, i done te-fjerete". Has ketyre fjaleve rane edhe udhetarete te flene, po seroqesine s' e zinte gumi, se minute pas minute priste te eohe ndoqe semundje te minoñaj. Ilo passi priti mjaft kohe, edhe minoñaj jo vetem nuke treguite ndoqe eeqe semundjeje, po edhe flinte fort i-qetuare, ndegoj mendje edhe zuri te mendonej; po edhe gatpe i epte eprise vetehese dyke thene: „Ha dal te eoheme per nde mengest". Hassi akog mjaft kohe, udhetarete e sgeatse minoñaine edhe kerkoane prej ati-en ekrepka per te ndezure kandilene, se domine te aikonin' e te dinine sa eshte ora. Minoñaj u pergjigjete: „Eshe edhe epejt; ora eshe atat' e djete minuta; ka edhe mjaft nate per sa te ghihete; perandaj, u lutem, pini nde robat e mos beni zañahi. — Te lutemi eume, i don' ata, ep-na qe drite, qe te eoheme, sa eshe ora, se keshu na e do puna. — U thane qe here, se ora eshe atahe edhe djete minuta, edhe me te-vertete s' esat' as më pak as më eume. — Ilo nga ka e di ti, se kaqe eshe ora? i dote orebenesi — Nuke deguate qe paki gomari? edhe qomari pelet mbe etate, edhe qe atehere kane eknare vetem djete minuta". Ilo udhetarevet s' u qendroete zemera, edhe nuke pusuane para se te ndesqene kandilene e te eoheme orene, e-cila me te-vertete iste sa u kisin done miñonaj. Kejo gë kaq' e manihti orebenesine, sa nga mendimi edhe kete nuk' e zuri gumi per nde mengesi. Ndaj te-ghire miñonaj u-ngrit fare mire kundre eperveses' se seroqesit edhe zuri te nasqirsqe muñin' e tere vegelat' e ati si ndoqe nus' e-mire; u-ngritne edhe udhetarete, po fare te mendiar' e te-deepenuare, edhe, dyke pefyese nde

mësi te-tyre si-cili ndjenjat' e-ti, vendosme te kthenese prapë nde vendi te-tyre; sepse ndë Alline, si pas mendimit t' atyre, nuke kisin as ndonje «perese per fitim, kur ëshë miñoranjte qenkerkesine kaqe te-dilur' e kaqe te-kapetuare.

8.

He here marinaga vatë si mik te brumbuλi, ëshë ky e priti mire ëshë e gostiti ma pëlë ç' i kishte ënjë fterendia. Kur erëi koh' e gumit, marinaga ju lut brumbuλit te flene te dy baske, se si e-huaj qe isht kishte frike te flinte vetëme. Ëshë brumbuλi dyke pritare me gjithë zemere kerkimit' e miqësise ra e flejti baske me ate. Marinaga nalene, si pas zakonit te-saj, zu e i potoλi brumbuλime me pagiska kaqe sa ky nuke mundte te luante vendit. Kur u-sgua prumbuλi, i ëlipi marinagese e i ëlote tá sgidnje, po ?ejo ju pergeq dyke ëlene: „Te lidh di, e jo te sgid".

9.

He mbreti desi te maëonje kopestet' e-ti e te benje nje qoak nde nje are te-vegele, e-cila ishte ngjitur me ata, po te-cilene i kishte nje grua e-varfere; kete are mbreti desi tá bisre, po gruaja nuke donte t' já aistr, se i kishte gelure prej perindevet te-saj. Ho mbreti já mori me strengim i ndertoj ndë ate nje qoak te-bukure. Grusja e-varfere atehere vatë te gykatesi i u-qo, dyke pefycre ati tere panene si kishte ngare. Tyqi ishte i-vesitur po gykatesi dyke qene prej vetin aum' i mire i i-drejte, nuke pat frike te hipenje mbi muçket te-ti e te veje te

gegje mbretine mbe qe kohe qe ky gendej nde qosk te-ri i-pëduare prej tere paresis' e prej derbetorevet te-vet. Tykatesi kishe sjellë me vetehe vëç qe ësh le mall, vëç si i u-fal mbretit, i u-lut t' i ape lejë të mbuejë desne me balle prej kopeatit qe ishe pri e potallë qoshet. Mbreti ja priti lutjene, vëç gykatesi, passi e mbusi desne me balle, i ðote mbretit me qe menyre sume t' embele po vëç fort te-kuvendoime: „O Mbret jete-gate, qe te mbaroj punene t' ime, duhete te me nderç pakeze, qe te ngarkoj desne permbi mushet: „Mbreti, i-cili ndryes vëç ay ishe sum' i-mire, desi me gjë zemere t' i ndihje gykatesit, po dyke provuare të ngrere desne e geti ate sume te-rende. „O mbret jete-gate, i ðot' atëhere gykatesi nde ky ðes, qe ka fort pak balle, t' u duk sum' i-rende si dote munç të mbanç permbi kurist t' ent perpara Zotrendise nde ditet te gjejit gjë' ate balle, qe me pauëeri ja mora se-mjerese grun e e bere t' endene?" Mbreti kaq' u-mahenjye nga fjalet' e gykatesit sa pernje-herse i ësh grusht se-varfere jo velem arene, po vëç qoshunë me gjë plaçkat' e-vejshjtura, me te-cilate e kishe shkarravare vëç gykatesin' e mori nde pallatet, qe të kishe keshtjellar te-vençante vëç mik te-nguste.

10.

Me kryeqindes me pese-djete ushtarë kishe dale kratravet per te ruajtuse vendine nga te-liqte. Me dite goditi te qendroje perane ne lumi. Qe te skoje pakeze kohene me te-qetur' e me te-lojture, u ðote ushtarevet: „Djem, cili nga ju est' i-zoti te kapershtje lumene dyke hëllure nga nera ane nde tjeteret? Ushtarete, dyke passure sodre nde mest te-tyre, si e si te skojne neri tjatrine, e qe te losnhse pakeze zune të kapershtnine lir

mine. Po me gjë te perpjekurat' e-tyre as ndonje nuke mundi tâ kaperxenje, po qe te-gjë binine brenda. Ëâc atje trk po te-tjere blaine e te-tjere dilnine nga lumi ëâc benxne ne gezim i-madh, ne ustetar i-akurter' e i-vogele, si Japonxs, me qe lore e kaperxzu lumine e u-gent nde tjaleret ane. Sa-kaqe-heras kryeqindesi ëâc ustetarete u rane duarvet ëâs âgoine: Te lumte! te lumte! E kaperxzu lumine ëâc disa here te-tjera. Po mbe nde funt kryeqindesi e âipi e i âote: „Djale, pa svös tere robate ëâc kaperxt prape lumine, qe te ne-heme, i-svzeure sa mê lark âote hiâes". Ustetari sa-kaqe-heras i nxori robate, ëâc u-hoâ, po nde vent qe te spinte perlej, blum! ra brenda nde lumet. Âtehere e âipi prape kryeqindesi e i âote: „Ç' pesove, biro? — Me mxre tere fagine, zoti kapedan. — Ëâc cila late faqia jote, djale? — Qemeri, zoteni. — Po ke te-boâa brenda nde qemert? — Po, kam zoteni. Ëâc qe! pate frike, se mos t' i mar! — Nuke pata ndonje frike, po m' u-tiuli zemera. — Te-boâate pra, biro, âsine ato qe te hâânine perlej!"

11.

Me kryc-anietar me-qene-qe kishte nde anict te-ti eume min, âipi qe prift, qe t' i bente uje te-beknare (ajazme) per te-ikure minte. Ihifti vate e e beri ajazmene, ëâc mbe te-ikure kryc-anietari i âa qe âureti te-mire. Tek po ikente prifti, kryc-anietari i âote: Tani, zote besoj, te âoejne minte. — Po fjale, i âote prifti, ajazma qe bere esht eum' e-mire, po mer ëâc q'a dy mace."

12.

Me here mbe qe fest pandehnine, se prifterite kuvendojne me Herendine. Muape pra qe prifti ëâc i

ðane: „Θunj-i Ilerendise te beqe djɔλe. — Nuke mont te ßas me Ilerendine, u ßote prißi". Sa-kaqe-herrs e perzane prißine eße kerkonine tjatere qer sa u-qeni qe, i-cili u ßote: „Une ßas me Ilerendine, po doße me epni page tri herre më tepere se sa u epnite prißerret te-tjere. — Ilo, kaqe lele jete paga jote. — Kur pra te doni djɔλe u ai, t' i bini kambanese eße une dote viq". He dite qe ca ßastare donine ai, i bjene kambanese, eße prißi nuke meroj te vine: „Ç' doni, djem? i pyeti prißi. — Oi, i perqigene. — A doni qe te-gjße te bjere ai?" Meri ßote: jo; nuke dua te bjere ai, sepse sot e kam drißete nde lemet. Del tjetere eße ßote: Ehe une nuke dua ai, se tjeguλat i kam nde djcλet.

„E! Atehere eceni, u ßote prißi, sepse, qe te beqe Ilerendia ate qe doni, duhete te-gjße te jeni mbe qe mendje". Keetu prißi me hoλeshren' e mendjes' se-ti e mbaroj punen' e li.

13.

He qeri vate nde trekt, qe te eiste gomap' e-ti, sepse i iste plakure, eße e eiti mbe ca evgjiter. Keta, gomarit i prene lserake, e kruajtne mire e i vune qe samar tjetere eße qe kapistre më te-re, eße jä eilne prape zti qeriot, prej te-cilit e kisine bere, qe qint e pese-ßjete gros më tepere. Kur u-ßdyr qerka nde ale-pit, e pyeti gruaja: „Nuk' e eite, o bupe, gomape? — Ilo, e eita eär mora qe tjetere, më te-ri e më te-mire. Ilo nuk' e qeh gomape t' ene? Nuk' e eih, se si vete drejt nde grazi te-ti? Sa turuλak qenke, o bupe! Ilo sa e eite e sa e bleve? — Amane! hrat, o grua, le lalem, se mos degoqe qeri e benemi pepaλez' e botese. Ah! ç' me bene te ndyrete!"

COPA VI.

TERRA TË-GËNUARA.

Emeri i Jisu-Kristit.

Nak kohe pas të-pushtuarit të Kopenhogut prej Englezevet mbe 1807, vinë për të rrafsure mjaft ushtetare ndeper Justerat që isine pёr e potuke këti qyteti. Me dite trr ushtetare skocinne u-dergjuare per të pembyer' e per të bere përmoke ndëper bujqerit të-aferme. Nassi gjithe sume shtepira të-shrazeta e të-skreta, apitne nde ne kopesat të-mёdh, ku isine sume penje mollex të-kerusura ndene bapes të pemevet të tyre. Hyne nde kopesati, ёshtë ne ullëz' e-vogele i uxhoi drejt nde ne shtepize të-bukure. Nerjanta çdo ge irrgonte se kejo shtepi ishte nde siguri e nde prehje; po posa hyne brenda, gruaja ёshtë femij' e bujkut ikune dyke klidur' e dyke ulerritare. Ner brenda ishte lori e-nasqirisure e e-pastrete ёshtë të-giða plaçkate isine vene mz rrёfe e si-cila nde venti të-saj, ge qe nuke munt ti prese njeriu nde ne kohe të-ketiёe. Me vivliðike e-vogele, po mjaft e-bukure ishte e-para plaçke, nde të-cilet u-aferua m' i-mёdh i ushtetarevet. Sbriti ne vivёe, po kejo ishte e-ukruare mbe ne gjithe, qe ay s' e kapetonte. Ilo me giðe kete, po-ðua nde çdo laqe t' asaj shkonte emerin' e Jisu-Kristit. Dera, prej se-cilese gruaja ёshtë femija kishte ikure, u-hap, ёshtë shkojne, se

po vjen i-zot' i stepise. Sa-kaqe-herae ye nga ustetarete i kerkon ngrenje me seqa e me te-kanosura. Ilo bujku s' u-frenip as fare nga te-kanosurate, rãn dyke tundure kokene i ap te kupetoqe, se nuke do t' i ape. Atehere ay qe mbante kartene ne dore i sferroste e i pelen emerin' e Jisu-Kristit dyke vene donen' e-tij mbi zemerat t' ati e dyke ngrituar syte nde qiejt. Her-qe-herra bujku i zuri dorene me gezim edhe ja strengoj fort edhe sulete jaste ãomese. Vjen prape per-se-epejti me gruan' e me femijen' e-ti i-ngarkuare me qumesht, me veze, me mish e me te tjera gerra te-ellate me gas te-mall ná ve perpara ustetarevet, pa dasure te-parene here te mape prej atyreve per ato as qe pagese. Ilo, me-qene-qe dy nga ustetaret isnine qeres me frike Ilerendie, drene t' ja pagosajne gdo qe muape prej ati, me came zemerim te sokut te-tyre, i-cili nuke kiete ndjenat' e atyre e i-cili bente hẽ, se kupe nuke dete dhite më me ata per te bere pemuãe.

Ustetaret' e-kristere, kur dote ikenine, e perqafuane me mall edhe e kesdhane tá lashqe orene; po ay me seqa te-çkoqura u ãa te kupetojne, se e kiete vene tere besimn' e-ti mbe Ilerendine edhe se s' kiete frike prej ndonje se-keqeje. Ilidhe bajqerit' e-tjere qe kisine ikure prej stepivet te-tyre humpne plãe plaçkate qe nuke munine t' i merrine me vetehe (sepse stepite uá bene pemuãe), po ketij as qe qim' e kokese nuk' i-u nga, nuke hmbi as qe koqe mokr prej drurevet te-ti.

„Engjëlli' i Zotit ve fushatene pell atyreve qe i kane frike, edhe i ruan". (Ps. 34, 7).

Ka Ilerendi.

Dime, se qerin ka qe spirt qe kupetoin e qe munt te qendroqe kundre desertimevet te mbret, do-me-dene

kundre desezimavet te-liq te zemeres' se qiriut. Lete sobeme ku e qijene kupetimi i-ti ẽẽe valnes' e-ti vetiare (volonte morale, ἠθικὴ θέλησις).

Herdu nuke mund te besoqe vrę ato qe i peẽzjne se pese ndjenjate, se jane; beson, se nuke ka asge tej botese qe dukete, se giẽesia ẽẽe rati' e gjdkjime qe mbreteron nd' ate jane peme te fatit, se ndergegja vetiare nuk' este asge ẽẽe s' duhete i' jẽ veme vrame. Ilo qe ndjenj' e-perbrendesme, qe ẽẽe kejo nuke mund te hiẽete tej, ndjenj' e Iese, pi kundre se-ketiẽese bese e na strengon te besojme; se ka qe Ilerendi, qe este kristar e qeveritar i giẽestse, qe do qe ndergegja vetiare te jete pegua' e qpiritit, s'ndekur unstinkta este regua' e kalsevet; qe Ilerendi me-se-lundi, i-cili u qi jeten' e-perjetesme alyresc, te-cilete me ane te qe qendrimi te-patandure nde punera te-mira kerkojne lavdine, ndape ẽẽe pa-vdekjene.

Kejo pavdekje nuke pelenete, nuke provenete si esme dukje te naturese; po dyke pare, se nde kete bote miresia vuan ẽẽe ligesia mbreteron, vertetonemi, se pa pavdekjen' e qpiritit ndergegja vetiare dote iete qe kobim, ẽẽe se desira e-pangjure te qoẽeme e te kupelojme qdo ge dote iete pa qekim, po te mos iete per te kenaqure nbe qe jete tej vapit. Ndryse qpirti, i-cili laqzza dukete, se este i-svarure nga trupi nde te-mendzuret e nde volet, a, me te-tjera fjale, kur mendonete a do, s' varete e s' ka nevoje prej trupit, prej nevoje nuke ka pjese nde prisjet te trupit ẽẽe duhete te poqe pa trupine. Ilra, nde mund te poqe pa trupine, est' e-drejte te besojme, se est' i-pavdekure, kur pavdekja e-ti vetieme na sigiuron e na qp hapesin' e iuchtesimavet te jetese. Ilo, qpirti est' i-pavdekure ẽẽe jet' e ati ndabet' e pasiiicte prej qe Ilerendit, e-cila pi sgnare ẽẽe permbi te-vogelat te krijesavet te-ti.

Kesatu gjë gjadjet' e botese kane besuare e besojne nde qe Perendi e nde kojdesi t' ati, për se spiti esht' i pavdekure. Ështe vertet, se nde vendi qe ic perunene perpara Perendise a jane falure yjvet, sihtiavet (ëlementi), bimeravet, kafsovet gjë qeresvet akoma; este vertet, se kane bere mendimete më të-mirate per pavdekuptetimin' e Perendise e per pavdekjen' e spiritit, po gjëtenë me të-vertete kane besuare nde qe pjesët gerrat më të-larta se bota qe duket këtë se ezuë nga mendimet' e atyre jane ndrequre prej provimit. Po për Perendia vete e numeroj per dëlyre te mesëne qerezite; iste me kryt-zierë, me Moisin' e me profëterit, loli me ane të Krialit, birit të-ti të-vetëme. Fjalet' e ati udeguan nde të-gjë veset, këto si ekendijat' e djeAlt sjeA driten' e paqtimit nde zemrat të qeresvet, qe lihene e hapene nde vëpërimt t' asaj.

Kuilti' e kesaj vivëe nuke na apene leje të sgerosemi mbi naturet të shuleses' se Perendise, mbi të-vertetat t' asaj, mbi porositat t' asaj e mbi punet të apetimit. Ky vezgim este pune e ndonje vivëe se-vezante per ksne, po neve duta mbanojme kete ekrim, se ka Perendi, dyke sjelë perpara jus këto fjale të leçitesit Massillon.

„Mbe ç' vent të ëeut të vemi e të mos gejme kudo arsa të-çuditura, se ka Perendi e gjera qe të na habitnene per maderin' e per hijen' e-male t' emerit t' Ati? Nde gjindje t' vgera kane mundure të kene të cubsete mendimi a ilisa qe ka gerviture Perendia nde spirit t' atyreve, gjide krijesate e gjide gerrate qe kemi perpara syvet e sjelen' e e kane me ekrona kaqe të-pasura e kaqe të-ndrigjime, sa nuke na mbetete as qe fjale, qe të mos e sobesme ate.

I-pabesi mbe kot levdonete, se nuke qeh Perendi

ε se nuke gen nde vrtehet te-ti ndoqe ge qe t' i ine-
gonje, se ka Ilirendi; kejo eshte, se sy ε kerkon nde
zemeret te-ti te-priaure ε nde deserimit te-ti te-liq mé
tepere se nde mendjet ε nde gyqt te-ti. Ilo nde shkolle
pak-se-paku peß vetehes' se-ti, dotá genje Ilirendine
kndo; tere ßeu dot' já pelenje, dot' i «obte gurmat' ε
maßeris' s' ati, te fuqis' s' ati ε te dituris' s' ati te-sty-
pura mbi gide krijesat; eße velem zemer' ε-ti dote gëu-
dete nde tere giißesit qe nuke pelen ε nuke nch ate qe
ε ka krijuare.

Ilirendia ε ka gervisiure kanje çfaqure nde gide
punerat te duarvet te-tia maßerin' ε zuerit te-ti, sa eße
mé te-dobetite nga mendja te mantnene tá qobese ε ti
kupetojne. Aauzete mé te-traue ε barbare ε depoja' ε
ε kupetojne guben' ε qiejvet. Ilirendia i ka vene mbi
kryet t' ona si leçites qiellore qe nuke puso|ne se-pe-
fyeri tere giißesise maßerin' ε-ti; pasimi hije-maß i
atyre flet guben' ε gide nieresvet ε te giße kombevet;
este ne ze qe degonete kndo qe ßeu nuqen nieres.
As ndoqe vent nde botet, sa-do qe te jete leshure nga
nieresit' e-tjere, nuke muet te faihete nga ndriçimi i le-
sa| fuqie qe ndrit per-ta nde lemset te-ndriture qe sto-
lisnene Hopesirene. Na e-para vivße qe Ilirendia u pe-
fen nieresvet, qe t' i mesonje, se ç' este; atje mesuane
te-parene hime ate qe doste Ilirendia t' u peicnte per
çfarjet' e-ti te-paanela; atje dyke pare keto gerra te-
meßa puebonesine prej te-habituri ε prej qe frike se-
estnteruare ε hinine mbi gunje qe t' i talentse krijetarit
te-tyre fuqi-maß. Ua lane kete ge te-ßjest' ε te-kußuare
bijvet te-tyre, po kejo ge e-qenuare n-prie nde duart te
ketyre. Nga te-habiturit' e-maß per bukurin' ε krijesavet
te qiellit i numeruane kelo ε i muape per Ilirendira;
aßeruane ε nderuane djrßine, heroen, ε gide usterin' ε

qiclλit, te-cilate nuke muntninę as t' i degonine as t' u perqiqesine. E-ketŭve este perpa e gille fevrt te-qeqostreta, qe ka ndynare tere gjŭesisne. Fildepe vete ßaretit' e Herendise qe jane peradare nde naturet jan' ato qe na ndajne nga ay e na bejne te ngjitim zemrene t' ene pas atyreve e t' jâ mohojme ati, dora mirebere,se e tecilit perndan mbi nu bekimet' e-ti. Hanerat' e-ti e bakimet' e-ti, te-mirate, taßandat' e trupit e te mendjese jane perendirate t' ona, cßc nde keto vreteme pengonene ndertt' e-ßurimete t' ane.

Te-pabesete, qe mbupane per larte-siren' e mendjes' e te gyqit te tyre, sa te-poslere duhete te jene, qe nuke qohene maßerin' e Herendise nde te-bere te-qedigim te puneravet te ti! Habitene per lavdin' e bote-puatoqesvet, te-cilete vene ndene sgrde ßauzete e ngrehqene mbreterira te-meßa eße nuke ndjeqene fuqin' e-paanete te dores' se Zotit, i-cili vreteme mundi te bede ßemelet' e gjŭesise. Habiten' e qudtene per njoßerin' e per mendjen' e-bolle e qe punetori qe ka bere galoqa te-bukura, te-cilate koha i ka per te prisure; nderoqene godiljen' e-bukuris' se qiejvet, e nuke duane te qohene qe Herendi nde armonit kaqe te-qendruarsime e kaqe te-reguäte te kesaj pune se-bukur' e se-paanete, te-cilene tekäyrret' e koheravet e te motavet gjßeqe e ka ndzruare eße e ka per te ndzruare ger nde funt. Herezit' e gille eskujvet e te gille kombevet, mesuare vreteme prej natures,e, qojtine nd' ate hierin' e fuqin' e Herendise, cßc i-pabesi do mê mire te nxjere per genostare e tegenyera tere fären' e qerezise, se te lnqne doce nga qe mendim i-mage e i-pakupetuaresim, nde te-cilet vreteme fajet' e-ti, keta bij te epesirese, e strenguane gyqn' e-ti te-bindete, e te-cilene vreteme fajet' e mekalet' e-lia muntqene t' jâ pefeqene si te-vertete.

Sikur Zoti të mos uì klute pelyrte qeresvet veç qe here pamjene hije-madhe të yjvet e të qiejvet, i-pabesi menitë të ðoshë, se este ndoqe kobim; menitë të bletë vetehen' e-ti se keta jane lodra të fatit e të naturese, dukje çnjit-ekoqese, qe kane dalyre lindjen' e-tyre nde qe haskim prej lali e prej goditjeje të londese, edhe të-cilate dyke bere prej vetis e pa ndihmen' e ndoqe vetz me ment na çkarkojne nga bapa të kerkojme ngajat' e të-besit e të vejajtjes' se-tyre. Flo këjo paneje e-madhe eshte perpara syvet të qeresvet qe nde kryet të jetevet; çkembimi i ditvet e i netvet kupe s' ka pasuare edhe giðenje ka pasure ne vðe e madhe hije-madhe, qe kur se u-vu per të shoðisuri e giðesise e per dobin' e qeresvet; e-para dite qe ndriti Botene pefeu madherin' e Herendise me ane të hijes' se-madhe t' ati trupi të-paanet e të-ndriçim qe zuri të mbreteroqe mb' ate e qe me ndriçimin' e ti u ða ditvet qe ðoshe xinise pas ate gaben' e-pafolure, po të-forte, qe u pefen qeresvet lavdin' e Zotit edhe fuqin' e zotnit t' Ati; yjte qe qrne naten' e-pare u-dukne qe ateherë e tehu gjðe nell' e-ljera edhe pa pasim pefajne, me ane të regulës' se-perjetesme të të-ecuravet të-tyre ditorin' e fuqin' e madherin' e ati mjeshtri pa ane të-larte qe i nxori e i krijoj nga paqenja".

He tregim i-shkurtere i atyre gerrave qe na mesoin Kart' e-Gegeruare.

Vivkat' e Ejates' se-Vjetere na flasene per të-vetemin' e të-verteline Herendi edhe na mesojne, se ky Herendi gjðe pesetcles e i-perjetesm krijoj qiejte, ðene edhe gjðe gerrate; edhe ndonese este pa an' i-drejte edhe si i-kellhe kerkon mundim per të-ligene, este gjð antu

rër plot me daseri e me perdeẖim; se qevris gjë gerrafe pas dasurimit te ti pa mase te-mir' e te-dilure.

Keto vivda na mesojne rër, se Herendia krijoj teparine qeni, Adamne, pas te-pergajturit' e pas te-embeẖyerit te-ti, do-me-dere te-drejte, te-pelajm rër te-lmure. Coheme rër, se Adami, dyke hequre nga qenetrat' e djaẖit, i-cili e kisti nakar per lumerin' e-ti, nuk' u-bent nde urërit qe i kisti dene Herendia, Zoti i tij, rër se, me ane te keti te-mos-binduri, kaki fajne nde botet, rër me ane te fajit vdekjene; se per kete neve qe jemi bij t' ati rër kemi pjese nde natyret t' ati, kemi pjese rër nde fundet te-tmerrure te te-mosbindurit t' ati nde urërit te Herendise; rër se neve jemi prej vetiu bij zemerimi rër ndene vdekjet rër ndene denimt.

Keto vivda pervec kelyrëve na mesojne, se Herendia ju zotua Adamit, posa ra nde laj, pastaj Avraamit rër gjithe krye-atervet, se dote dergonte ẖaren' e gruase, do-me-dene birin' e-ti Jesu-Krist, qe te çpelonte nga faji e nga mandimi i fajit gjith' ata, te-cilete me ane te qe bese se-vertete e se-qaẖe dote besonine nde kete te-zotuare rër dotà prilsine Jesu-Kristine per Çperlindtar te-fyre; po se qerin me-qene-qe iete prej vetia plot me mu'testi e me ligesi rër per kete nake mundte te qihte mjaresin' e falderqerin' e ti, Herendia i ẖa me ane te Moisiut Nomin' e-ti, qe, pasi me ane te keti Nomi t' i tregohime faqraa te-renduarat' e-liga te zenseres' se qeriut, te mundne te sẖate nde qe gendje qe te qobe nevojen' e te-arëmit te Jesu-Kristit nde botet, qe te na çpeborje nga mallekimi i Herendise per te ekeburite prej nen te Nomit t' Ati, rër nga pusteti i fajit mbi zemerat t' ona. Nde qiè ate kohe qe Herendia ẖa Nomin' e-Qeqleruare urderoj rër kurbanete rër durelitate per

fajne, te-ciläte jaine si bijë, që kështu për çdhëtin të pefsmëne që-perpara kurban' e-mallë, të-ciline Jisu-Kristi dote epte me ane të trupit të-ti permbi kryqt, që të ruaje e të ngrare fajsi' e ßausit të-ti, e atyreve që dote besonine me të-vertrë mb' ate. Me këte menyre ßjat' e-Vjetere ep deemtim per Jisu-Kristinë, edhe gerezit' e-eqëteruare ndene ikonomit të-vjetere, do-me-dëne nde kohet perpara Kristit, besuane mbe Opetimtarin' e-zotuare me ane të mesimit që u epte per ate Frym' e-Qeqteruare.

Vivkat' e ßjates' se Re (Dhiathikë cfjë) na mesojne, se Jisu-Kristi, që este Herendi i-vertrte, u-dergua perumbi ßat nde kohet të-ndar' e të-genuare prej profiterve; se ky Jisu, epetimtari yne, vdhi nde mic, do-me-dëne u-be qeti i-mbaruare edhe u-bint me të-plotë nde Nomt të Herendise dyke mbuluare çdo drejtësi; se vuajti edhe vdiq edhe u-ngjall; edhe se çdo që beri per gerezite nde këte pune të-madhe të perdëlimit e beri, jo se qofsa ndonje vejtjtje nder gerezite, po që të qënrte Herendia, Ati yne, besetar nde të-zotuarat të-tija, dyke hapure pasjet' e-panetë të hirit të-ti, edhe dyke perndorure e numeruare si fajtuar per ne Ate që duke qofsa faj, që neve të benemi drejtësi e Herendise a të-drejte perpara Herendise me ane t' Ati.

Këto vivkat na mesojne edhe, se: Jisu-Kristi este i-vetemi qënq i Herendise që ngreh fajsi' e botese (Joan. 1; 29, 36) edhe se edhi permbi ßat, që të çperbleqe «pirtet' e të-tijvet, të-cilëte i dha me që dashuri të perjetesme, e të-cilëte me ane t' ati u-prithe nde hir e nde paqtim perane Herendise, që dyke prilure si bij t' ati të mundëqene të benene trashegimtare të Mbretërís' se Herendise bashkë me Kristinë.

Këto vivkat na pelqejne, se që të mundme të çemojme e të presime këte bekim, të Herendise, na beri

pjesëtare të Frymës' së tij të-Qeqtëruare, që sjell nde zemrat t' ona besëne mbë Jisu-Krishtin; edhe se, nde mos na përmirësitë kejo Fryma e Perëndisë, dykë qëndrare nevë për faj e dykë bëndure nevë të sahumi të Jisu-Krishti, që të mapëmë ndjesën' e fajevet t' ane edhe drejtësinë, besa jonë, nde mant të quajë nprëh kësaj ecë t-vdëkëtare.

Këto vivla na vërtetojnë edhe, se gjë ajo Fryma na ep martiri, deshmim, e na vërtetën, se jemi bij të Perëndisë, na ben të kemi mbë Perëndinë e mbë qëndrë ate dashuri, për të-cilënë flet Qeni-Pavli nde kryet 13 të Kartës' së-parë mbë Korinthianët, edhe ben të lindë nder ne ne shpresë e patundur, se dalë bijtë jonë jetën' e-përjetëshmë; përmbi këtë vlon, se me ane të kësaj, basë që shpëtonëtë me ane të dashurisë e që krrgonëtë me ane të pëmëvet të-saj, dëlëmë të-drejtë e qeqtëronëmë, do-më-dënë Perëndia e Ati i Zotit t' ënë Jisu-Krisht na ndon, na numëron e na perdor sikurse të isnim fare të-drejtë, edhe nde gjë ate kohë ve nde zemrat t'ona qeqtërim me ane të ne veprimit të birit të-ti.

Mbë nde funt ndjejmë me ane të fjalës' së Perëndisë, do-më-thënë me ane të kartës' së-Qeqtëruarë, se Jisu-Krishti erdhë nde botën, që me ane t' ati dykë qëndrare prej fajevet t' ane të muntëse të mbasëme dashurimin' e ati me të gunuare punëra të-mira, e t'i qerbejmë prej zemre me drejtësi e me qëqëri lëre dhë' e jetës' s' onë; se Jisu-Krishti dykë ënë per ne të Perëndia galën' e vdekës' së-ti ndënë çfarjo Mëshari ndë mest të Perëndisë e të qëndrojë ecë të kryqëzuar yrë, që lutët për ne, që të mapëmë çdo që kërkojmë nga Perëndia me besë mbë emërit t' ati.

Kartërat' e Qeqtëruara na vërtetojnë edhe, se gjë ay Jisu-Krisht ka per të arrëtur' edhe që hërë, nde në kohë

qe ka ndare Perendia, qe te gykoqe gjëlë njerzit e qe t' i ape sëcilit si pas puneravet te-ti; atyreve qe me ane te qe punue te hirit t' ati dote kerkojne pojtjen' e apetinn' e tyre perane ati edhe dote prisene te-ardurit' e ati me bese, me shprese, e me qezim dot' u dote keto fjale te-gezuarsime: „Ejani, o te-bekuaret' e t' im ati, trashegoni mbretnine qe eshte bere gati per ju qe kur se eshte ngrehure bota"; tek atyreve qe nuke dote zene per ge fjalen' e ti e dote heqqene tej hirin' e ti dot' u dote: „Ikeni prej meje, te-mallekuare, e seseni nde zjarr te-perjetsem, qe eshte bere gati per djallin' e per engjëjt' e-ti".

Kart' e-Qeptenare sa u-ba me ane te qe peme te hirit te-Perendise e me ane te vepërimit te Frymes' se Qeptenare, qe me ndihmen' e gië asaj Fryme se-Qeptenare te mundme te kapelojme e te besojme se ka qe te-vetteme e te-vertete Perendi, edhe qe te-vetteme Opetimtar, qe eshte Jesu-Krieti, te-ciline Perendia e dergoj si pas te-zotuanovet te ti, qe gjë ata qe dote besojne mb' ate te trashegojne jeten' e-pasosure; edhe Qeshtë Plavli flote, se esht' i-mallekuare ay qe dote peqenë ne tjetere bese a ne tjetzre nde shpetimi pervec asaj qe eshte mbe Jesu-Kristine; sepse e Ati, si e Ati edhe e Frymes' se-Qeptenare, eshte bere ndeni e tere botia, nde jetet te jetevet.

Letë hapeme pra Karten' e-Qeptenare me qe nder te-mad edhe letë kendojme dyke lutur Zotit, qe per dasurin' e Birit te-ti te-dashure te na ape Frymen' e-Qeptenare, qe te mundme t' i kapetojme kërcënete gië sa jane ekruare nd' ate. Letë kendojme me kujdes, le te pojme me zemere te-kërcënete pas porosivet t' asaj, edhe dyke lene mbe q' ane çdo shprese te-kote mbe dëshirit e mbe gyqt t' ene te kerkojme nd' ate udhen' e jetes' se-perjeteseme. Nde kete vinde te Perendise dote gjëme

dritate, qezimn' e ngusakimne per n'ke kete jete, edhe qe siguri lumerie te-patundure per oren' e vdekjese, edhe vlesin' a kaparin' e qe lumerie se-perjetesme perane Zerendise me ane te Jisu-Kristit.

Te-falurite.

He qeri pyeti Qenj-Makarine, i-dili ponte nd' Egypt-tet 333—390 pas Kristit, si duhete te falete. „Vella im, i dote qenji, nuke este nevoje te flasi shume fjale; apen te ngrumi duarte t' uaj mbe Zerendine e te thoni: „O Zerendi! u-befte dhuratimi yt!" edhe kur te ndjeni se ngjitemi prej ndonje ngasjeje se-forte, dojni jmej dhesires' se zemeres' s' uaj: „O Ati im! ndiz-me!" sepse Zerendia shume mire di, ç' eet' e-nevojshme per ju mbe çdo kohe edhe dot' ea ape".

Kur qeuka kaqe kalaj te falemi, si bencte kaqe qeres te pertojme per qe pame kaqe epetitsiare, kaqe te-qenjtemare e kaqe te-vejshture?

Mbi kete dote permendme fjalet' e-mitura te qe djali. Ky djale i thote t' et, i-dili kupe nuk' iste mundume per pema epiterisite: „Zerse, o ate, nuke falemi e nuke lutemi per mua, sindekur bejme perindesit' e zakonit te-mi per djemt' e-tyre? Kejo qe dote me bente shume te-lumure.

— Biri im, i pergjigt' i ati, nuk' este as fare çudi qe nuke falem per tyne; s' jam falure kupe as per vetehene t' ime.

— E mire! atehere, ati im, dote falem une per juve e per vetehene t' ime, edhe nga kejo kemi per te grture qe te dy te-mire e bekim nga Zerendia".

I ati dyke degjuare keto fjale u-mahenjye edhe bashkoj

të-falurat' e të-lutura e-ti me ato të djalit, dhe q' atehere dhe lumëria hyri nde shtëpit t' atyre . . . .

Nde të-falurit më tepere se kudo gen qeriu fuqi kundre mendimeve të-liq e të reziksim; me ane të të-falurit qeriu muni të muntçe zakonet' e-liq e të-rendurate mbe të-ligene.

Me ane të të-falurit qe qeri nde Francet, ka ca vjet, shpetoj nga pushteti i-tmerruare i të-pirit.

Ky qeri, i-cili prej aume vjetve ishte ãenure nde pushtett të-tmerruare të të-dejturit, dendure qahej per fatkeqerin' e-ti. Po-dua çdo menges zemeromj kundre dobesires se-ti, dhe bëlonej perpara se nxqese dhe femijes' se-ti, se dote jete pasketajdi besetar nde nomi të permbajtjese dhe nuke dote dehete më; po po-dua per mbrema dyke lekundure ndene bapet të të-pirit këtenj nde shtepit të-ti, ku tjetere here mbrëmonte lumeria, po ku tani, per kete të-tmerruare gc, të-gjda pelejne qe mjeresi e qe vobezi të-krqe.

Me dhe prilli i lsatit dyke shtyture prej qe dasurie shkëputëte per kete qeri të-mjere vete mbe të-pare tek ay: „Miku im, i dote, tek jini kesta shkasi ndene shpellet të qe zakoni kaqe të lik, nuke mendoni, se vdekja muni t' u vinte e t' u sjelle perpara gyqit të Zerendise?

— Po, zote, mendonem, po jam qe i-mjere, qe fatkeqeria me hoq nde qe humbje të-deshperuare. Nga dita luftoj e perpiqem. Dua e shpreh tà muni kete zakon të-lik, po nga hera mundem. Ky zakon i-penosshem prej aume kohe nde zemeret t' ime este m' i-forte se une . . . Ah! fort mire shkon, se veteme vdekja dote muntçe të me shpetoqe nga e-met' e të-dejturit! . . ." Tek po fliste kesta, i-mjeri fushu fytyren' e ti me duart' e tia, dhe ndeper gjetesht dukej, se dridhte kot.

I-ndërçuri prift u-mallëngye fort, pa me emblesire i pergigjte te-mjerë:

„Lufton, mundohi! kejo eshte veç' e-mire, mika im. Vete luftërate, nde te-cilat jeni mundure, tregojne, se jeni te-zotte per ne vendim te-mire, për se u ka mbetur ëßë pune per te bere. Flo mos kini pasure pyese mbe ne te-lajdërture, e-cila per fat te-keq eshte fort e-dendure? Mos jeni menduare, se ngeriu munt te epetoqe prej se-ligese vrteme me fuqin' e tia, pa ndihmen' e Flerendise? se munt te epetoqe pa Opetimtarine?"

Flaku mbeti i-pazeem, ëßë dyke vestruare prifrine dukej se sikur dontr të gyrsta, ç' donte ay t' i ðoste me keto fjalë.

„Dot' u pefen, i ða ngriu i Flerendi-se plë ate emblesire. A jini sulure te Fryma' e-Cenzeruare, e-cila vrteme ep kupetimtse ëßë fuqine? A fali?

— Mjere! u-pergeq plaku, nuke kuxoq. Jam i-pavejzjure, e ndjeq, jam i-pavejzjure per te falure. Kam dasure nga-ndocje-here te falem, po mbe kot. Flassi kam mblaçitare ca fjalë me majet te buzevet te-mia, kam qendruare; turpja mbyt fjalete nde gojet t'ime, ëßë me dukete, se ne ze i-perbrendesem me ðote: „Fluso, i-mjere! Je i-vejzjure ti qe te te degjoqe Flerendia?"

— Kesatu pra, na tok jeni ngateruare nde qe qe, prej se-cilese nuke muntni te epetoni. Nuke fali, sepse nuke ndjeni, se jini fajtore, ëßë nuke muntni te epetoni, se nuke fali. Duhete të mbaroni këte pune. Kopest' i kigese ka nevoje prej pune per disa dit. Merni ßiqele e ßatene, ëßë zjani pas mejt. Dote punoni qe sot ßje; dote nagrbi nde qilit t'ime, ëßë, kur te ngryscte, dote fali nde kiset baske me mua e me femijene t' uaj, te-cilete dote vijne ßje qe t' u sohene e te falene baske me juve; ëßë kur te beni zakon te-falurite, dote peni nd' ate kuxim e fuqi".

Ilaku, dyke hapure zemerene nde spreset, vatr nde qilit baske me zëchqesin' e ti. Mbremavet u fal zëz gzi nde kete qe qe embelsire te-paanete. I dukej se spirti dyke ngrifture perpjete nde qiejt permbi krahet te-falurit lirosej pa ndere nga njetat' e-tmerrura e te-pirit. Q' ate dite nuk' u-gëll as u-ngrys ndonje dite pa dipure, me ane te qe te-faluri te-nxirbete, mb' ate, grej te-cilit vijne gjëe mendimet' e mire. Q' ate te-lëmse u-be gzri tjetere. Me te vertete, kiste rëz luftera per te luftuare, i vinte zëz kohe nbe kohe te pinte; qe s dy here zëz u-dejt; po pa ndjere kembet' e tia po forconesine; eci me siguri nde uëet te se-mirese. Ilrebja e nderpejese, nderi i qeresvet, lumerja, gjide te-mirate erëne per-qe-herre, zëz ky qerr, qe me ane te te-sjellavet u-be sembelle, zëz lemija e-ti, qe kiste hequre kaqe te-keqia per sume kohe, po tani e-lumure, nuke skuane as qe dite pa falure nderse Ilerendise e pa kerkuare hirin' e ndihmen' e' bekimet' e ati.

Desmimtaret' e Kristerimit.

Besa e te-kristerevet te-pare iete kaq' e-nxirbete zëz kaq' e-kulluare, sa nuke mund njeriu te habitele mjall per ate. Ller tre-qint vjet, me ane te fuqis' se sembellavet t' atyre zëz me ane te veperimit te mesimevet te tyre spesimt e Ilellodhatrise po flua humpne prej botes' se qohure atehere zëz adurimi i Ilerendis' se-vertete zuri vendin' e atyre.

Te panumenuara ndjekje u-ngritne kundre fes' se re; besetarete nuke perdornine kundre mundimevet te tjera arme veç durimse e qendrimne; kupe te keqi' e ndjekjevet e te paullerivet nuke mundi t' i atype te ngrohpese

krye po kape edhe më të zaperitë mundime nuke mentoi tâ trempnene besen' e atyre.

Nuke muni njeriu të benje λogari numerin' e atyre trimave, të cilët, dykë mos dasure të dinine nga mundimtë, vetëmë kujtimi i të cilevet na ben të driçëmi, muape me gezim të-seçtëmare kuroren' e deshmisë.

I-pari i deshmitarevet eshte seçt-Stefani. E nxorën jashtë Jerusalimit, që tâ vrisnine me gure. Të vetëmatë ljalë që dhanë nga goj' e ati, tek zjarr shpirtin' e ti, lsine në të falure të nxehëtë për vrasësit' e ti: O Hirendia im, ña mos ná zere atyre këtë faj".

Ca vjet më pastâj, Apostolˆ Jakovi u-kalëzua si i krishterë edhe u-denua ndë vdekje. Tek po vinte plot me gezim e me uprese ndë vendt që dotâ vrisnine, i doli perpara një njeri, i cili dykë rënë perpara këmbevet t' ati e dykë derdhure lot pikëlimi i hidhtj tâ ndjenje; ky ishte ay që e kishte kalëzuare. Apostolli e ngriti e e puthoj: „Mo, të ndjeq, i dhatë, pandimi yt e lan fajnë t' ënt. Qofsh i bekuarë. Ay, të cilinë vetë tâ pjek, të ndriçofshë me driten' e ti".

Të ketiâa ishinë ndjerjatë, që kishinë ata trima e mburoçës të besës' së tyre, të cilët, për 300 vjet, me gjakn' e tyre valosine të vertetën' e Ungjillit; dasuri e paanëtë mbë Hirendinë, dasuri e paanëtë mbë gjithë njerëzitë!

Ndë mest të këmbëlsavet të panumerusara nuke dotë permendime veç ato të seçt Arkadit e të seçt Herpetese, edhe të djalit Qirilˆ.

Ndë kohët të që ndjekjeja se zakonë kundrë të krishterevet Arkadi (280 pas Krishtit) la shpin' e ti e vate të faliurë mbë një vend të ftohtë, ku i nderbente Hirendise ndë punë. Ndjekësitë, kur hynë ndë shpit t' ati gjetnë atje një nga mjqt' e ati, i-cili i ishte një farefisas i

shemë; e zun' a e hotte nde barkë e i ftane, se dote mbetuj atje ger sa t' u pefenë vendine, ku iste ferhure Arkadi. Ky, kur degoj kete, sa kaqe hiera doki nga vend' i lechele rër vat' e dëki perpara qeverilarit: „Nde eate, se per mua, i dote, e kini zene e e gabuar nde barkë larefisasine t' im, ma une tik rprem nde dyarkë' uaj. Lesso-e-ni pra e beni me mua si te doni".

Qeveritari ja lesoj larefisasine zbe-pendori çdo menyre per te strenguare Arkadine t' u bëqe kurban Shujvet. Arkadi bapeniet qendroj kundre te zotnaravet e kundre te kanosuaravet; me nde funi hoqi deshmimne, sbë keshtu pat lavdi te dymezuare, se pëmbrenë u-thegua sbë deshmuntar i fes' e Kristerimit sbë deshmuntar i miqesise.

Qeyt Herpeta (205 pas Kr.) i pelcu vete te ndjekurate qe hoqi per dhene perpara asaj qe vdiq. Ky pefim e copeton zemeren' e gerisë. Ajo u-pagezua pa dashuritën' e t' zt, i-cili mbe kot u-perpoq qe të kënte nga te vertetate, te cilate per fat te keq ay nuk' i qihte: nd' ate kohe kishte qe djale mbe sise. Na si peten ato qe i mpane:

„Nak dit pas pageximit na hotte nde barkë; te parene here u-trempçe keq se nuke kisa pare kupe te ketisa epeshta, sbë më trpese trembesa per t' im bir. Ho sa-kaqe-herash ndjeva nde vetehet t' ime qe fuqi; burgu m' u-duk si qe pashë, sbë e gaqa vetehen t' ime te humure, se vuaqa per te vertetene. Sa kake-herash u-perhap zeri, se dote na gyetnine; im ate, fort i helmuare, zëlli nde barkë, e me është: „Bija ime, te te viqe keq per leseraf' e mia te barëa; te te viqe keq per atine t' emt". U-pikëlluase per hiderimn' e t' im eti; qaqa baske me ate, po Herendia me sorconte kuximne. I thase qe të mpuesëqa: Dote benete ajo qe i pelqen Zotit te benete; sepse dit-ni, o ati im, se nuke jemi nde gostet

t' ane, po ndene pwlett t' ati." Me mori djalen' e iku. Mbe te nesermene erdhne te na coirnine, qe te na pyetnine; na «pune nde qe vent le gere, ku isine mbledhure te panumeruare njeres nga gjdhe anet' e qytetit. Te tjere u-pyetne mé pare se une zót te gidhe dane, se isine te patandiare nde breset te tyre; pastaj, kur erdha rasa ime im ate me t' im bir nde dore me dofi sa kaqe herra perpara edhe kejo pamje «ume dembje me sódi. M' u-aferua e m' u-lut te`me viqe keq per t' im bir. Tykatesi me da. „Kurse-e pleqerin' e t' yt st! djalene t' ent mos e lere pa nene! beju kurbane perendivet! — Jo, i dace, jam e kristere!" Atehere im afe u-perpoq te me hiqte. Tykatesi urderoj tá nxjere e jaste. Andaj pinte kundre edhe perandaj i rane me «kop; ndjeva, sikur me rane mua; qava, «ume u-pikellova, kur pace t' im ate te pendorste kaqe keq nde pleqerit, edhe per punene t' ime. Atehere kendvane vezdimne kundre neu edhe denimi yne iste te na hedhene nde egersirat. U-kdyeme nde burkt dyke lavdaraare Perendine".

Qeqi Perpeta e mbaron istorin' e saj me kete fjale: „Na keto u-bene ger ate dite qe dote na hidhnine nde egersirat. Ndoqe tjetere le te ekraape, nde daste, ate qe dote benene".

Ç' kuxim ndrit nde keto fjale, ç' emblesire engedi edhe ç' prehje trimi!

Nde mest te desmimtarevet, qe jane me te lepere te çmuar' e te nderçim perpara Perendise, ka pasure zót «ume djem edhe «ume çupa. Nga keta desmimtaret' e vegele dote permend djaline Qirik, i cili poeti nde Qesarit nde kohet qe Romanete ndiqnine me vdekje fen' e kristerimit. Ky i-lumure djale i-vogele iste besetar me te-vertete. As te-konoosurate as te-mbarate nuke mantine tá pengoqene e tá benene te mos peloqe be-

sen' e-ti mbe Zone Isu-Krist. Ndonese ecket' e-ti e ndiqnine pa pusim' ndonese i ati e perzuri nga ateptia, sy mbeti i-patundure nde beset. Me nde funt e apune perpara qeveritarit roman, i-cili i foli me keto fjale: Biri im, jam i-gatisim te te ndjeq; dot' i mbes mendjene edhe t' yt eti te te mase prape nde atepit edhe te mos te nxjere nga trasegimi, po bena i-urte edhe runj interesate t' ende. Jam i-gatisim te vuaj, ju pergeq djali; im ate me mohoj e me perzuri nga atepia, po une asfare s' dua te di; Zoti dote me prese, kam per te pasure qe atepi më te-mire. Vdekja as fare nuke me tremp; s' ka per te bere veç te me apjare nde ne jete pa mase më te-mire".

Kur beri keto petim te-bukure te beses' e te apreses' se-ti, urdertari urderoj, qe ta lidhene e ta apjane nde vertet te mundimit, po oficerevet fuchuraj u da urdhire, passi t' i tregojne zjarine, ta sjellene prape. Pa dyshim urdertari mendoroj, se djali dyke pare mundimne qe e priste pa fjale dote trembej e dote mohonte besen' e-ti. Kur Qirilli pa tokin' e dravet te-ndezure, mbeti edhe prapë i-patundure nde beset edhe s' u-trempi nga zjari asfare. U-suall prape perpara urdertarit, i-cili prape zuri t' i lutej, me qe dembje te-madhe per të, te ruante jeten' e-ti, te-cilene dota humpte, po te mos mohonte besen' e-ti. Atehere djali ju pergeq: „As zjarri yt, as epsha jota nuke mundjene te me trempjene; kam per të vatare nde qe atepi më te mire. Mbaro-me-ni më çpejt, qe te apin atje ca më pare".

Kur pa ata qe ishine atje se po dridhnine lot, ilis: „Ilo te dimile qytetine, nde te-cilet vete, dote gezonenite e nuke dote qanile".

Me gezim vate nde vdekjet e u-be per vendesit' e Qesarise qe dettes' e-qadiçime e asaj luqis se Herendise qe tregonete nde dobesinat te te-dobevet.

Kejo ngarje ngau vllime 260 pas Krishtit.

Kus kendon keto e nuke mallegnete e nuke do te jete ge nga te-kelldete deesmimtare!

O e n i m. Desmimtare a martire ðuhrme ata qe doene me mire te vdesere se te mohojneng Birin' e Ilerendise lisu-Krisht, qe i qerbiten.

Ndergegja e-mire ndaj ndergegja e-lige.

Mesonesi i ne skolie te ne kesti perane Rinit u epte qe dite mesim djemvet te fortit, te-cilebe pinine potuX' ati ndaj e degonine me kupdes e me gezim te-madh, sepse menyra, ma te-cilene i mesonte, ishte plot me luqi e me emblesire. Fiste ate dite per ndergegjen' e-mire e per ndergegjen' e-lige, edhe per ate zerin' e-lartshete te zemerese.

Kur mbaroj, i pyeti nxenesite: „Cili nga ju dote mantge te beqe ndonje sembellim per kete ge?"

Me nga ata u-ngrit dyke ilene: „Une munt te beq qe sembellim pembi kete ge; po nuke di, nde eat' i-drejt' e i-goditune".

Lele noheme, u-pergeq mesonesi; edhe nxenesi foli keetu: „E pergaq trumbuXtmn' e ndergegjes' se-lige me ne qe qe ndjeva vne ne dite, kur ushtaret' e armikut ekuane ndeper keatt t' ene. Zune me strengim angari t'im ate baske me kaline t' ene. Me-qene-qe im ate nuke kllenej, nenja po qant' e po ulerinte, si edhe gjithe ne, edhe me dergoj nde qytetl, qe te kerkoqa babane. Vajç' atje, edhe u-kthyese vone matene, me zemere te-helmuare, se t'im ate s' e kisa geture.

Iste qe nat' e-epete e vjeates' se-trete; era po frynte keq nde mest te borigavet, te lisavet e te ekem-

bëqvet; korbat e natese e kukumajçkate po ßëpisnine. Kësaŋs nde zemerat t'ime te-tmerueerene ndjeŋe, se mos kiaŋa humbure babane, ndë ekoŋa nder mentt hißërimn' e s'im' meje, kur dote viŋa nde etepit pa babane. Dyke menduare kelo u-puubuaat prej ŋe te-ßobetë vdekjeje; te-levisurit' e ŋe ßrite me tmeronte. Na te-ketßa provon e haq qeriu, qe ka nderpreje te-lige".

— Djem, ßa ateliere mesoqesi, a doni te veeni keetu nde mest te epesirravet dyke kerkuase mbe kot babane t' uaj e dyke mos degeuare voç zerin' e ßeßimit e te-ßepiturat' e epesvet t' egere qe bane mie?"

— Oh! nuke, ßepitne per-qe-hiereu giße djemte dyke drißure. Djali zuri pnape te peloŋe: „Me tjetere here, nde giß ate uße ußetoŋe baske ßat t'ime motre. Kisime vature te blinime nde qytetit ea stolira te-bukura per ŋe te-kremte që dote kisime mbe te-nesermene nde etepit t' ene. U kßyeme vone e na zuri nata ußese, po iate printvere; koha iat' e-kßjeßet' e e-bukure, natura iate e-preßture eße kudo mbreteronte ŋe puusim kaq' i-ßeße, se degonej te-zenrit' e ujit te ŋe peroj te-bukure, perane te-ßßit nevr ekoniine, eße lart nga te-giße anele bßbilete po 'eendonine ndeper drarel. Ecenime baske, une ße ime motre, dyke mbajture prej dore, eße me qe qezim kaqe te-maß, sa s' geninne kohe per te folure, kur u-aferuame perane fatit, poqme eßr babane t' ene te-mire, që kiate dale qe te na priste. Na ç' duhete te ndjeŋe epirti i ŋeriut qe ka here te-mirene".

Djali pasoj. Mesoqesi sikoj mbe qe te-fißme uxe-nesite me qe daauri te-eeqterzare; pastaj te-giße baske ßane: „Po, duame te benemi qeres te-mire".

Te-perpjekure me kuxim e me durim.

Me djalosa kisht bese vendimn' e-mire te ndreqcte nga te-metat' e-tia e te hynë nde vëet te urtesise. Ilo dyke vezguare ðiše vetehen' e-ti e gati kaqe te-dobete per te-mirese, kaqe te-mesuare nde te-liget, kaqe te-mbuazure me dobesira e me te-meta, sa humbi kuximne, se e sikonte qe pune kaqe te-veshtire si te-pamundure, vëa nuke dinte, se nga te nisete. Me plak i-urie, te-cilit i peshu gendjen' e spirtit te-ti, e ngushtoj e i ša kuxim, dyke treguare ati kete paravoli:

„Me qeri dergoj se bipe te punoqe qe are te-mbusure tej-per-tej prej drizas, šeras e mengjes. Djali dyke pare, se sa e-gjate e sa e-zende duhej te isin kejo pune, u-deqperua per te-punuaret' e asaj. Nde venti qe te zihej nga puna, u-ulri ndene hijet te qe druri vëa fshi. Nuke beri pra asge as ate dite as diten pas asaj.

Herindi vate qe dite, qe te eshte, se ç' kisht bere i biri, vëa gati se i biri, dyke drisure nga te-galet' e punese, s' iste as nisure prej asaj. Nde venti qe te zemeronete kundre te biri i ðote me te-bute: „Te lutem te qeroje e te punoje sot vetem kete çip te-vogele te arese, vër i peshu qe cope šeu, e-cila iste po-ðus qe e-ajsiete e tere arese. Oh! kete dot' e punoq e dotá mbaroq sot eume çpejt; este eum' e-koðajsime", u-perqeq djali. U-nis nga puna me gide zemere, vëe para se te psrendonte djeli puna iste e-mbaruare. Mbremanet perindi i ša te biri: „Gezonem eume, qe mbarove punene qe te ndava. Biri im, bej nga kaqe qdo dite, vëe kejo pune, qe te dukej e-psanete, me qe te-ketiše tendare dote jet' e-kurier' e e-koðajsime". Djalosi e mori ves kesiken' e t' et, e ndau vete arene nde ajsete gjese sa qera tjatera, vëe pas ajsete diç puna iste e-mbaruare,

zëz ajo zre, qe iste ţer atehere pyll merqeqau e lepue, u-be ne kopest, premet' e lulet' e te-cilit s' kisine te-mbarusre.

Kesta, i ða plaka i-urte, duhete te beni me te-metate t' uaj. Nisni dyke luftuare te-metene, qe zoteron mbi ju më tepere, pastaj perpiqeni te muetni te-tjerate nerene pas tjatrese, zëz paqtimi dote vine e dote mbreteroqe nde zemerat t' uaj.

C e n i m. Te-meta: ὀλιγώρεια, kusure.

Te-metate duane çkulure posa kapetouzue.

Me nga fiosolet' e Lindjese e pyetme nxenesit' e ti, me ç' fare uðe te luftojne desirimet' e-liq e-te metate, zëz ay u-pergeq me kete zemðeðin; iste atehere nde ne kopste plot me drure. U peicu ne nga drurete, qe iste fort i-vogele, zëz nðereq ne nga nxenesite të çkulne; zëz nxenesi e çkuli per-ne-herre, me ne dore, pa më te-vogeline mundim. I peicu pastaj ne tjetere dru pak më se-maß, nxenesi pið astu e çkuli, po u-mundua ca uë tepere, zëz me te dy duarte. Qe te çkulte ne tjetere dru, qe iste aume m' i-forte, u-dre t' i ndihne zëz ne nga zakote, zëz s' muetne të nxjepene veç pas mjalt mundimi. Mbe nde furt u peicu ne dru qe iste aume m' i-trage. Tðe nxenesite baukume luqit' e tyre, po nuke muetne të çkulqene. „Bijt' e-mi te-dasure u ða atehere i-urti, kestu este puna zëz me te-metate t' ona nde kryet, kur zëz s' kane zene peqe, este koßaj t' i çkulme e t' i luftojme, aume here, me ne te-vogele kujdes e mundim, po kur, me ane te qe zakoni te-gabe, i lane te zene peqe te-ðeßa nde zemerat, este po-ðaa e-pamundure pune t' i çkulme.

Ne një per te mbrojtesuare nde miresit.

Nde djalerit i' ime, ilote Franklini, bera vendimin' e-mire e te-vertete, si e si te benem i-mbaruare nde vetijet e nde karaktirt. Desertoja te rahem nga te metale, nde te-cilat rendoja prej vetiu, nga zakonet' e-liq e nga soqeri e njeresvet te-liq. Per kete qellim perdora kete një. Baskova ndenje dy-mbe-ljete emera mbresivi çdo qe me dukej si e-nevojshme ndi' e-desertuarsime; ngjia nde çdo nga keto ne porosi, qe te pelcja te-gerete qe erdha nde mendimi d' atyreve.

Na emerat' e miresivet e te porosivet t' atyre.

1. *Herwbojtje.* Mos hani ger sa te rendohi; mos pini ger sa te nxehi e te trumbullohi.

2. *Heshtje.* Mos doni pervec ato qe mund t' a sherbejne te-tjerevet a vetehrse s' aaj. Largoni kuvendet' e-kote.

3. *Rregull.* Çdo ge nder ju te kete vendin' e-saj dhe çdo pune kohen' e-saj.

4. *Vendim.* Vendosni te beni ate qe kini detyre ta beni, dhe be-e-mi pa te-mrete çdo qe vendoste.

5. *Kursim.* Mos prisni e mos beni te-prishura vec per te-mirew' e te-tjerevet a te vetehrse s' aaj, do-me-lene mos prishni asge nbe kot e nbe plenkprinje.

6. *Punë.* Mos humpni kohene. Merrni gjithge ne ndoje pune te-dobishme. Kini lark nga çdo pune qe s' esht' e-nevojshme.

7. *Këjzhesire.* Mos perdorni te-drequra e te-perdrequra nde fjalet; mendohi me zemere te-këjzkete e me drejteri; flisni sindekur mendohi.

8. *Drejteri.* Mos i beni dem as njeriu, ose dyke bere ati pauderi, ose dyke perteare t' i beni ati mire, te-cilene ge s kini per detyre.

9. *Mas' e-mesme.* Langoni ato qe jane tej se-tejmese. Ruhuni te ndjeni te-keqijate kaqe ðuke sa u dukene se vejen t' i ndjejme.

10. *Ilastrim.* Mos duroni as qe ndyresi as nde trapi t' uaj, as nde robai t' uaj, as nde shegit t' uaj.

11. *Ilrekje.* Mos mundohi nga germa te-vogela as nga ngarje qe ngjajnene giðenje e s' duant t' i largojune.

12. *Ilerugkje.* Kini per sembelt' e pasqyre Jisu-Kristine. Me-qene-qe qeðimi im ishte te bej per zotin giðe keto miresira, vendosa te xjem me kujdes qe jave te-tere pas, qej nga keto miresira, po pa perfuare ðar per te-tjerate.

Her kete bera qe vivke te-vogele prej dy-mbe-ðjete faqesh, prej te-cilavet sicila kishte nde kryet emerin' e qej nga keto miresira. E ndave çdo faqe me mehan te-kuq nde shtate ngasra se-sipermi tatepjetje, qe per çdo dite te javese, dyke vene nde kryet te çdo ngasre emerin' e qe dite nga te shtate ditt' e javese. Ilastaj bera dymbe-ðjete vija te-terthorta ðar nde te-nisurit te sicilesedo nga keto shtrojta shkurtere emerin' e qej nga te dymbe-ðjete miresite. Ilembi kete vije e mbi ngasret te dhjete bena qe-secilin te-vogele me mehan, qe te sennja lajcte, nde te-cilet, pas veggimit t'im, kupetoqa, se raue.

Kesfu munda te bej qe kurse te-plotte nbe 12 jave ðar tà perserit katre here nde moti. Sindekur qe qeri, qe do te qeroqe qe kopest, nuke kerkoa te çhuajne qe-herre giðe barerat' e-liga, po se-pari ze te qeroqe qe postat ðar nuke vete nde ndoqe tjetere postal, para se te mbarocnte tere puna nde te-paret, kesfu epurja te ech me qezim nde faqet te vivkese s' ime, me ane te te-pakesuarit here pas here te senimevet, mbrodhesite qe dote bena nbe çdo miresi. Me se-fundi passi perserita eume here, pata hemerine tà gej vivkene t' ime pas qe veggimi se-perdhjim nbe kohe 12 javesh larr te-barðe.

U-vesse pra të mbaroqa kete plan rëc e vura nde pune. U-habiçe dyke geture nde vrtehet t' imt sume më tepere te meta e ßaje se sa pandehqa; po ndjeva qe sume te-mad gezim, kur puee ato te pakesoheve.

Munt te jete qe bekim i-mad per ngerit' e per stenuperit' e-mi te dine, se me qe menyre te-ketile qe nga stergyserit' e tyre, dyke ndihure prej birit te Herendise, pat detyre lumerine e-patunduc per rebe te 79 vit te jetes' se-ti, kur akrojti keto fjale.

Ne e-mete u-qoh rëc u-ndreq.

Ne mbret i Portogalise, Ahonsua i-katerte (1325—1357) me nxitesine te-madhe iste denare pas gahut, rëc keuta pas keti defrimi humpte mjaft kohe, te-cilene duhej të perdorte nde punerat te mbreterise. Me giöe keto qe here iste nevoje te ndeßrj nde Lisbonet qe iste kryeqytet' i mbreteris' se-ti. Derçuan' e e suaße, rëc ay hyri nde sahet te kesilorese me robat' e gatuat rëc zuri t' u peitete me gezim te-mad kesilketarevet, qe keine poluße ti, te-ngarat' e-ndryame, qe i kisine ngare ato dit nde gahti. Kur puooj se-foluri, qe an' e kesilonese, i-ndreçure per lserat' e-barda e per serbimete qe i kiste bere vendit, i da: „Zot, ep-me-ni leje t' u flas lirisht. Ndonje neri i qytetit a ndonje featar, kur epete pas defrimevet nde vendit qe te mendonete e te sikoqe punerat' e-ti, i ben dem vrtehes' se-ti rëc interesavet te-ti a sume sume eliz fenijes' se-ti, po ne mbret, kur le qevarit' e mbreterise, qe te bjere pas defrimevet tekote, dendare bemete ngaje te prierte a te demetonete qe Zaus i-iere. Nake jemi mbizhure keto, qe te cegojme trimerit' e qe gahtori. Te perbotjme pas ketajçi me te-

maδene pjese te kohëse s' atë tá apç cδë tá perdonç nde detyrat, ndene te-cilat te vuri Perendia. Pahu cδë deirimet' e-tjere nuke jane te-drejte perveç nde te-δlλmet t' ende te-humbura". Mbreti dyke deguare keso fjale te kuxuaresime e te-aspera te-parese here u-verδ nga zemerimi, po dyke mendure kete ndjenç te-pare, e dyke menduare më mire, e nohu urtesin' e keti qertimi. „Kini te-drejte, δa, u falem nderse sume per keto kesiδa te-mira qe me epuë. Mbani mend, se qe kete dite nuke jam më gahtori. Λλions, po Λλfonsi, mbreti i Portogalise". Mbreti me te-vertete e mbusi kete te-zotuare me kujdes te maδ, cδë u-be qe nga më te-mirete mbretër të kohes' se-ti.

Urtesje cδë Mendim.

Lum ay qe nuk zemeren' e-ti te-kδjλete gjδenje! Lum cδë ay i-cili, pasi e humbi miresine, e gen prapa me ane te pendimit.

Ungjëlori Cenë Ioan, si u-kδye nga ujδesa Patmo, u-pastua prej qe dasurie se-forte mbe qenecile, si e kishte pasure cδë më pare. Para se te vinte nde Patmo, kishte vene re qe djale, baλet' e-qenuare e te-cilit pelenine, se ay kishte zemere te kδjλete, a qe te δemi ndryes, se iute zemere-mire. „Merni kete djalos ndene krahi t' uaj, i δa bariut te kuese, cδë meso-e-ni me kujdes.

Baria e mori persipere kujdesne per djaloene; e mesoj; po dyke patur aprese te-maδe perrebi ate, nuk' e ruajti e nuk' u-kujdes per ate sa duhej. Liria pat peme te-keqia per djalosie; ra pas pestimit, nuke donte më penene; u-qenye prej mendimeve te-kote cδë zuri te ooqeroqe me eoke te-liq. Mbe nde funt mbloδi ca eoke, byri me ata nde pyδt cδë u-be i-pare e kryetar kursates.

Qenţ-Ioanni kur u-kthye ndʼ ate vent, e-ketiňe iate e-para pyetje qe i beri bariut: „Ku eshte ini bir? — Vdiq, u-pergoq bariu dyke unure syte. — Kur ńăe sí vdiq? — Nuke munt te te ăem pa derńure lot; u-be kursar! — Ku eshte? — Eshte ndeper malet. — Duhete tí «oh!" ăa apostoňi ońăe sa-kaqe-herau u-ngrit e doňi jashte. Ilosa u-afrua perashe qe pyňi, ra ndʼe duari te kursarevet; kete donte ńăe ay: „Qpi-me-ni, u ăa, te kryetari jusj". Edhe ata e «punue. Djalosi posa e pa, u-habit ńăe zuri te ikenje. „Mos ike, biri im! mos ike, djali im! mos ike nga yt atë! Jam zotuare per ty te Perendia edhe kam detyre te pergigem per ty. Po te duss, jam i-gatuem te beq kurban ńăe jetene i' ime per ty; qe te te le, esht qe qe qe s' munt tí beq; kam pasure «prese mbe ty; te kam detyre te Perendia; pergigem per ty mbe «pirtine i'lat . . . . .

Djalosi, dyke derńare lot, i u-hod plakut mbi qafe; s' mantie te liste, edhe per qilo pergigje çurke i vinine lotte prej syvet se-ti. Apostoňi e puetoj me «ume maň biriu" e-ti, qe u-pendua e qe i u-ăa nder duar. Qenti e langon nga malete, ońăe me fjale l' embela e te-seqterrana i qenon zemerenc.

Dyke qene gidhenje te-baskuare me gińe «pirt pajtue baske «ume vjet, edhe djalosi u-be i-vjejtare qe qenti plak te shrasti tere «pirtin' e-ti nde zemeret t' ati.

Zilia ońe Nakari.

(ade te 17 «ekńe).

Nde qe nga me te-deguarate skoli te zografiqise ndʼ Itali qe djalosi, qe quhej Giótto, beri qe kore fort te-bukure e te-goditure. Mesonjesite kur e panë, u-habitne ńăe te-gińe me qe ze ăane se ky djale, sikur te

mbaqe kete ndë qe ka nisur, dote apiqe te çpahete nde mjeshtërit te zografiqise ëdo te numeroncte qe nga më te-çquarete zografër nde botë. Këte kore e vune re dy nga mokete nde shkolë, po me sy fare te-ndryem. Brunellua, qe nxenes m' i-vjetere se Gidollua, fort u-pikellua kur pa, se artisti i-ri, Gidolluz, ecnin' e shkoj; e mikoste ndrpe qe dote merte mendu i-ti si dem te-paanete te vetehes' se ti, dhe me zemere te-lige deshiroj, qe mendu i-ti të humpqe kete ndër te-madh qe kiote fituare me ane te koreve.

Aurenzua, qe nxenes i-ti, mendohej fare ndryse. Ü-habit ëdo e levdonte Gidolluzne më tepere se dëne, lum sy! Me gjithe zemere deshiroj dhe vete te jete i-vjeture, qe qe dite te degenqe te ketilla levdata per pu-nerat' e-ti dhe te filoqe qe ndër te-madh; e mori ate per mendeke e per pasqyre, dëe here lavdishoja e-ti iste te veje pas punevet te Gidolluse. U-vu pas punese me gjithe zemere, qe te mundte te mbrodhesoqe. Ther mane kohe Aurenzua iste i-pakenaqure nga punerat' e-tia; po as fare nuke lollej t' i perserite sto. „Mjere! thoshte, sa dëe lark jam nga Gidolluza!" Po mbe nde funt me ge-zim te-madh pa, se zuri te mbrodhesoqe; dhe dyke de-puare mane levdata per qe nga punerat' e-tia tha me vetehe: „Terse te mos mund tá apiq qe dite Gidolluze, te-cilene kaqe i lavdurosh dëe e dua?" Po Gidolluza pa pasim po mbrodhesonte. Brunellua u-perpoq dhe per te fituare bravurene; po per-se-çpejti hoqi dore nga keto te-perpjekura, dyke pare se s' iste pune jo të ekonte, po as t' apinte Gidolluze.

Iste zakon qe dite te-ndare te çdo moti, çdo nxe-nes te nxjegje qe kore nde saket te-madhe, ku qyteles te-spdhure nde mest te bupavet më te-mëndsme nde mjes-shërit te zografiqise i çmoine qe kurore nderi atë, pun' e te-cilit dote iste m' e-mire.

Ther kete dite te-maźe Gidottua kiste bere qe kore, nde te-cilet kiste e'rrasare vete vetehene. E mbaroj ate qe dite me pare nga ajo e gyqit ẽše nuke kiste mbetare veç tă lyente me qe vernik te-ndeperekaarsim; qe te dukesine ngyrerate me te-bukura.

Beunčkua nga nakari fazhuraj holl nde botilet, qe kiste kete vernik, ca pika te qe bari, qe kiste çfarjen' e fuqine tă prloqe fare çkelqime' e bukurin' e ngyreravet. Gidottua e leu kurorene me kete vernik natene nde qe drite, ẽše para se te sharčekonej e vari nde venit qe iste ndare per ate. Ẽše Aorenzua nga an' e-ti kiste bere qe kore me sume kujdes punuare, ẽše me gide peranljen' e-ti uprenit, se ajo nuke dote iste n' e-pontere nga punorat' e-para te Gidottose.

Ora kaq' e-desernarsime erăi; gykatesit' e panerayet e-mbloline, salvoni u-hap, kurtinate u-ngrine, ẽše korrate u-dukne. Te-parete hore te-gide u-drejtne te sihnine punen' e Gidottose; po kur nde venit te punes' se-çudiçime qe prifsine nuke pane veç qe lekure te-epef' e plot me pika, te-gide me qe ze depitne: „Mundete te jete kejo puna e te-parit artist te kesaj skolle!" I-mjeri Gidotto aferomite, ẽše, duke pare vete ndryeimin' e-mall qe kiste pesuare pun' e-ti e-dasure e e-pelqyere, desperomite ẽše depet: „Ç' eshte kejo e-krqe qe me eshte bere!" I-ligu Brancko u-gezua fort, kur pa Gidottone kestu kaq te-helmuare, po Aorenzose aume keq i erăi ẽše fort u-pikeźua. „Këtu eshte bere pun' e-lige! qe pun' e-keqe! depiti; kejo nuk' eshte pun' e Gidottose; ime ja kam pare; ăsht e-mbaruare nga ngyrerate si ẽše nga pźani".

I'ide alkoqesite ndjene qe hiderim te-mad per punen' e-krqe qe i iste bere Gidottose; po iste qe e-pamundure t' ja zprire kurorene qe lekure nde qe te-ketše gendje.

Vezguane punerat' e-tjera. Kor' e Aorenzose, qe ishte ne-artist i-panjohure ger atehere, u-pelqye më tepere nga te-gjda, edhe kurora i u-ba asaj; po Aorenzza, dyke mar' ate, u leshua drejt Gidottose edhe ja sjell perpara"-„Mer-e-ni, i ßote kete bravure, te-cilene pa dyshim pasha junj e-vejejture e kishte per te bituare, po te mos u kishte tradetuare nakari kaqe keq; eshte mjaft nder per mua te jem i-dyti pas teje; pasketajdi dote perpiqem t' u apiq e te benem si ne-ne me fuve, po kejo dote jshte jo me punera te-poshtera, po me te-perpjekura te-forta e te-fiqime.

Keta te-sjelle i mallengu gjithe njerezite qe ishin' atje: Vendosne, qe Gidottus, me-gjithe-qe as fare s' donte, të miste bravarene, qe i epte artisti i-ri, edhe qe tjatere bravare me gjithate vejejtje t' i epete Aorenzose.

Goqerl e-mire.

He vjeroctor persan, Sadin, peten me ane te ne xembeshimi te-bukure, sa veperim te-mir' e te-lamure mbi njerezit ka xoqera me njres te-mire.

„Barihna, ßote; perpara kembevet te-mia pase ne ßrite per gysme te-ßate, po er' e asaj ishte fort e-mire. U-ugq' e e mora e i mora ere me gas te-mad. Ti qe ke kete ere kaqe te-mire, i ßase, mos je trendafil? — Jo m' u-perpoq, nuke jam as fare trendafil, po pojta ca kohe me até; perandaj kam kete ere kaqe te-mire".

Goqerl e-lige.

He filozof poqi ne djalos tek xoqeronte me ne nga versniket' e-ti, i-cili ishte i-nohure per plankprisjet'

e per mapezit' e-tia. Djaloci u-turperua, se e pa ilosofi nde qe voqeri kaqe te-lige, eshe u-nguq. „Kuxim, biri im! i da i-urti; gezonem vume te voh tek ti keie veqe te-turperuari. Po eshte vume më mire te veç me qeres, voqeri e te-cilevet nuke dote muntqe te le berqe te chuqse!"

Hemet' e keqla e voqerivet te-liga nde vogelit.

(Mbe 1889).

Me djale qe quhej Jakoš, pat fatkoqerine te humpqe t' ane. Ieta atehere po-dita katre-mbe-djete vjeç. Sikur te kiste pošture i ati, dotë kiete ndaluare te voqeronte me qeres te-liq; po e ema nuke muntte kaqe mire tá ruante.

E ema çkoqure e kiete ndaluare te veje nde qe huajpritje, qe iete nd' anet te fsatit. Kiete vume te-drejte tá ndaloqe, se nde ate huajpritje mbiheshe djem te-liq e serbetare me te-meta te-meša.

Me dite Jakoti hapoj porosit' e s' emese eshe vate te losqe pertane huajpritjese (han). Dyke hedure syte brenda nd' obort pa dy djem më te-medhej se vete qe losnine podkazi me te-hola. Degoj qe nga ata qe flonte dyke lojtare: „Kur nisa, s' kisqa veç qe peses, eshe tani kam igie". Eshe i troshitnte te-holate nde xepi te robes' se-ti.

Jakoti kiste nde gji qe peses qe já kiste šene e ema. Ndjeu nde zemeret qe deuire te-forte te veje te losqe me ata te dy djem.

Flosa hyri nd' obort, zuri te mendonej; u-kujtua, se nenja e kiste porositure te mos veje nd' ate huajpritje, eshe e kiete ndaluare te losqe me te-hola.

Po ngasja eshte m' e-forte se vol' e-mire.

Vate më brenda zëz i ðote ŋej ŋga ata djem te losŋe me të. Djali i huajpritjese ji priti fjalene; zëe Jakoti, pasi loŋti dy here, pa, se kishte liruare katre persese. Kesta procesa vat' e i bleu qerai. Ndeŋti t' i haje me gezime permbi ŋe trapeze te huajpritjese. Tek po hantz, deŋoj te dy djemte qe kovendonine. Te-sarat' e atyre te-trasa, te-ðipurat' e atyre e fjalet' e-ndyra t' atyre e bene te turperonete ëë i suaðe ŋe te-merzitene; sepse ëë s' iste bere ŋeri i-lik.

Ilo mbe nde funt u-stervit me fjalet' e me te-sjellat' e atyre, zëz nuke menoj te beŋe ëë vete si ata.

Ilo-ðua per diza, nde vemll qe te vintz nde skolit, kllenej nd' obort te hanit ëë vintz atje ora te-tera. Paji ëë e-liga per-se-çpeŋti nuk' e tzemptz më; u-mesua te losŋe, te saŋe, te beŋe bera e te gerzeŋe Moremanat, i ðoutz s' emese, se kishte vature nde skolit, ëë nde mengest i ðoutz mesoŋesit, se i kishte ndihure nenese nde punet te-saj.

Ter latkeqeri te-ti, u-lidh sume nguete me ate djale, me te-ciline kishte lojtare te-parene here; ky iste ŋe djal' i-lik qe muntzte te bentz gjlle te-keqijate.

Nga te-lojturite Jakoti i mbeti per te ðene djalit te hanit tri franga; keto iste per ate ŋe sume sum' e-maðe. Djali ja kerkonte te-hoðate, se te-neserrsene dontz te vintz per ŋe te-krenez nde ŋe fsat t' aferm, ku eprente te kenaqej sume. Dontz të marin me vetehe ëë Jakotine; po duhetzine te-hoða, ëlle Jakoti s' kishte as ŋe ovuðe.

Jakoti i u-zotua te vrj' e te kerkoŋe kaqe te-hoða prej ŋe nga soket' e-ti, i-cili quhej Henri, ëë i-cili iute ŋe pasqyre urtesie e miresie. Henriu punonte çdo te-ençte nde ŋe fabrike; perinderlie ja linine te-hoðate qe filonte t' i rasŋe vete, ëë ay i mbidhte me kujdes te-maë, qe t' i blinte roba se motrese per dilene qe dote kangonte per te-parene here.

Jakoti prs i kerkoj Henriut tri franga, po ky nuke dgzi t' i ape, sepse fort mire ẽikonte, se nuke dot' i perdorte nde punera te-mira.

U-kdys fort i-turperuare te djal' i hanit; ky u-zemerua krq kundre Jakotit: „Dua pa fjale tasi te me pagues, i dote. Nde mos do Henriu te te huaje tri franga huaju prej atij pa diture ay; ti duhste te dis se ku i ve te-holate. Henriut meri tri franga, edhe pasesere ja vere prape nde gjü ate vent; se nde kete te-kremte dote losme, dote fitojme; jam fare i-siguruare per kete".

Kejo fjale e beri Jakotine te drihete. „Ho, pa dyaim di, se ku i ve Henriu të-holate; i ve nde ne poçe lulce per gysme te-dyere, nde funit te grazdit, perane vendit ku lihqene lopen' e tyre; po s' e beq dot kete qe qe me flua, kejo esht ne pun' e-inatuare."

Djali i-lik e perqesi dhe i ha: „Ç' jane keto qe me dua?" I-mjeri Jakot mbe nde funt u-bint, edhe lidhne fjale tä bejne baske kele pune te-ndyre nde mest te natese.

Kesha sogeri' e-lige muse tä «pjere nerine te beqe çfare-do pune te-lige.

Nde mest te natese Jakoti dëgoj, se dikush trokeXili nga dale nde linestret: iste «esha e-lihure nde mest te ti e te djalit te-lik. Mendimi i punese qe dote benine e beri te drihete. Nuk' u-bint vendit edhe koken' e mbante ndene velenxet, gse sa degoj trokeXimen' e-dyte. Atehere u-ngrit; u-vsh, hapi linestrene, e-cila po-flua iste qe kut permbi natet. Ooku i ha me qe se te-vrenete: „A je gati?" Nuk' i u-perqeq asge edhe vate pas te-ligut «ok.

Apilne nde deret te patozit te grazdit: qe se e-zebe qe mbeloj heneme i la nd' epesire te-lleXe. „Ku jemi? ha Jakoti, i-cili me-qene-qe nga frika s' qendronte dot mbe kembe kerkonte te siguronte çapri' e-ti dyke pale-ture mbi murt; ku je? lol-me". Sgati dorene, te-cilene

já zuri djali i-lik me doren' e-ti. „Dora jote este kejo, i ðote Jakotit, este bere si akuA.

— Este ikejme, ða Jakoti, ka rãe kobe; este aume çprjt; kam frike se mos Henriu rãe eet' i-zguare.

— Jo, i ðote tjeteri dyke hapare derene, s' munt te kãenemi". Rãe e atyti Jakotine brenda nde patost.

Jakoti iate i-here dyke driãure; dinte fort mire, ku iste poç' e lulevet, po me giðe keto muk' e gente dot, trembej, se mos sponej Henriu, qe illiste nde ne kënt te patozit; i dukej se deponeeine nde patost pa pusim kembe a zera, rãe gaku i ngrinte ndejter pembat; mbe nde furst geti poçene rãe e nxori jaste derese me giðe te-hoAate qe kisete brenda.

Nd' ate te liAme re e-zeze dyke larguare ia henene te ndriqe me giðe ndriçimu' e-saj. „Te ikejme aume çprjt, ða djali i hanit dyke pembyene poçen e te-hoAavet nga duart' e Jakotit qe ieime dyke driãure. „Ç' este kejo! ðipi Jakoti, te-tera dot' i març? Nuke me ðe, se nuke dote mirqe veç tri franga, rãe prape pasnesere te sjeAeme ne vent te-tyre?

Hesti i u-pergaq tjeteri rãe dyke ikure pa vene as fare veome ijalevet te nakut, ða: „Nde vaisa nde burki, nuke dua te vete atje vetem per tri franga".

Nde keto ijale Jakotit i ngriu gaku rãe leurate i u-ngelime perpjete. Nuke ðane me as ne te-veteme ijale Jakoti vate nga-dale u-fut nde stepit, trk soku i-tij mori te-hoAate.

Qe atehere e gar sa u-gãi Jakoti hoqi te-keqijate. Hosa zinte te flere, mandosej keq sepere prej endepse te-imenara, te-cilate sa-kaqe-herae e ngrisine mbe kembe si te-mape; rãe posa sponej, m' i-vogeli ze a troAeAime e bente te driãate si puntake. Mezi kuxonte te mape iryme; i dukej, se nuke dote gãiAte kupe; po kur

rãz zoqe zane të kendonine, e gente vetchen' e-ti ẽše më te-mjere.

Iate e-djale, toka po bënte. I'ëše djemt' e fsatit te-stolisure me robat' e-tyre më te-mira, zemere-barše e te-gezuare tufe tufe po vinine ndë kiset; rãz Henriu qe iate m' i-urti, iate ẽše m' i-gezuari. Nuk' i ekonte asfare nde ment fatkeqeria qe e kishte geture, se dyke ngrihure nga gumi mendonej te fale; e jo te ekonte te hollate.

Nde mest te gille ketyre djemve kaqe te-gezuare Jakoti iate i-helmuar' e i-vrerete. Henriu i m-aferua dyke qenure. Dyke par' ate Jakoti u-venit e u-verdi si i vdekure, ẽše me nxitim u-largua, qe te mos e ethuaine syt' e Henriut.

Mendimi i fajit e mundonte keq asnjere; mendonej, se çdo njeri mantie t' ja kendonte nde ballet. I dukej, se gjë ata qe i ekonine perane i' donulose dyke aikuare: „Ja vjetërsi".

Nga ndonje here donte t' i vinte perane Henriut ẽše t' i peteonte tere fajne! po turpja s' e linte.

Si dolli kisa, sa-kaqe-herae vate nde huajpritjet. Atje u-mbush gjer ne te-hime me aokun' e-ti vjetëes nde qe dome, po aoku s' mantie t' ja nxiete frikene. Hassi ndaone te-hollate, sicili vuri gysmate nde git te ti; ẽše akuane per te gezuare nde te-kremtet te fsatit t' aferm.

Ilo ẽše Henriu, pas meseese, vate te aohe Desarin' e-ti te-vogele. Kur kupetoj, se ja kisine vjedure, u-helmua fort keq. Te-kliderat' e ngaseerimate i suaVe perane t' an e t' emene; u-hoq mbi qafet t' atyre .... „Sa i-mjere jam! depiti, humba gidesine; humba te-hollate qe ruaja me kaqe kujdes e me kaqe kursim. Inja fort i-kenaqune dyke menduare se i kisa litnare te pida me djersen' e ballit t' im! Oprenja t' u gezoja ẽše juve baske me t' ime motre".

Ι'ίδε ηερεzίτε qε dilnine nga kisa qendronine perpara ελepis' se perlndervet te Henriut. Ι'ίδε bota pyesnine e mernine pjese nde hiäerimt te te-vogëlit. Uäa per-qe-bene u-mbue me gindje. Ηyesnine, prej ç' fare monëdau iete ëesar' i-vogele i Henriut. „Mjere! ða iste prej gysme-frangae e prej frangae te-tera, qe m' i epuine per te-eqte nde fabriket. Kur i minqa, penë gezim te senoqa mbi ato qe nemune me majet te ëikese s' ime. E-para kiste nemurine 1, e-dyta nemurine 2, eäe kesta me mäe. Kiste 40 copera, te-cilate baske tere-tere benine 30 franga.

Πas qe se-fäme zëri ëäe qe plak' e-mire. Iete qumest-eilese nga fsat' ialerm, eäa ekoete ndeper saat te Henriut, qe te epiute qumestibe nde qytet; çan gindjene me aume vestrim eäe u ëote perinder-vet te Henriut.

„Nuke ðoni, se asprate qe u-vuäe saine gysme franga eäe franca te-tera? Tsai ca më pare me ðane qe gysme frange, ka nemurine ã. Qiko-e-ni; a e qihni".

Dyke ioluse kesatu nxori qe gysme-irange, te-cilene Henriu posa e pa e qolu. Ι'ίδε bota ðepitne eäe pyetne plakere, cili ja kiste ðene monëden. U-perqeq:

„Tsai, posa kyra nde fsatt, qeta perpara dy djem nde te-këyeret te qe eäe; ðukesine aume te-nxitsare; sulesine kaqe çmejt, sa me permbysne qe kasi plot me qumest. Zura te ðepisepa kundre atyreve. M' i-maäi m' u-perqeq me te-mira; i-vogeli nxori çmejt çmejt kete monëde eäe nsi ða, kaqe po-ðua iste vejetija e qumestit t' im". Ι'ίδε ηερεzίτε atehere pyetne: „A i qihni? a dini, nga ekzan?" „Hoh më te-maäine, ða plaka; kiste qe robe te-kaqe; eute serbetori i patozit te hanit. Nuke qoh tjeterine, i-cili eute m' i-vogele. Muape uäen' e saatit, ku sot benete pasahir, eäe nd' u rende ndonqe pas dyke sulure, per-se-çmejti dot' i zere".

Asndoqe s' iste nde dyshim, se ata te dy djem
saine vjeßesite. U-habitne rãe lavduruane Herendine, qe
per-qe-here ãa te pendene fajtorete. Tet' a ãjete bupa
me nxitim u-leshuane kundre atyreve. I'iße fautaret' e-
tjere mbetne peß e potuke Henriut; syte te-giße i ki-
shine otire mbi uđet, nga e-cila kishine shkuarę ata qe
vane per te zene vjeßesite. Mbe nde fant ca qeres
u-kãyene dyke rendur' e dyke ãipure: „I zune! i zune!

Bupate erãe dyke sjelle djaline me robe te-kuqe,
i-cili perpiqej kundre atyreve, po pa dobi; suaße erãe
Jakotine, i-cili vinte pa ndoqe kundrecti dyke derßure
lotte si çurke. Kishte unjure kasqettene permbi fytyret
rãe koken' e mbante te-ungjure. E sihnine, qe postetinte,
po nuk' e qihnine.

Jã nxuape kasqettene; Henria rrodi ze hißerimi
dyke qohure mãkn' e-ti. Jakoti na mbe gunę rãe dyke
qare e pefsu fajne me giße te-ngarete.

I'iße qerezite u-pushuane prej zemerimi rãe prej
perdelimi; te-giße ßoshe: „Kaq' i-vogele te jete kaq'
i-lik! Te-mjerine! kush e soli nde ne te-ketiße vjeãje?
— Ooqeri' e-lige".

I'iße perindërite qe saine atje mernine djemt' e-
tyre e i pushtonine mbi zemeret te-tyre dyke ßene:
Lavdi paske Zoti! nuk' este djali im! eiko, se ku e
«pje qerine ooqeri' e te-liqvet".

I getne prape nde kuletat te vjeßesvet giße te-
holate pervec pyshe-frangene qe jã kishne ãene pla-
kese qumeshtßese, e-cila jã ãuretoj Henriut. Henria
doshe Jakotit t' jã falqene fajne. „Jo, i ãane, este sume
me mire te veje sot nde qe otepi te-rdrequri se te veje
me vone nde burge te-ãrße".

Djali me roben' e-kuqe po perpiqej te drejtronte
vetchen' e-tij dyke eare e dyke kaßezuare Jakotine, rãe

ðeute, se Jakoti iste ay qe e hoqi nde kete pune te-lige. Po as ndonje s' e besonte.

Ky i-mjere i-cili iste zene ẽše tjetere here nde taj hoqi mundimne qe duhej te hiqte. Jakoti u-vu nde ne stepi te-ndrequri, ku ndenji dy vjet. Si u-mbarua kejo kohe, u-klyt nde stepit; u shuà giðenje me giðe kaqe urie e kaqe mire, sa u-be i-vejejtare te benete prape miku i Henriut.

Oqipetare! hiqni dore nga ushet' e-liga, se s' ka taj qe te mos tregonete e te mos mundonete.

Trimeria e ne cupe.

(Istori e vertete).

Tyrqia ẽše Greqia eume **ushtene** prej evropianevet, se eume vjedhje benene nder ato; po elle nd' ato vendet me te-qytetenuare te botese per dje udetarele nuke gendesine nde eume siguri nga ngaj' e kursarevet. Kesafu, fjala vjen, nde Vavari per vitine 1819, kur ngau ẽše kejo qe dote rehejme, vjedhjet' e vrasjete nuk' isine gezra te-paša.

Nde kohet, per te-cilese eshte fjala, qe druvar me kemijen' e-ti pinte nde ne pyš, i-cili iste nde mest l' Alpevet te Vavarise, ne mal po-ðua lark qytetit Beihlem. Kejo familje iste prej atit, prej nenese e prej tri femijesa, prej te-cilavet m' e-madhja iste çepe state-mbe-dhjete vjec, e-bukure, trime ẽše e-kuxuarsime.

— Nuke ke frike te pse veteme nde kete stepi jaste qytetit, nde kete vent qe eshte plot me vjedhes? e pyeti i ati Katarinene mengjesi' e Krisi-lindjevet, tek po benese gati te vinte nde kisel me te ecqen' e me te dy djemt' e-tjere.

— Te trembem? u-përgjeq trimëresha çupe, dykë qe-ëuare. Lart nëe ßonset kam puskene t' endë.

— Ciko mire, Katerine, i ða i ati, este mbesuare me plump!

— Kaqe mé mire, i ßa trimeresa. Besetari Xuf este me mua, eßë ay di si te sßate kur este nevoje. Une dot' i mbyß me roman dyerte e dritarete eßë dote pë ndë ne nga ßomat' e-sipermi. Dervrç kesaj, sot jane Kriet-lindjese, eßë nde diset qe este lindure Zoti yne pa ljale as ndonje s' ka ndër menti te . . . .

— Nuke di, ða i ati, po ay qe do te vjelle s' i shon ndër menti te-ketißate.

— Ckoni, eßë Herendia qolle baske me ju, ða çupa, dykë mbyßate deren' e-jashtesme eßë dykë shuare asaj romane se-prapesmi; gjß asnu ben eßë me gille dyert' e-sjera e me linestrat' e-mpara eßë pastaj vate nd' asnjë per te bere gati drekene. Nassi vuri gjßete permbi zjarr hipi kat mbe ne ßosse dykë mare me ve-lehe barutne e plumbate, te-cilate i ati i mbante mbe ne kuti, eßë ndenji nde ne linestre dykë kenduare Kar-ten' e Oeperuare.

Jashte gjßesia lefe mbuluare me debore, eßë te-ftohetile isht te-hißure eßë fort te-kaq eßë kejo e bente Katerinene te mendonete per te-varferit' e te-vobekete, te-cilete s' kishne as zjar qe te ngrohesinë, as buke qe shanine urine.

Trß po bente keta mendime nxh ne plak qe dilte nga pyßi perkundrazi shtepise dykë drißure, i-cili mpsle-tej mbi ne shkoi eßë i-cili mezi mundte te zvente nga te-ftohetile. Leuraf' e-ti te-barßa jß mbrakonine po-ßua tere fytyrene eßë tere pamja e ati isht e-ketißë, sa e beri zemere-ßemçarene Katerine te mßengjeste per të. Andaj, kur pßika trokiti nde deret, ajo hapi ßinestren' eßë pyeti ç' donte.

— Ah, çupa ime, ða plaku, ngriva nga te-fiche tite «Ëë te lutem te me lea te ngrohem pakeze nde vatret t' uaj qe te mos vdes. Jam per nde qytett, po nuke munt te vete më tej nga te-ngrîtese e nga nriа; as pe s' kam vene sot nde qojet.

Zemre-barßese Katerine i zëlî sume keq per plakne kur degoj prej ati keto fjale, ëë perandaj sbrilli, i hapi derene ëë e epuri plakne nde sorti.

— Pi nde kent te vatrese e ngrohu, ëë une dote vete te te beq ne kafe qe te ngrohesh. Neve vetem te-djelate bejme kafe, po per hir t' ent dote beq.

Tek po bente gati kafene, zeret' e Xafit, i-cili qe kur hyri plaku late i-paprejture ëë i pëlte perane Katerinese, e bene kese te ekoqe nde mendjet, mendime te-liq per plakne. Andaj la kafene nde vatret ëë hipi lart qe te mendonej, ç' duhej te bente. Tek po pendohet nde kete ngaatim, pa nga qe e-çare permbi tuaßt, se plaku late ngrîtur nga kendi i vatrese, ëë kiste valure nde finestret, qe sikomte zgu pyßi, ëë si nsori maskene ëë u-duk ç' fare keq-beres late, bante me dore ne mafes sikur te ßegiste neri, ëë pastaj nsori nga giri ne ßike ëë e sikomte, nde ent' e mprehure. Kur pa keto Katerina u-drodh po ëë kuximne nuk' e humbi. Katerina kiste perveq trimerise ëë mjaft mendje, qe te zykoqe e te vendosqe per-qe-hereve, ç' duhej te bente nde ate ore te-lik. Andaj sbrîti nga-daleze nde zeeft vate nde vatret mori prej zjari kafene qe po zjente, e hodi nde ne tas te-ßcße, ëë dyke mbajture me ne dore ëë me fjetrene ne sepate vate nde deret e-cila mu-qene-qe late e-mbyßure.

— Te lutem, i ßote plakut, i-cili kiste ndenjure prapa perane zjapit si i-mjere i-verteic, kap derene, se i ham duarte te-zena, ëë urdhero brenda nde trapezarit qe te hase pakeze buke me kete kafe te ngrohere.

Kursari u-ngrit qe se hapte derene, po pesa e hapi, edhe trimeresa Katerine jâ hodi nde tarigt kafeu' e zjere.

E merni vrap, seç u-be më pastaj. Kursari per disa te-fâme jo vetem te bente ge nuke munlte, po as syte nga dembjele nuk' i hapte dot! po aio te fâme ishte sume te-vejeture per Katerinen, e-cila i ra qe me sepatet nde koke edhe e hodi perdhe per gysme te-vdekure. Pastaj e-qmejte si vetetima e hoqi brenda nde trapezarit, edhe passi kyçi nde ate edhe besetarine Xuf, dolâ qe te mbyllte prapa dreni' e oborit, prej se-cilese kishte mare brenda keqberesi-se, edhe fenestrene, te cilene e kishte hapure i-ligu; edhe si u-siguroa mire nga kejo ane hipi lart, mori puskeu' e t' et edhe pirte nde fenestret, nde te-cilet iatre edhe më pare.

Ilas pakeze u-degua zalo'ni e-madhe perpoe nde trapezarit; zere qeriu e te-lehura qenâ qe po mundesine: po lufta s' mbajti sume; edhe pas kesaj u-be prape prehje e-madhe.

Ilas pakeze pa qe qeni me roba gaheteri edhe sume te-egere nde fytyret qe dilte nga pyâi. Ky erdi drejt nde dereti te-oborit edhe si mbonç zoteni e urdheroj te sbrese e te hapne derese.

Nde daça, e hap derese, i u-perngeq trimeresa.

— Nde mos daç tâ hapç, dipi qeria me zemerim, dotâ dyeq une derene, edhe atehere dote mbç, se ç' eshte per te bere.

— Duhete te has sume karvele, lla çupa, pare se te mang te bes kete pe-

— Dote mbç, se une nuke qes da qeriu, edhe dyke sbriture puskene prej supit i ra derese. Katerina, dyke pare, se gendej nde rezik, nuke humbi kohe, po me puskeu' e t' et hodi kundr' ati, para se te muntne ky te perseritne te-kanosurat' e-ti. Ilaska i ra nga dora,

klidi nga ßembja edhe ra mbi teboret, e-dha u-ckuq prej gjakut te-ti. Ho para se te mundne çupa t' i bjere edhe ne kere, kursari u-ngrit edhe humbi nde pyßit.

E-mjera çupe! Te keqijat' e-saj ßte s' isine mbarnare; posa humbi nga syte ne kraberes, ja ne tjeter dokß prej pyßit m' i-ogere e m' i-vraßete. Ky u-afersua nde shpit edhe e pyeti Katerinese?

„Mos pe ndoqe plak te shtepi kerej?

— Ho, u-pergeq Katerina.

— Ku este? E kalß brenda? E vrave? ßipi kraberesi dyke oare e dyke kamsure. Nd' este koslu, dote te vras, o e-zeze.

— Mos kaqe, u-pergeq Katerina dyke qesendisure. Mbase nuke di, se kam me vdekße ne ook oume trim, besetarise t' im Xuß; ay beri fort te-mire kogari me mikose t' ent, edhe me dukete, se e pagoj, sa vejente.

— Hapi derese, ßipi kursari jaste menç, qe te woh, se ç' u-be, se este vekaj im.

— Dot' uß hapqa derene, ßa Katerina, po kam frike se mos Xuß te pnese edhe ty si t' et vekß.

— Mos ki frike, ßa kursari; puoßa ime este me dy sylyte; ka dy plumba, qe per qene edhe qe per tyne. Hapi çapi, çup' e-ilge".

Katerina nde vendi pergegje ngrili puoßene, e woenoj, edhe kursari ra mbi deboret, i-vdekure; e-qepje si pußaja mbasi edhe prape puoßene edhe edhonte nga dritarja, ç' u-be kursari. Me keto e sipere u dukne dy kabores natetare, qe vinine dyke sulure.

„Te lumte! çupa ime, ßa qeri nga ata, kur sbriti edhe pa kursarine te-vdekure. Jß hofte si ndoqe natetar i-mire! E mori nde zemeret!

O Hereßa ime, ßepiti Katerina, dote vdisqa, po te mos kialte zßare mbe kohe. Ho kam edhe tjetere

hrenda nde ateprl; hyni te ecoheme, ç' u-be; srpet e kam lene me te-dashurise Xai".

Dera u-hap; mateiarete hyne; po ç' qe te-mbetnare pane me syt' e-tyre! Nde trapezarit iete ne qeri i-çjere nde fytyret e me qafe te-prere e mbyture nde gak, ede Xafi rinte gerane kermese.

Katerina pastaj u pelen tere istorine, ede ata dyke vatare pas pikavet te gakut te kursarit te plagosure, mantne te zene ede kete ede soket' e keti ede i apsne nde burki.

Katerina pas pak kohe u-martua me ne bape emne te-mire; ede u-be nene e ne familje se-made, ede iete nde dashuri e nde oder te-mad prej gide fegjnvet e prej gide botese.

I-vogeli kepucepastroqes.

(Istori e vertetc).

Kemte ne here nde Hy-Jork qe djal' i-vogele qe quhej Ferq Hrais. I ati kishte qene eum' i-pasure, po pass ra nde dome te-meden vdiq fort i varfere, ede grouse me pasde femije nuk' i la as qe per te pikar' e per t' apesyre' ata. Fergi ndonese iete m' i-vogele nga i vekaj Martini po me gide kelo iete fort i-galdem t' i ndihte e t' i zote dove s' emese; po iete kaqe i-vogele sa fort te-pake ndihme munte t'i zote, ede kejo e helmonte emne. He dite dyke ardure nde ekrejt i dote Martinit: „Martin, sot pase qe djale te-vogele, jo me te-mad se ane, qe jilon qe frang' e gysme dilene, dyke pasnure vrejte qe ore.

— Eke si munt te filoqe kaqe? u pyeti Martini.

— Munt te filoqe, ila Fergi, dyke ndergare nde qe çip te qe ede e dyke pastruare kepucet' e atyre qe

shoqene. Ka qe fron te-vogele, qe cue te-vogele per ngyrene cdhe qe druçke qe tâ perzjenje, cdhe qe vurce.

— Mire, âa Martini, mos do te benes cdhe ti kepucepastroqes? Mendohu, I'erq, se ti je djale i qe zotenie. — Ilo, cdhe perandaj vendosa te benem kepucepastroqes, âa I'ergi, se i bir' i qe zotenic, qe le jete cdhe vete zoteni, duhzte te perpiqete qe t' i ndihqe nenese e tâ çlodhqe ate pakeze nga punet' e-saj te-rendа".

I'ergi geti nde qilari qe vurce te-vjetsene te kepucevet, qe cue me ca ngyre te-vjetsere cdhe qe arke te-re praj sapuni, cdhe ditene tjetsere me keto vare e ndeqi nde çipt te qe udhe; arken' e kiate qe le vinine qerezite kembete, tsk vete dot u pastroune kepucete.

Vendimi im e mendja ime: „Kupe mos e lere per gysme punene qe qe here e nise".

Ndonese doSi qe nde mengest cdhe zuri vendine nde çipt te dhese me arkezene, me varcen' e me ngyrene, po per fat te-lik as qeri s' i u-qas, qe t' i pastronte kepucete. „Herse vale kenta? Boute me vetehen' e-ti, kar kdhenej mbremanet nde stepit. Mos shoj vale moâa e kepucevet te-pastreta!" Martini e perqeti, kur u-kâye mbremanet nde stepi, po I'ergi me te-qetuare i tha: Qee, qee; po dote vinje ndonje here cdhe rada ime te qeve, cdhe atehere te sahteme". Ditene tjetsere tsk priste me varcene nde dore nde çipt te dhese, na tsk shoh andej qe djale me qe partake nde dore, cdhe dyke pare I'ergine i ateronet' e i thote: „E, i-vogele, si vete me punene?"

— Hanerate jane sume te-gatsa, zoteni, âa I'ergi; zoteria jaaj eute i-veleni myoteri qe me ka arbute ger tane.

— Nuke prise pune, âa djalosi, ri gilleqe ede kete vent cdhe qerezite dote te mesojne. „Me qene-qe

kepucete i' ime sot jane fort te-lëkiqura, dote te ap 60 te-hoña qe i' i pastroje". I'ergi ji pastroj kepucete, po nuke drei i' i mape më tepere se 30 te-hoña, dyke ßene: „keto jane majit, duhete te jem i-drejte, ndryse nuke kam aprese per te mbroßesaare nde punet".

„Oume mire!" i ña djalosi, „nde paç te-ketña te-sjeña gifteqe, pa fjale dote mbroßesoqç".

„Kam vendim te-patundure" ña I'ergi, „le mbetem nde uñet te drejterise çfare-do qe le ngase".

Dëene tjetere prese djalose i qendruane perpara qe i' u pastronte kepucete, eñe keeta ate dite i soñi nenese qe frang' e gysme. Ajo qe qe e gezoj sume iste se ata djema i ßanë, se pasketajñi dote na kes myetoriq, eñe se i kiste derguare ay djalë me puriekene.

Keeta I'ergi per dita vinte nde punet eñe iste kaq' i-qeaare e i-gezuare nde panej, sa ßukrj, se sikur ngrexite kisëne kupetuare, se as ndoqe tjetere s' muntte i' uë pastronte kepucete kaqe mire sa ay, eñe se sikur suleqine tek ay. Keatu per dita sikte nde etepit te nenja po-ßua qe prese-franqe, eñe Martini qe e kiste penqesuare me gezim inonte beken' e-eisune me galpete qe e bilnine me te-hoña' e I'ergit. I'ergi udjeu qe te-rendnare betocte per te qeuare, po nuke drei, qe te mos e helmonte.

Me dite zoti ikeet, qe plak i-pasure, i erëi I'ergit e i ña: „Herpara pakeze oksava nde qe vent qe iste plot me baltera eñe lëkiqa kepucete. O djal' i-vogele, a munt te m' i pastroje?"

„Vini kembene i' uaj mbi kete arkeze, u lutem, ña I'ergi, eñe per-qe-here dot' i pastroq, qe te çkelqeqene". Si ji pastroj, zoti Bret oikoj nde kulotet te ti per te-hoña, po nuke geti nd' ate vaç qe karte 500 franqa, te-cilene pa fjale nuke mantte të prisle I'ergi.

„Ç te beq! tani, ña zoti Brejt. I pastrove kepucete

t' ime «unne mire «ãe dubrte te te paguaq, po s' kam te-hoÀa me vetehe.

— Mos u-trumbuÀoni, zot per kete, ña l'ergj; s' ka gekafue; kur s' kini te-hoÀa e te-prieura". Zoti Bret n-kenaq «unne me te-sjeÀate, qe i toli e i u-suaÀ l'ergi «ãe i pyeti emerine, «ãe i beri «unne te-tjera pyetje, nga te-cilate mesoj, se jã kiste qohure t'ane. Mbe nde funt e pyet: „Sa liton dibene dyke pastruare kepuce? He pese-frange po-ðua" i u-pergeq l'ergi. — Kejo «ete qe litim mjaft i-vogele per qe djale te-vogele sa ti, ña zoti Brajt. Ðuaj nenese, se dote «aq e dot' i flas per ty".

Ëãe me te-vertete mbe te-mesemene vate mbe tepare trk e-em' e l'ergit «ãe i u-lut t' jã ape djalene qe tã kete nde «erbimt te-ti; «ãe kaq' u-kenaq me te-sjeÀat' e djalit, sa pas pak kohe r dergoj nde sholit, «ãe si mbaroj mesimete, e mori nde punet te-ti, «ãe ca nga ca i-vogeli kepurepastrones e-be qe iregetar i-maã. Sa here gente kohe te-volitime, u peisnte provimn' e-ti djamat e djalosevet, qe t'u epte kuxim, qe te punonine me nder, «ãe qiãene mbe nde funt a ðoshte: „Ndjeq, velhane t' ime te-lumure, dyke kujtuare, se e pata mé mire te pastroq kepucel' e bolese se te «oh nenene t' ime te-dasure te liqene buken' e-saj".

Sokrati «ãe Aambroklln.

Sokrati, dyke pare qe here bip' e ti Aambrokline se nuk' i bindej s' emese, i ða:

„Ðuaj-me, biri im, a dl, perse ca qeres i qujqime mos-mireqohes?"

— Ilo, i u-pergeq djalosi.

— E po perse?

— I qujqime mos mireqohes «ta qeres «e kane

pare eume te-mira prej ndonjej, edhe, ndonese mantjene t' ja çpaguajne te-mirene a t' e nderojse per ate, nuk' e bejne.

— Kur qenka keshtu, a nuke mendonos, se te-keliksete duhete te numerosnose eume te-liq?

— Ta ljale, i u-pergjeq djali.

— Sa pra më tepere te-mire ka pare ndonje prej ndonjej edhe nuk' ja qes, a nuk' eshte më tepere i-lik?

— Ta ljale, i pergjigjete i biri.

— Cilete pra te-tjere edhe prej cileve dote gejme se eoheme te-mire më tepere se femilja prej perindervet te-tyre? A nuk' i suake nde boter perinderite edhe nuk' i bene te eohene e te traeegojne kaqe te-mira, te cilate ná sp Hereudia qeresvet, edhe te-cilate na dukene kaqe te-vejcjtura, sa na vjen keq e billeronemi fost t' i leme. . . . . Ta mendohu pakeze, sa e sa ka hequre nenja per ty. Ajo te mbajti nde barkt te saj e te soli nde dritet pas eume te-demibarave, te ueqejti me qumesit' e saj, te apesen edhe te mesoj kaqe gerra te-dobicime. . . . Edhe ç' nuke hequene e ç' nuke prisnjene perinderite dyke kujdesure per te pilure, per te apesyere e per te mesuare femijene?

— Ho, dá Aambrokliu, i falem nderse per gjithe keto, po cili mund te duroje t' egertit' e asaj edhe te-sjellat' e-veçanta t' asaj?

— Edhe te-dukete, se eshte më lehete te durojme t' egertit' e egersiravet se te-egertit' e nenese?

— Une besoj, dote Aambroklin, se më kollaj mund te duroj ne egersire se ne te kelike nene.

— Edhe te ka kalsuare ndone here nenja, a le ka rene me ekrime, si eume qeres e kane pesuare prej egersiravet?

— Ho, me te-vertete, me dote kaqe te-liga, sa nuke

dote donte ŋeriu t' i dëgoŋe nde tere jetet te-ti, ña djali.

— Po ti nuke mendonesh, i ña Sokrati, sa here e ke loŝure e sa here e ke helmuar qe nde fosŋerit t' ende me zeret' e me te-gjëŝate t' ende, vër sa helme ka pire per ty ëdë nde smundjet t' ende vër nde tere jetet t' ende ger sot? vër ti nde venë qe t' ji qpaguas me mirëŋohesi te-paanete kerkon të helmos. . . . .

— Po une s' dua të helmoŋ, i u-pergeq i biri.

— Ëdë ge e-vogele eshte kejo pabëndje qe pefen ti? Nuke di, se nenja te do te-mirene ëdë perendaj te qerton, apo mendonesh, se mos je kerkon te-ligene?

— Kupe nuke me ekon nder mend, se nenja me do te-ligene, ña Aambroklia.

— Me nene pra qe te do vër te sikon kaqe vër nde smundjet t' ende vër qe perpiqete kupe te mos vës nde varieri, qe nese qe ka duruare e ka vuajture kaqe per ty, qe nese qe dit' e nde fütele qe te kes giße te-mirat' e botese, qe nese te-ketüe nde mos munt te duros, sepse te qerton per te-mirene t' ende, atehere je qe neri pa mend, vër nuke qeh, se cila eshte entenesa jote.

Pemandaj sikon, se nde nomat, qe ka vene nde qytet i-shenuari nomvenes Solon, per çfare-do tjetere mosmirëŋohesi as ljale ben, as nde gyq i hoq; po ay qe nuke sikon e nuke u eerben perindervet gykonete e mundonete fort sepere, as nuk' i ndjenete te benete qeveritar a te mape ndoŋe tjetere pune nde qytet, sepse si munt i-ketüi t' i beŋe mire qytetit, kur sikele me pamirëŋohesi te perinderit' e-ti? . . . . Ëdë nde mos u-kujdesie ndoŋe te stolisŋe varet' e perindervet te-ti, si te vdesene, ëdë per kete pyet vër e mer ndene sy qyteti, kur eshte puna per te sgrëfure ndoŋe te-pare a qeveritar.

Ti pra, o, djale nde ke mentte nde koket, prej Herendise kerko ndjese, nde mos je kujdesur' e nde mos ke nderuare nenzne t' ende, se mos te eshte dhe ky, se nuk' e qeh te-mirene, dhe largoes prej teje faqen e bekimet' e-ti. Kujdesu eame, se mos rrin qerezite mesojne, se perindervet nuk' ua qeh te-mirene e te ndronzne, dhe kostu mbetse pa nde; sepse nde te kupetoinme, se nuk' e qeh te-mirene, as ndonje eauke dote besonje, se, nde te befte te-mire, dot' ja qobe e dot' ja qnaguas.

(Herkôyer lirues nga te-perendisurat' e Kostofolit).

Korbi i-ugoriäure.

He i-varfere po rrin eum' i-mire e besetar endar ponte ne here nde Permanit nde ne qytet qe quhej Upperčaλ. Ky qeri kiste zakon gdhenje te llomte, dhe shehere kur qdo sprese est' e-kambure, „Zoti na qofte ndihmes".

He e-kelike ngarje qodili, kur fabrika, nde te-cilet punonte, nga te-mos-pasurile porosita u-shtrengua te punoqe punenate, dhe ky papandehuraj mbeti pa pune dhe kostu pa menyre te-pojturi.

Nde qytete, ku ka fabrikera, punetorese as ndonje tjetere menyre te-pojturi s' kane veq rogat' e tyre, dhe kur jane perinder, ne dite te-mes-panuare i le ata dhe pa ate buken' e-perdiçime.

Kejo e-keqe i ngau dhe keti endari te-varfere; dy dit pas te-pasuari! te punese dhe vrie dhe femija mbetne pa buke, pa flenjij dhe pa më te-vogelene shprese. Dhe gruaja, posa u-ngrit, zuri te kuiqe shepin' e-tyre te-vogele dyke qare kundre faitit te-tyre kaqe i-mpere, sik bupi per ngusullim i thote: „Zoti dote na jete ndihmes".

Edhe tek po bëheshin këto nde kalivet i' ati të-varteri, që mashqe nga fenestra i pa dëtë u hodhë në korp të-ngordhure, dyke ðënë: „Ja, o zonjë Oreadre, grihe per shpërtime i' ende".

Endarì mori korbin' e ngordhure dëtë dyke ierëmar' ate ða: „Oprs i-mjere! dote këtë vdekure nga uria!" Ího kur ja vuri dorene nga qafa, që të shihte, nde me të-vertete këtë e-sbrazete, diç pe të-aspere ndjau në' ate, zëtë dyke ðanure të mesoqe, ç' këtë ajo që e kishte bere të vdese, zuri të vazgonje më me kujdes. Ího ç' fare të-habiture ndjeu nde vetëhit të-ti, kur ja kapi qa-lene me që ðike dëtë në qafore të-lloriqte çeti nd' ate! Tek gruaja e dëshirte me të-habiture, ay depitës „Zoti ecte ndihmesi yne!" dëtë mori qaterene e e epuri të në nga ata që punojne arinë dëtë ja la punë per dy të-bardha, që me to i' u përgjoj nevojavet që kishte mbi kryet ate dite.

Arpunojesh si e pastroj qaforene pas paheze i ða endarit, se e dihte zonjese që e kishte humbure. „Ilm, ða endarì, të lutem të me ðuaa emerin' e asaj, që i' ja dite". Dëtë si mesoj emerin' e asaj, u-sul nde shtepit të fabrikantit, sqiac e gruas' s' ati kishte qene qaforja, dëtë me emblesmen' e-perhuraime ja ða nde dore. Nd' ate të-ðëme rrëzi dëtë i dogi dëtë si mesoj punene si kishte ngarc, u-klyc nga i-varteri punetuar i-ti dëtë me ze të-mahnjyesim i ðote: „Me të-vetete Herendia ndih, o Ferq i-vërtete, unë turperonem, se lase pa pune që punetuar kaqe të-mir' e beselar, dëtë tani jo vetem dote març që çpagim të mire që na grtc e na prure qafo-rene, po dëtë kupe paskelajdi s' le kam per të lene pa pune, nde qofte dëtë per që punetuar të-vetëme të kem nevoje".

Kështu ay që nuqeu prolitne ISI me korba të-gdhë

est' i zoti t' u ape te-mevojsimete per te pojture serbe-torevet ẽßë me ane korbave te-ngordure.

Vejrjtja e punes' se-mire.

Me i-qquare gykates amerikan donte te pelete kete anekdote, qe te tregonte vejrjtjen' e punese qe punonete me bese e me kujdes, ẽßë më tepere kur kejo nuke benete nga nevoja, po prej vetiu, ẽßë sume më tepere perpara pengimevet mbe kete ngarje.

Ky gykates pinte nde qe qyteti te-mëd te qej Πυσ-tzti t' Amerikese, ẽßë prapa stepis' se-ti, po sume lark prej asaj, tatë qe gardë prej ßogaß, te-cilin e kishne bere, qe te ndalonte kafsede te mos hynine ndë ßopevet. I lo me-qene-qe ca ßoga ßsine ßyere, gykatesi u-strengua te der-goj' e te sjelle qe drupunoqes, qe te mbyllte otegane qe ishte bere nga te-zenit e ßogavet te ßyera, ẽßë drapuno-qesi qe i suallë latë qe djalou i-sendose.

„Ky gardë do ndrequre, i ßa ati gykatesi, na ca ßoga te-pa-strugatara te-cilate dua t' i perdora. Gardi mike dakarte nga stepia, ẽßë pervec kesaj dote mbalo-ngte me pjerguda, perandaj eshte e-tepere te hampç sume kohe e mundim per te bere pune te-mire; sepse nuke dote te paguaj më tepere se qe dokar' e gysme".

Kështi i ßa ẽßë ekoj, qe te hante drekene, po pas drekese erdi prape te djalosi ẽßë e geti ate qe po strugatte ßogate me kujdes; ẽßë dyke pandehure se ay donte te ekonte kohene, qe te mirte më tepere pagese, e mëseroj te mos i strugatte më, ẽßë t' i mberßente ßo-gate sikundre ishte. Si ßa keto iku per te brëßure; po si broßi mjaft, u-kthye prape nde kopshet, ẽßë e geti mjeshtrine dyke matur' e dyke numeruare ßogate, para se t' i vinte nde vent qe duhej, u-zemerua fort

ëßë me aseperim i ðote: „Une te ßase, se qarði ðote mbolonste me pjergaßa, rëri keetu nuke dua te di, nde mos u-befse puna e-mire.

— Po dua te di une, i u-pergeq djalosi dyke malure ëßë prape ßogate".

Mbe nde funt u-mbarua puna, ëßë pjes e-ndrequre iste aume m' e mir' e më e-mbaruare nga garði tjatere.

„E, sa do? e pyeti gykatesi.

— Me doßar' e gysme, u-pergeq djalosi. I'ykatesi u-habit aume.

„Si? Herse pra humbe kage kohe e kage mundim nde punet, kur s' e bere per te mape page më tepere?

— E bera per punene vete ëßë per vetehene i' ime u-pergeq i-riu.

— Mire, po as ndoqe s' e kiste per te pare punene i' ende nde eal' e mire a e-lige.

— Po dotà dhpa une, zoteni; epme-ni qe doßar e gysme ëßë ler-me-ni te ßkoq".

Djele vjet pas kesaj ngarje gykatesi kerkonte qe punemapes qe te çodiste ca çodiqa te qevesise aume te-mella e aume te-vejtjura. Oume pune-mapes erëne qe te mernine kelo pune, ëßë nde mest te ketyreve pa ëßë qe vete, te-dëline i u-duk sikur e kiste te-qoßure „ky este ay qe me ndroqi garßine, ßa. Di fort mire se ky e ben punene fort te-mir' e te mbaruare". Kesta ßëne fjale, ëßë prej styre puneve dropunoqesi u-be aum' i-pasure.

Makar te mesoneside djemte kudo qe nde vogël, se lumuria este e-pandare nga sta qe punojne mire e me ndergegje te-mire, çdare-do mjeteri qe te kene.

E-vertetа.

Ne gykates argent-daues, i-cili fort ѕame i dente mitate, qe dite po pinte nde ѕtepit dyke bere ѫogari, sa dote mbledhte nga gyqet' e-ti te-ѕtrembere. Ilo trk po bente pllanet' e ti, na qe grua e-varfere, po ѕum' e-hijeѕime, trk vjen e trokeѫin nde dyret te-ti. „Ç'kerkon, muse?" e pyeti ay; po dyke mare vesh nga iome' e aѕaj, para ѕe t' i pergjigej, i dote vete: „A! mos do te ris keta? nuke kam vent nde ѕtepit 'ime, as kohe per kete. Jo, gykatesi im, da grraja, nuke dua t' u benem hape nde ѕtepit, po u lutem le me lini be ri ca net nde sallet te gyqetorese, e-cila est' e-zbrazete, ѕille. . . . ." Ketu gykatesi ji preu ljalere edhe e pyeti. „Si qehes, moj muse? — Qulem, u-pergeq grraja, e-vertete.

Ike, i dote ndehere i-zemeruare, se mos depes ge-grratrene e te nxjer ketej mos me kuq. — A! pa ndoqe ngaje me perze? i da e-vertetа, po di-e, se ka per te zdrure qe dite-dhe naѕa lime, sepse une jam e bij' e Motit edhe mar grej atit t' im-piak qdo pe; este vertet, se menon, po kupe nuke me le te mos dukem nde hotet m' e-nervoare e m' e nderuare se genzeltа".

Maѫeѕtia.

„Ç' este, o baba maѫeѕtia? sepse ѕame here e kam degjuare kete ljale", i dote t' et qe djale. — Maѫeѕtia biri im, este m' e ligа e m' e-keqja e gjithe-te-metavet te qeresve. — M' e-lige nga vjedhja edhe nga genzeltra? nuk' e besoq da djali. — Dame m' e-lige, u-pergeq me vendesi i ati; sepse ay qe vjedh a genzen, me te-dumete here a ben dem vetem te-djerevet, edhe vetehes' se ti dendare dukete, je i ben dobi, po qeriu maѫe-

shuar rëz te-ljerevet u ben dem rëz vdekun' e çuderon, hump ndrre rëz sume hire rëz ate jetene. — Tani me tepere desheroj, ña djali, te mesoj, ç' do me ëmse mallëti. Yt vella Nikolla, u-pergjoj i ati, asge nuke di prej mjeshterisë se anijerise, se kupe s' ka mesuare mbe ndonje skoli te mjeshterisë s' anijerise, po me gjithë këto desheron te benete kapedan i ndonje anijeje, dyke pandehure, se eshtë i-zoti tà beqe këte punë, ëlla është e nate po perpiqete t' i mbrenje mendjene ndonjej nga ata qe kane anijen, qe t' i mbrsonete ndonje anije; ndë mos munde t' aplnje qëllimin e-ti, dote helmenete fort; po nde gjefte ndonje i benete kapedan, nde këtë furtunë i dëshimi rëz ndëtohete dot' i mbytnje, rëz te zon' e anijese dotë demtonje rëz vdekunë e ti dotë humpnje. Te-ketëlla mpajtere rëz mbe te-ljera punera, nde te-dhate mallëtorete benzne te-pare. — Tani kapetonj, babaj im, foft mire, se me te-vertete mallëtia eshtë m' e-ligë e gjithë te-metavet, sepse i ben njerine të pandehnje, se dì rëz ato qe nuke dì. — Flerpiqu pra, o biri im, ña i ati te benesh e te jesh i-zoti ndë punet e ndë mjeshterit t' ende qe dote kesh, rëz kupe mos duaj te dukesh i-zoti rëz ndë ato qe me te-vertete nuke je".

Zemer' e denjure e qe mysikandi.

Fralezi eshtë qe vent i-mbjedhe me druze te bukure ku dalene njerezit e Vjenese për te brëdar' e te bariture. Atje kur kohs eshtë e mire, sch njerin me te-bukurate njerz e hoçira te Vjenese, më te-bukurate e më te-mirete kuaj, më te-pasunate roba e stolira rëz më te-rate modha a fasa te Flarisit; atje sch rëz çupa e djem qe sesene lule e shrepka, si rëz lypes, te-vdekte spirejne te shpene perdëllesa prej te pasurvat.

He kohe, jo perpara asme vilyr, ponte nde Vjene qe ustetar i-moçim, ndihma e te-cilit prej mbretërise iete kaq' e-vogele, sa nuk' i apinte per te pojture. Te benej types ustetar' i-vjetese s' jä duronte zemera, po dyke dasure te mjere buken' e ti mori violin' e t' et, i-cili kiste qene myzikant, edhe per dita dilte nde Prater, ku dyke pasture si mundej permbi kembet te ti te-drupte loste kenke kombiare, trimeshe etj, trik qen' i-ti dyke qendruare vetem mbi kembet te-pragesme mbarte nde gojet kapelen' e te zott, ka ata qe ekonine nga-ndoqe-here hiflnine nga ndoqe ovuke.

He dite ustetari edhe qeni ieine si pas zakonit te-tyre nde vendi te-tyre, ndeve qe dru te-mad, po ndonese kisine dale qe perpara drekese, nde kapelet as qe peses nuke kiste rene. Herezit ekonin' e vinine me gezim, me te-qeasura, me kuvende, po as ndoqe s' iete kdysere te ekonte ustetarin e-moçim edhe qen' e ati. Po ti ekonit'e, pa fjale dotä perdelenine, sepse iete i-treture e i-nxire nga poxja e-lige edhe i-vrasare me roba lont te-varfera. Nde kraherisht te robes' se-ti mbarte qe kryq, qe iete qe senge çqimi, te-cilene e kiste tinare mbe qe lulle me kurban te tre qiptervet te dores' se-djaltte edhe te qe kembe (kercirj) ger permbi gut. Fide keto i kiste pesuare per atdene, po me gille keto as ndoqe nuke kllenej ti ekonte e ti perdelente pak-se-paka per hir t' asaj senjes' se çqimit.

Loste sa mundej mê mire, kenke ustetar, kenke vaks, kenke per te-helmuarele, po as ndoqe nuke qendronte, as ndoqe ovuke s' binte nde kapelet. Qeni dote mbliçte kocka e copc ndeper ndet, po ay i-mjeri dote llinte i-urete. I vdine kot pa dasure; ngriti doctne qe t' i feinte, kur syt' e-ti te-trumbaknare pane qe te-huaj, i-cili i aferonete e i ep qe monedhe te-arte. Ky zoteni e

kiatë vend se mjaft kohë me zemërë të-dëmtuar, po kur i pá kohë, nukë mundi të mbahej; i dukej sikur i binim bërrihi zemërët pikë phambi të-trëtur.

„A má ep violinë për ne të-katërtë të orës?“ i ftoi ustetarit të moçëm. Ay ja ëa, po nga të-habituritë s' mundi të ftoftë ndonjë fjalë. Zotëria si e pëlqej ëa: „Mjaft e-mirë ëstë kejo violi, vetëm të-strenguarë korëzatë do“, zëë dykë ëenë kështu strengoj korëzatë, për sa zënë të epënë zërë t' ëmbël e të-kukuarë.

Ustetari i-moçëm nukë dinte ç' të ftoftë.

„Kejo vaëë ëstë violë ime“ ftoftë më vëtëhen' e-ti. Po taci i-huaji zuri t' i bjerë zëë më ë-parëtë zërë gjë të qerëzitë e-këyënë ndë ato vënd. Habitësinë si ne zotëni i-vërtetë më të lasë jetë ndëpër vëet; po përvëç kësaj të-këtëë violi nukë kishë dëgjuarë kurrë ndo ne të-këtëë ngjarje.

Handëhinë, si të margaritarës po binte nga korëzatë e violës; kaqë të-ëmbël' ë të-hoë ishë zërit' e asaj. Kënka kur ishë ndë ze të-larë dukej, sikur dilte prej gojës engjëj. kur ishë ndë ze të-pushtuarë ganë më të qarë zëë bëntë syt' e qerëzvet t' epësonësinë. Çdo minutë alëronësinë të-riq degonjës, për sa u-be ne pëll i-mall e i-dëshirë potëëë mysikandit e ustetarit të-moçëm. . . . . gjëë degonine si të-habitarë cdë posa pasonte violën, hiqnë jo vetëm ovuëa, po zëë t' ergentta e të arta monëëa ndë kapëëet të ustetarit plak.

Mbe ndë fund kapëëa u-mbua sa nukë mëinte dot më.

„Sbraz-e, o plak, dotë të mbua prapë“.

Ustetari plak e sbrazi ndë qit të-ti.

Atëherë i-huaji zuri qe fjetërë kënkë. Syte i qëlqenin, zëë degonjësitë nga të-kënaqurit' e-fortë ëepësinë: „Të lumtë! të lumtë!“ tek parale si brosëtë prej qerëvet po binin ndë kapëëet, e-cila me pak kohë

prapë u-mbue. Kur pasuane pakeze te-trokëiturat' e duarvet, i-huaji me nendesë le madhe zuri le losqe himnen e kombit, edhe sa-kaqe-herë giithë u-shtuane edhe mbetne kendu per sa u-mbarua ajo himne hije-madhe. Ilo-lok qe-rezite dëpësnine edhe luetnine kapeëlate nga le kenaqu-shë e-tepere, i-huaji nga dale jë ve violisë ndë dore plakut, edhe pa mundëre ky t' i thotë ndonje fjalë per le falure nderse, ay nde mesi le pindjese ekoj e me s' u-duk më.

„Cili eshtë? cili eshtë ky njeri?" dëpësnine gjithë dyke pyeture njeri tjetrin.

„Un' e njoh", da qe zoteri. „Ky i-çquare violist Ruser, i-cili di te sendonjë mjeshtëri' e ti me le-kelliza punera te-mira. I-pavdekshme dëfte jete kujtim' i-ti!"

„I-pavdekshme kujtim' i-ti!" pasositi gjindja.

Edhe plaku ushtetar dyke ngritare duarle edhe syle plot me lot nde qiejt thëshi: „qiaqua-ja, o Zot i-madh, me pasje e me plotesë te-madhe te-mirene qe me beri sot".

Ilo dyaim ate nate qene dy te-lumera zemera nde Vjene. Mera lajte ajo e ushtetarit plak, i-cili shkonte plëqeria' e-ti te-shëgurtëte nga varferia edhe tjetera late e artistit mirebere, i-cili ate dite ndjeu nde zemeret ne te-kenaqure më te-embele sa ato qe i kishte sjellë tjetere bevdisia' e ndertë e botese".

M' i-miri çpagim.

„Jakeni, djem, kur qenka i-ketlëe frikacar, les-e ni edhe late vetite".

— Jake edhe ti, l'eq, s' ngrit ge. Eshtë vetem per te qeuure. Ç' trembesa?

Nuke trembem, o Tjeter, po as ndonje kare s' dua të bej këte. Eshtë pun' e-ligë; perse t' i bëjmë keq tjaterit? Nuke mund të kuptoj, si doni të bëni këtë punë.

— E, edhe ti do të pefsh, se jo m' i-mirë se ne; duaj, se trembem nga mesonjësi, dhe mos duaj të na bëncn zemrë! Ejani edhe ker-e-ni të-mapine me të-zezat' e-tija.

— Dote pendonet ndonjë dite, Aleksander.

— Çe! prej teje dote kam frikë?

— Mire, bej ç' të duash, po mos vere më të-ljerë, sepse eshtë faj.

— Dote vini ju, a po dole pinj të degonit më frikanac. Une akoq!"

Edhe me këto fjalë u hodh nga vëndi, dhe pas ati dhe zoket' e-tjera.

Vetem Tergi mbeti nde kopsht të shkolisë. Ecente i-gapojture dyke mendvare per fjalet' e-fëlluara qe kishte deguare prej baskenxenesvet; edhe paku po i zjente, kur mendonej se Aleksandri e' kishte quajtur frikanac e të dobët.

„Une frikanac! S' ka ge, dot' i tregoj ndonje dite nde jam frikanac. Ilo ligesine koqe s' e kam per të bese; idhe me dëne ç' të duash".

Dyke menduare keshtu degoj çapat' e zakevet qe po kërcenoine, dhe qendroj nde vendi qe kishte qene, qe të silnine e qe të besonine se s' i kishte trafëtuare të mesonjësi. Her qe të filloi të katre baskenxenesit' e-ti u-dukne mbi mure. Tjetri edhe dy të-tjere sbritne per-qe-here edhe u-nxituane të hyjne nde shtepit nga finestra. Ilo Aleksandri, i-cili mbeti nde funt i dëpitti sa mundi me ze Tergin.

„Mer qorteng, ger sa të sbres". Ky pa mendvare e nuri, po Aleksandri si sbriti, nde vendi qe

t' jà mirtɛ, me oxitim u-sul ndɛ stepit, cɛ̈ɛ tɛ-mjerime
Terq ɛ la atje me qportene ndɛ dore! Flosa kupetoj,
sɛ kejo dinakeri qɛ i beri Aleksandri dotà sɛ̈kɛ ndɛ
rezik, ɛ la qportene cɛ̈ɛ zuri te sulrj cɛ̈ɛ ay per ndɛ
stepit, po papandehuraj ɛ zuri qɛ dore prrj krahu, rɛ̈r
dyke kɛ̈yere pa mesoqesine.

— Ti, Terq! kupe nuke dotà besoqa. Si nuke tur-
peronsɛ tɛ beja qɛ tɛ-tɛ̈kɛ punɛ! Tɛ vjedq nga ajo
gruaj' ɛ-varfere tɛ-pakatɛ penɛ, tɛ ɛ̈lɛte i ɛ̈zɛt per tɛ
mbajture apɛ̈rtine!

— U' vertetoq, mesoqes, sɛ nuk' i volla une.

— Si nuk' i vosɛ? Ja sɛ ku tɛ zura dyke ikure
sɛ degove qapɛ̈t' ɛ-mi. Tɛ pasɛ cɛ̈ɛ kur sbrɛ̈hɛ nga
druri, po jesɛ sume lark, cɛ̈ɛ ti jesɛ larquare; s' tɛ
harita dot atje.

— Kɛ tɛ-lajditure. Oikoq, sɛ pamemte jane kundre
mejɛ, po nuke munt t' u dem tjetere veq asaj qɛ u dasɛ.

— Cili pra ɛ beri?

— Kete s' munt t' ua dem.

— Dote ma duaɛ; ndryɛ, dote mundonsɛ ti.

— Le tɛ mundonem une, pra po nuke munt t' u
dem sɛ cili ɛ beri.

Atehere mesoqesi iku prrj ati, hyri ndɛ stepit, i
ra zɛ̈ɛse cɛ̈ɛ mbiodi djemte ndɛ saket.

„Cili nga ju vosi keto pjesɛ nga drur' i zoqese
Elene? Opren, sɛ dote peleni tɛ-drejtene".

As ndoqe prrj nxenesvet s' u-pergeq.

„Cɛ̈ɛ prape pyes, cili i vosi?".

Cɛ̈ɛ prape as ndoqe s' u-pergeq.

„Ndɛ doqe prrj jus di, cili i vosi kete ngrihete!
Terqi u-ngrit. Aleksandri u-be si i-vdekure.

„Tani dote me tradetoqe", da me vetehe.

„Ti, Terq pra ɛ nch vjedesine. Kerkoq pra prrj
tuje tɛ me duaɛ emerin' ɛ ati.

— Nuke munt t' uá ðem, zoteni", u-perpoq me qendrim, po vëz me ndër Ferg.

Aleksandri mori spirt — iste i-sëguruare!

— Ilo si mesoqesi yt qe jam e kerkoq kese qe me luqi.

— Nuke munt t' uá ðem.

— Mundimi pra dote jebe yti. He muaj te-tere nuke dote kra leje te ecperoe me xxenesit' e-rjete; vëz keta jane te-ndaluare te te aferohun' a te flasene me ty, pervaç per gerra; per te cilate s' munt te benete ndryse. Flermbi keto dote shkruajs çdo dite qe-qint naße prej Omirit. Mbase nde lant te muajt dote jes i gatshim te me bindra. Okomi iasi si-cili ne vendi te-ti".

Ditet' e mundimit te Fergit leine dit te-mernara jo vetem per ate, po vëz per gjëe po-dua ecbet' e-ti, vëz per ata mesoqesite. Çdo dite e sihnine Fergine qe binte ne te-mall kujdes pas mesimevet, i mesonte pa pusim, po me qe lyfyre te-vecuare. Koherat' e pusimit nde vent qe te dilte nga skolia nde kopshtell, pinte nde vent te-ti. Eße shkruante stilat e-ndare prej Omirit, vëz pas dieke, kur nxenesit hiqeshse nde kopshtel dyku qeour' e dyke kojture, ay hiqej nde liqert te-vogele, qe stoliste kopeshtin' e skolise vëz ekonte oret' e-ti te-linuare i-vetem penate bazevet t' ati.

Eße mesoqesite dyke shkuare, se sa bone e sa me kujdes mbeste detyrate, si ße te-hijesimit' e te-sjellavet t' ati, ndjenine nder vetehe qe ßemdje e qe hilderim per Fergine, vëz nuke mentsine po-dua tá sihnine te mundonte me qe te-ketiße menyre. Zoti Prokop nuke munte te besonte, se Fergi i kishte vjedhure pemele, po e numeronte per detyre te-ti te kerkonte me luqi qe te-bindure te-plotte, vëz te-mohuarit' e nxenesit te mos frogoje fajtorine, e beri ate t' i ape ati qe te-ketiße ge

mundim. Ño me giße keto iste nde ngnatim, se Ergi iste ne nga mé te-mirete menes, tek i-cili kiete gißene mé te-mallene bese eße i-cili nde giße te-sjellal' e-ti iste i-fisçim e i-ndërçim e i-urte. Ndjente eße ne dasuri ay per atë, sepse passi i vdiçme perinderite, vestronesit' e Ergit e kisine sjellje nde skolit, kur iste ëße po losne eße tere apesimi i ti iste bere ndene kujdes te Prokopit, te-cilit më te-mëlate degira per-dita po-mbuesine tek ay. Jo vetem nde mesimet iste i-çquare Ergi, po eße nde giße sterväljet iste i-çquare, iste i pare nde mest te te-parevet, sepse te-metet' e luqis' se trupit mbasues proj sulmesires' e lehtesires' se-ti semalle. Iste ëße trim me te-tepere eße s' e kursente asfare vetehene, kur e dinte nevoja. Per giße keto lori tepere e dosine giße sokete pervec dy a trevе nakaresmeßes, proj te-cilevet i-pari iste Aleksandri, per te-ciline tasi pa vuonte kaqe rende.

He dße Aleksandri me Pjetrine eße me ca te-tjere po vinine nde liqer: per te rene mbe not dyke qenure e te-qezuare.

„A, me te-vertete, da Aleksandri, sa bukure e shojne kohene me kete liqer. Ç' dote benime, sikur te mos e kisnim. Ejani te sohemi, kus dot veje mbe net qe nga nera ane e ger nde fjetert". Papandehuraj pa Ergine qe pinte ndene ne pap me fytyre te-helmuare e me syße kllyre nga malete, te-cilete si fortesa e pedonine fusen' e-bukure. Kaqe jaste vetehese iste Ergi sa nuk' i degoj soket, per sa i u-afruane, kur, me tegare Aleksandrise, hapi vivßese qe e kiste mbi genjet eße zuri te kendoje. Aleksandri u-trumbußua, sume, ndonese kete as vetehes' se-ti nuke donte l' ji tregonte. Nuke munite më te gente te-kenaqure nde liqeri, qe iste perpara atij; ligar' e Ergit qe vuante pa ndese

te·drejte dër per ate, iate num' e·forte, dër mak' e linte ate te jete nde prehje. U·perpoq me te·qesura te vinte nde prehje te·paharuar' e nderpejese, po dolrimi muk' i iate i·kuðuare; pjesetar nde mospirehjet dër nde pendimt i iate zðz Ilatri, i·dili, dyke qene fi·kanac e dyke trembare te peicqe te·vertetene, kiate hearure per punese, tek me te·vertete e donte l'ergine zðz helmobzee fort dyke pare até nde mundim.

Kiate ekuare mbase qe ore, kur papandehuaj l'ergi degoj qe te·kliður' e qe alerime nga ajo an' e kendese, nga e·dëa kisine ekuare baskenzenesit te·ti. Sa·kaqe·herat u·ngrit dër qendroj qe te dgonte, dër, me·qene·qe te kliðurate po ebohesine, u·zul nde vent, prej te·dili vitine; zðz kur apili ajr grti Ilatrine zðz dy te·tjere qe sulesain' andej e·keiej si te mape, e qe llepisnine per ndihme.

„Ç' este?" ðigë l'ergi, dyke zene prej krahu te·venðurine Ilatri zðz dyke ekundure até.

— Ah! ah! Aleksandri mbytete! epelo·e! epelo·e, u·pergeq ky si i·mape.

— Ku eate? u·mbyt?

— Ho, po, ajr perane lundrese; ah! epelo·e!"

l'ergi pa priture te·dyte te·ftuare nxori kepucet' e roben' e s'perme dër u hod nde·liqet; dër pas pak te·perpjekurave te forta apili nde kendret, ku u·lequa tatepjete dër me·qene·qe liqeri muk' iete i·deðe, e grti çprjt Aleksandrine si te·vdekure nde funtt t' ati. Ilassi e rembeu até me qerene dore nga roba, u·nis per perpjete; zðz me·qene·qe nuke mundte te prehej dyke zene nga lundra, se kejo iete e·hoðe, zðz ay dy here m' i·rende, u·etrengua te veje sa·kaqe·herat dyke bere zot nde buzet te liqerit. Ilo te iete i·vetem, kejo pune dote iete fort e·koðajeime per ate; po trupi i Aleksandit e·nda·

lonte, ẽẽt mezi e me eume te maẽ vesterim muntic te vinte perpara.

Te ẽipurat' e sokevet te-tij klsine hequre mesoqesit' e nxenesit' e tjere nd' ate ane te liqerit, ẽẽe te-gide po i epnine zemere e kurajo l'ergit; po mbe nde funt kupetuane, se l'ergi nuke dote muntic te durontc; atehere, qeri nga mẽ te-rinte mesoqes, i-cili d'ntc not lort mire, u-hoẽ nde liqert qe l' i ndihme. Ẽẽe me te-vertete çprjt e apili l'ergine, sepse iate kaqe eume i-loẽur' e i-keputure, sa zẽe pak minuta rẽe dote furdosej ẽẽe vete me bapen' e-ti. Si u-ichbesma nga bapa muncli te apine nde buzet, nde breki, ẽẽt te dale, po sa kaqehere ra perẽe i-vertiure zẽe gak i-kuq i dilte nga goja ẽẽe derẽej mbi reret. Te-gide sa-kaqe-here e pelcane te tmeruare e dyke pecretiure, ẽẽe mesoqesi i ra mbe gurqe perpara, ẽẽe dyke mare koken' e ati te-dasure nde gjra te ti po perpiqej t' i pseonte gakne.

„O bir i-dasur, ẽa me te-maẽenggyere, jet' e ati te ligu nuk' est' e-vejejture te çkembenste me l' endene. O Zot Isl-ea jeten' e djalit e e nxenesit t'ene te-dasure!"

L'ergi klleu mbi ate syt' e-ti plot me dasuri, po nuke muntic te kuvendonte. Mbe kete e siper ẽẽi nxenesi, qe iate derguare per te sjelle geroqesine baske me kete, ẽẽe ky passi e pa mire i ẽa te pije kripe tetrture nde uje, dyke hedure nde gill' ate kohe syte te mesoqesi e-cila qe donte l' i ẽeote: „nuke ka mẽ eprese" urẽroj tẽ vene mbi qe atrese e tẽ apjene nde stepit. Dy pra nga mesoqesite e ngritne me kujdes e e vune mbi qe atrese, po me gide kujdesn' e-tyre e luajtne ate kaqe, sa prape zuri te rẽite gak; ẽẽe l'ergi u-lut atyreve, te mos e luajtene me.

Tlapandehuraj Tjetri, dyke dale nga mezi i baskenxenesvet te-helmuare ra mbi gunë perane atrosese zër me që ze piot me ngasenima ša: „Terq, Terq, te lutem te me ndjen: Ah! sa faj te kam bere! Zoti Hrokop, degoni: Tergi est' i-palajm, nuk' i voši ky pjeskete. Aleksandri i voši, zër une vajta baske me të gër nde stranget. Drei te strengonte zër Tergine që te vinte, po nuke mundi, zër kur u degoj prapa nre, jë la qetetene Tergit nde doret, që ju te besonite se ky i voši. Ëër une šaqam frikanac, a, sa frikanec! zër e lane Tergine te heqnë mundimne dyke mos pelyere te-vertetene, sepse kisnë frike nga Aleksandri. Ëër ç' te ben! Tergi dote vdese, zër ç' dote benem?" zër dyke mbuluare me duarte fytyrene po qante me helm te-mad.

Tergi hoši syte mbi ate me dasuri, zër ay ngriti kokene zër me buzete pistelšiti: „Me ndjen? Munt te me ndjes?" Her pergjigje Tergi i sgati dorene, te-cilene jë strengoj dyke pušuare e dyke derdšare lot.

Atehere mesonesi ra mbi gunë perane Tergit zër dyke mare ati dorene tjatere ša: Ndjeme zër mua, o bir! Ëër une te bera faj. O Zot, o Zot, nuaj-e jeten' e ketij djali te dasure".

Tergi hoši syte mbi ate, e-cila tregonte gezimne që ndjente, se mbe nde funt doši i-palajm perpara ati zër perpara baskenxenesvet te-ti. U-perpoq zër te šote ca fjale, po u-mundua eume zër ra mbi atreset i-kepuare. Tlapandehuraj hapi syte, zër passi qesi embele mbe soket te-ti, sikoj šart nde qiršt, zër ša spirtine.

Zašahija zër ulerimat' e baskenxenesvet te-ti e copetonine zemren' e neriut; nde mest te miqvet që qanine; mbi atreset! me ate be-qesure prej engeši mbi buzet te-ti, gendej trupi i-vdekure i-cili më iste i lumare!

Mbe nde funt mesonesi, passi me veseterim te- mad

mbajti ngasërimate, ka: „Lëte falemi"; edhe mbi breshkë t' ati ligeri të-qetuare; nde dritët t' embele të purendimit, i-prdhuare prej nxemtësvet të-helmuare, beri që të-luturë mbe Herendëine, që vdekjen' e ati djali të-mir' e të-urtë të ecëtëronje nde zemërat të gjil' atyreve, edhe që kur këjo jetë të ukonje per si-cilin-do nga ata, të gendene gjithë bashkë nde ato vent të-lumur' e të-bekuare, ku f'ergi klithë vatura më pare se ata.

O Çqipetare, me që të-kethën edhe f'ergi mori çpagimne prej Aleksandrit; po juve kerkoni vrasje nde vent të vrasjese, gak nde vent të gakut. A nuke dihi se m' e mahnis frimëri eshtë ajo, që e ndjen armikne e i ben mire ati? Ungjëlli dëftë këto fjalë sumë të-vëjëtura e të-devojshme per gjithë ne: „Domi armiqtë t' naj, bëjoni ata që u mallkojnë juve; bë-u-ni mire atyreve që u kanë meri, edhe faluni per ata që u bejnë keq e u ndjekënë juve, që të bëhi-hi t' Atit t' naj që është nde qiell, sepse ay' bën djellin' e-ti të lindë mbi të-liq e mbi të-mirë, edhe jason si mbë të-drejt' e mbi të-strembër. Sepse nde daçi ata që u duan juve, ç' fare page kini? nuke bejnë këto edhe kumërqarët? edhe nde përëndeçi vetëmë vëllazërit t' naj, ç' me tepër beni? a nuke bejnë këto edhe kumërqarët? Behuni pra ju të-sosur, si Zoti Ati juaj që është nde qiell est' i-sosur". (Matth. 5; 44—48).

Flas këtyre fjalëve pra ay që e ndjen armikun i ngan Herendise, po ay që kerkon gak nde vent gaku cë-ëok u bir i Satanajt, edhe gjëthçe edhe pas vdekje dote jetë bashkë me të.

Te-falurite permbi te-lojturit me karta.

He zoteni u-dëpit qe here një etepit te nej te-qojturi, ku s'-zoq' e stepise i u-lat te losqe cdo ay me karta, ky s' i beri as qe kundresti, po ndeqti nde trapezet. Karterat u-ndane, cdo lodra dote nisej, kur zoteniu u-egrit e da: „Lete kerkojme, u lotem bekimn' e Perendise mbi lodret, para se te nisime te-lojturibe".

„Bekimn' e Perendise?" dëpitne te-pitë; ku eshte deguare kupe per bekim te Perendise mbi karterat?" „Ira u pergeq zoteniu, „esht' e udhesë te marrenë pjese mbe qe pe, permbi te-cilene nuke mundme te kerkojme bekimne e Perendise?" Ky bekim i fi-çim i beri gjith' ata qe isine ate nate atje te mos lostpene një kupe me kartera.

Nde tere Gjyperit eshte lujtne me kartera, cdo më tepere nde kohet te Ramazanit, nde muzgu i' agerimit. Per sa stepira nuke benete ky agerim i-shkrete ngaje prejeje sofandrequre! Nde Elbasan grekoberesi Xafer nde kohet te Ramazanit humbi 60 lira qe kishe nde kulcier: cdo pastaj edhi cdo stepine per te lojture me karterа.

Eshte nde Ekodre pune e degova eshte te-ketika qenra. Mos më leq, o Zot!

Hajt' e fajit.

Kam kenduare nde qe ilcie te Konstandhinopojese kete ngarje, e-cila po-llua eshte qe qudi e-vertete.

He qeri ponte nde Teni-bace, qe quhej Osman efendi, i-cili kishe nevoje te-madhe te ndreqte stepine, e-cila i kishe pesuare eshte dem nga deborat' e dime-

sit edhe iste qafi per te rene. Edhe me-qene-qe nuke kisin te hodha, qe te benin kete pune kage te-mevojsime kerkoj bleres per dy lotsha te imanetit (fotsha qubsite e-drejta e te-marit tere jetene per dita dy buke nga qe otepi mesire a perdeshimi qe Tyrqite e quajne imaret) edhe vertet qeshoj t' i qese sho per 15,000 grose ka j m e Si mori kete sume, u-gezua fort, edhe pa menduare ja pefcu fshine edhe qe miku nde fqinet, te-ciline nuk e dinte se iste qe kursar i-vertete. Flas ca dit pas ky lyri natene nde otepit te Osmanit, edhe me driten' e qe kandile pa, se arka, nde te-cilet ishine te-hodhate, isin nde mest te atratevet te bupet edhe te grues' se-ti. Si t' i mare te-hodhate pa sgoare ata? Sa-kaqe-haras gati kete menyre. Flenane perinderet iste qe djep, edhe nde djepit qe fosqe 6 a 7 muaje. Vjedhesi e mer fosqene edhe e epin mbe qe tjetere te-ndare, edhe mendonte, se te qarat' e fosqese dot' i sgojne perinderite, edhe se keta dote sulene qe ti kerkojne, edhe se atehere dote gene kohe te pekqyere te m'kosqe qeshtne' e ti. Edhe me te-vertete punerate kesin ngone. Flerinderite kur deguane te-klidorat' e-tuneruara te djalit, u-ngrine, edhe dashe nga doma e gumit qe sh genine! edhe vjedhesi nde kete e siper mbeti vrdene edhe zuri te mbaronte punene per te-cilitet kisin vature. Flo edhe flerendia isnte sgoare: kolsa iste e-lige, qe er' e forte, er' e-forte si sho te-parate, e rezoj otepin' e-kalbure, edhe tek perinderite me fosqene epetunne, vjedhesi u-mbulua ndene germadat me te-hodhate nde dore. Ra i-vdekure, se qe ina i za mbi koket edhe qe gozd' e-madhe i qpoj trute. Osmani edhe e eodja nuke mentaine te kupetonine, kue ai kis koqare fosqene; po e kupetuane punene, si kisin ngare kur hoqne ballerate, qe te mirmine plaçkate edhe te 15,000 groute, edhe grine vjedhesin te-vdekure me kajmete

nde dore! Ïide keto u-vertetuane prej ne vezgimi te qeverise.

Ela fjale mundimi i fajit e ka per te gdhure qerine; Herendia meson, po kupe nuke hapen.

Ç' i suaλe Margaritese Krist-lindjete.

„Ïasnesere kremterojme te-lindjart' e Krishtit, nena ime e dashure. Sa e-zeze dote me dukese ajo dit'e!" ïa me te-pershtitura Margarita e Martinit, qe çup' e vogele ajete vjeç; keshtu i ïa vershe, tek po punonine baske perane ne dritareje.

„Eshe perse, çupe e-dashure?" e pyeti nena, dyke bere si e-gezuar' e e-qeshure, tek syte i u-mbushen me lot, kaqe sa e-uj qe t' i fshine.

„Ïsht si munt te pyes? Flandich ti se une e harova ate kohe para se te hanepte babaj, kur klaime ne shtepi te-bukure ishe sherbetore, ishe ti, nene e-dashure, kieqe rolla te-ra, ishe losqe piano ishe s' kisqe nevoje te qepç kemishe te-trasa! Më tqpere mbaq ment Krist-lindjete; si shoneve qe me vate ishe sulesa nde ïomet t' saj qe t' u ïoshqa: „Ller eshte vjet e gezuare", ishe si me epnite duartirat' e-bukura, pastaj si viqa baske me juve nde kish ishe depoqa kenkat' e-lasta e te-lindurit te Krishtit, ishe kur dilnime, si me epnite te holla qe t' ua ndaqa te-sobeqvet qe pinime juste dores' se kishese! Flo, po, ishe l' emblate ishe gishe ato perrat' e-mira, ishe mbremanet ate mbledhjene prej miqesavet t' ime te-vegela! A sa e-bukure e e-lumtare ishte ajo kohe! ishe dyke folure keshtu, ishe dyke hedhure pamene u-hodh mbi gaqet te s' emese ishe zuri te qeshe me pikelim.

„Margarite, Margarile", i ïa nena dyke perkedhelure leshrat e asaj te verdha, tek nuke munte as vete te mbante

te forcuare zerin' e-asaj. „Mos qaj, mos qaj kenka, kemi «ume gerra, per te-cilate duhete te jemi mirenjohes te Perendia, ndonese he-per-he nuke mund ti tă kupetose kete. Kemi «endetne; pa mendohu sa pe e-kaqe dote late, sikur te isnja e-semure nde «trall, «ăe ti te «trengohnee te perpiqese vete per te-nevojsimet' e te-pojtesit. Hastaj kemi pane gjëneqe; me te-qepurile, te-cilete ti s' e ze per ge, mundme te pojme mjalt mire. Kemi kete te ndare qe esti e-«endoese e ma ere te-qenuare; kemi roba te-ngroheta; o, sa te-mira! Ah! Margarita ime, nde vendi qe te qahemi e te qajme per te-mirate, qe na moni Perendia, kete jemi mirenjohes per ato qe kemi, let' u ndihme «ăe te-varfervet qe kemi iqinq me sa na epete. Ja, si te mbarojs kete vije; mandme te daleme pakeze paste «deper magazit «ăe te blême ç' do qe te duhete per dreken' e Krist-lindjevet, «ăr ca te-paka plaçka per miqte t' ane te-mire, si per zonjene Lenke, per Andonin' e per te-varberene Annete. Hajde isi lotbe t' ent «ăe mbaro puneme".

Mengeri i Krist-lindjevet erăi «ăe koha late fort e-mire; djeĂi u duk permbi qarkt nde tere lavdit te-ti, dyke «embeĂyere ate DjeĂin' e Drejterise, lindj' e te-dăit krem terongj ate dite, Mbretn' e-çadiçim, te-lindurit' e te-dilit engjyj' e kane tregnare dyke kenduare: „Lavdi lart nde Perendine, «ăe mbi ăst paqtim, mbe qerezit pelqim".

Margarita, si hapi syte ate mengjes, pa mbi trapezet qe ish te-mbaluare me ospe; «ăr dyke pandehure, se ay tok diç kiste per të, u-egrit nga-dalezze, hoqi napene «ăr geti qe zaqzte prej cohe, fort te-stolisure, qe kapeĂe te-hijeshime «ăe qe pale dareza. „Ah!" ălpi me qezăm e dyke kercyere. „A le pelqejtse?" e pyeti nena dyke qesure ndene buzet. Me vjen krq se le sgova, nenja ime e-dasure; nuke kisnja qeĂim te ze ngrihna

prehjene, po plaçkate jane kaqe te-bukura, sa robe di seç te dem; si munt te te falem ndërse? Sa me vjen keq, se kuke kam qe qe te te fal zăn une, nenocka ime!" ăa dykz pushuare keq zie.

„Jam «am' e gezuare te «oh gezimne t'ent, bija ime e-dashure, te pelqen pra gaqeta?"

„Este fort e-bukure; s' kam pare kupe kaqe te-bukure, ka răn zepe «oh! Kur e bera, nene? — Çdo nate, si flinje ti, qepna nga pakeze' i u-pergeq nena: „kejo ngyr' e-kaltere e z-ărăe dote veje fort bukure. A e qeh kapelene? Este kapelăa jote e-vjetere, te-cilene e perserita me pak kadife răn me qe gerde, te-cilene qelloj ti gen nde mos te plaçkavet t'ema te-vjetera. Flo tani viau, se dote merăie, sikundre je, răn kemi tere ditene per te kuvenduare".

Margarita e-bint, răn trk po vinoar, nuke mundte te mbante te-kenduarete; kaq' e gezuare i ishte zemera!

Si herdgre pakeze menges, zoq' e Martinit, kur degoj kambanene qe po bănte, e-nxitua te henete gati răz si i vrai răn Margarăese gaqeten' e-re, perumbi te-cilene rane lesrat' e vertha te çupese, doăi hauke me răn nd' uăet, e-cila ishte plot me qeres qe vinime ndeper kisel. Margarita, dykz mbajture nga dor' e s' emese, po ăaa nuke mundte te ecente nga dale; kaqe donte te kercuq' e te kendoqe! „A, nene, ăa, a sa e-bukure je! Ndonese roba jote este robe zie, răn kapelăa jote nak' este far' e-re, po te vene «ume bukure, răz je si qe nga ato mbretereshat' e-bukura, qe gejme ndeper vivăat. Vetem fytyra te este pakeze si e zeske, po te-tjerate jane kaqe te-bukura! je m' e-bukura qraa nde botet!"

Nga dale, nga dale, Margarite. Dote te degojne tere bota, sikundre flet. Gezoesem «ume, se nde syt t'ent jam e bukure, po lasi duhete te ves vesne nd'

ato qe dote degoja nde kiset, edhe te mos mendoeve per te-tjera gerra".

Me koke te-ngure edhe me kerl te-mallengyesime zemere hyri nde kiset. Zemera i lete e-copetuare nga kujtimet' e hidhure te kohes' se-shuare, po ngrili zemeren' e saj me mireqofsi te Zoti per mresine qe pat pasure mb' ate, edhe me te-besuare te-plotte ngrih nde dashurimi te Perendise, i-cili me qe te-keliše menyre e kishte manduare. Pytyr' e-saj e-embel, qe çoldente prej qe pajtimi engeja, beri sume qeres të sikoshme, edhe vaçan qe zoteni, i-cili pak më pare kishte hyre me koke te-ngure edhe pinte si i-bumbure e me faqe le-behuare. Po, posa i ra syri mbi faqet t' asaj zonje, qe i pinte pak më gerpara, dyke mbajtare prej dore Margaritene edhe pa dashure kembete i vishte drejt asaj, po sa-kaqeherau e mbajti vetehene e u-hoq prapa, edhe qendroj si i-gurosare dyke veshtuare ate.

Ašurimi nuse nde luntashenia, edhe qerezite zune te daline jashte. Zonja e Marlinit edhe Margarita duaše baske me te-tjerate gra, pa diture fare, se ç' kishte ngare edhe kur apshne nše shegit hyne brenda, po posa Margarita kishte hapure dheren' e dhomes se-tyre, degoj i' emene qe šepiste, edhe kur u-klye e-tromaksare e pa ate qe kishte rene nde gjith te qe zoti te-larte, i-cili i ša: „Margarite e-dashura ime Margarite, nuke e nch babene t' emt" . . . . . .

Te-tjerate kupetonene koštaj. Zoti Martin i-peša-are prej lemijes' se-tij se-dashare, passi e zoqja i erši nder vetehe prej zalise, zuri t' a peleshte, si kishte apetuare nga anija qe i u-dye me ane te qe anije prej Sašie, qe vinte nde Frikandi per te zene balena, edhe atje u-strenguane te pine gjaste muaj, edhe nde tere kete kohe s' kishte mundure t' i dergoqe ndoqe letre; pastaj u-klye nde qytett qe pasine, po dyke mos getuere te-

soqene atje e dyke: mos mundure le mesonje asnje per até, akoj nde Brazilë, ku n-be lort i-pasure, edhe perpara dy vjetve u-kthye prapa, qe me çiaredo menyre le perpiqej të genje. „Ner fat lyra nde kinet" ða, „edhe atje te geta".

„Mos ðuaj per fat, po ðuaj, me anet te-uðehsqarit te Perendise. Perendia me te vertete ea ka da sare e ka qene i-mire per ne, edhe kemi ngaje të permendime kete dite me te-falure nderse Zoti tere jetene t'one". „Amin", ða i soqi, tek Margarita ðvesh me vetehen' e-saj: „Po Krist-lindjen jane m' e-mira dite e motit".

Oelbi I urtesis' se Hindasvet.

1. Ajo qe eat' e-merzitare tek ty, mos uá bëj te-tjerevet.

2. Largo soqerin' e te-liqvet edhe puato soqerin' e te-mirevet.

3. Bej te-mira çdo dite e çdo nate edhe pidhenje kuðohu sodhesiren' e gerravet te betese.

4. Largo prej vetehese s' ate me giðe fagit e-tua keto:

Te pric miqesin' e te-tjerevet.
Te ogjes fjale pout' e lart.
Te perhapç te metat e te-tjerevet.
Grindjene e të zenate.
Te-perlolurite,
Te-ndejturite me qeri le-postier' e le-pavejejture.
Te-sikuare ne ge qe s' eat' e-pelqyere.
Grindjene e te-ngrenete nde fjale me mikne.
Te-paqtuarete prej zemere se-ðjaate me armikne.

5. Harlu i-urie prîarte nga keuîda e-ti mbe ndoŋe te mape, nga martesa me ndoŋe grua te-ligë cân nga ooçeria me armiqt' e li.

6. Dendure te sjeâç nde mendjet t' ende keto: e çfarebe eate koha nde te-cilet grendeu; te-çfarete jane miqte; i-çfarete eate vendi; sa jane te-arâiurat' e-tua cân sa te-prisurate, cili je ti cân cila eate vejejtja jote.

7. I-dobiesimi, ndonese mant te- jete i-huaj, âsehete fareiisas, po i-demçimi, cân fureiisas nde qofte, eate e numeroncte i-huaj.

8. Ay qe nuqen nemenoarte ate; mik ay qe eate beselar; memeâc ay vent, nde te-cilet qenu pon mire.

9. Aja eate grua e-mire, qe eate e-zonja nde puneral te ateptis' se saj, cân eat' e-but' e e-qenure, qe do hupene, qe do miresine, qe âote te-vertetene cân ljale te-mira e te-vejejtura.

10. Ay qe ka grua te-pasterte, te zonene, te-bindare, te-peruquse, qe di te bene gedera te mira e te nuaje ateptue, ky eat' i-lumure.

11. Ay qe ka grua te-egere nde syt, te-ndyre, grindaveske, goje-ndyne, cân te-aopere, ky eat' i-mjere.

12. Si vdekja jane keto: grusja e-lige, mikia i-atreumbere, oerbetar' i-vraçete nde pergjejet, cân te-ndequrite ku çarpeni ka lole.

13. Ruaj pasjene qe te apetoje nga ndoŋe e-kuqr, po ler-e qe te rnaja gruane t' ende; lere cân pasjen' cân gruane qe te ruaja vrteheme t' ende.

14. Sikundre, kur qenu zoen, me qerene kembe qendren, cân me tjetrene levis, kesiu i-arti nuke te atepin' e-pare, nde te-cilet pi, pa vezguar' e getune qe te-dyte.

15. Ergeni-daseslue e heq e e bint qenu nde vetebet te-ti me te-hola; maâestorine me peruqtje: hurnâakne

me urtesi e me te-mos-vene re le metat' e ati; edhe te-urtine me tjale te-drejta e te-vertetа.

16. Herezit' e poatere kenaqene me gzhera e me te-pira; po te-urtete me tjale te-drejta e te-vertetа.

17. Nuke duhete qrriu te krie bese:

a) mbe mbreter,
b) mbe gra,
c) mbe bupa t' armatosure,
ç) mbe kalse me brire e me dhq, edhe
d) mbe hmerq.

18. Ay qe ka ment nuk' jé dote botese:

Demne, qe hoqi nde punerat,
Hunerat' e-liga te shepise,
Te-merzitura' e shepuse,
Nder' e-lik qe munt te krie nde mest te qerrasvet,
Çndërimne,
Grindjene,
I'zhet' e paka,
Miresin' e-ti.

19. Nde çaredo komp e nde çaredo fare nde u-lintie qeria, mëronete, nde paste miresi.

20. Heria duhade tà kere gruame, qe do tjetere; jetene qe eshe plot rezike; zotenine, qe esi' i-etrengu-are; mikne qe eshe genostar e i-pabese.

21. I'nefrasi, edhe nde mos paste ndonje miresi, eshe m' i-mire se i-huaji; sepse i-huaji esi' i-huaj; tjala vjen, drari nde shepit, nde mos paste lule, ka hije per hakat.

22. Mbe ç' shepi nuke ka lurpje?
Mbe ç' shepi nuke ka hidherim?
Mbe ç' shepi s' ka pasure te-vuara?
Mbe ç' shepi ka gezim te-paprere e gidhqe?

23. Ata qe kane lindure prej giß ati barku e mbe giß ate dhe e mbe giß ate ore nuke kane dhe giß ate natyre.

24. Tiß ato tjake dhe giß ato polaje dalene nga gojerat' e giße qeresvet; po hiri i te-folurit nuk' este mbe gißa, po mbe ca vdeme.

25. Ç' ge este hape e-rende per te-fortße? ç' ge este e-pamundure per ata qe duane per pamese? cili ßë eat' i-huaj per ßDoßogete? edi este armiku i gojemirevet?

26. Qe prej lindjese qerka i vete mas se-ekruarese (tatit); e-çiaret este e-ekruara, e-ketße bengle dhe mendja e qeniut; te-ketße dhe baßkepunoqesit' e-ti, ç' munt pra te beqe i-urti, kur gendete prej se-ekruarese.

27. Nuke ka tjeter mik si te-mesuarete.
Nuke ka tjetere armik si smundja.
Nuke ka tjetere muresi si e-vertetia.

28. Nuke ka më te-dasure ge se vendeti,
Nuke ka më te-lasdurueshme ge se miresia.
Nuke ka më te-deserueshme ge se femija.
Neke ka më te-imetuare gë se uria.

29. Miresi' e qeresvet te-mire, perhapene mbe çdo vend, dhe eume lask nde qofsine.

30. Nuke dshete të puje qeria ndë ate vent ku s' ka qeveri, a urßeroqene eume, a urßeroqene gra, a urßeroqene te-vegele.

I-vogell Hier (Hjeter).

Nde qe kalive te-varfere, nde qe nga më te-varferate dhe te Ajosdrese, poshi, me nenen' e-ti te semure me më te-madsene varferi i-vogell Hier, i-cili prej kombi

late Frenk. Në etepit nuke kishte as ne kalcoze buke; po me gjithe keto pinte duke ferreliyere nde ne çip t' asaj. Po here pas here mendonej per unin' e per mjeresin' e-ti, edhe mezi muntte te mbantte lotin. Veçan mendonjese, se dit' i bente mire ne portokall' e-embele nenes' se-mjere, qe pervelonej pruj te-nxehtit.

Kenken' e-vogele, qe kendonte me te-ferreliyere e kishte bere vete, edhe ijalete edhe zerine, se iste ne djale fort i-sguare. Papandehuraj nde ndet ech ne qeri trupmadh, qe ngelte ndeper mures ca karriera te-kuqe me shkronja te-medha, me ane te te-cilavet i cpej zë botese, se ajo darke dote kendonte e-cquare kendojesse zonja Malibran perpara gjindjese.

Ah! vetem sikur te munqam te vinja atje! mendonej i-vogeli flier. Po pas pak te-filmu, u-ngrit, vate e u-la, lagu e kreu lesrabe, pastaj mori ne cope karte te-vjetenare, edhe dyke persendosure me gezim nenene dodi nga kalivja edhe vate drejt nde etepit te zonjese Malibran. „U kerkon ne djal' i-vogele zonje, i fla nerbetorja. — Edhe ç' do? — Nuke di, po vetem dote, se nuke dote pendohet, nde e degdisi per dy minuta. — Lete vinje pra".

I-vogeli flier pas pakeze u-duk dyke mbajture kasqiene ndene sjetullat, edhe si beri ne te-unture per te persendosure Zonjene, ekoj drejt asaj edhe pa priture, qe zonja të pyeste, zuri te flote: „Arçe tek ju, Zonje, se nenja me eshte koq smure, edhe jemi kaqe te-varfere, sa s' kemi te bleme as buke as barcra. Edhe ekova nde mentt, se sikur zoteria jote te donte të kendonte kenkene t' ime te-vogele nde ndonje nga koncertat t'unaj temedha, mbase ndonje vivlë-cxjetes dotë blinte per ca te-holla, edhe kështu dote munqa te bie me zë buke edhe barcra.

Zonja Malibran u-çudit e u-habil, kur pa kete te-vogele kaqe te çelur' e te-djeete, edhe u-ngrit e mori kariene nga dora e djalit edhe me ne ze te-unture e kendoj te-tere.

„Me te-vertete ti e ke bere kete kenke?

— Po, Zonje.

— A do te vije sonte me mua nde konsertet?

— Edhe me pyet; u-perpoq djali me ne gezim te-pa-pefyereim. Po cili dote rije me nenone t' ime te-variere?

— Une dote dergoq ne neri, qe t' i peje perane per sa te kthense ti. Tash mer keto te-holla edhe ece te blen buke e barera. Mer edhe kete bilete edhe mbe 8 mbremanet te jeu nde teatret".

Jashte menq Hieri u-sul ede trokt, bleu buke e por-tokalz edhe vate te nenja, se-cilese me lot gezimi ja pefsu tere punene.

Mbremanet i-vogeli Hier vate nde teatret edhe portieri e apuri nd' ate vent ku rinte zonja Malibran permbi qe fron te-arte, fort bukur veaure, e-cila i beri qenje te ginte. Hap ,,akorde dritate u-ndesne edhe muzika zuri te losnje ne kenke simble po fort te-mahengyereime. Hieri nga gezimi strengoj duarte, iste kenka e-ti. Nde zet te kenkes' se-re dep;onesite u-ngasernane; po kur u-ngrit zonja ta kendoqe me zen' e-saj t' embele e te-forte, hjalete iasne kaqe te-mahengyereime, edhe me ne te-ketike ze e menyre u-kenchnane, sa gjth' ajo gindje e-math' e e-spadhure zune te derdhine lot.

I-vogeli Hier nuke knjdesej me per te-holla, apinte se kenkene ja kendoj m' e zenuara kendoqese e Evro-pese. Po ndjeqat' e apresate nak' i dunde te-kota; q' ashe nate ne nga me te-medjenje vivde-nxjeres te qytetit ha 300 lira per kenkene, edhe zonja Malibran pat lume-

rine mbe te-nesermëne vete t' jë ogjere ato nenes' së Fierit te-semure dhe e uroj sic ne te-prilme le lamur' e te-ndërçime.

Si ne çupe u-çqua.

Fjosi' e lart tete-fjete vjet më pare poeta ndë ne shtepize te-varfere, ndë Paris, zoti Boner me te mogëne e me katre femije.

Zoti Boner këto zografi i-emire, dhe e mqqja qepte; qe te dy punonine qe ndë menges e ger mbremanet, dhe mezi mundnine te mbajnine velehen' e-tyre dhe femijene.

Nena nga mundimet' e-saume vdiq, dhe Rozene e la tete vjeç. Pas vdekjes' se nenes' se-tyre femija u-vune ndene kujdest te qe plake, e-cila per dita i dergonte ndë shkolit.

Po Rozese mak' i pelqente shkolia, dhe më te-mumene kohe e shkonte ndë ne pyll perane shkolise. Pierandaj i ati e hoqi nga shkolia dhe e vuri ndene mësistre qe te mesonte te-qepure. Po as ketu s' i pelqeu Rozese dhe pas pak kohe u-smur.

I ati dyke pare, se Roza s' ishte per asgje, e mori me vehene dhe e liroi te defrente vetemes ndë shtet, ku punonte vete.

Dyke mbeture Roza atje e shkonte kohene ngrilure çdo qe sihte e bente i ati. Atehere per te-parese here i ati kupetoj, se e bija rendonte mume ndë zografiqil, dhe perandaj sa-kaqe-herae zuri të mesonte, si te zografiste. Q' atehere Roza me gjithe shpirt u-fut pas zografiqise.

Me dite qelloj te zografisuje qe ati, dhe kaqe mume

i pelqru pan' e-saj, sa vendosi te zografisnje vetem kafse.

Po me-qene-qe nuke kiste te-boßa qe te blinte sembeßa, bente te-breßura te-gata ndeper arat ßße atje jaste punonte tere dilene. I donte eume kafseete, ßße i vinte eume kzq kur i eihte se i ßernine. Po me gjße keto kiste maß e deseronte te zografiste te bequnat e alyre. Andaj dendure vinte nße vendet te Parisit ku ßerniese bageti, ßße dyke ndequre permbi qe vandak bari zografiste kafseete qe ßepesine, tek bariqt' e mße-aitesile i vinine potaß' e habitesaine.

Nde atepit te-re, ku ndenli baake me te velan' e me te motrate, beri qe lulore (vent per lule) permbi kulmt te atepise, ku mbante qe qenq te-ciline e perdorte per sembeße. Dendure i velaj jß merte nde dore ßße e sbeiste nd' ußet per te kußoture, pastaj e ngitte nde vent te lulevet qe iete permbi kulmt te patit te-atatete!

Roza, kur iste 19 vjeç, dergoj dy kora te-panuara me vaj nße tregimt (exposition, ἔκθεσις), ßße gykatesße i besduame fort. Kejo i ßa eume zemere e kuraje Rozese.

Nde 27-me vit te „moses' se saj s-çquara zografi' e-saj, „Kau i Kantalise" mori bravuren' e-arte ßße n-ble prej Qeveris' s' Engleterese; ßße Qeveri' e Francese i dergoj ßureti qe ene te ergenite, ßße t' ane jß vune drejtoqes (directeur, διευθυντὴς) nde Skolit te Mjesteriveti, qe mbante Qeveria per te mesuare çupate. Po per fat te-keq i ati nuke poj qe te trasegonte pemet' e punes' se-ti se re, se vdiq q' ate mot.

Q' atehere Roza pat porosira te-mella, kaqe sa nuke munte e nuke apinte t' i beqe. Katre vjet mé pastaj beri qe kore, qe tregonte qe panair kuaje, per

te-cilene u-habëne sume nd' Engliterret e nd' Amerikel, zëz u-ell nde qe Englas per 1750 lira!

He dite, passi u-be e-qquare nde botet, perandorrsa Evgeni hyri nde llomet te saj pa ëene ze per kete zëz e geli dyke punuare. Flosa pa perandoressene. Roza u-ngrit, qe sì priste, po perandorrsa e perqafoj zëz e puši. Perandorrsa, passi pa tere puserase, iku, zëe atehere Roza pa permbi krahenart te-saj sereu' e qqimt „Kryqa' e lepesnes' se ndertë", e cila sere esite m' e-larta, qe muntle te epte perandoress. Kete perandorrsa ji sgiti permbi krahenart pa kapetuare Roza, kur e perqafoj zëz e pulli.

E-kezëe esite istoria e Rozese Boner. Zëz nde do ndoqe te benete i-qquare si Roza nde kete jete, duhete te punoqe si punoj ajo supse nderi zëz kamja llosarse velem me sume e te-panumeruare mundime. Kur u-gyet qe here, si mundi te bersete qe kaq' i-esine zograf, u-pergeq: „Mjaseris do zemere, mendje, spirt, trup. Asge më pak se këto munt t' i llosqe dasurise. Une e mora bupe. Ajo este bupi im, bota ime, endepa e jetese s' ime, era, me te-cilene pcq. Asge tjetere nob, asge tjetere ndjeq, per asge tjëtere mendonem. Asge tjetere me heq. Zëz deserog te benem e-qohure velem me sose te puneravet te-mia.

Te-kezëe mendje duhet te kete, keata te ndjeqe zëz te poqe ay qe do mbaresi nde kete bote zëz lumeri nde tjetersël.

Dasuria nëcheqes.

Herpara sume jetevt, nde vitt 1095, u-be qe perzjerje e-madhe nde tere Evropiel. Te-gjëe, te mëdeq e te vegele, te pasur' e te varfere, mbreter e bujqer u-ngritne,

u-bene qe ushtëri ëdhe vatne nde Palestine, qe te perzi-nine s' andejmi Saraqinasite, do-me-ëdene Mohamedanete qe kishine ndene pushtet vapim' e Qeniteuare. Kejo le-vizje nde istorit quhete „Kryqmbajtja e-pare". Po per fat te-keq nga ata qe u-nisne fort pak u-kthyene nde me-mëdet te-tyre; gume vdiqne ndese nga te-vuarate e nga skamja, te tjere u-vrane ndeper luftrat, ëdhe te-tjere u-zune skllever prej Mohamedanevet ëdhe mbetine gume vjet nde skllaveri si mos më keq. Nde mesi t' atyre qe kishine rene nde dore te Saraqinasvetëjate ëdhe ne djalos Englez, i-cili iste shtrenguare ndene mundim te-madh, te punonte kopeshtin' e ne Saraqinasi te pasure e te aspere. Me e-ketëhe pune per ne luftetar iste qe çudzrim i-madh; kejo si ëdhe desperimi per te fituare ndoqe here lirine e bene djalosne fort te-menduare.

Po goca e zotenis' se ti, sume here dilte per te bredure nde kopesht ëdhe e shkonte mbe ç' gendje te kuqe gendej i mjeri. Ndjeu nde zemeret qe ëmbjse te madze per atë ëdhe ndoqe here e nguseshonte me fjale t' embela. Ay i pefshte sume gerra per memeshen' e-ti te-large. Mbe nde funi goca zuri te mendonej, si te bente, qe ta lesonte djalosine. Ëdhe me qene qe vendi, ku pinine, iste buze deti, mundi t' i gruje qe vent nde ne anije, qe dote ikente nga limani.

Natene pra i hapi dereu' e kopeshtit, i ëa ca te te hoña, ëdhe i dote: „Na tani kthehu nde Englitzeret t' ende".

Ay nde kryet nuke donte te ikente ëdhe te linte atë te vuante e te hiqte tere zemerimin' e t' et. Po goca qendronte, sa i-riu i u-fal nderse e me lot i ëa: „Atehere ëdhe ti duhete te ikenj fshehuraj ëdhe te vie nde Londre ëdhe te kerkoje Beketine, ëdhe une dote te mar grua.

Djalosi apili me siguri nd' Engleterret. Çupa mbeti

nd' Afrike per ca kohe, po nuke muntte te duronte ndarjen' e ati; andaj ne dite iku leshuraj ede ajo nga stepija e t'et qe te kerkonte te-dasarin' e-saj.

Vetem dy fjale angleze dinte, „Aondre ede Bekket, te cilate i kishte mesuare prej djaloshit vete.

Dyke hipure nde ne anije prej Englitterre da: „Aondre", ede kapedani e priti ede me siguri e sjuri nd' Englitterret. Kur apiti atje ede gati, se kryeqyteti ishte ede eume lark, u-nis mbe kembe dyke dene cilit-do qe gente perpara: „Aondre". Mbe nde funt apiti nde Aondre, e cila pa fjale atehere nuke kishte me teper se 400,000 njerez, si tani; po shko-kudo ishte ne qytet mjaft i-madh „Brikket, Bekket", zuri atehere te flente goc' e huaj, ede qerrezite e shkonine si te-habiture, dyke mos kupetuare, se c' donte ajo. Po mbe nde funt ne i-nohure i Bekketit kupetoj, se ciline kerkonte ajo, ede e sjuri tek ay. Brikketi e penqafoj me mish eume e me lot nder sy, dyke menduare, sa te-keqia kishte hequre ajo cop' e-mjere, po hesetare; ede per-se-cpajti e mori per grua. —

Kete jane perinderit' e te-cquarit kryepriit te Kantabrigise, e Goma Bekkettit.

Kejo istori eshte far' e-vertete, ndonese eshte kaq' e-vjetere, ede na vertetun ate fjalen' e-arte: „Bej te-mirene ede hidh-e nde det".

Te-mire nde vendt te se-Ilgese.

Ne Amerikan i-cgere vete ne dite nde stepit te ne zotenie, po fort keq zemeruare. Kur u-pyet, perse ishte kaqe keq zemeruare, u-pergeq: „Zoti Smith vuri qent' e ti te me hanine, ede mezi e me eume mun-

dim epetova." Bera ba, se nde te-paret kohe te-pekqyere dotë vras".

— Eër ç' dote fitoja, e pyeti miku i-ti, nde e vrafe?

— Asge, vetëm dua t' i mar çpagim per te-krqene qe dëste te me bente.

— Po nuk' eet' e-drejte t' i març jetene e qeriut.

— Po mos ishte e-drejte per ate te vinte qente te me çanise?

— Ha fjale, nuke, po kejo s' ke zp te-drejte të kesh até per sembeke e te beja sî ay. Përveç kesaj dote vet vetëzane t' endë ndene qe mundim te-tmenare per jete.

— Ç' te benj pra? pyeti i-egeri.

— Te rnaja ëndonje kohe qe t' i bes mire, ede atehere dote kupelese, se kejo eshte aume m' e-embele se çpagim-marja, për dyke bere kesht nuke dote kes per te pare ndonje te-keqe, po mbase aume bekime dote gonjë.

— Dote benj pas keqiñes' se zotërise s' ati, ña i egeri, sepse prej provimi dî, se zotenia jote kupe nuke dote gonjesua". Kështu u-ndane te dy mîqte.

Ilas es javove i-egeri Amerikan erâi prape nde shtepit te miqut te-ti, dyke pasure qe lekure bonafsi[1]) fort te-bukure.

„E! i ña miku, posa e pa. Ku e godite kete lekure kaqe te-bukure? Dote te jete aum' e-vejejture per nde dimere! Besoj, se nuk' e ke vjrâare!

— Nuke, miku im. Ti di qe prej aume kohe i-kam lene zakonet' e-liq te kombit t' im, ndonese gonperpara aume vesterisur. Kam arâure, qe te te ñem, s e kam fituare kete lekure.

---

1) Ile fare kau.

— He dile ixha per gah nde pyjet, sôe ciline ganden, se geta perpara papandehuraj? geta zotine Smitë, i-cili vuri qente te me hanine, I-pari im mendim ishte — siko si erše punerate eše armiku me ra nde duart. Dotâ vras; po atehere me erše nder ment fjalete t' uaj, eše vrendosa t' i bey mire.

Andaj e mora nde tendet t' ime eše e puita me pide zemere. Nde mengest e ogurs vaje ger nde sôet te-mašte, sepse nuk' e dinte ndene, eše atehere i ôase dorene e i ôase:

„Uê' e-mbare, tasi e di ndene te kllenca nde stepit t' ende. Kur te geta vetheme nde gyât, Satanaj me ôa te te vras, sepse sikundre di, perpara kohe vure qente te me çanine sôe çesqe, kur une sulrua qe te spetoqe nga ata, po ame e mueda nqasjene, eše nde vendt qe te te vrisqa, te bera serbim. Ece, eše mos jâ bej kesta ndoqej tjeteri".

Herin u-habit, kur degoj keto fjale, sepse e kisin hapsare atê qe me kisin bere. Eše me sume nder me fiaj nde stepit te-ti sôe me gostiti, me ôa sôe keqe te-kane te mbulonem dimerine me atê, eše a ôa serbetorevet, se here te shoq nga bujqerij' e-ti, te me prisene e le me serbeqene, eše kesta fjalet' e-tua me dualse te-verteta. Un' e dixa, se zotenia jote nuke ôua qeqestera! E adjaq vetehane t' ime sume te-lumure.

Si qe Engles te-fisqim e spetoj qe macc.

Nde kohet qe tere Engleterra iste nde lufte te-mernare nde mest te qeri tjaterit, e-cila lufte eat' e-qoj-ture ndene emerine: Lufta e Trendafilevet te-Barôe e te Kuq, poeta qe zoteni, qe quhej Henri Uniat, i-cili iste nga pesi i Trendafilevet te-kuq.

Ky ɲeri i-fiſçim u-hoẽ nde burkt prej armiqvet të ti, eẽz pa ſjale aſɲe dote kiste vdekure nga uria, po të mos i kiste dergzare Zërrendia uaqim me ane të ɲe macë, sindekar i kiste dergzare nde koherat të-moçëme ſkiut me ane të korbavet.

Zoti Uniat ɲe dite pinte pembi stresët të-ti prej kaute e të-llohetë eẽz po driẽzue nga të-llohetit' e nga notia, eẽz ment vdiste nga uria, se s' kiste uaqim të-mjafte e të-vejetare, kur ɲe macë u-duk nde finestrel të burgut eẽz u-hoẽ mbi gunet t' ati. Zoti Uniat e-perkeẽell eẽz keeta zane baske ɲe miqesi.

Ditene tjetere macja u-duk prape nde finestret, po kete here, sikur se e kiste kuputuare gendjen' e kuqe e mikut të-saj të-ri, mbante nde gojet ɲe peʎamp.

Zoti Uniat e ndoʎi eẽz macja i erẽ perane eẽz peʎumbine já la nde doret. Zoti Uniat atehere u-mendua të perdorɲe kete menyre, që tâ bente burk-ruajtesine t' i piqte e t' i gatuante peʎumbine. E ẽepiti e i pelcu, se sa vuante nga uria, e i u-lut, nde mundej, t' i epte gesendi.

„Kam të-çkoqure e të-zapere urẽere prej të-parevet të-mi, ẽa burk-ruajtesi, të mos u ap veç buke eẽz uje eẽz keto të-paka, eẽz nuke munt t' i eẽzat porosit' e të-parevet të-mi, se kam frike mos me beɲene ate qe s' tâ pret mendja.

— Mire, ẽa z. Uniat, po nuke të kerkoq të me sjeʎç uaqim, po të apç të me gatuaɲe ndoɲe uaqimue, qe dote t'a ap vete.

— Oume mire, ẽa me të-qzaure burk-ruajtesi. „Kuo nuke ka të haje enderit karvele!" Mire, të zotonem, po ç' dobi nga keta të-zoluare, kur se qenia s' i epete leje të të sjeẽe gesendi". Ilo posa mbaroj kete ſjale, z. Uniat i pelcu peʎumbine, per habitje të burk-ruajtesit,

i-cili nga turpja e mori prej duarvet te te-burgosurit, dër pas q' a dy ore já soĸi te-gatuare e te-valuare dër já vuri z. Uaĸat perpara kembevet.

Q' ate dite e per sa doĸi nga burgu mica i sĸite per dita nga qe peĸamp, te-ciline já gatuante burkruajtesi, dër kestu u-rrajt jeta e ati qeriu ĵshnik.

Si doĸi nga burgu, kur u-vu paqtimi, dër mori prape ofiqet' e pasjet' e-ti, nuke hapoj dër opetimtaren e-ti mice, po dergoj e já suaĸe nde otepit, ku mbaroj dilet' e-saj plot me ndere e me te-mira.

Q e n d r i m i.

Mé eume se dyzet vjet më pare qe djale kembeshaĸure e me roba te-gjora hyri nde shtroqetoret te drejtarit te qe fabrikë nde Glaskov te Skocese, dër prej ati kerkoj punen' e te-spenit gersa andrj e ketrj.

„Kejo pune do eume te-rendure", ĵa drejtari me qe te-forte. „Ĵastaj e-para qe qe duhete per kete coxe te koa kepuce".

Djali u-helmua fort dër akoj. Ponse me te-ndryeme panera qe benin ditene nde trokt dër natene flinte nde qe grapt. Ĵa shtare dy muaj djali litoj kaqe te-hoĸa sa i duhesine per te blere qe pale kepuce. Aĸehere erši prape qe menges te drejtari me kepucete ne kembe.

„Na, Zoteni, taoi kam kepuce, i ĵa djali me qe te-uqture".

— „O", ĵa drejtari, dër mezi greti qe tjetere akak qe te mos e mbante. „A do ketu pune? po nuke mundete, djali im, te gee pune ketu me keto roba te-ĵeĸiqura; dote na leĸiqe te-gide".

Djali per qe te-liĸme u-gent nde dyeim dër pastaj doĸi pa bere tjetere tjale. Ĵa shtare gaste muaj

qe atehere, qe dite me roba te-rreja prej qe cohe se-trage po te-shitme, erdi prape te drejtari. Kete here drejtari nuori qe fare enteresa per djaline ede per te-parene here e vari re djaline me kujdes. Faq' e djalit e-dobete ede pa gak i pelenta, se per aume muaj kishte prere prej bukese, qe te mantte te fitonte te-hoka per ato roba. Atehere drejtari e pyeti me ndryme ede me hallerim te-esad gjeti, se nuke dinte as te ekuarte as te kendonte.

„Qe te te mareme nde fabriket t'ene eshte nevoja te mesoja te-kenduar' e te-ekuare" da: „Nuke kemi pra ndonje vend per ty".

Faqeja e djalit u-be e-verdie si dyhe, po qe llene ndonje fjale, pa treguare ndonje te-qare, iku ede prape. Kete here vate pese-mbe-fjale mila larg nga qyteti zbit gjeti pune nde qe pakos, i-cili iate perane qe shkolle s' natese. Nde funit te motit vate ede prape nde gji ate shkoqetore.

„Muet tani te shkuaq e te kendoq", da i-mjeri djale me fjale te-shkurtera.

„I llaue pune", thoshte drejtari pastaj pas aume vjetve, „se m' bate mbremre mendja, se me kohe dote mundte te merte ede vendine t' im, po te vendosete per te filluar' até. Harrezite pak nga pak mbrendesojne, po ay djale eshte sol i-pari pas meje nde fabriket".

He ngarje e Galilreose.

Galilrua si u-verbua poshte nde qe bajqeri te-ti, qe e kishte jashte qytetit Arqetri, ku inte perzene pastaj pas aume te-mbjekuarve. He menges qe mot te-tere pas te denuarit te-ti nde Roume, mendonej per te shuarat' e-ti te-hrëmuara ede per te-tjera te-keqia, qe kishte hequre

e po hiqte. Ky mendim e hăllenoj fort ẽăe dosi te pënte nde ðomet te-ti te-vogele. Ilo qe te largonte fare prej vetehes' se-ti ata mendime te-pikete, zuri le sconte nde-per ðomet te-ti. Po nuk' u-kenaq mbe kete, ẽăe dosi te levizŋ' e le mare ere më lirnare, ẽăe dyke hapsare, se iste i-verdere, doĸi nga ðoma jaste. Ther-se-cpuĵli mendj' e ti e-ngritare zuri te sbutste ẽăe dyke zare odjente qe te-prejture nde vetehet te-ti ẽăe nde zemeret qe dasuri per vetehen' e ti, per qerezine ẽăe per ata armiqt' e-ti. Mbe nde funt kaqe u-preji, sa ato le skua-arste vale e te-hequra te jetes' se-ti i suaðe qe te-qe-eare, ẽăe dyke qertuare vetehen' e-ti per dobesirene qe e kiste pastuare dosi praqe le jete nde mest te miqet te-ti, po sa-kaqe-herat kupetoj, se fort tepere iste lar-guare prej etepis' se-ti. Dale e-vertete, se dinte asnne mire uñet' e kodres' se-ti se dasure, permbi te-cilene, ecente, po pas te-verbuarit te-ti as kupe s' kiste dale nga etepia. Ku vaše iste? Ku doste te vinte? Tiðesia potaše tij iste nde prehje. Ther qe te-imete u-tremp ẽăe qendroj. Me qe te-luajture te forte te duarvet te-tia i eguri ato nde syt te-ti, ẽăe dyke ferkuare ata, me te pasmelitare ða: „Keta sy, qe me kane pefyere qiej te-riq, tael as qe pjese te-vogele te ðaut nuke daane te me peŕmjene, po durim". Ẽăe mbeti atje me duar lëlire sikur se priste per ndihme ndoqe qeri.

Has ca te-imetave pandrha, se degoj zen' e qe skoqi permbi guret. Dyke mape atehere zemere ðepiti „Veža! — Cili este aty?" iste pergigja: „Ç' do? Mos do te me apŋ pesandi?—O, dua ti te me bes qe te-mire", ða Galileua. Ẽăe i hunji u-perqeq: „Ther fal te kaq nuke dote munt te beq ste qe doni, o i mjere, se pak më pare qava nde zemeret t' ime fort keq fatkeqerine nde te-cilet gendem. Ilo jo, jo; qendro, mbe nde funt

jemi vəλezer me te-veriele, po, më tepere zëz nga atá te-pasurile, me giđe varlerine t' ene. Na ketu kam qe kasvele buke aume te-mire. Mi ðane nde Goελol (bujqeria e Galilecse), zëz dote bew mire te veç zëe si atje, se atje pi qe qeri i-pasure, po fort i-mire. Na, mer-e. Πo ku je?"

— „Te falem ndërse, po nuke kam nevoje per bukene t' ende, o miku im i-mire. Jam i-varlere. Zëz e vetema e mire qe ðua te me bee ete te me spjeω nde etepit t' ime".

— Çe? te te spje nde etepit t' ende! Πo une jam i-verbere! zëz te te ðem te-verlitene, qe kur se jam Endure, as kope s' kam pare driten' e djeλit!"

Galileus peeretitti fort aspere e foet helmuare; po tjateri i ða: „Ndje-me, nde te pandeha per te-verbere. Merin pa sy ben aume te-lajčitura. Πo lete vemi. E di mire vendine.

— Do ateheere te me spjeu nde Goελot? A e di uðene? — Eðe atje do te veç? — Πo. — Ateheere lete vemi. Ku e ke dorene. — Na-e". Eðe per qe te-imete si kerkuane doren' e qeri tjaterit, me nde fant i gelme. Eðe keetu eknane.

„Ketej, ða i verberi i-huaj; me dukete, se zëz ti je plak; sa vjeç je, o veλa? — Më tepere se etale-ðjete, ða Galileus. — O, jam më i pasure se ty nde vitet, jam fete-ðjet' e dy vjeç. Πo çe me kete? Robate t' ende nuke me dukene te jene roba qeriu te-varlere. O, te lutem zoteni, te me ndjes. Robat' e mia te-variera dote te . . .

— Te lutem, perse nuke me ðua tani, veλa? — Πo ti je. . . . . O, une, une jam qe i-verbere i-mjere, i-cili dote mbetesa pa ndihme nde uðet me giđe kelo robat' e-mira, po te mos me ndihte qe veλa si ti".

Ɛr mbe ca te-fiknɛ qe se dy dyke hosture po zonine, ger sa kamban' e fsatit u ða ze e kupetuane se ðone perane bujqerise.

„A do me te-vertete te veç nde bujqerit le Gos-ðose? A e qeh edhe te-zon' e nsaj, zone Galilk? — Po, e qoh; po ti e qeh? — Po, mjalt mire, edé me keto dua te ðem, se, ndonese s' e kam pare kupe, kupe s' kam ikare nga port' e ti pa buke; edhe cili nuk' e qeh? Bota ðote, se ay eete qe qeri i-maß e i-çquare, po sokel' e mi edhe une e quajme qeri te-mire, sepse as ndonje nuk' e kupeton te-berete mire si ay, edhe perandaj giče e duane, ndonese me syte t'ane nuk' e qoheme". Keeta eate edhe me Iku-Kristine edhe me nia qe i bosqne. E duane, ndonese s' e kane pare kupe.

Mbe keto e sipere nde etepit te Galileut qe nxenes i mesoqesit te-maß hyri nde ðemet, nde te-cilet e kiste lene plakone te-merzitare, po e grti ate te-ebrazete edhe derene te-hapure.

Me Ivike ðepiti miqt' e oerbetorete edhe i dergoj qe te veggonin' e tâ genine te-verberin' e-dauure. Kur e grine, ðepisnine nga gezimi; edhe nxenesi sa-kaqeherse e-seß tok ay plot me mirenobesi, se e geti pa presuare ge. „Zoti Galile, nuke di, sa u-trempne!" Edhe dyke ðene keto i pudhe mesoqesit duarle, pastaj pa edhe sokn' e ati te-verbere, i-cili stehere kapeßoj, se ciline kiste sjelle.

Po para se te ekonte te-habiturit' e te-varbeit, Galileu e perqafoj edhe i ða: „Na, miku im; na qe veña i Galileut. Te-berese mire na beri velazer. Me epetove, miku im; po nuke di, se edhe Galileu taqi eat' i-verbere? Edhe çdo qe qe mund taqi t' i pakesoqe fatkeqerine eate t' u ndihqe te-tjerevet, qe veajne. Jake, etepia ime dote jete edhe buka ime dote jete

zăe jotja. Eăe dote ɑohç, se zăe te-pasurite munt te benme veẽzezer, si zăe te-vobeqte".

Nde zemeret te te-verberit te-varfere atehere e-derđ ηe dasuri e mireηohesi e paanete, zăe dyke puđure doreu' e mesoqesit te-mađ nuke munte te fliste as ηe fjale ηga maẽeηimi i-mađ.

Fundet' e ɑoqeris' se-mire zăe fundet e ɑoqeris' se-krqe.

„Kuę tem me te-urrite dote besete i-vete; po nuku i te-mqerrit dote kundete".
Fjale e Crq. 13. 10.

Mirezite vepeηojme a kane fuqi mbi ηeri-tjatrine me tepere se sa paundeqeme. Dyke pojture, sindekur pojme, mbe ɑoqeri me ηeri tjatrine pas kaqe menyra-vzi, mesojme ηeri prej tjeterit gjdeηe e pa pusim. Kur ɑoqerojme me te-tjere, alkojme, ç' bejme depojme, ç' done, zăe kembejme mendime e fjale e ndjeηa me atë. Ta fjale nga gjde keto ka ηe funt a per te-mire a per te ligę. Eate pra ηe ge fort e-mađe, me ç' kare ηjerez ɑoqerojme.

Gjime kare ɑokete t' ane nuke munt t' i sgoẽime. Meria mbe te-peẽe munt te sgoẽηe tqiqet' e-ti; po ka detyre te poηe ku e hoẽene koherale e ngarjete. As munt ηeriu te sgoẽqe ɑokete nde punet. Keta jane pas pelqimit te-Zotit te punese, nde te-cilet punon. Mbase tqiqet' e ɑoket' e punese strengonemi t' i kemi, sindekur i gejme, po mźqte t' ane, te nguete, te-cilete nzve i kerkojme, mundete te jene te te-sgoẽuril t' ene. Eate ηe ge fort e-maẽe te bejme te-sgoẽuare te-mire.

Stuka yne, si zăe ɑume te-tjere nde vivźet te Fjalevet te-Urta kane dy ane ηerene kundre tjatreve,

faqen' e-mire te-gese per te-cilene flet zëri te-ligsht. Neve kemi per te vegguare qe te dyja pas rabese nde te-cilet i grjme.

A. Fagj' e-mire este kejo: „Kur ecen me te-urtete benste i-urte". „Te-urte" ketu do te thote jo ata njerez qe jane te-ditare a kane diturí te bolese, po ata qe jane me te-vertete te-mire, do-me-thene te-drejtebe, te-mirele, ata njerez qe kane diturin' e-sipeme e kane frike Zotrendie e pojne pas porosive t' ati.

„Te-ecure me ata", do te thote te vajtenje njeriu me ata, t' i bene miq te-ti, e kestu te kete per pasqyr' e per sembelle uaet' e atyre e te pune pas zakonevet e pas jetes s' atyre. Sepse vertet kestu ka per te ngjere, nde qofte, se dot' i bejme miq. Sikur thote kestu: „Kur ecen me te-urtete dote benste i-urte".

Ehe dote benste i-urte, jo se te-urtete e kesaojne, e mesojne a e gerlojne ate qe pon me ta. Nuke pertojne t' i bejne keto, kur esht' e uhese e puna i do t' i bejne, po veperojne e kane fuqi mbi njeri-tjatrine, jo kuqe me ane te ketyre gerrave sa me fuqin' e sembelles' se-tyre. I mesojne njerezit me tapere me ane te puneravet se me ane te-tjalevet. Mendja veperon mbi mendjet, edhe karakteri mbi karaktirt.

Ooheme, me ç' menyre njeriu i-mire sikste mbe çdo kohe, edhe mesojme ounne nga sa ooheme. Ooheme, qyo sikste nde te miret, edhe si i duron te-keqijat' e mjeresine. Ooheme, ç' pagim ben kur i bejne ndonje telige. Dyke vaqeruare dendure me ate jo vetem sikojme, ç' ben, po edhe ounne here mesojme, perse ben kestu. Ngajat' edhe puneriat' e ati jane te-qohura te miqt' e-ti. I'ide keto nuke mountjene veç te kene ne fuqi e ne veperim mbi ne. Kur gendemi nde kohera qe ngasene me t' atijate, mendonemi, ç' dote bente ay. Kur pesojme

ndoqe te-keqe nga ndoqe a «ahami, kuſtonemi, qyo ay kiatu zakon te fliste e te bente nde te-ketiLa ngarje. Kestu «embeX' e ati ka ne fuqi e rendesi mbi ne. Mundme te sjeLeme nde mendjet t' ene mbase «ume ljale t' ati qe isine plot me gyq te-«endoqe; po mё «ume te-sjeLat' e ati pojne nde kuſtimt t' ene. Flo-dua pa kupetuare miqt' e ati «ohene «ume dobi nga i-ketiLi qeri.

Me keto ljale nuke dua te Lam, se ndoqe tjetere fuqi veq fuqis se Frymes' se-Qeqtemare munt te ndry«oqe zemerene, a se munt tё beqe qerin' e-lik te-mire. Kejo pune eat' e Flerendise, «Ле vetem e Flerendise. Flo «oqeri' e te-urtit este vegele, «Ле vegele bon e-«enuare. Ёёz ndones me «oqerin' e ati ndryeim i-mёЛ nuke be-nete, po ne funt i-mire munt te vine, «Ле mbase bencte gati uёa per kete ndryeim.

Mё te-«umete prej nes a nuke dime «ume qeres, «oqeria e fe-rilevet ndjejme, se na ben «ume dobi? Nde mest te miqvet t' ane a nuke kemi ndoqe, me ane te «oqeris' se te-«ilit ndjejme, se lartesonene mendimete t' ane? Kur pendemi perpara ati, nuke flasome si te-mape. Me ge se-perbrendesmi na dote, te kemi per «embeLe te-folurit' e te-sjeLat' e ati, «Ле kestu fitojme frymen' e karakterit t' ati. Kupe nuke ikejme nga perpara ati pa ndjere, se patme dobi nga «oqeria e ati. Kaqe este ge e-vertete, se „kua «oen me te-urtete dote be-nete i-urte".

B. Flo mjere! «Ле laq' e-lige e kesaj geje este gjё «oeta e-vertete. „Doku i te-mapevet dote humbete".

Ёёz ketu „te-mape" nuke dote dote qeres, qe s' kane perparime a mendje. Ata qe kupetonene ketu munt te jene mendje-boLe, se-fisqim, «Ле te dilure. Flo jane te-maqe pas mendjes' se Fjales' se Flerendise. Me gilde perparimet' e mendjes se tyre «Ле me gilde fuqit'

e-tyre te-pelqyrta nuke kane bese te-vertete, jane te pabese, edhe as ndonje, vertet, eshte kaq' i-mape, sa i-pabesi.

Ehte „soku" i te-ketijëvet nuk' est' ay qeri qe u-hoq nde scoqerit t' atyreve nga ngarjete e se kesata e dytë koha, pernbi te-cilate ay s' munt te kete fuqi, dome-dhene nuk' eshte ay qeri, qe i ka iqinje a soke te punese, a ane te femijes' se-ti, po eshte ay qe spell ata per soke te-ti edhe i ben miq te-itj, ndonese kohaj muajte te bente ndryshe.

Per te-ketijëvene dhurate, se soku i te-mapevet dote humbete. Fjala „dote humbete" mundet te mepete pas dy menyrave.

1) Ay qeri ca nga ca dote prisete; karaktir' i ati dote benete m' i lik; zakonet' e te-sjellet' e ati dote benese si te sokevet te-ti te-liq; dote humbnje ndjenen' e se-drejtese e te ekzemberise, edhe gille mesimet' e mire, qe kishte ndonje here dote humbene a dote euhere.

Te kesaj geje kete sjellene qe pas-qyre. Me djalos iken nga shtepia e perindervet te-ti, ku kishte mape a-pesim te-mire, edhe del e vete nde vent te-huaj. Me-qene qe shtrenginë e beri ate te lere ata qe e mesuane e i hoqne vdene per shtrese, hidhte tani nde mes te sokeve te-rij. Po nuke ben te-sgezure te-mire; vete me ata, fjalet' e punet' e te-cilevet duboj të bintuine sa-kaqe-herash, se nuke jane miq te-mire per até; po nuk' e le scoqerin' e atyre, edhe shehen akoma, kur esht, se sa ligesi ndene te-sjellat t' atyne te-pelqyrta faihete; po edhe qendron te jete soku i te-mapevet, edhe sa-kaqe-herash fjalet' e stikut t' ene dalene te-vertetа, do-me-dhene i-ketijëi qeri humbete. Uhet' e ati te-mira prisene, nderqegja dobetonet' e çlironete, edhe mesimet' e-mire te djaleris' se-ti hapsene. Per-se-spejti meson te shkete e te pqe si ata qe ka pell e poluhe, edhe ato fjale qe s' i pelqenine, kur i degoj heren' e-pare, lani i dote -vete.

Tho kejo ase s stikat t'ene s'ka te beqe me te-riqte vetem. Sa here ngan qeres te-ukuare qe apiqene nde soqerira e bequene miqesira, qe nuk' u sjellene tjetere ge vaq demit. Miqesia e botese este si ajete qe ca nga ca lleSon e ha garete. E-ketiXa soqeri ca nga ca ha jetene e 'ti besetare e te-nderçime sXa dobeton tuqin' e karaktirit t' ati. Mesimete qe ka prej besese benene te-dobete; humbete dasuria per gerra spisteriste e te-lasta, sXa sa më tepere qeriu denderon nde te-ketiXa soqerira, kaqe më pak gezim ndjen nde soqerit te te-mirevet sXa deuire per gerrat e Turendise

2) Fjala „dote humbete" do te Sote më tepere se keto, du te Sote, se ay vete mbe nde lunt dote apiqe nde prasje. Ky este fundi i te-mapevet a i te-pabesevet, sXa ky, nde mos qendroSe, dote jete pa fjale fundi i atyreve qe kerkoqene soqerin' e te-mapevet sXa mesoqene uSet' e atyreve.

Uli' e fajsorevet este uli e-talepjete — nuke munt qeriu te qendroqe nde kete uSe; apije nga e keqja nde më te-keqet. Mar me ment qe qeri qe apiti nde soqerira te-liga nga dasuria e veresc. Kur te-pasene here zuri te vinte nde kete soqeri, piste pak perpara te-tjereve; po dyke qene me ata ben si beqene ata. Nde pifaXa më esame, sXa ay. Ili dita me dhe më esume, sXa vjen nde stepit më menuare, më vone. Kiste zakon më te-paSe te mundej nga vera, ndonese gilleqe pinte më tepere se sa duhej per dobi; tasti dendure nuk' este zot i vetehes' se-ti; e-talepjeta e heq per-sepsjti. Vit pas viti mbe çdo gune benete m' i-lik; giSe kamktir' i ati sXa te-sjellal' e-ti çuderonene. Cili dote jete fundi? Este vertet, se hiri mani te beqe sXa mbe te-ketiXe kohe qe ndryshim; sXa esume, sXa pa ndryshim te zemerese skoma e lene te-pisete, kur dukesine mbe

gendje kort te-kaqe. Po kejo qe a ngan dendure? Per fat te keq, nuke. Më dendure e më te-cuesete here-pas-let' e stikat t' ene dalene te-desjta dhe mbuscne mbe te-ketiße gendje, do-me-ßene soku i te-mapevet humbete. Dyke hequre qeriu prej sobeve te-liq forcomete nde zakonet te liq, dhe apin nde funi te-keq — benete pisnik.

Po keta soke e quanine vetehen' e-tyre miq! Dhe ger sa qeliqja vinte potuße, dhe te-qaucrate beneuine teper' e më tepere te-forta, te-ketißete dukosine miq te-dasure. Po ndepo faqene. Vicin kte shkete nde otratt te semundjese dyke qene nga trupi e nga mendja i-dobete, i-keputure, i-desperuare e kte kate nevoje per ngusuljim. Ku jane ata miqt' e-ti? Bete ndoqe nga gjil' ata, i-cili te vin' e te pije persme otratt t' ati, t' i ndihqe nde nevojat te-ti, dhe nde vrat t' i fiase fjale ngusuljuse? Mjere! as qe! Tani kupelon, se sa vejen soqeri' e te-mapevet. I serbenine, kur iste i sendose, po e lene, kur esť i-semure.

Tani mbase vijne tá sohene qeres, soqerin' e te-cilevet nuk' e donte më pare dhe e merzita, dhe kusdre te-cilevet mbase kiste zakon te qesin me miqt' e te-sgelluset te-ti. Keta gjile koto i hapojne dhe veteme dine, se qe lajtuar i-mjere dergete nde otratt i-semure dhe se ka nevoje ndihme e ngusuljimi, dhe vene t' i ndihqene me sa u epete. Lum ay, nde me ane te-perdeljimit te-mall te Perendise fjal' e jetese e e epetimit qe u-fol nga ata ngusuljimtaret' e-vertete mallerdhe zemeren' e ti dhe t' i heqqe ndene tek ay qe musi te apelonje.

He mik, qe do Zotine, vejen me esume se gjithe soket' e marezise e te fajit. Ke mik te-ketiße? Di dobare ndoqe te-kristere te-vertete, i-cili me zemere dote

te benej mik, po t' i apz leje? Çenso miqesin' e keti qeriu më tepere nga çdo tjetere ge; kerko mogerin' e ati; baskohu ma ate nde punerat t' ende; sepse „kuo ecen me te-uriete dote benete i-urie". Të' ay qeri munt te jete vegel' e-vrçante nga Ilerendia per te-miren' e jetes' e te agimit t' ent.

Po je sume i-perzjere me qares te-mape e te-pabese e persecer. Mos mogero më me ata, veç kan e sa eshte nevoje. Ji i-sjelle me miqesi mbe gjithe njerezite; po mos i bej te-ketilete mik, mohe te sgoture. Vesmo kujtohu, sa jane humbure nga mogenia e te-mapevet. Mos ep sume bese nde mesimet t' ent te-mire, as nde vendimet t' ent te-mire. Ay qe pandeh, se qendron, lete mohe, se mos bjere. „Rini sgoare e faluni, se mos hyni nde ngasje".

Mbe nde funt leta gykojme gunene mbene tjetere faqe per qe te-flame. Nde fuqia e mekevet eshte kaq' e mallit per te-mir' a per te-lige, lete perpiqemi, qe fuqia jone te jete per te miren' e gjith' atyreve qe kemi pell e potalle. Neve kemi veperim e faqi mbi te-tjerere, ose e kapedojme ose jo. Nuke mundme te rime nde gjith ate stepi a nde gjith' ate udhe a nde gjith' ate vent me qares te-tjere, e te mos u'bejme te-mir' a te-lige me sembelene t' ene. Lete kerkojme pra ndihme prej Zotit, qe te pojme keshtu, qe gjithe sa jane potalle nese te mbene dobi e te-mire prej nes. Qelimi yne i-gjilegeem lete jete lavdia e Ilerendise zate miresia e apetimi i qeresvet. Vete Zoti ka dene: „Kesetu lete ndritge drita juaj perpara qeresvet, qe te mohene punerate l' uaj te-mira e te lavdarojene Atine l' uaj qe ndo nde qiell".

Detyrat' e' bupit' e te gruase.

„Është që të bësh me Zotin e më parë, të-gjithë t' i bësh nder të Zotit Jezu, dyke falur njëratin tjetrinë për Atë Krist me anë t' ati".

„Ju gratë, dëgjoni bujrët tuaj, si zotërinj gra me Zotin. Ju bujarë, doni gratë tuaja".

Kolos. 3, 17—18.

Dy gjerra janë të-nevojshme për të vënë në pregatë të-mirë jetesë s' onë. Së-pari duhetë që gë e-përgjëjtëme ëtë e-forte, e-cila të jetë si perç' e si themëli ë detyravet të veçanta, ëtë e-cila të na ngushtë ndë të-tjerë t' i mbushme këto detyra; pastaj më mesimë të-veçantë duhetë të çkoqim holë hollë, cilatë janë detyratë që kemi mbë njeri tjatrinë e që estë nevoja t' i mbushme. Sikur të mbetëj leçitësi vetëm ndë penjet të-përgjëjtëme, pa ljalë pun' e ati dotë jetë e vështë, ëtë ata të-cilavet u ftë dotë ngatërrohesaine ndë të-mbushurit të detyravet të-veçanta. Sikur, përkundrazi, të lëshë vetëm për detyrat' e-veçanta, jeta nëkë dotë kishë drj, dotë latë si pa ndonjë penjë ndë zemeret të njerit, mukë dotë kishë ndonjë themëli të-forte përmbi të-cilëne të pëtëtëj e të forconej. Kështu ne kuptojë, që kërkon të bënë që dra të-ngjerë të sjellë pranë të-mira, së-pari i ep këti druri më anë të të-ruajturit në lenk më të-forte, më të-mire e më të-ëmbëlçim; pastaj mot nga mot me kujdes i qeron degat' e-dëmshme. Lengu i-ri estë themëlia e-përgjëjtëme; punëratë, të-cilatë i bën here pas here ëtë më anë të të-cilavet i qeron degatë, janë mesimet' e-veçantë.

Këto të dy gjerra të-parëndara për të bërë në pregatë të-mirë të-pojturit t' ënë janë gjëndë të-bashkuara ndë sistemet të Ungjillit. Kejo sistëmë ka në themëli të pergjëjtëme; kejo themëli estë dashuri' e Perëndisë, mirënjohesia jonë për ëmbëlsinë që na bëri me anë të birit

te-ti; ka ẽãz mesime te-vreçante, qe kane te bejne me giłe detyrate, qe rjedene nga te-berat' e-ndryeme te jetese s' one. Γiłenje nb' emerit te mireqohesise per ate Γlerendi qe na droi mẽ pare ẽãz daeurine e tregoj me perra te-paçemuare ngutemi te mbueme detyrat' e jetes' se kristerimit; ẽãz apostojte, kur deane te na tregojne me hałe keto detyra, nuke puoejne te na kujtojne se pari ẽemelin' e-pergiłeeme, mesimn' e-pergiłeem, qe duhete te na beqe t' i ruajme e t' i mbueme. Ise nde te ketiłe mban Γlavli nde te-dy-mbe-ẽjetet krye te kartes' se-ti mbe Romanet, nde te-peseẽet krye te kartese mbe Efesianet, si ẽãz nde kartet mbe Kołosianet, puj se silese kemi mape stikne qe eote nde kryet te ketij ekrimi. Γlam se te hyqe nde-të-çkoqurit te ketyre detyrave mbe qeri ijatime qe rjeẽeme nga te-berat' e-ndryeme te jetese permbi ẽet. Apostoli nis detyren' e-pergiłeeme, ẽemeline, e-cila na ben e na qe łuqi te mbueme keto detyra me keto fjałe: „Çdo qe te beni me fjałe a me pune, te-gilla t' i beni nb' emerit te Zotit Iisu, duke falure nderse Γlerendise me ane t' ati".

Kesaj qe e-pare, qe duhete te jete nde giłe detyrat' e jetese s' one, ẽãz e-cila veiem mund te na beqe me łuqin' e-saj t' i mbueme keto detyrera, detyrate mbe qeri ijatime, eate mireqohesia per Atine qiełuar, i-cili na droi e na qeton me ane te Iisu-Kristit. Eate e-vetema ẽemełt e-łorte, permbi te-cilene mund te qendroqe ndertimi i jetese, nevojen' e te-cilit çdo qeri e ndjen; ndertim, i-cili nuk' eate veteme qe te-mohuare te-perjaetem te ca zakoneve te-liq, a te ca ceneve, po qe ndryeim i-plotte i zemeres' e i jetese. Mbe kot dete bejne vendimin' e łisçim te muntqene deserimet e-tyre te liq e te benene te-mire sindekur e kerkon ndergegja, ata qe ẽãz s' jane mesuare tã qohene Γlerendine si ne Γle-

rendi Qpetimtar; ata qe nuke kane qare zëz per lajet' e-tyre nde kembet te kryqit permbi Golgoßa; ata qe nuke kane gelure zëz nde gjaki qe u-derdë permi ate kryq ndjesene, paqtima' e shpirtit zëz jeten e perjeteeme. I'er sa nde zemeret te qeriut nuk' eshte kuqetuare dasuri' e Nerendise mbe Iisu-Kristine qe vdiq permbi kryqt, nuke munt te mbusenje detyrate qe kerkon jet' e kristerimit; pa kuqetuare kete qe nuke dote mshqe te jete as ate i-mire, as zemr e-mire, as zoteni i-mire, as djale i-degjueshim, as grua e-urte, as werbetuar besnik. Kejo qe eshte qe e-vertete qe jo vetem Ungjilli na e tregon, po zëz jeta jone per-dëta na e vertetun. Sa here nuke kemi vendosure t' i mbushme si duhete gjithe detyrate t' ona, zëz sa here punerate nuke na kane treguare, se mbe kot i kemi bere vendimzte? Zëz nde shkoleim keto detyra qe na ep Ilavli nde disa vende te letravet te ti, cili ate (baba) eshte nde mest te pedit t'ene, i-cili nuke shenguncte te ßote, se dendure nuke mbus detyrate, qe ka mbe bijt' e ti, a cili eshte djali, qe ka mbasure detyrate mbe perindesit' e ti? Cili eshte bupi, qe ka bere detyrat' e ti mbe gruan' e-ti, zëz grnaja te bupi i-saj si duhete? I'ëshe keto te-shkelura te detyravet t' ona kane qe ngaje te-vetheme, e-cila eshte kejo: se nuk' i bejme gjithe punete mb' emerit te Iisu Kristit duke falure ndanse Nerendise me ane t' ati; eshte, se vendimzte t' ane per te mbusure detyrate nuke jane ßemeloßure mbi te-vetmesne ßemeli te forte, e-cila eshte dasuria per Nerendine shpetimtar, mirenjohesia per ate qe na dogi më pare; eshte, se gjithe punerate nuk' i bejme me mendimn' e Kristit, me kujtimn' e dasurise qe pefeu per ne permbi kryqt. „Beni çdo ge dyke falure ndanse Nerendise". Kejo djale sa esht' e-bukure, zëz ç' mendim t' embele na ep per jeten' e kristerimit. Jet' e te-kriste-

ril te-vertrte este jete te-faluri nderse pa provim, a 'e pakenc s-ketiße dohete te jete: s-ketiha jete pa fjale este s-embele e fat-barße, sepse ç' ge este m' s-embele nga mirequbesia? Herandaj ms qëkim e tregon flavli jeten' e be-kristerit ndene kete faqe t' embele e te-paqtuare, kur se le tregonc detyrate, qe dukeme be-rendu per te mbasure, detyrate qe kane qerezite mbe qeri-tjatrine. As ge nuk' esi' e-rende, kur benete nga dasuria. Eße zta kurbanete benene gezime, kur dasuria na elyn t' i bejme, sado te-vestira be jeme detyrat' e jetese, nuke kane ndonje ge per te trembure, nde kemi nde zemeret t' ese ßemeline feqimaße te dasurise mbe flerendine.

Dohete te veme në, se Apostolli, kur do te na tregonje detyrate nde mesi dy aneve, nis gjidenje dyke ßene porosira anese më se-dobete; gravet perpara bupavet, djemvet perpara perindervet, nerbetorevet perpara zoteriqvet. Na fjale ben kesta, sepse, po te zinte nga ana m' e forte, mundej ndonje te besonte, se detyra e te-degjuarit varvte, per anen' s-dobete, nga te-sjellat' e anese tjetere, e se-fortese; s-cila ge este mendim i-gequbrete eße kundre ußes' se flerendise. Heriu i-kristitere dohete gidenje te mbusnje detyrat' e-ti mbe te tjerete, eße atehere kur ata, me te-cilete kane te bejme kelo detyra perionene te bejne te-tyrzte perpara ati.

Detyrate qe kane qerezite mbe qeri-tjatrine jane te-eunsi, po keta dote flaseme veteme per detyrate nde mesi te bupit e te gruase, dyke zene si eße flavli nga detyrat' e gravet.

„Ju grate, degoni bupate t' uaj, sindekur gen mbe Zone".

E-ketiße este guha e-pandrysuare qe mban Ungiji per gruan' e-kristere; kudo leçit, grnaja te degonje

bupëne. Kësila ben zăe nde kastet të-pare mbe Timoðene, ku na sp zăz ngajene, per të-cilene gruaja dështë të dëgonë e t' i peruqetë bupit, do-me-ðene ngajen' e vendit më të-postere, që este ndare per gruane: „Gruaja lete mesonete nde punëm mbe çdo lare të-bimduri; zăe nuke le gruane të mesonë, as të lete ndonë urdhere mbi bupine, po të punonë. Sepse perpara u-çatua Aðami, pastaj Eva. Eăe Aðami nuk' u-gënyë, po gruaja u-gënyë e dolli jashtë udhësë". Kur kendon njerin të-ketiða porosira, s' mundëtë të mos pasfonetë prëj që mendimi që prëj vetës vjen nde mendjet.

Ilene z-çudiçme! Ungjëlli që lëçit kudo, grate kane detyre t' u bindene bupavet, este z-vetema sisteme besë, që pat fuqi të lirojë gruane, z-vetema që mundi tă «pelonë ate nga gendja e-postere e nga skăaveria, e tă lartesonë e tă bënë si ne-në me bupine. Mbe giðe kombet gendare të-mocim, zăe sot kudo që s' ka vature Ungjëlli, gruaja nuk' este aoku i bupit, po skăavi i ati; e mamerojme sikur este bere vetem per të cerbyere nde nevojat e nde dëshmit të bupit, per pjese ka u punëtë më të-rendë e më të postera, e në përfim, që este ðăe m' i kuq. Bes' e krishterimit ka çodilure faqen keta zakone per grat' e gendarevet, i beri kudo të ushtrue, posa njerezite sohene drites e-qenuare t' asaj. Nde krishterimt ka në fuqi të-bëhetë e të pa-dukure, që ka veperim permbi gerrat të kesaj bote, e-cila nuk' este m' e-dobete nga ajo fuqi e-çiaqur, e e-dukure, që do të kete permbi «pirtërat; «p më sume se sa zotonete, zăe ndonese dukete, se penon vetem per fatmiresin' e njerese ane, penon zăe per fatmiresin' e tjalerese ane. Me kete menyre mbe çdo vend «ojti skăaverine, pa leçitare kupe «erbetorevet tjetere ge veç t' u bindene e t' u degojne zoterinvet. Me kete menyre qeverite dita

nga dite i ben më te-liruara ndonese nuke leçit tjetre ge veç te bindemi nde qeverisat e te ndrojme pusteiste qe-jane. Kejo fuqi e lirise, qe eshte e-pandare nga kristerimi ka fillimeline nde ge mesim qe vetem kristerimi e leçiti më pare. Ky mesim eshte, se spirti i gerisat ka vejejtje te pa-anete, edhe githe spiritete perpara Perendise jane si ge-qe. Nga ky mesim mesojme, se mbreti s' ka te-drejte t' i perdorne qerezite si te doje, as bupi gruane, as periodi femijene, as zoteriqte serbetorete; edhe kesaj ky i vetem mesim si ge burim i-pashterueshem dritë me vale te-moshe lirine nde githe te-berat te-jetes' se gerezise. Po kejo liri, lote veme re, nuk' eshte gapengaare; ka gerra, jo gerra besa e te-perjetesimit, po te kesaj bote e te qerezise, te cilate Ungjilli lirk t' i shtrije nde zemerat t' ona, perkundrazi dhe t' i bere më te-shenteruare nde syt t' ane. Te kellija jane ato, per te-cilate ketu bejme fjale. „Ja grate, degoni bupate t' uaj, sindekur gan mbe Zote". E-kellise eshte puna e ndare nga Perendia per grate; pune te bindurit e te-degmuri. As ge nuk' eshte m' e-kundrejte nde frymet te Ungjillit se ata mendimet e lirise, qe dunne te nxjerine gruane nga ky vend i-peruquar, që i ndau Perendia, e tá nxjerene nde ge prá, qe kuge s' ka qene per té, e tá bejne te keto pjese nde punerat te qeverise e nde punerat te bupavet. Lavdia e gruase eshte brenda nde shtepit; 'kuzo.' e asaj eshte prej miresive qe jane perbrenda shtepise; gruaj' e-mire, pas Ungjillit, eshte ajo qe ri nde shtepit, qe i degon bupit, e benete tym e kurban per femijene. Nuk' eshte vetem Ungjilli qe e do gruane te-kellise, po edhe mendja e qeriut, a qe te flem më mire, qe ndjrq' e-feshete qe dor' e Perendise e ka vene nde zemerat t' ona, edhe kejo est' ajo qe ri gjithqe kundre mendimevet te filosofevet. Oikoni ato gra qe jane te-çquara nde diturirat,

nde mjesterirat e nde politiket; pa fjale habitemi, po qe qe se-brendesmi na ilote, se duake nga pёdi i tyre; habitemi per ta, po kupe nuke duame t' i kemi per soqe, kupe nuke duame te-ketёke lavdi per motrate a per gocate t' ona; ёshё nde mest t' atyre grave, qe dote kendojne keto, as qe, besoq, dote doje te jete nde venti te ketyre grave te-deguara, te-cilate ndryes kane huqure mbi vetehat te-tyre syt' e lavdis' e qeresvet.

Nuke munt qenia te mohoqe, se kejo gendj' e te-bindurit nuke ka hiderimet' e-saj, ёshё se grate nuke jane mё pak fatbardha dyke e-kuare punerat' e-pejasteshme te qerezise. Po kejo gendje nde ka hiderimet' e-saj, ka ёshё bekimet' e-saj. Grate jane shenguare prej sume gerrave qe i do qerezia, e hoqpene mije te-ulerura, te-cilate bupate as i dine. Kane per pjese dekyrate mё te-rendа; ato qe kerkojne mё seme te mohuare te vetehese, sepse jane nga ato qe jane fort te-nevojshme; po fort te-lashta nga bota; grasja eshte bere ti haponje vetehene, te bene kurban e tyre vetehen' e-saj per te-tjeretj; ёshё nde tere jetet te te-mohuarit te vetehes' se tyre asiare nuke forconene grate, si pupate, nga lavdia e nga udeti i bolese. Nga ana tjatere bota, qe nuke ve re sume miresirat' e atyre, ka pidhenje syte te-hapure nde cenat t' atyre; mё te-vogelate dobesira t' atyre kane per ato te-pashajme fort te-keqia, ёshё ndonese nuke do te bene fjale per te-mirat' e atyre, te ligat' e atyre i ka si kenke. Te-gjitha tregojne, se pjes' e grase eshte m' e-renda, m' e-perunjtura, m' e-vestira, ajo qe ka mё seme mendime. Po me gjёe keto mos u-qani, o nenate t' ona, o motrate t' ona, o soqete t' ona, o bijate t' ona, per pjesene qe u eshte ndare nga Zerendia, nga Krijetari. Kejo pjese, e-cila per juve mbe ca gerra eshte kaq' e rende e e-vesh-tire, eshte per jave buzini i bekimevet mё te-çemuare.

Me ane t' asaj i peryani Qiellinatarit, i-cili nuke rrôi, qe te kerbenete, po qe te kerbenje, dhe i-cili tere jetën' e-ti e ekoj dyke bapuare vetehen' e-ti, dyke peruqure e dyke mohuare vetehen' e-ti. Nuke doni qe jete e-cila u ben t' i qani Zotit Krist? Nuke doni me gjithe zemere qe jete te-peruqture mbi dhet, nde qofte, se te-mohuarit' e vetehese u ben më mire gati per nde qiellt? Eshte qe e-pakundreshuare, se grate më lehete se bupate e presene besen' e krishterimit. Mbi gjithe kiaset numeri i gravet eshte m' i madh nga i bupavet nde mest te degnesvet te Ungjillit; dhe te pabesete, te-cilete, per fat te keq, sume qeres i quajtene mendje-larte, jane pa mase më te pakë nde mest te-gravet se te bupavet. Cila eshte ngaja e kesaj geje se-pakundreshuare? perse grate e presene mbe çdo vend besen' e krishterimit më tepere se bupate? Te-pabesete munt te thone, se kejo vjen nga dobesia e mendjese e nga te-metat' e dhuris' se gravet, po qe asfare s' esht' e-vertete. Fort mire dini, se bes' e krishterimit eshte m' e larte e fiksosshvet, te-perdorurite më te mire qe munt te beqe qeriu te mendjes' se-ti; dhe nuke eshte dobesine mendjeje te kete per soke Pleshaline, Nefroline, Diakonine e te-tjere, te-cilete dhe prej se-pabesevet numerueme si më te-meshqt' e qeresvet. Duhete tă kerkojme gritke ngajen' e kesaj geje; dhe besoq, se dolă gejme nde kete vend te-peruqture e te varure prej te-tjeres, qe eshte pjesa e gravet ketu mbi dhet. Nga ky vend i atyreve qe eshte pllot me hidherime epiheme më lehete se bupate te ndjenene, se fatmiresia nuk' eshte nde kete bote, dhe t' i kerkojme më lart se nga dheu te mirat' e vertera e te perjetesme. Ndryes peruqtja, e-cila per grate pas qe menyre eshte m' e-madhja detyre, eshte qe nga ato perra, pa te-cilate qeriu kupe s' munt te jete i-krishtere; eshte ajo qe, te-cilene bupate

më të-sumtë herë nuk' ë kanë. Mbë ndë funt ndë kujdesët të-rendë të ëtëpisë, të-cilëtë janë ndarë për grate, ësht që gë, ë-cila prëj naturë i gërsët grate të pëmbëdhënë vetëhënë ë të ngrihënë më lart nga këto gërrat' ë-lëntia, të-ftata, të-vetëra, të-cilatë nukë apijnë të kënaqënë në ëpirt që është krijuarë për jetën' ë-përjetësmë. Dhuratë' ë bupavët, më të-përjaëtësmë, më më ënterësë, më të-zakëtësimë, u mapënë kohërë më sumë ë i bëjnë më lehtë të bapojnë atë jetën' ë-përjetësmë ëdhë të mëndonënë për jetën' ë-këtësmë. I'ykoni, o gra të-kristera, së sa pun' ë-madhë është të përgjigjë ndë karaktiri, të-cilënë kërkon Zoti prëj jua ëdhë i-cili është: „gruaja të ruajë ëtëpinë". Së sa është armikë ë spiritit të-këj ajo grua që kërkon trumbëtimit' ë dëlirimevet të botësë, dhë sa ë-vërtetë është këjo fjalë ë Frymës' së-Ëntëruarë: „Ajo që pon ndë dëlirim ësht' ë-ndëkurë, ndënës ë-gabë". Dua t' u sjellë në nga pasqyrëtë ë ëmbëlatë që kanë lënë apostojtë për gruan' ë-mirë: „Ju grate, bindunë ndë bupat t' uaj, që, dhë ndë u-binçinë ca vetë ndë fjalët, të jitonënë pa fjalë më anë të të-sjellavet të gravet, si të ndënë jetënë t' uaj të-pastrëtë që ë ëkanë më frikë. Të-cilavet letë mos jetë stolia ë-përjaëtësmë, përsëri i-bëravet ë të-vënurit' ë zët, a të-vëshurit ë-ndënavet, po i-bashkuri njëra i zëmërës stolisurë më parisjënë ë frymës' së-butë, dhë të-urtë, ë-cila që përpara Perëndisë është ëmë ë-vejtjurë. Sepsë kështu në herë dhë grat' ë-ëëntëruara, që shpresonin mbë Perëndinë stolisnin vetëhën' ë-lyrë dykë bindurë bupavët të-tyrë. Sikundër Sarra i u-bënt Abrahamit dykë quajtur atë Zot: bijat' ë asaj jeni ju, kur të bëni mirë ë të mos frikësohi as nga ndonjë frikë". O Zot për mbaresën' ë bolësë sumë ato gra që pojnë pas kësaj ëmbëlë.

O motra, ë kapetoni, ky vent i përuntjësë ë i të-vënurit të gruasë nga bupi mukë i pëngon grate të kënë

qe fuqi nde etepit e me ane t' asaj nde giße qerezit. Ndonese s' eshtë ndare nga Zoti gruaja te kete ndonje pushtet permbi bupine, gruaja e-krishtere nuk' eshte më pak e-gerisiture te kete qe fuqi te-paprere permbi bupine; po kejo fuqi eshte e qe nature me emblesire e me fjalë; eshtë nde fjalet t' enbele e plot me dashuri te zerbetores' se Zotit, vëre më tepere nde te-sjellat t' asaj. Me ane te kesaj uëre, sindekur ßote Apostolsi, qe dote ßofe, i-dergiuar i Zotit, eume gra jane qeznure, se ti-tzane bupat' e-tyre mbe qe bese qe s' e kishte më pare. Mbi kete fuqi qe munt te kete gruaja mbi bupine nde u-vendi vëre ajo qe prej nature ka permbi femijene, cili munt te ßofe, ç' pune te-madhe e te-mire eshte gerisitura gruaja te kete nde femijet eßë me ane t' atyre mbi giße qerezite! Nuke eshte para qe vent i-poshtere e pa vlejtje ay vend qe eshte ndare per grate prej Zotit; ndonese pun' e gruäse nuke ka ndonje ndrigim te-perjashtesm, me te-vertete eshte fort e-vejetjture; nga gruaja e nga nenja, eume dendure, varene falmiresia nde kete bote eßë lumeria nde tjeterat e eume velave.

Nassi permendë me pak fjale detyrat' e gravet, Apostolsi u kthenete dupavet: „Ju bupate, te doni grate t' uaj e te mos jini te-hidhure tek ato". Eshte qe qe per te vene re, se nuk' i leqit grunse, te doje bupine, po bupit i ßofe, se ka detyre te doje gruane. Nga se ben kosta? Ha fjale se e gykoj per te tepere te porositqe gruane, se ka detyre te doje bupine. U mejtua, se dashuria e grunse per bupën' e-saj eshte tek ay si qe prej nature, a qe te ßem më mire, se s' ka grua qe te mos doje bupin' e-saj. Vertet, eshte eume qe e-pashe, qe qe grua qe ndjen, se e do bupi, te mos jà çpagunqe, tek rrallazi munt te qenë qeriu bupa, qe s' i duane grat' e-tyre, eßë atehere kur keto munt te benene kurban e

tym per ata. Apostolˈi i lexit çdo ane detyrene qe më dendure munt te hapoqe. Detyra pra, qe munt te hapoqe gruajs, nukˈ eshte dasuria, po te-bindurite; sëse detyra qe më lehete hapon bupi eshte dasuria e butesira per gruane. Keshtu sa më tepere i remon qeriu porosiratˈ e Frymes' se-Qeptuare, kaqe i gen më te-çudiçime per drejterinˈ e per dëshiren' e-tyre; jane te-dhimbosure pernibi qe te-diture te-plotte te zemeresˈ e te jetes' se qeriut; sëse si te mos qohe qeriu, se keto porosira qe kaqe bukure godinene nevojatˈ e-fashetа e te-rendurarat' e fashetа te naturese jane pune te giđ a-saj fuqie qe beri zemerenˈ e bupit e zemerenˈ e gruase.

Dasuria e bupit per gruanˈ e-ti eshte qe detyre kaqˈ e-dukure, kaqˈ e-gervishture nde zemerel i'ene prej naturese, veç qe na e tregon ëse Shkrofa, sa dole iste farˈ e-tepere te bejme fjale per kete qe. Me dukete mjaft t' u permend, me ç' fjale Apostolˈi e tregon e e perhap kete detyre nde kartet mbe Efesianet: „Ju bupate, te doni grate t' uaj, sikundre ëse Krishti desi kisene, ëse da vetehenˈ e-ti per ate, qe ta qeptoroqe.... Keshtu duhete bupate te duane gratˈ e-tyre, posi trupatˈ e-tyre. Ay qe do gruanˈ e-ti do vetehenˈ e-ti; sepse asndoqe ndoqe here e ka pasure meri misirˈ e-ti, po e ueqen ëdˈ e veshen, sindekur ëse Zoti kisene. Sepse jemi ane te trupit t' ati, prej misit t' ati, ëse prej esteravet t' ati. Perandaj qeriu dote lere t' ane e t' emene, ëse dote ngitete pas gruasˈ se-ti, dhe te dy dole jene qe mish". (Efes. 5; 25—33). Nga keto fjale yykoni, o bupa, sa e-lehe e sa e-ngushte duhete te jete dasuria, qe u baskon me grate t' uaj. A munite F'jalˈ e Qeptoruare te na epte më te-larte ide per kete dasuri veç dyke pergajture ate me dasurinˈ e Krishtit per kisenˈ e ti? me ate dasuri te-pasnete qe beri mbretinˈ e mbreter-

vet te benete kurban per krijesen' e-ti! E-ketiÀe eshte sembeÀ' e pasqyr' e-larte e dashurise, qe kane dëshyre bapate tà kene per grat' e-tyre. Dashe fjale ben bota per fugin' e per çudit' e dashurise. Fler dashurine mé tepere se per çdo tjetere ge nerezite e perdorqene pendene, sëse vjershetorete nuke kane mjaft kenke qe tà lavdurojene. Fko kejo dashuri e botese, per te-cilene habitsa' e çuditene nerezite, kejo dashuri s' eshte asge perpara dashurise qe kerkon UngiÀi. Dashuri' e kristerimit eshte m' e larte nga dashuria e botese nuke veiem nga te-qe:uarite, po sëse nga te-gezite e nga ÀrÀesira, kaqe sa eshte qiellì lart nga ilau!

Fla kete dashuri kaekimi i bupit e i gruase nuke dote kisis te-parene ge qe mund tà beqe te lumure. Ky baekim eshte qe zoqeri nde mest dy aneve, prej te cilavet nera eshte m' e-forte sëse tjatera m' e dobete. Qe te jete kejo zoqeri nde mest te te-fortit sëse te te-dobetit e-mbarduare, e-zosure, duhete te jete prej vetiu perzqlje nga au' e te-dobetit, sëse dashuri nga au' e te fortit. Nga baekimi i ketyre gerrave del qe kare durimi i-elli eshte kaq' i pandare nga fatmiresi' e bupit e te gruase. Cili nuke di prej provimi, sa kejo pateije esht' e-nevojshme sëse nde sia baekimete mé te-goditure. Sa mé asume cumonsene gerrate qe na aferojne, kaqe mé te-lehteta e mé te-dendura jane ngajat' e te fiohurit; sa m' i-eguete e m' i-forte eshte baekimi, kaqe mé tepere eshte nevoje durimi ëlle nga nera sëse nga tjatera ane, qe te mos trumbuÀosurte emblesir' e keti baekimi nga te-metate qe jane te-pandara nga natura e nerisit. Lumeria e bupit e e gruase nuk' eshte te dy pa te-meta; te-ketiÀe ge me kot e kerkojne nerezite mbi Àat; lumeria e atyreve eshte ëemekosure permbi dashurine, sëse per kete mundime te gejme, pa vatare lark per te kerkuare, bas-

kime të-lumure nde giđe deltesel të fjalese, e të-cilele jane per bupin e per gruane burimi i gezimevet më të-gezuare e më të ðeše.

Kejo detyre e durimit e të dasurise este giđ aetu e-pandare ngo të dy anete; po më tepere bupi duhete tâ sješe a tâ kete nder menit, sepse ky, së ðam' eðe më sipere, rendon më tepere të hapese. Qame here kejo dasuri e bupit munt të teperonete, e-cila pe nake este më pak e-kundrejte nde frymet të Uegiđit si të-peruqurit' e-tepernare të gruase. Sindekur kristerimi dyke leçiture gruase peruqjene e nxjer nga shkaverìa e-saj, eðe nuke do qe ajo të apiqe, per sa të bene kurban ndergegjen' e-saj nde puntit të bupit, kenu dyke leçiture bupit dasurine, nuke do qe ky të mohoqe perpara kembevet të gruase lirin' e mendjes' se-ti eðe fuqin' e ti morale. Ka nde fuqit të gruase, kur kaperzim sinceret' e saj të-drejte, qe pe, qe e dobelon bupine, qe e ben të mos jet' i-zoti të mendoqe mendime të-mbeðieq e të jet' i-zot' i punese. Eshte qe oeq' e lige të gendjese morale të qe kauzi, kur grate mapene fuqine nder duar e bejne ç'të duane, eðe perdorene pas endes' se-tyre e pas zemererimit të-tyre fuqine qe ai kese nder duar bupa të dobete. I'e e imeruare, e-cila aume here ka ngare nde istorirat të mbreterivet, eðe e-cila giđeqe ka qene oeq' e të-renit e e të-humburit t' atyre. I'iluðroqe e Romese, nde kohet të parandorevet, na ep qe pasqyre të-qpuare të kesaj geje. Të-keliða gerra kane ngare aume here eðe nde Franset, eðe giđeqe kane qene keto kohera të-senuara per prinjen' e vetjavet. Sicili pra eðe nde mbretterirat eðe nde etepirat lete qendroqe nde vent qe i kane ndare giđ aetu natura eðe feja; grusja të jet' e-nqiure pa qene skllave, eðe bupi të reape pusteln' e ti, po puetet giđeqe të-baskuare me daqari.

Jane kohera, nde te-cilat kejo detyre e dasurise, qe eshte detyre e-madhe per bupine, esht' e bertete ashtu m' e nevojshme; kejo ngan, kur duhete te nderonje ndergegjen' e gruas' se-ti. Dendure ngan qe grua te kete mendime per besene, te-cilete bupi nuk' i ka; edhe ashtu dendure, nde te-ketiha ngarje, bupi kerkon te mundje me strengim keta mendime, dyke pendorure luqin' e-ti, qe ta strengonje te shqesne te bonje gjera, te-cilate ndergegja nuk' ja ndjen. O vellazer, duhate ta ndertoni si qe qe te-shenjtenuare ndergegjen' e gravet t' vaj. Kejo ndergegje, pas mendjese s' vaj, edhe kur te jete likat ndrituare, muntni ta ndeporni me fjale te-mira, po kupe me paslutine t' vaj; me te-ketiha ulle kupe s' i kini per te bindure. Ndergegja eshte shqiterore, te-cilene Herodia e ka ruajtare per vetehen' e ti, edhe ku pasteti s' munt te bonje asgje; alo qe munt te beni me te-ketiha ulle dote jene punera te-perjashtesme e te-lotta, ku besa s' ka as farr gjese, edhe te-cilate per kete qe dote jene pa vejetje nde syt t' vaj. Ndryte vesteni, se mos dyke strenguare ndergegjen' e gravet t' vaj gendeni nde lufte kundre Herendise. Nuke kini kohu lufte kundre ndonje pasteti qenie; mendimet' e gravet t' vaj, keta mendime qe nuk' i numeroni per qe, jane lindure nde zemeret t' atyre prej vetu, jane bere nde mest t' atyre e te Herendise, nde te-faluret e sipere e nde te-kendvaret te Oksnqese. Her ju, o bupa, eshte qe detyr' e shqiterore te ndironi mendimet' e gravet t'vaj qe kane per besene.

Kejo qe prej vetu me shpie t' u flas per qeshtnn' e-pare, qe duhete te kene zoti te krishtere, kur bashkonene. Eshte te punojne bashke e me qe mendje per mbrodhsin' e-tyre shpirterisht e per te-shenjtenuaret e-tyre. Qeshtni i krijuarit, kur ve nde mest te qe bupi e te qe gruaje kete bashkim te-ngushte e te-shenjtenuare, nuk'

esnie vetieme t' i beqe te-humure nde kete jete, po më tepere esse t' u ape ngaje te punojne njeri ëäc tjateri per mbrofiesin' e-tyre spiritenistr. Te-nguatet' e jetes' se sortevet esnie sume ge e-mire per kete fuqi nde mest te tyre per sequeri, te-cilene piäe bij.' e Herendise kane detyre tä perdorqene njeri mbe tjatrine. Fiäe porosite qe kane te bejne me detyrat' e dasurise jane sene më tepere per sodete se per njerezit' e-tjere. Sortevet më tepere se te-krisazrevet te tjere u-esnie senuare: „Veutroni te ngutni njeri tjatrine nde dasuri e nde punera te-mira". „Ngushlloni njeri tjatrine, ëäc sdheqni njeri tjatrine". „Pelemi lajcte njeri tjaterit, ëäc luhuni njeri per tjatrine, qe te serohi". Fiäe poqitni i Herendise, mbe te-ciline jini äipure qe te jini ne trup, kete mbreteroqe nde zemerat t' uaj; kur kini dasuri, beni çdo ge pa te-murmurisare e pa kundreeti, dyke qene te-mbusure me perdelim, dyke dasure njeri tjeterine si vellezer. Mos haponi prä, o sodte te-krisiare, te perpiqi qe te kärni per mbrofiesine t' uaj sphrenete kete baskim te jetese, te ndjenavet e te mendimevet qe Zoti desi te vere nde mest t' uaj. Jini njeri per tjatrine ne ndihmes ëäc ndihmes nde kete uäe per jeten' e-perjetesme. Jet' e-perjetesnie, Fjal' e Herendise, sequeria juaj, parevajtja e mbreteris' se Herendise nde ju e nder zemerat t'uaj e pefi jus, giäe kete gerra qofsine dendare qellimi i fjalevet e i kuvendevet t' uaj, ëäc më tepere t' atyreve qe jane më te-nguete. Gezimet' e dasurise s' uaj qofsine gideqe te-sequernare me ane te porosis' se Herendise. Mos pertoni te fali per-se-basketi, te kendoni per-se-basketä tjaleu' e Herendise e te beni mendime mbi ate, e te kini per kete qe ore te ndare; sepse provimi ka trzguare ëäc trupon, se pa kete uäe njeriu apin per-se-epejli te perkoqe per kete detyre te-sequerare, ç' äem?

per kete miresi kaqe te-vejeshure. Mendohuni per-se-baskeli te beni punera te-mira, edhe ti forconi baskimne t' uaj me ane te ketyre mendimeve te-seqiteruare. Beni per-se-baskeli te-mira. Qendroni per-se-baskeli perpara jetes' se-perjetesmz; kujtohuni, se nde kete jete nuke jemi te-huajshure qeri te tjateri per gak kohe, edhe se nde qe bote me te-mire baskimi dote sjell premet' e-tia me te mira; kujtohuni, se baskimi nde sorte nuke eshte te sosqeruare per nde kete jete, qe ka qellim te na zieroqe vetem nde kete bote, edhe se dote gejse e dote dhune qeri tjetrine, edhe si te skojne qiellt edhe ferru.

I-keshille eshte mesimi qe na sp Unqifi per qellimn' e per detyrat' e sorlevet. Makar sicilli-do prej nes nde vendit, qe e ka vene Perendia, edhe veqan sta qe kane hyre ndene kete baskim te-seqiteruare, per te-ciline bejme fjale kete, te kujdesene me qe enteresse e me qe nxehtesire me te-madhe te mbrosqene gilde keto detyrat' e-tyre. Edhe me-qene-qe keto detyra jane peme te-daeuris' se Perendise, edhe keja daeuri eshte peme e besese mbe Krishtine, lejte vemi ti forcojme zemene edhe mezhesirene t' ene nde kembet te kryqit. Leic vemi perseri te qendrojme ndene te-cperkatarit te keti gaku te ajates' se-re, qe eshe hir per lajtorele edhe mallekim per fajne. O Zoti Jisu Krisi, epetimtari yne, jake vete te gervisiq me fort nde zemerat e nde mendjet t' ene keto qadira te-pavecqguaresime te daeurise s' atit! Jake te na mesoa te te duame kaqe sa na doez, te te apeme jetene t' ene, sikundre ti e ke jetene t' ende per ne, e te benemi per ty kurban i-galle e i-seqiteruare, sindekur ti vetehene t' ende e bere kurban nde drejterit te Perendise. Fuqia jone, daeuria, mendja, vola qofsine pasketajdi t' endete, o Zot. Edhe me-qene-qe na cperblevc me kaqe cemim te-mad, pasketajdi be-na te mos

duame te pojme më per vrtehme t' ene, po per Tyne, o Zot, qe do je vetem te na ndjese, po dhe te na mesterone e te na lavdarone.

E-peseta porosi.

„Mos vraç" (Te dal. 20; 13).

M' i-madhi faj qe mund te beqe njeriu kundre tebafermit te-ti, kundre tjeterit, eshte vrasja.

Herandaj nde Bekalogji gendete nde kryet te porosivet te Perendise per te-afermine. Dhe kombete, pothna nde tere botet, te-qytetenare e barbare, e dendesene vrasjene, edhe e mundesene vrasesine me vdekje. Kur Pavli pesoj nde dett dhe apetoj nde Maltet, vendesite barbare te kesaj ujdhese, si pane se ne mperbrke dukji nga te-mxehtit e i a-apit pas dorese, i thoshe njeri tjaterit: „Me te vertete ky njeri qenka gakestuar, se, ndonese apetoj prej detit, pyqi i Perendise nuk' e la te pese" (Hun. 28; 3—4).

M' e-vejetura e m' e-dukura qe qe ka njeriu nde botet eshte jet' e-ti. Herandaj te mape njeriu jeten e tjaterit eshte m' e-madja otremberi, m' e-madja e-lige, qe mund njeriu t' i bene tjaterit. Dhe asndone njeri kupe s' ka te-drejte te mape e te humpne jeten' e-ti pa porosi te-çkoqure te Perendise vete, te Zenesit te jetese, i-cili vetem ka te-drejte të mape jetene, kur te doje e si te doje. Vrasja eshte ne nga fajete, te-cilete apirtin' e vrasesit e mbyllene jaste qiellit. Thote Pavli: „Te-çpertaqura jane punerat' e miait, te-dhate jane ndyresi, kurveri, pegeresi, idhullatri, magji, armiqesira, qarta, zilira, zemerata, te-zena, te-ndara, eresia, çmire, vrasje, te-dejtura, lodhetira dhe kesoe si keto; per keto u thom juve me

perpara, sindekur u kam ðene zðe më perpara, se ata qe punojne te-ketiða pune s'kane per te traseguare mbreteri Herendie". Ay qe ka per te gykuare te-gaÀ'e te-vdekure i ða Joannit, sindekur eshte shkruare nde Shuleset: „Eðe Irikacaret e te-pabesele e te-mdyrele e vrasesile e kurvarete e magjistarete e iðuÀatsele e giðe genzstarete dote kene gjesen' e-tyre nde liqeri qe digjet me zjap e me qqafure; kejo eshte vdekj' e-dyte".

Nde kete bote duhete se zemerim' i Herendise e ndjek vrasesine, zðe puna e-ti e-lige nga ndonje here shuloneta me menyra po-ðua te çudiçme. Po zðe kur nuke shuloneta, jet' e ati eshte qe jet' e-keqe e e-mjere e plot me trumbuÀime; dridhete, si kaini, zðe nde zemeret te-ti ðote: „Dotç jem dyke driðure e dyke renkuare permbi ðet zðe kundo qe te me grqe me ka per te vrare". Te vrasesi eshte, si ðote Havli per ca, „qe te-priture gyqi te frikesim, zðe te-ndezure zjapi qe ka per te ngrene ata qe jane kundre".

„Mos vraç". Cilete jane ata qe shkelqene kete porosi?

Eðe se-pari nuke numeronete si shkeles e nompriues i kesaj porosie gykatesi, i-cili pas nomevet te mbreterise e pas nomit te Herendise denon nde vdekje vrasesine, sepse vete Herendia ka porositure dyke ðene: „Ay qe derr gak qerin, prej qeriut dote derðete gaku i ati".

As boja (kokeprresesi), i-cili vene e ndare prej nomit, qe te mbaroqe vendimi' e-drejte te gykatesit, nuke numeronete si shkeles i kesaj porosie.

As urðertari, i-cili nde lufte te-drejte ka ndene pusteti te-ti vegeÀat' e vdekjese e ucterine, me ane te te-cilavet vriten mijera njeres, nuke numeronete si shkeles i kesaj porosie.

As nuteiari qe dejon urðerin' e te-parit te-ti, nde derðie gakun' e uame armiqve, nuke numeronete si shkeles i kesaj porosie: „Mos vraç".

Dahete te ðemi, se asnjë here lufta esht' e-paudhe e benete pa ndonje te-drejte, edhe kështu nuke munt te numeronsite vec si vrasje; edhe sita qe urdherojene te benete jane ndene bashe e numeronene si ekzekes te kesaj porosie.

Numeronzene si ekzekes te kesaj porosie:

1) Sa dyke etyture prej armiqesie a per te mashe cpagim per zemerim te-papandehure, a per te mbarmare ndonje deserim te-lik, a dyke hupur prej deserimit te fitimit, e mapene asnit a sherbuasi, drejt per drejt a me ane te-tjereve per kete qe te-pagaare a tevene, jeten' e ndonje qeriu.

2) Monomahete, te-cilete gerrosene armiqt' e-tyre te luftojne nde lufte qe per qe me arme qe sjellene vdekje, e me qellim te mapene jeten' e atyreve. Kejo qe eshte vrasje, ndonese asnje qeres e numeronjne si qe te-drejte e nder; eshe kundre nomit te Herendise; edhe ay qe derrë nde qe te-kethve lufte pakun' e kundrestarit te-ti duhete pas nomit te Herendise se vritete. Monomahu, i-cili sherbitate më pare qe te mantje te-mashe më shpejt me arme qe sjellene vdekje jeten' e ndonje tjatetri, eshe vrases, sa eshe vrases ay qe per fitim, a per armiqesi, a dyke dasure, vret armikn' e-ti a ndonje tjetere qeri.

I-vetemi ndryeim nde mest te ketyreve eshe, se qeri mer jeten' e tjaterit per fitim a prej armiqesie, edhe tjateri sikur per nder. Qe te dy jane gjë astu vrases. Gjase here monomahete munt te numeronene më te liq se vrasesite, se dyke dasure ná mapene jetene te tjerevet, tek vrasesite mbase nga ndonje zemerim i-papandehure, a se ndoãene ndene veperimt te te-pirave te-forta, te-cilate u mapene mendjene, a dyke shenguare prej varferie e uris, keoneve kundre te-tjerevet e i vrasene.

Eäs ata qe u ndihqene monomabevet nde punet të vrasjese jane pjesetare të fajit t' atyreve, eäs me të vertete jane vrases perpara nomit të Perendise, ndonese s' jane të-ketiäe perpara nomevet të qeresvet.

3) Mbreterit qe luftojene kundre të-tjereve per fitim, a per të mape ndoqe vent, a per të mape të-ßena, jane ndene bape vrasjeje, sa eäs kursari, i-cili nde malt a mb' uäet a nde det sjep ata qe uäetojene e u mer jetene, per të mape të-hoäate. Nuke numeroncle vrasje prej asnse vetave, po este vrasje qe benete prej qe kombi të-tere, eäs të shkelure të porosis' se Perendise „Mos vraç".

4) Ata bupa a ato gra, qe të mbulojene turpjene qe vjen nga të-shkelurit' e porosis' se-shtatete të Perendise: „Mos kurveroja", mapene jetene e ndoqe loenjeje, para se të lindrte, jane prises të porosis' se Perendise; eäs kur per kete qe vdes eäe nena, faji benete i-dymezuare; eäs sa ndihqene nde kete pune ose me kesiäe, ose me të-sjääe barera qe sjellene vdekje, a me ndoqe tjetere menyre, jane ndene bape vrasjeje perpara Perendise, i-cili ka ßëne porosine, per të-cilene kelu este fjala.

5) Sa bupa, të-cilete per pabeserin' e-tyre të grat' e-tyre, e sa gra, të-cilate per pabeserine të bupat' e-tyre, sjellene nde zemeret të-sokevet të-tyre kaqe hißerim, sa t' a sjelle vdekje, jane ndene bape vrasjeje. Nuk' i vrasene ata me ßike a me stare, po me të-sjääa të ndyra e të-ßga e helmoqene zemeren' e sokut, eäs kesatu e vrasene.

6) Sa zoterij a perinder, ose dyke mundaare aspere serbetorete a femijene, ose dyke sterrure atyreve nsqimn' e-nevojsim a prehjen' e-nevojeime, u sjellene vdekje atyreve qe jane nomprises të porosise „Mos vraç".

7) Sa hzqqene të-tjerete e i bintqene të pine të-pira të-forta e të benene pianike, duhete keta të nume-

nonene si mé te liqte vrases, se te-ketîvete prinqene
shë trupine shë shpirtine! A nuke jane qeri-vrases shë
ata, te-cilete per fitim a per ndonë tjetere zgaje bint-
qene te-tjerete te pine te-pira qe dshqene, te-cilate
mbe nde funt sjellene vdekje? Shë ata qe shtrene te-
pira ndeper kerçmat, a nuke duhete te numeronene
shë ata qer mbe qe shaale qeri-vrases, ndonese nuke
quhene kesta pas nomevet te mbretnivet? Sikur te
ishte ndonë qeri feqinevet te-li arsenik ndene fytyre te
ndonë te-piri; a sikur te ishte shë, kolere, apostime e
vdekje ndene tjetere fytyre, a nuke dote numeronej i-ketîai
si qeri-vrases, shë si i-ketîke a nuke dote denohej prej
qerezise, nde mesi te se-cilese dote treqonte te-ketîkate?

8) Sa dyke qenyere i bëqenë qerezile, si Satanaj
hoqi Evene, nde faj, i-cili sjell vdekje shë nde trupt
shë nde shpirti, jane qeri-vrases shë shkelës te porosis'
se-pastete; te-ketîke jane shë ata qe mbajne stepira
prej grase te-ndyra, nde te-cilat sa hynene humbene
shë per kete bote shë per tjetrene; shë sa i shpi-
ene te-tjerele ndeper te-ketîke vende jane giî aotu vra-
ses; shë ata qe mburonene te-ketîkate gerra mburonene
vrasjene; shë duhete te numeronene si shkelës te-koqin
te kesaj porosie.

9) Sa kane nde zemeret armiqesi e çmir kun-
dre ndonë qerîu, shë me gezim dot' i mernine jetene,
po te mos frembeshse nga mundimi i normit, jane shke-
lës te porosise: „Mos vraç", ndonese me gune s' jâ
muaje jetene. Qenë Joanni dote: „Kusdo qe e ka meri
te vëllane esht qeri-vrases, shë e dini, se çdo qeri vra-
ses s' ka jete te-pasosure qe mbetsne nde vetehet te-ti".
(Joan. A. 3; 15).

Shë Qpetimtari yne ka dene: „Deguate, se u esht
sene te-moçimevet, „Mos vraç", shë sy qe te vrase

dote jete fajtuar nde gyqt. Flo une po u ẽem javr, se kusdo qe zemeronete kot kandre te vehajt dote jete fajtuar nde gyqt".

Ẽshtë sa të-ketille nga zemera perpara Perendise qe nji zemerate jane vrases, të-eilete asndonje s' munt t' i perflase a t' i ndjeke, ẽshtë asndonje gyqëtore s' munt t' i denonje, ẽshtë asdonje qytetruajtes s' munt t' i mbyllje nde burgt! ẽshtë mbase numeronene prej të-tjerevet si fort të-nderçim! Flo ay qe vepgon zemerate dot' i denonje ata nde ditet te gyqit si ekzales e priues te nomit.

10) Sa nga perlimi a nga të-mos-kujdesurite per ca dotyra benene ngaje të vritete ndonje neri, jane gjer mbe qe ekzekë prises e ekzecs të kesaj porosie. Sepse eshte ekruare nde Nomt: „Kur të ndervoje stepi të-re, të beje klliss perqark asaj, qe të mos e benç stepine t'endë fajtore per gjak, nde rente ndonje neri prej asaj". Ẽshtë pregjet: „Ẽshtë ndonje kë nde i rente me brire ndonje bapt a grraje, ẽshtë të vdesse, atehere kau dote vritetje me gure, ẽshtë mësi i ati të mos hajste; po i-zoti i kaut të jete pa faj. Flo kau nde bij me brire qe perparn, e i-tubes deomi të-zoti, ẽshtë nuk' e ruajti ate, nde vrafte ndonje bapt a grua, kau dote vritetete me gure, po dote vritete edhe i-zoti".

Nga këto merpete vos, se perlimi e të-mos-kujdesurite nga ndonje here e ben qerine fajtuar vdekjeje.

11) Ay qe di, se ca qeres prasene nde prite a une ndonje neri, qe të vrasene, ẽshtë s' i ep ze ati per kete ge, nde qofte, se vritete ay qe prifej nde uoet, eshte pas qe menyre fajtuar per gjakn' e ati ẽshtë ekzeles i porosise „Mos vraç".

12) Ay, qe me ane të të-ngrenit eume a të-pirit a të-kenaqurit me të-tjepere të deserimevet të-ti të-liq prin jeten' e-ti, eshte ndene bape vrasjeje, eshe i-vertete

vrases. Dhe ay qe s' ka nevojen per te pojtur dhe kesh pris vendin' e-ti dhe jetin' e-ti, po te kete me se, este, qe te dërm kesh, vetevrases dhe shkes i porosise „Mos vraç".

Nuke kemi te-drejte te priume jetene t'ene me tepere se sa kemi te-drejte te priume jetin' e te-jzerevet. Nuke kemi te-drejte te priume jetene t' ene me ane hamjeje, te-piri a agerimi te-tepere se sa kemi te-drejte ti prishme ate me ane dhe a shtare.

M' e-drejta qe este te pojme, si na pemosit Herendia. Kusdo qe bencie vete-vrases me çfare-do menyre qe te jete, dhe ka mendjene nde vendt e te-mbarmare, este vrases dhe pa dyshim vetr nde humbjet. „Çdo vrases nuke ka jete te-perjetesume qe mbetete tek ay".

13) Mbe nde fund ay, qe mos jetin' e ndoqe neriu per te mbrapsare vetehene, nga ndoqe here numeronete i-palajm, dhe fjetere here lajtuar gaku. Dote Nomi: „Nde u-gendte vjetresi dyke flyere (si dere), dhe te godhete e te vdese, nuke dote derdete gak per ate (ay qe e vrau nuke numeronete lajtuar). Dhe nde lintbe djeli perndi ate dote derdete gak per ate".

Dhe fari, o vellzer, lete pyetseme vetehene t'ene, nde e kemi shkelure ndoqe here porosine „Mos vraç", nde mos me gjune, te-pakene nde zemeret t'ene, nde mejtimt t'ene? Dhe nde jemi lajtore gaku, lete pendomemi, per sa kemi kohe. Dhe lete perpiqemi t' i largojme, sa mundete, gjithe ngajet' e vrasjese, si zemerim, qarta, te-zena, lakemim, miqesira te-ndyra e jaste nomit, kurveri, te-pire e te-keliXate, te-dhate e bejne apërtine te humbete zhe neve na bejne te-merzitume te qerezite e te-ndyre te Herendia. Dhe lete vegjme per gjithe, miq e armiq, ndjenjate qe kerkon Herendia, si fryme ndjese, fryme dasurie, dhe lete bejme, sindekur

bente Zoti yne, i-cili, kur perqesej, nuke perqeste, kur pesonte, nuke frikesonte, po epte vetehen' e ti nde doret t' ati qe gykon me drejteri".

Lele benemi te-peruqure, sindekur lote ay. „Kur kemi te-ngrena e te mbuluara, lele na mbaotoqene keto". Eke lele dorojme uri, elje, çnderim, perqesje eke te giha, me mire se te akullime porosin' e Herendise: „Mos vraç".

Mendohuni uñete t' uaj. (Ang. 4; 5).

Tani pra kesulu ßote Zoti: „Mendohuni uñete t' uaj" (Ang. 1; 5). Ky iste qe ze prej Herendise nbe Jausme, qe iste nde Jerusalim, po este ze i ati eke nbe ng, si lete eke mbi ata. Do gihe qerezile te mendonene uñet' e-tyre.

Kendojme eume te pojme pa menduare. Bieme nde zakone po-ëna pa kupetuare. Heri ben ate ge qe esh se ben ijsteri, eke eume vene pas zakonevet verbetat, eke eume te-tjere nuke kane ijelere peguke veç te-kenaquril' e vetehes' se-tyre.

Ilo Herendia nuke do te pojme. Do te mendonemi eke te mendonemi eume; na ßote: „Mendohuni uñete t'uaj". Vini re uñete t' uaj, nikoni ato, veggoni ato mire. Eke kejo este ne ge, qe kemi detyre jo vetem ta degojme, a ta kendojme, po eke ta bejme. Çdo neri ka detyre ta beng kete prej vetiu, — te mendonete per uñet' e-tia; eke este ne ge fort e-mahe e eum' e nenuare. Sepse çdo uñe ka ne fant; nuke ka uñe qe te mos epjere gekundi.

Eke qe te kemi ndihme nde mendimt te udevet t'ona, lete veggojme ca pyetje, te-cilate muet t' ja bejme vetehese s'one per keto.

1. A ka ndërgegja jone te ðote gesendi kundre uðese, nde te-cilet rcejme? A dime neve a pak-se-paku a ekojme nder menti; se uða jone eut' e-drejte uðe? Si ka ekuare koha jone? Ç' beme nde dit te javese? Si ekojme diten' e-djeshe? Te-çfarete jane punerate t'ona, defrimzte t'ane, eokete t'ane? A ka ndergegja jone te ðote gesendi kundre nee eðt a na ðote ndonje here?

2. A jane uðete t'ona si pas Okroqese? Bote qe e-vejçture lá kemi ndergegjene te-qenaze; po kejo ndergegja duhete te mesonete me fjalen' e Hirrendise. Nuke eote nijafi te bejme ate qe qe neve e pandejme te-drejte; duhete te bejme ate qe qe ðote Hirrendia, se eut' e-mire. Jane pra uðete t'ona si pas Okroqese? Ndonese kemi eume te-meta, me gðe keto muntme te mapeme nde dore ate Vivðen' e-Oeqtenare, eðe te dgmi: „Has kesaj desemq te-vete, kejo eote peguða ime, uðehoqesi im, eembeða ime, pas kesaj dua te vete e perpiqem te poq.

3. He tjetere pyetje qe duhete t' já bejme vete-hose s'one eote kejo: „Si dot' i numerojme uðete t'ona paskeqajði? Çdo qe te mendoncmi per ato tani, a jane te-kesða qe paskeqajði te muntme te kðejme syte t'ane mbi ato me nguauðim? Semundja e vdekja a-pene ðera eume te-ndryeme se jeta e eendeti. Si dote na dukene uðete t'ona te-soame, kur te na aleroncte jet' e-perjetesme? Cilete dote jene mendimete t'ane, e si dot' i numerojme uðete t'ona, kur dot' i veggojme ato si uðe te-ekuara?

4. He tjetere pyetje eume te-ecuoare muntme te nxjepeme proj Okroqese vete. Kendojme ne' ate per dy uðe — per uðen' e gere e per uðen' e-nguede — per u-ðen' e vdekjese eðe per uðen' e jetese. Uða jone eote qera a fjatera nga keto; cila eote? Kejo eote qe ge e-

mаĕr, eĕe kaqe më tepere e-aenuare, se aume jan' ata qe gendene nde uĕet te-gere, eĕe pak ata qe gendene nd' uĕet te-nguete. Herezitë nuke duane te mendonene per kete. Flo est' e-vertete, sa fjalet' e se-vertetese vete nsunt tâ beŋene. „Hyni ndeper dcret te-nguete sepse e-gere eete dera eĕe e-hapete eetë uĕa qe epie nde humbjet, eĕe aume jane ata qe hyŋënë ndeper ate. Sepse e-nguete eete dera eĕe e-atrenguare eete uĕa qe epie nde jetet, eĕe te-pake jane ata qe e gaŋne ate". Ndë mesi te-cilevet gendemi neve me te-aumete a me te-pakete? Cili eete bandi yne, humbje a jete?

5. Kristi ĕa: „Une jam uĕa". A eete ay uĕa jone? Nuke apin te jemi zemere-kâjeĥete e te zotit; duhete rĕe te eeejme ndeper ate uĕe, qe na pelen Herendia, ndryet dote aoheme me verietim, se uĕa jone nuk' eete uĕa qe epie nde jetet. Iisaj eete uĕa, e-vetema uĕe; aandoqe vete te Ati veç me ane t' ati, as ka tjetere emere, me ane te te-cilit te epelojme? Kur mendonemi uĕete t'ona, nuke duhete tâ leme mbe q' ane keele ge. Duhete te vertetoncmi, se apresate t'ona jane petrture permbi dernelin' e-vertete, se aprejme mbe Kriŏtine vetene, se kembete t'ona qendrojne mbi gur, mbi akemp. Nde mos qofte Kristi uĕa, e-vertela eĕe jeta jone, atehere çfare-do qe te jene uĕete t'ona ndene tejera laqe, pa fjale jane te-atrembera, keq te-atrembera.

6. Kendojme për Enohne, se „eceni me Herendine", gjâ ajo qe duhete eĕe per Nohene, eĕe kejo nde kohe pabeseri. Ketu ka qe tjetere qe per uĕete t'ona. A eeejme neve me Herendine? A kemi zakon te mbajme aoqeri me ate nde te-lochete? Eĕe gjëŋe, eĕe veçan eĕe me te-tjere a perpiqemi te mbajme nde vetehet t'ene te-ndjere, se gendemi perpara ati, se pojme peran' ati, e se vemi pas dasurimit t' ati te-aeŋleruare?

Apostoλ Pavli u shkruante Korinθianevet: „Nuke dini, se jini tembeλt i Perendise, dhe se Fryma e Perendise pi nder ju? A pitemi ne nde hirt te Zotit? A vemi perpara? Dhe sa vone perpara vitzte t'ane, a vone perpara dhe shpirtzte t'ane?

Keto jane gaste gerra te-ndryshme qe kane te bojne me udhete t'ona. — A jane keto kundre ndergegjese s'one? A jane si pas Shkrimese? Si dote mendohemi per ato, kur te jene te-shkuara? Jemi nde udhet te-pare, a nde te-nguotet? Pate Krishti udha jone? A zeje me Perendine? Perendia na urdheron te mendohemi per udhete t'ona: „Tani pra kesht dote Zoti i thotjvet: Mendohuni udhete t'uaj". Ky ze eshte prej Ati qe ze i-shkoqure e drejt per drejt per ne, sikur profiti te thotz: Tani pra nuk u flas une juve, po vete Zoti; ay qe di gjithe punerate t'uaj; ay, syri i te-cilit eshte gjithe mbi ju; ay i-cili di shpirtzte te-lehete; ay qe vrperon mbi ju, ay u urdheron te qendroni e te mendohi udhete t'uaj. Ay vete vjen ndet ju, qe te kthyne mendimete t'uaj nga gjerat e poshtera e te dent nde vetehet t'uaj dhe nde udhet t'uaj. Kejo eshte dasarimi i Perendise, urdheri i Perendise.

Pershe Perendia na porosit kesht? Qe, nde qofcine udhete t'ona te-liga, te mundme t'i ndreqime; qe te pendohemi e te ndreqemi; qe te kerkojme e te gejme perdhim; qe te jemi te-siguruare e te-inmure. „Perendia eshte dashtria", dashtria vete. Nde porosirat e nde mesimet eshte dashuri. Herezi'e Jerusalimese u-mendsuane per udhet e-tyre. Kendojme, se u-bindne nde zet te Zotit, te Perendis' se-tyre, dhe nde fjalet te profitit Ange: sepse Zoti Perendia e dergoj ate, kanzi u-tremp perpara Perendise. Atehere foli Angjoi, zhapenesi i Zotit, zen' e Zotit mbe kanisne, dyke thene: „Une jam me juve, thote

Zoti". Kështu Zoti pret, ndjen, apelon e bekon gjë' ata që mendonene për uđet' e-tyre e që kllenene e që kerkojne ate me ane te Kristit. „Une jam me juve", u ša 'ftyreve që pandonenine nde Jerusalim. „Une jam me juve" u čote gjë' ftyreve që degojne, që besojne e që bindene. Kur Herendia eshte me ne, atehere uđete t' ona jane me te-vertete te-lumura, te-lumura sa kupe s' kane gene më pare e sa s' munt te bemete më. Atehere kemi Opetimtar, atehere kemi Ate nde qiell, atehere kemi mik mbe qdo atrengim, ndihmes mbe qdo vesterim. Atehere kemi ndjese e paqtim, nderpeqje te-kuknare, mendje te-prejture, vdes apruese te-mire 'per jeten' e-pasosure.

Kejo jete munt te-jete jona, dureti lare jona, nde e kerkojsime mbe Kristine e më ane te-Kristit, ēšc i-pari çap per kete eshte të mendonemi uđete t' ona si peqara Herendise, ēšc te kerkojme ndihmen' e Frymes' se-Qeptuare. U befte!

Lumerite.

„Lum të varfërit nde spirit, sepse e tyre eshte mbretnija e qiejvet. Lum ata qe bejne zije, sepse ata dote ngushllohine. Lum ata qe jane të-bute, sepse ata dote trashgojne Token. Lum ata qe kane uri, e etë per drejtesine, sepse ata dote ngjishne. Lum ata qe jane të-pandëjerem, sepse ata dote pandëjemene. Lum ata qe kane zemre të-pastre, sepse ata dote shkone Herendise. Lum ata qe bejne paqtim, sepse ata dote quhene bij Herendije. Lum ata qe ndiqene per pune drejtesije, sepse e tyre eshte mbretnija e qiejvet.

Matth. 5: 3—10.

Me këto fjalë Zoti Krist e nisi fjalen' e-ti pembi malt, e-cila spaucte qe nga kryeja e-pesete e ger nde funt të kryes' se ataitse të Ungjillit pas Matdeut. Këte

fjale dhuete tà kendoqe çdo ŋeri, se nd' ate gendene mesimete mé te-larte, qe munt te degoqe nde kete bote, mesimete, qe sjellene mé te-mallen dobi e e bejne ŋerine te-lumure, po t' i prese me gille zemere.

Me mij e pese-qint vjet kisine ekzore, qe nga dita, nde te-cilet nga mali Sina Moisiu kiste ðene Nomn' e Perendise fuqimall e zemerak. Koherisht, per te-ciiste vete Moisiu kiste ðene, se dote vinine, kisine ardure.

Erdi ay nonvenesi i-ri, per te-cilene Moisiu kiste ðene: „Zoti Perendia juaj dote ngrere nga mezi i vellazervet t'uaj qe profil si mua, ndigo-e-ni!" Dhe ky Moisiu i Ungjillt e tregon te-hyrete nde punet te-ti me ŋe nom; dhe ky hippen përmbi ne mal qe t' i tregoqe gjindjes' se-mbledhure prá ti dasurimet' e Perendise, ato gerra qe kerkon Perendia prej neresvet. Dikoni qe Sina te-ri e qe nom te-ri. Flo ndonese ka emne te-gjata nde mesi te te-ðenurit se nomit te Moisiut e se te-ðenurit te nomit te Krishtit, ŋeria fagesa ash, se ka dhe eume gerra fort te kandrefta e late te-ndryshme. Atje, nde ekzistetirat t' Arabise iste ŋe mal i-ðate, maj' e te-cilit çante rete e siðte ðelime; ketu este qe kodre peðore e e-gredhere, nde me te-bukuret fuse te Palestinese. Atje vetelinte e gemonte, mali driðej si partike per nde ðrmalit te-ti, dhe epesira qe e mbulonte nuke prittej e nuke çponej perveç nga dritat' e-tmeruara te pulevet; ketu qe qiell i-kðjellete e ka hapure flamurin' e-ti te-kallere mbi kryet te Qeteinfarit te botese, drita e qe djell pa ré e kurorezon posi me qe kurore te-arte, dhe truðli est' i-sigurisare ndeme kembet t' ati. Atje e peðonte male ne kodi, ne sinuar, te-cilene as ne qe e-gaðe s' mundte të kaperxente nga frika, se mos vdiste; ketu sicili liruare munt t' i qasete Nomðenesit. Atje iste Moisiu qe ŋellene nde çojet kiste mundimet' e drejtefis' se Perendise, dhe

fytyr' e te-cilit ndritte prej ne drite, te-cilene syt' e ne-riut nuke muntuine tâ duronine; keta eshte Kristi, engjëll' i dashuris' se Hierendise, fytyre e trupit i te-cilit iregjojne emblesire te-madhe, edhe pse ati strengonsene pa ndonje frike te-vegel' e te-mjere. Nuke ka kundreshtrira vetem nde gerrat te-perjashtesme nde mest te te-shenurit te nomit te Moisiut edhe te te-shenurit te nomit te Kristit, po edhe nde te-perbrendeshmet. Moisiu leçitke nouene; Kristi leçit hârine. Moisiu ndalonte fajsse; Kristi porosit sevgterine. Moisiu kuvendonte mbi zmerit te frikes' e te mundimit; Kristi kuvendon mbi zmerit te-dashuris' e te falmiresise. Moisiu dote: „Te beje gjithe keto gerra qe te porosit, se Zoti eshte ne Hierendi, qe mundon kesh te-dalete jashte nomit"; Kristi dote: „Lum ay qe dote bene gjithe keto gerra!" Nuke porosit, po ç' pushtet e ç' madheri Hierendia dashnie nde fjalet t' ati! si adjen qariu, se Kristi eshte ne mesonjes i arsimit nga Hierendia! si fort mire kupeton, se Kristi kuvendon per gerra qe ka pare e kupetuare, edhe se eshte i Zoti i' u ape nxenesvet te-ti falmiresine, per te-cilene u kuvendon! Lel' i degojme, o vellezer te-dashure, keto fjale t' embla e te sevgeruara; leta pendorime hirine qe na spjete per te-aferuare liruare Sinajt te krishterimit. Jemi mê te lamure se Israilitete; asndonje kufi na pengon t' i qasemi malit te-sevgeruare; sêcili liruare munt te vreje afere ati qe na lliet prej anes' se Hierendise; edhe mbe ne kane te-gare keto fjale te-bukura te kartese mbe Ebrenjt: „Nuke jeni aferuare nde qe mal qe sthete me dore, e qe digjete me zjap, edhe mbe vreresire e me epesire, e mbe dellim, e mbe zê trumbetic, e mbe zê fjales, te cilene ata qe e degjoane u-lutne te mos u flitej mê fjalë atyreve. . . . . po kini afâure nde malt te Sionese, nde qytetit te Hierendis' se-gjalle, nde qiellorit Jerusalime.

Eãε nde aume mijera vepeja, nde panagir e nde kisa te-parelinduria, qe jane akruare nde qiaj, eãε te Pe-rendia qe este gykatesi i te-gidave, eãε te apãrteral' e te-drejtevet qe jane bere te-sosure; eãε te Iisaj mestari i qe ãjate se-re, eãε nde gak te perçkaturi qe flet me mire se ay i Avelit". (12; 18—24).

„Lum te-vobegjte nde apãrt (a lum te-varferite nde frymet), sepse e atyre eshte mbretnia e qiejvet". Do-me-ãene lum ata qe ndjejnë se per punerat' e Perendise e te epetimit jane si te varfere qe s' kane asgje, qe nuke vejtjene asgje prej vetiu, eãε keshtu presene te-gãε si hiri, si ãureli, si kanisq prej dores' se Perendise, Qetësimarit te-tyre!

E-kotiãe pra eshte e para ge, qe kerkon Kristi prej nxenesvet te-ti; do-me-ãene te ndjejnene, se jane tej-per-tej te-dobete prej vetiu per erreljerine e per epetimne. Duhete te ndjejnene e te kupetojne vetehen' e tyre te-varfere e te-pavejtjshme per te mape pjese nde pasjet te Kristit. Duhete te ndjejnene e te kupetojene, se jane te hambure e te-pavejtjture per te pasure pjese nde apetimt te Kristit. Duhete te ndjejnene e te kupetojene, se jane fajtore per te pasure pjese nde eerjterit te Kristit. Nde vuri Zoti Krist kete ge nde kryet te gille te-tjeravet, kejo eshte qe te na treguje, se kejo ge eshte e vetema vegele, me ane te se-cilese dote manime te apãjme nde te-tjerat; eãε se mbe kot dote perpiqemi te filojme ato miresit' e-tjera, permblehãja e te-cilavet ben jeten' e kristerimit, po te mos kemi akuare ndeper varferit te apãrtit; kejo esht' ajo der' e-mgreste, per te-cilene getke ãote, se ata qe akojne ndeper ate jane te-pake.

Ky aenim keta ka ne vejtjje te-maãe. Ay neri qe kendon fjalen' e Kristit nde malt pa mejtuare mire e

prej cipe, munt te pandehne, se Kristi me kete fjale leçit ne epetim me ane puneras; eame nderes, kur u done, se epetimi eshte me ane te besese, sjellene perpara kundre leçitjen' e Kristit permi malt si deftese, se epetimi eshte me ane puneras. He kundresti e-kellde vetem tregon, se nderiu i-kellde s' e ka kuptuare mire te parene fjale te leçitjese permbi malt. Apon te vere nê kete fjale qe te bindete, se Kristi, si Joan Pagezimtori, si gille Apostojte, si Vivlia e-tere, nis leçitjen' e-ti dyke deftyere dobesinen' e pavejetjen' e nderit per epetim. Ndryet, vetem te-arrâurit' e Jisu-Kristit nde kete bote per te epetuare nderezite tregon me te-tepere kete dobesire. „Nuke kane nevoje per seroues te-sendoshete, po te-semurete". „Kristi nuke erdi te depese nde pandim te-drejtebe, po fajtorete". „I biri i nderit nuke erdi qe te serbenete, po qe te serbene e qe te ape jeten' e-ti qerbilim per eume". Nga keto fjale mepete vea, se nuke ka epetim per ata qe nuke ndjenene, se jane te-humbure.

E. ekoni, o te-dashure, se pas fjales' se Kristit si câe pas te Pavlose, e-vetema vegelle per te hyre nderin nde mbreteri te qiejvet, per te apiture nde drejterit e nde epetimt, eshte te ekoje ndeper deret te-ngoste te varferis' e te dobesires' se spirtit, eshte te nobe, se prej vetiu nuk' eshte asge pervec qe lipes i-varfere, qe nuke ka asge, qe nuke munt te bene asge per fajne, qe nuk' eshte i-vejejture pervec per denim, e qe ka nevoje te prese epetimne posi kanësk e dureti prej mêresis' se Zotit. Jaste kesaj geje se-pare gille te-perpjekurate t' naj jane mbe kot per epetim. Muntni me te-kujdesura te-gata te dini mir' e delle Dhiroqen' e-Qeqteruare. Muntni tâ ekoni jetene t' naj dyke falure e dyke mundsare vetehene; muntni tâ ekoni jetene t' naj te-paperfolure e te-pakatigorisure; muntni të ndani gene t' naj ndeper

te mirn; mundni me çdo rezik tă trogoni besene l' uaj — po nde mos qofsi te-perenjure perpara Hirendise, dyke ndjere, se jini fajtore e vejeni te jini te-denuare, giłłe keto nuke dof' u vejenjene asnje, zăs ato ditsen' e gyqit dote degoni prrj gojes' se Opetimtarit: „Ikeni prej meje: nuk' u kam nohare kupe".

„Lum ata qe benjene vaje", ăote mĕ poshte Kristi, „sepse ata dote nguseĕjonene". Ăăe keto fjala esite per vajen' e spiritit, per hiĕerimne qe vjen nga te-ndjeret' e fajit. Opetimtari nuke do te ăote, se ata qe kane hiĕerime nde kete bote muniqene te jene te-siguruare per spetimn' e-tyre nde tjeteret, zăs se hiĕerimi prrj veliu sp pas ndonje menyre te-drejte per te hyre nde mbreterit te qiejvet. Me i-ketiłe mendim as gelumdi nde Okronet te-Oenjeruare s' gendete. Okroqa na trogon vetem ne ułłe spetimi, zăs nde kete ułłe le, spetimit as pana e nerriut as te-ligurat' e ati kane pjese; spetimi esite vetem te Kristi e nde te-ligurat te Kristit. Kristi pra ketu do te ăote per hiĕerimne qe ka besetari i pershkare nga te-ndjerit' e fajevet te-ti. Nde mest te keti shkru e mĕ te-parit esite ne fare shkaĕs, e-cila fort lehete kupetonete. Nuk' esite mjait nerriu te ndjenje fajt' e-ti zăe te penjete: duhete per tă te renkonje perpara Hirendise, duhete per tă te ndjenje ne hiĕerim te-ăeăe e te-ljeste. Hirndim' i kristerimit nuk' esite vetem te-diturit' e fajevet zăe te-tremburibe nga mundimi; po esite hiĕerim e łembje, se esau Hirendine. I-kristeri me te-tapere helmonete per fajne, zăe shehere kur faj' i-ti nuke sjeă ndonje funt te-keq: helmonete per kete vetem, se faji esite ne sanje kundre Atit te-ti nde qieăt. Helmonete per fajte mĕ tepere, kur i ach permbi Jesu-Kristine, i-cili i soăt me vetehe permbi kryqt; kur kuptonete, se vete esite ay, qe, me fajt' e-ti, e mberăru

Qpetimtarin' e-ti mbi ate kryq. Bafte zy hiqerim per lajne qe ndan e qquan pendimn' e birit nga pendimi i serbetorit, pendimn' e besetarevet nga pendimi i te-maλekuarvet e te demonevet. Demonete e te-maλekuarete fort mire e ndjenene fajn' e-tyre, dridhene nga dor' e Zerendise; po nuke ndjenene hiqerim, se vane Zerendine, eqz nuke helmonene per lundet' e-keqin le fajit. Keeta pendimi i serbetorit epic nde desperim e nde humbje, si na tregon sembeλ' e Judese, tuk' pendimi i birit na epic nde nguaλim, nde qperese e nde qpetim, si na tregon sembeλ' e Qeqt Zjetit. „Ka, na fole Zavit, qe hiqerim pas Zerendise qe sjeλ pendim per qpetim, ka eqz qe hiqerim pas botese qe sjeλ vdekje".

Ata qe benene vaje per fajet' e-tyre dote ngushλonene, dote Qpetimtari. Se e-zotnare sa e-larte aqe eqz e-djalte, eqz tregon, se atyreve, qe benene vaje per fajet' e-tyre, jo vetem ngaj' e hiqerimit dot' u lihete me q' ase, do-me-dene nuke dote mundonene, po eqz se dote jene plot me paqtim e me qezim.

„Lum ata qe jane te-bale, se ata dote trashegojene dene". Kejo qe naturist rjell prej atyreve, per te-cilate bene fjale me sipere. Te penuarit' e vetehere sjeλ botesirene per te-tjerete. Sa me dλe ndjejme fajete t' ane, kaqe me kpere dote jemi te-gatuem t' u ndjejme te-tjerevet fajete qe na kane bere. Qpetimtari pra larieson ketu emblesirene, durimne, eqz zemerene qe ndjen eqe s' kan nevoje t' u tregoq kundresline a ndryeimne qe eshte nde mest te porosivet te Krishtit eqz t' atyre te botese. Nde botet perqeqjene bulesirene, ata qerezit' e bute, t' embele, e te lehete, qe lene, qe te dam keshtu, te-tjerete te ecejne permbi Krisht te-tyre, i perqeqjene, i qesendisjene e s' i zene per qe; po perkundrazi i kane per te fiqim e per te-nderçim ata qe s' durojne

as më të-vogëlisë ſjalë, ata që s' e kanë ſjalën' e-ligë pa mapë çpëgim, ata që bëjnë të-këqë për të-këqë. Ësën Krisdi edhe Ungjëlli edhe e-tërë Okronja për këtë të dy lëre qërezën kanë gyq e mendje ſare të-kundrejtë. Këta të-bulëtë, të-çnderuarët e që s' zihenë për asgjë prej botësë, janë ata, që Karl' e-Oeqëtuare i vë nde rabet të-pare, edhe ðoftë, se vejzënë të mapënë kurorën' e kaoëmit të-vertetë. „Ay që menuare zemëruarë", na ðoftë, „vejzën më tipërë se që bupt' i-ðoftë, edhe ay që urðëron vrtëhën' e-ti, m' i-mall se ay që gëzohon qytetë", (Pjal. të-Urtë 16; 32). Ðoftë edhe, se të-lëlurit' e lajevet që na bëjnë të-tjerët estë që çë, pa të dhënë s' munt të hynë nëriu nde mbretënië të qiejvet. „Nde gjos ua falçi qarësvet fajet' e atyrë, as Atë jonj nukë dot' ua falnë juvë lajtë t' uaj", ðoftë Zoti Krisdi. Të-lumurë pra ðemi banë me atë, janë të-krishterët' e-ðoftë! Lum ay që, pasi kapëtonë e besonë, se Perëndia i ndjen fajtë munt edhe ay dyku kapëtuarë këtë pë t' uá ndjenë fajtë vëllazërvet të-ti. Lum ay që lark lavdis' se botësë pon prej zëmëre i-ðoftë e i-ðuruarsim. Ðoftë nde e penzë e e çndrron. Krisdi dot' e ndërroqë e dot' e lavdëroqë. Ðoftë nde e najer' i të-pavejtur prej pëllit të-saj, edhe nde mos estë pjesë e ati nde esht të bijvet të botësë, Krisdi i estë zotnarë që trashegim tjetërë, edhe ky estë ðrra i-zotuarë, dë-me-ðenë qiellë, sembëll' e të cilit është ðrra i Hanahitvit.

„Lum ata që kanë et e un për drejtërinë, se ata ðoftë ngjëmë". Drejtëria, për të-cilënë bëntë ſjalë këtu, estë sëndëria. I-krishterë mik' estë ðjpurë të bëntë vrtem i-mirë si pas menyrës' se botësë, estë ðjpurë të bëntë sëndë dyke pasurë për pasqyrë Perëndinë. Duhëtë, që sembëll' e Perëndisë, që u-prëu prej fajit, të perëritëtë lëk ay edhe të bëntë si është të-parënë herë. „Behuni

ɛɳtore, sɛ Ɲerendia eshte ɛɳt", ðote Ɲjɛtri. „Behuni te-sosure, sikundre Ati juaj qiɲðori esht' i-sosur", ðote Zoti Krist mɛ poshte, nde kete ɟjalet mbi mali, te sɛcilese jemi dyke perhapure te-gjanate ɟjale. Nde na ðepet Ɲerendia nde drejtori, nde kete ge nuke muntme te apijme me iuqine i' ene! ay eshte i-forte te na beɲe te benemi ɛɳtore. Opetimtari na ðote, sɛ ata qe kane ei ɛ uri per drejterine dote ɳgiɲene, ðo-me-ðene ðot' u ape me te-plotte ate qe desironjɛnɛ, eshte i-forte t' i ɛɳterɔɲe me te-plotte. Okroqa nuke na çkoq, nde i-krɛtɛri munt te apiɲe nde kete ɛɳterɛri te-mbarnare qe nde kete bote, a sɛ kejo ɛɳterɛri dote jete ɛ-ketiɛ nde qiɛɛi. Dyke aikunre provimin' ɛ besetarevet, dyɛɛ aikunre jeten' ɛ-conue, ɛ-cila eshte qe jete ɛ te beri çati ðɛr si ɛ ketiɛ ɛ-pambarnare. dukete, sɛ ɛɳterie ɛ-mbarnare, si ðɛ fatmiresia ɛ-mbarnare, nuke dote apɛhete vɛç nde qiɛɛi. Flo si do qe se jete kejo pune, i-krialeri ka detyre te ɛɳterɔnete. Kejo detyre eshte te kerkojme pa pusim ɛɳterine, ðo-me-ðene te punojme qe nde kete jete per te apiture nde ɛɳterɛ, sikur te jete qe ɛ-mundare t' apɛurile nd' ate qe nde kete jete; eshte te punojme çdo dite, sikur te kete qe ɛ-mundare te-apiturile nd' ate ðɛr qe kete dite, ðɛe sot.

„Lem te-perdeɬyerɛimite, sɛ ata dote perdeɬenene". Ɲerdeɬimi qe leçit ketu Opetimtari eshte qe ge m' ɛ-perpiðeime, m' ɛ-gere se penuɲtja, ɛ-cila eshte te durojme ɛ te nðjejme ɟajete, qe na bejne le-ljerele, ðɛe sɛ drejteria, ɛ-cila eshte te kerkojme ɛ te perpiqemi te jemi ɛɳtore. Ɲerdeɬimi eshte ðembje per giðe te-hequrat' ɛ veɬɛerevet t'ane. Eshte ajo qe qe na ben te veme vtehsue i' ene nde vemt t' atyreve, qe hɛqɳene, qe vuaɲene, ðɛe pas ɟjales' se qe apostoɬi, „te qajme me ata qe qajne". Te jete ɳeriu i-perdeɬyerɛim, pas mɛndimit te

Ungjillit, nuk' eshte vetem t' u ngjeme ndihme atyreve qe vuajtene; — per kete pune nuke lipsene perveç se te hoqa — eshte t' i ndjejme te-hequrat' e vëllezervet t' ane sikur t' i kishim vete mbi kryet t' ona. Dhe kejo dembje nuke duhete te jete vetem per ata, qe na jane larefisas a miq a memëdhetare a prej besese s' one; sepse nete mbe gjithe qenezit ga ndoqe qpuarje, perumbledhë edhe ata armiqt t' ane, nde qofte, se kemi te-ketiëne. „Nde armika yt ka uri, ep-i te hajë; nde ka ti, sjell te pijë". „Doni armiqte t' uaj, bekoni ata qe u mallkojene, be-u-ni mire atyreve qe u kane meri, lutuni per ata qe u vajtene e u ndjekene", I-ketiëne eshte karakteri i atyreve per te-cilete Krishti thote, se dote pajtene perdëlim. Me e-zotuare emne e-vejejture; sipse cili prej nes, o vëllezer, nuke ka nevoje perdëlimi? Ha perdëlim nuke dote kete asfare qenese apetimi per ne. Ha perdëlimne, nuke dote mundsime te ponime as qe dite, as qe ore perpara Perendise. Nuke kemi nevoje perdëlimi vetem qe here per te-ukuarate; kemi nevoje perdëlimi qdo dite e qdo here; se qdo dite, qdo here zemerojme Perendine me faje te-rij. „Lum, thote mbreti profit, ay qe i u-ndje pezëseria, dhe i u-mbulua faji! Lum ay njeri qe nuke dol' i numeroje laj Zoti!" Kejo eshte e vetema fatmiresi, nde te-cilet mundme te kemi qenese. Nuke mundme te kemi qenese mbe qe fatmiresi ne ane te te-hidurite t' ene nde nomt te Perendise; te-ketiëne fatmiresi e kemi humbure per jete. Ha mundme te kerkojme e te gejme qe tjetere fatmiresi; eshte ajo qe eshte duresi prej perdëlimit te Perendise. Makar gjithe ne, o te-dashure vëllezer, se kemi gjese mé te-plotte nde kete fatmiresi. Makar gjithe ne te pergjigjemi nde perdëlimi te Perendise, per ne dyke treguare perdëlim e dembje per vëllezerite t' ane.

„Lum ata qe kane zemere të-qenuare, erpse ata dote eohene Ilerendine". Kejo qe tregon karaktirin' e-dëlë, të-vertete e të-perbrendesm të sëmteris' se kristerimit. Nuke este dëlyre vetem të vëme mbe rëde punerat' e-perjaatesme; duhete ëër zemera të jete e-qenuare. Ilerendia vegtron nde zemerat. Vetëm ata qe kane zemere të-qenuare dote eohene Ilerendine; vetem ata dote gozoqene parasin' e ati ëës paqtima' e ati. S' ka asfare tjetere ndë per të qenure perpara Ilerendise e per të pasure gjese nde falmiresit e nde lumarit t' ati. Pate qe e-pake të kete gerïa qe jete se-jaatesmi besetare, të flase per hese, të bene zakonet' e luteniit e kisese, të kete pjese nde kunglint, t' a bene të-mira të-varkervet, të flogë me ane të pameravet të-ti të-mara qe nder beseris e miresit; gjithë keto s' jane àsgë nde mos paçim brenda qe jete se-brendesmi besetare, të vertete, të-fachure nde dëlesirat të zemerese s' ane, të se-cilese punerat' e-perjaatesme nuke jane veç qe tregim' i asaj. Nuke este mjaft t' i eerbejme Ilerendise esatil perpera botese; duhete t' i eerbejme nde puçimt të domese ëës nde të-fachelit të zemerese s' ane. Pate qe e-pake të jete jeta jone besetare, duhete zemera jone të jete besetare; este qe e pakete të jete jeta jone e-qenuare, duhete zemera jone të jet' e-qenuare. O veëezer, a e keni kete zemere të-qenuare, e-cila este i-çquari karaktër i të-kristerit të-vertete, ëës e-cila vetëme mund të na bene të eohetme Ilerendine. A pojme kete jete të-vertete, të-fachete, tani të-fachure me Krïstine të Ilerendia, po e-cila dote çlaqete e dote tregonete esatil dilene qe dote shfaqonene të-fachurat' e zemerese? Tregimat' e-perjaatesm të besese s' one, të daëurise, të-peraqtjese, të durimit, të pastrimit a pergjigene nde gerra të-verteta perbrenda nes, ëës a jemi nde mendimet të

zemeravet t' ona ẽãe më besetare, ẽãe më te daeune, ẽãe më te permjture, ẽãe më te dorurasim, ẽãe më te qeruare? Makar ndergegja e si-cilli-do prej nos të pergjigete: Ẽãe nde jemi te etrenguare te qoheme e te dime, se nuke e kemi ẽãe ẽesap' e-paçemuare e qe zemere se-qeruare, letá kerkojme kele ẽesar prej atij, i-cili vetem mund te na e ape, prej të-cilit rjolione çdo hir i çquare ẽãe çdo ẽüneti e-mbarsuare.

„Lum ata qe beqene paqtim, sepse ata dote quhene bij Zotrendie". Nuke apin tá kemi vete dasurine; duhete tá perhapme ẽãe peã nos. Kejo gë eshte nga kamjet' e se-vertetese, ẽãe më tepese g se-vertetes' se brsese, te kete nevoje te perhapete; ẽãe ay qe e ka qohure dote doje tá beqe tá qohe tere bota. „Nuke mundëme, ẽosine Apostojte kur i zune, se leçitmine Unjẽãioe. Nuke munime te mos flasome per sa kemi pare e deguare". Keetu eshte ẽãe per dasurine. I-krieteri nuke mund te mos kerkoqe te përhapje peã tij ate dasuri qe Zotrendia já vuri nde zemeret. Flas sembelës' se mesoqesit te-tá prej Zotrendie, i-cili eẽõi te leçisqe paqtim mbá ẽãet, si pas fjalevet te engjejvet nde kenkoet, me te-cilene perqendoune te-linduritë e atí, i-krieteri eshte qeri paqtimi; do të ejjere paqtimne mbe çdo vend qe s' ka vazure, ẽãe të sjelle prape atje ku eshte trambuẽuare. Largon me kujdës çdo gje qe mund te sjelle truzice e grindje e çarje, si fjalet' e-liga e te-perioluraie kundre te-afermit, kundre çdo qenia. Ẽãe keta eshte qe qe e-çquaee, qe ndan te-krieterine nga qeriu i bolese. Nde bolet qeriu edjen qe qezim te-forchete e te-lik, kur aiken se-tjerete nde grindje; kur ecili ndarje e qarta e trazira; ẽãe nde vendi qe të perpiqete per te largvare ato, mundouete me çdo fare menyre t' i ekoqe. Keta eshte qe nga burimet' e-vertete e te-fechure e atyre per-

foljevet, e atyre punerave te-liga e te-keqia, qe jane nəqimi i pasosure i fjalevet nde mest te qeresvet te botese. He e-ketiše fryme nuke munt te jete veç fryme djalli, si răr gerrate qe jane te-kundrejta nde keto jane punera te frymes' se Perendise. Keshtu Qytetintari na flote, se ata qe benene paqtim dote quhene bij Perendie, do-me-fjese dote bemine me ane te kelij qeres te Perendise, dote vejenene te quhene bij Perendie, răr dote kene giše te-drejtate qe jane ngiture nde keto emere te-lavdarueshim. „Nde jemi bij, flote Qenț Pavli jemi răr trashegimtare, trashegimtare te Perendise baske me Kristine". (Rom. 8; 17).

„Lum ata qe ndiqene per pune drejterie, sepse e atyreve eshte mbretnri' e qiejvet". Pše keto te-mira kaqe te-vejejtura, qe u jane zotuare besetarevet, nuke munt te fitonene pa provime, pa strengime e pa luftera; bes' e kristerimit eshte pune qe s' beheše te mos ngrene kundrenira e merica te qe bota qe eshte lark Perendise. Kristi ua ka nxenesvet te-ti te-ndjekurave si kurore e si qpagim te bones' se-tyre. „Asndoqe eshte, u ka, qe ka ndepi, a vellezer, a motera, a ate a neme, a grua, a djem, a ara, per pune t' ime eše t' Ungjillit, qe te mos mape per qe-qint. . . . . baske me te-ndjekura". „Bota nde u ka meri juve, di-eni, se me pat meri răr mua perpara jua. Nde ishte prej botese, bota dote donte te-sajne; po me-qene-qe s' jeni nga bota, po une u sgoša juve nga bota, bota perandaj u ka meri juve. Nuke ka serbetor më te-maš se i zoti. Nde me ndoqne mua, răr juve dot' u ndjekene. . . . Dot' ua bejne giše keto per emerine t' im, sepse nuke dine ate qe me dergoj". (Mark. 10; 29—30 shih Joan 15; 18—30). Qenț Pavli çkoqure ka: se „gjithe sa duane te pojne me bese te-mire te Jesu-Kristi, dote ndiqene". (2. Tim. 3; 12).

Me te-vertete qyu murt te mos jete qe kundrecti e-maðe nde must ie botese rãz te te-kristerevet? I'ðe dasurimet' e botese jane te-denuare prej beses' se kristerimit. Maðestia e botese est' e-denuare me ane te peruqtjes' se te-kristerevet; atrengim' i asaj me ane te emblesires' se kelyreve; panet' e uãet' e asaj te-qenqu-ara me ane te ecnteris' se kelyre. Kesatu fjal' e lisa Kristit ke-dale e-vertete mbe qdo kohe, qãr qillese Kristerimi i-vertete ka qene i-aenuare me vulen' e ndjekjese. Nde te-parat kohera te kisese, me ane ndjekjeve te-seqia, dyke ðene te-kristerete nde ðjet te bojave e nde lembet l' egersiravet a-krosa armiqesia e botese kundre Ungjit. Kesatu rãz me pastaj, pa s' dua te sqatrem me tepere. Sot parevajlja e qytetërise beri te mos jete nde zakoret t' ane ndjekja me qakera, qãr kesta armiqesia e botese kundre Unglit ndrpoq lytyrene, po jo rãz naturene; tregomde dyke perqesure e dyke aare te-kristerete, dyke mbmenare ata si lmsatikes e si qokrriez, dyke mos qohure e dyke qesendisure mendimet e qe-limet' e atyre.

Po a duame te dime arsenesit' e Kristit nga te-ndje-kurat' e nga te-perqasurat e botese? Kejo kendreti nde vent qe l' u humbqe zemerene e l' i trembqe, u eule qe dellese, se jane te-dasurit' e Herendise; sepse este akruare: „Lam ata qe ndiqene per pune drejterie". Te-lumare jane se ata, nde te-cilet zoejne, este ajo uãe, nde te-cilet akoj i-zot' i atyreve perpara atyreve. Mos be-soni, se dote hiqene prapa nga mundimet' e nga provi-metle, qe i bejne l' i gasene Qeliminarit te-lyre. Ep-e-ni kupen' e-hidure e birit te Marise; ndiqni ata me qill ate meri, me te-cilene u-ndaq i bir' i Herendise. Nde venit qe te murmurisqene dote gezoncne e dote lavdurocine. Te-lumure ðãe jane, sepse keta mundime, qe jane te-

skuare, jane per ata ulia e lavdis' se qiellit. „Nde dukesime me Kristine, dote mbretërojme baske me ate", ßote Apostulli. Ëßte Qeetimtari vete ßote per ata qe ndiqene per drejtesine, se e atyreve eshte mbretëria e qiejvet".

Sa e-mrekullueshme eshte kejo e zotnuare, e cila kurorëzon fjalen' e fundit te Nomit te Unjëllit! Keta qenkes qe bota i ka meri e i përqeshe e i edhjek; keta qenkes, jet' e te cilevet ekon keta perpos nde persekutime e nde çudërime; keta te-varferite nde spirti, keta qe mbajnene zi e bejnene vaje, keta te-perdëlyershmite, keta qe bejne paqtim, keta te-vrejtëlit' e te-pastertit' e ßuit, jane nde syt te gjithesit te-madh pa mase me lart se ata qe i perqasnene e i çuderojene. Keta te-bekuarite tej prej botese, nde gjithsheim pas fjales' se-Jetë te lisu Kristit, jane kaqe bij mbretij trashegimi qe i prish nuk' eshte asfare m' i-pozitere se qe mbreteri. Ëßte kejo mbreteri nuke ndrit, si ata te ßenit, me qe lavdi qe prisete ëßte ekon; nuke trembete as prej koherash as prej kryengritjevet; eshte qe mbreteri esforte ëßte i-pasundure si fuqia e Zotërendise vete; eshte qe mbreteri e-perjetesume; fatmiresia, lavdia, ndjesia, dashnia jane lulet' e kurores' s' atyre. Deuene prej perdëllimit te Zotërendise vëllezer te lisu Kristit, te birit te Zotërendise, ëßte kesht dote trashegonene baske me ate trashegimin' e Atit te qiellit. „Ate qe dole mashtroj, na ßote Qeetimtari, dot' e beq te pije baske me mua mbi front t' im, sindekar ane mundi e e ndeqa me t' in ate nde fron t' ati".

Te-keqiña jane, o vëllezer te-dashure, detyrare ëßte te-zbukurate e keti nomi te-ri, te-cilinne Zoti Jisu Krisht na leçit prej anes' se-Zotërendise. Ço njerez! Sa duhete te trembemi, se mos keto fjale te Zotërendise dobetonene e humpnene fuqine e bukurine dykt ekuare ndeper pendet te qe cerbelori! Sa te-perkapurate t' ona jane

te-humbura e te-fqohela perpara kesaj fjale kaqe se-pasure sa edhe se shurtere kaqe se-djeshte sa edhe se-fisçime, kaqe se-urte sa edhe se-bukure, e-cila si vese qiÀi binte prej gojes' se Opetimtarit permbi depoqesit' te-gezuare prej se-vertetes' e prej apetimit! O! sikur te mundsime me te-vertete te vinime nde kombet te bregut te-enjterusre ndene qiÀt te-bukure te Galilese, e te deguxime me ate gindjen' e habitare qe perbuliste ato fjale plot me hir e te-vertete! Flo nde mos mundme se bejme qe te-ketike çudi, nde mos mundme te bejme te kuvendoqe vete Opetimtari yne perpara nesh, te pakene Opetimtari mund te na kuvendoqe me fryrnen' e-ti nde zemerat t' ona. Mund te na bege te degojme zen' e-ti te-embele e te-enjtesuare kaqe çkoqure e kaqe fort sa sikur te kisime pojture ndi' ato dit qe sote permbi det. Jake pra, o Iisu, o Zoti yne, jake te flasi nde zemerat t' ona fjalene qe Ati permbi malt. Ti qe na bere te kendojme keto te-gerestura e te-forta edhe keto te-zotuara kaqe te media, eji-na hire te pergjigemi nde keto te-gerestura qe te kemi pjese nde te-zotuarat. Be-na te mos kemi dyaim nde mest te botese e Teje, nde mest te perqafjese, qe kerkon prej nesh, edhe te-fatmiresis' s' asaj se-gezuetshme. Be-na kehi perpon te kemi pjese nde perqafjet t' endr, qe te kemi qe dite pjese nde lavdit t' ende. Kina nde numaret t' atyne te-varfervet nde spirit, se-cilete bota i çoderon nde kete jete, po te-cilete ti dot' i kes e dot' i qoliç per be-lyte nd' ate dite te fundit.

Huna edhe durimi jane fsehtesirat' e mbrofiesise.

Qe nde moset te djalerise mesojme isterin' e ventpuetoqesvet, se-cilete u-lavderuane e fituane emere me

ane te lufteravet; po per ata bupa, te-cilete i kane bere mire nerezise e i kane ðene te-mirat' e jetese e defrimet' e mendjese, asge, per lat te-keq, nuke mesojme. Qe te giðe po-ßua dime, se Kserksi dogi Aßinene, se Hampiu eße Qesari dirdne lumenj gakras nde fuset te Farsaßese; po nuke dime asge per jeten' e per punerat' e Elkliäit a t' Arqimißit, te-cpikurat e te-cilevet perdita perdorese mbe kaqe e mbe kaqe nevoja te-meßa te nerezise.

Ilo me giðe keto qytetërin' e-sotme e kemi detyre nde keta punetore e bupa te-mirßuq te giðe vendevet e te giðe koheravet.

Si trasegimtare te pacjes' se mendjes' s' atyre, te cilene ata e bene e e fituane nde tere kohet te sickla-vet te-ndcuare, i nbështene e i kopeme sot premt' e-punes' e te mandiemit i' atyre.

Nde mest te zmeravet, te-cilete nerezia i mban nde te-maße lavdi, më te-lavdurmasime nga giðe jane zmerat' e te-diturvet te-meðinj. Sa jane te-vejejture per mirenjohesine t' ene te diturile, skrimtarete, filosoßerite, keta trima te panese, te-cilete na lane per trasegim te meðate punera miresjeßese te diturise! Sa mesime te dobiçam a' keni detyre, sa sembeßa te-paçemuara gejme nde jetet e nde punerat t' atyre!

A duame te mesojme, si benene punerat' e-meßa eße te-cpikurat' e-meßa? Lete soheme e lete kerkojme te mesojme, se sa pune, se sa te-perpjekura, se sa-durim kane pasure keta nerezit' e-meßenj. Ilo te iste pe e-munduare te pyetnime Nrftonine per punerat' e-ti, dote na ßoete, se te-cpikurat e-ti i beri „dyke menduare giüenje per ato". Ibyllioni me zë te-maß dote na ßoete, se: „Mendj' e-maße eshte duremi". Eße me pak fjale te giðe dote na ßoenine gjß zëri. Ilumi e durimi jane penjet' e puneravet e te-cpikuravet te-meßa.

Me kohëve e me durimne flet' e manit këndte nde mendsit. Mihail Angjëloj punonte pa pushim, hanste me nxitim, dëe ngrihej dëe natene qe te punonte.

Dy-zet vjet te-kere Bylloni punonte nde ßonet te-ti, pese ore nde mengjest dëe pese ore mbremjenit. Montesqiu dyke folure me qe mik per qe nga ukrimet' e ti ßa: „Kete vivke dotë kendoni veten nde pak ore; po u vertetoq, se kam punuare per ate kaqe vjet, sa m' u sbardhe qimet' e kokese". Franklini ka dere: „Sa duane te ßone, se mundete te ilustte ndoqe qe pa pune e pa durim, jane helmoqes te qerezise".

Flo çfare-do qe te jete qellimi qe ndiqete, qeriu nuke duhete veten të vere vetëhen' e-ti ndene pune, po dëe te sherbiete qe te mundne veuterimete qe pun perpara; sepse pa fjale «ume pengime i kane per te zene ußene. Çdo pune qe te zere qeriu, dote lufloqe, dote vere vëtëhen' e-ti ndene rezik per te siguruare te-qellimarete, qe te filoqe nde lufet te jetese; sepse lufte do te ßote rezik.

Nde do qeriu te pushtoqe vende te-riq, te çaqe dete, te ulkoqe vendë, te sgjenoqe kulit' e fisakroqese, te ecbe e te vezgoqe lufaet' e bimerat' e drurete e vendeve te-large e te-panjohure, dote qeqe perpara rezike te-panumeruare. Nde Oqeani valete dot' i sjellne pengime nde udet te-ti; nde toket qerezit' e egersirate, mundimete dëe uria dote jane armiqt' e-ti; dote etrengonete te lufloqe kundre ereravet e valevet.

Sa dyke hequre prej deserimit te-fisçim te vezgoqene naturene kane geture vërkjene, tek kerkonime te-vertetene. Illinoj, ky qeri i-eenuare, tuk po pendej nde Mesinet i' Italise, pa mbi majet te Vezuvit tym qe dilte nga vollkani; sa-kaqe-herau uñeroj te bejne gati qe anije. Okon dëe vete drejt kembevet te vollkanit, qe te

vezgonte per-se-afermi kete dukje te-çudiçime e hije-mašle. Anijate mbulonene prej ein hiri te-ndrzure; gure bjene mij' e teha nde mest te valevet. Kapedani u-tremp ašz dosi te largontej nga sy vent i-rezikshim. Po Ilinioj i pergjigete me kete fjale, e-cila qe atehure ka mbe-tune e-semuare: „Fati i ka mbe sy te-mire kushtuarele". Ilinioj aferonete nde toket, ašz aikon se-largu flaket' e-tmerruara te vollkanit. Ri te prehate nde qe shepi, po te-tundurat' e tjent ašz aiu i gurevet e streugojne te hiqste; posa dogi dježi. Oket' e-ti si ašz sy vrie vune mbi kryet te-tyre udenelarsa, qe te ruhesine. Po lumi i Xanves qiell epejt epejt nga te-gide anete ger nde dett ašz mbue serine (dergoluse) me flake e me erera te-pedorsarsime. Ishe ikejne, dyke perpjekure, si e si te spetojne; ati i u-zu frymza ašz dy serbetore e mba-nine; mbe nde lunt trimi i Dilirise ra f-vdekure. Mbe te-ossermene trupi i ati u-geol f-here e pa ndoqe plage. Iste i-vdekure, po gande me kapere me qeri qe lle.

Qe nga kejo sgarje, e-cilz gilene kujtonete per nder te-mad t' ati trimi, e ger sot shaurja e Naturese ašz te-renil' e te-Semuri pas Dilirise numerojne sume te-tjere kurbane te-ketilše.

Ay qe do te spetoqe qerezine, ay qe do te hedhe poshte mendimet' e-gepeatrele e te-pavençim, qe kane mbetare prej kohenavet t' epeta, ay qe do te sgaroqe ayen' e mendjese e tà benje pešor, dyke mbješe faren' e ilterave te-ra, dote gene perpara punqimc tjetre lare, po mé pak te-rezikshim se ata qe permendme mé sipere. Zilia, oakari, çmiri dote lesohene kundr' ati; padija, nga te-mos-kupetuarite, dot' i kanosete pa pusim, mundrte sume here ašz tà humpne. Kete kane pesuare gede qerezite mendje-medeq, sa qe ale dite qe pia Sokrati shta-rene u-šane pas punerave e pas vezgimeve nde kohe

qe te-tjere ſhinine, eſë bene, sindekur ðoce qe vjeſetuar freak: „ſajn' e-pandjére te kéne te-drejte perpara oeese".

Astronomi, ay qe veçgon ëine, deborene, e te-ketſkate, ay qe bjé pas qiraise e te-tjere, dyke pyeture naturene me provime, eume here te-tjere rezike gejne perpara. Dena, a qe te ðen mé mire natia' e panese i strengojne te jene ndene rezik nga luqia e-nga vepersmi i stihiavet (gerravet) qe vezçojne, a nga luqite qe perdorjene.

I-dituri, i-cili nxjer perpara qerezise qe maqine rietazi çpikure, e-cila dote vejçe te jete ne vegel, e-seruare per mbroðesi e per qytéteri, ka perpara ti e kondre ti sumicen' e qeresvet, qe s' duane te ðegrene dore nga ato qe dine. Skðever te-verbere pine kundre lirise qe u cpete. Papinua keh Zoijen' e-ti dyke dyere prej fundrarevet te Rimit, eðe Zakari ndlement e pesoj nga endaret' nðjevsqe e Lionese.

Po nuke ngrihene sclem te-pafiturite kundre mendjes' se-malle, eðe gereziſ e-cquare, eðe ato me te-cquarate mendje hiqene eume here-prej qe bync' kundrecsie, nga te-mos-menduarite mire, eðe i heðqene taj te-çpikurni' e-ra. Fallonti dorezon te-perdoruri' e torpilavet nde te-patet te Pmuese, eðe sta nuk' ja pritne. Po me-gjide-kete, te-cquare bura, si Bohanj e Aapðazi, laine vene prej Bonapartes, qe te vezgonine e te provonine te çihurat' e ati Fallooni duði perpara atyre, eðe u perhapi mire sistemen' e-ti; po, pas pak provimeve jo te-mjafte, Napoleoni poqi prej ati per gilenje mburrsen' e-ti. Po eðe ata, qe kane qene te ðenure per te mbuaure drtyren' e-tyre, per te ſhaare te-holla e per te permbajture stepit' e-tyre, gið autu kane rene kurbane. Mjekesi, nde kohera semundjeve qe zene, merzë-nxjeresi nde ðeðesirat te ðeut, gendese nde nevoje te kene gilene vdekje te-papandehure.

Dyke pare gjithë këta dëmtimtare të mbrëdhesisë, këta ushtarë, që përpiqene a vdesene për qëllimet tëliqim, mbërtheneni ethe na lëmshë për të. Ilo nuke duhete të hampime zemerene! Kur mendëtu eshte ndërsa rrezik, dëli nga qerezit e-linuare dote këte dyshim për të mapë armete, për fjalene, se trembëte nga vdekja, se shenjtyerite i jane vrare ndë sënat të luftës! Derëndrazi trimëria e ätërvet duhete t'u apë zemere e kurajë si në nembëdhe fort e-larte.

Kështu rënë ndë sënat të Dhurisë, dote jete që këjtuar a që qëri i-gostere ay që nuke dë të happë gojene nga frika, se mos i dalë prëj asaj e-vertete. Dote jetë frikacar ay që hiqde mbë të-prap nga pun' e-sume a nga bap' e dëtyrese, sepse të-fjetë përpara ati nuke qëllonte. Jeta e punëtorevet të-mëdhenj të Dhurisë duhete të na shtynë mbë punërij të-mëdhë, dyke lreguare neve, se durimi e qëndrimi janë fërthesirat' e të-qëllzarit ëthe nga ndonjë herë e mendjes' se-madhe.

Mbë çdo ngarje, prenë më ep që burim të-pasëtrueshë fuqie e ngashëlimi. „Më të-mesuarete" ka dënë që qëri i-thuaj, „kujtue dhet' e nderesise, pa ndjerë terendë' e të-keqt e atyreve; sprita e ben vete gati të-prishtenë' e-ti, dhe e perdor jetën' e-ti për qëllime të-larte. Ndonë-e jam e-vërbere ethe pa punëm i-semure, pa nprese, mënt të vertetën këte, se nde bote ka që që vejen më tepërë se defrimet' e lentie, më tepërë se pasja, më tepërë ethe se sendeti vete, thë kejo eshte të-ëmurite pas Dhurisë".

Ilo për ket të-mire humpse për gjithçë ata pengime, që kane për ngaje jo shkëlqete, po padiljen' ethe mendimet' e dobele e të-pavençim të qërit, thë kështu rrezik' e-meten punojne lirisht e pa pasure ndonjë pengim a rezik prëj qëresvet. Kemi për të pare ethe

Livinkëtoner të mundeme nga këtë; po s' kemi për të parë më Kolonnber të lëmë me vargu hekurt nga çmiri e nga pasëtëria. Më i-ditur i-çquare ka ëenë këto fjalë të-ngushëllueshme: „Stergyoritse t'ane ekuane ndeper siekëat të-hekurta, po neve vëlejmë ndeçer të-artet".

Sot, për fat të-mire, të-ditarit' e-mëllçjata qe ndihnene per lavdin' e memëlzut të tyre e që pëmojne per lamerin' e qrezise, pojne dyke qene fort të-ndershme prej qeresvet të vendit të-tyre ëtë prej qille botese.

Arqimiëi.

Ndë mest të qerkonevet të-mëllçq, të-cilete mendja e-maße i ka bërë ndaqe here qe kombi qe luftoa për të-qenurit' e për të-mos-humbur të-lir, vent të-çquare mbajne të-perpjekurat' e Arqimiëit për të apetuare memëlzen' e-ti. Siraknza qendronte trimerisat kundre Romanevet, të-cilen e kishin pëlluare vitine 214 perpara Krisëtit; po pasi dy here u-leuuane me force esterit' e Marcëllit kundre asaj, ndeçesil' e asaj e humbne kurajene ëtë me trishtim të-madh sikoudne, se më apejt a më vone duhe bëhine nde dorat t' atyre. Hapenine, se nde qytetit të-tyre kishine qe bape të maß, qe madhimatik me mendje fort të-madh' e të-gere, qe vendes të fakenuare prej qe dasurie se nxehete per memëlzene. Ky quhej Arqimiëi.

Arqimiëi per hoten' e-aume eshte m' i-eenuari nga madhimatiket' e-moçim, sepse ay dhiturile qe kishte nga ëemasja e nga mjeëeritë mikanike i perdorte per të bërë të-ndryeme maqina e vegela, të-cilete me dobi të-madhe u-perdorne kundre Romanevet në' ate të-perëuare të Siraknzese. Po dotë çemojne fort pak e nuke si

duhete, po tĕ sikojme ate vrtem si ŋe mekanik mendjeholĕe. Arqimiĕdi ka qene ŋe nga më te-mëdenŋte krijoŋes të Diturise maĕimatike nde koherat te-moçime. Emasjene eĕe Fizikene e beri te-pasure me te-çpikurat' e-ti te-meda, eĕe Hĕdrostatika u-dĕua me veggimet' e me provimet' e ati. Ata qe mantŋene te kupetojne Arqimĕdine, ĕole qe i-dĕture, habitene më pak per te-çpikurat' e-meda te koheravet te-ra.

Ky i-maĕ maĕimatik lindi nde Sirakuze vëtine 287 perpara Krietit, eĕe ĕete prej fare mbreti. Iete tat' e tij me Jeronime, mbretin' e Sirakuzese. Po nga sa dime merite vra, se kupe nuke kiste pasure ndoŋe pune mbreteriŋe.

As qe nuke dime, as per djalerine, as per apesimin' e Arqimiĕdit. Vrtem dime, se i-ri vate nde Egypte, ka ndeŋti sumë kohe.

Po Arqimiĕdi kiste diturira te-ĕrĕa te maĕimatikavet, kur vate nde venit te Faraonevet. Atje u-ĕa pas puneravet te-meda qe kisine te bejne me ujerate rĕe i beri sendime te-meĕeŋ punepojtesvet t' ati vendi.

Dassi ndeŋti qe kohe te-gate nde Egypte, u-kthye nde Sirakuzet, ede ndeŋti nde Hiĕatet te Jeronit, teciline, sikundre eĕe më sipere ĕame, e kiste fisas. Jeroni ndeŋente eĕer te-paanete per Arqimiĕdine, eĕe i vate me plotesi gjĕe gerrat' e-dohmeime per te pojture ŋe jete te-prejture. Po vrtem Dituria iete i-vetemi dejtim i ati bupë te-urte. Te-çpikurat' e-çquara, qe lavduruane emerin' e ati, jane çpagimi i durimit e i qendrimit t' ati te-paanete, me te-cilete u-vu e u-ĕa pas veggimit tenaturese.

Më te sumen' e kohese e ekonte pas Mikanikese. Kiste bere sumice vegelaŋ, me te-cilate, me ndihmen' e ca ĕozeve e maĕarave e ekonte fort lepere ponen' e

fuqise levizese, eße keata me pak pune muntte kundreatira te-meßa. Dyke pasure bese te-plotte nde ßbrest te-ti eße dyke dasure mbi sembeke te-çiaqure te tregonte gjße punet' e-meßa te Mikanikese, i ßa qe dite Neronit, se me luqi po-ßua fare te-vogele murtie te ngrinte bape, sa-do te-renda qe te isine. „Ngj-me ku te pi eße te lunt ßene", i ßoste Neronit.

Ky u-habit dyke deguare keto eße i u-lut maßimatikut të peferqe te-verteta' e fjalevet te-ti me ane qe provimi. I ßa te luarze qe rendesise fort te-maße me ane qe luqie fort se-vogele. Arqimiti ja prili kerkimve.

Mbreti mbante nde limant te Sirakuzese anijera, qe isine sume lonnes te-renda. Filosofi gjeni nga ato më te rendene, eße e hoqi nde toket, po me sume mendim eße me ndihmen' e sume qereseve. Hasiaj porositi te vene brenda nd' ate plaçke e kaqe qare-s, sa muntte te nxinte. Atehere ndenqti nde qe merzim lark asaj eße me doren' e-ti dyke luajtare pakuze mujen' e qe etaqine plot me makenara e xpuri anijene nde vent te-saj. Kejo qe u-be e-qojture mbe gjße; eße qe ate dite gjyndja e Sirakuzese nuke kishte më dyshim per dëmtim' e-paanete te mikut e te farefisa-lt te Jeronit.

Arqimiti nde Hiarcestatiket beri te-çuditeru sume te-vejejtura. Çpiku nomen' e te-qendruarit te trupavet brenda nde gerrat te-ujsime. Atij ja kerni detyre te-çpikurit' e te-verfatese se: „çdo trup, qe lutet nde gerra te ujsime hump kaqe te-rende, sa eshte te-rendit' e ges' se ujsime, qe i ze vendine", do-me-ßene nde ujete, te-dhët i ze vendine hrq 1000 oke, trupi hump 1000 oke nga te-rendit' e-ti.

SSoshe, se Arqimidi e çpiku kete te-vertete keshtu: Jeroni i kishte ßene qe ergendari qe sume ari te-kuknare, qe t' i beshte qe kurore. Ergendari ja kembeu qe pjese

le asit me ɛrgent si qe qe nga te-rendìte: kesatu kurora qe ja beri mbretit nuk' iste prej ari te-kuÀuare, po prej qe perzimi ari e ɛrgendi. Jeronit i akoj ader mendt, se e gegeu argendari. Tlo dyke mos dzeure tà prisqe kuroene, e-cila iste fort bukure goldzure, u da pide te-diluzvet e madhmarikevet: „Ta prisure kurora, te gendzte, nde eshte bere prej ari te-kuÀuare a prej perzimi ari e ɛrgendi. Edhe nde eshte i-perzjere, te ndahete sa ar e sa ɛrgent ka". Kejo ge-qe kerkonte mbretit iste kodre per Arqimidine. Te-perdorenit' e te-vertetese qe permendime më sipere i trego si iste puna. E pe-soj here pas here kuroene drenda e javte ujit, ede kupetoj, se humpte nga te-rendit' e-saj jo sa humpte ari i-kuÀuare, po humpte si pas njese-e qe kishte ari e ɛrgendi ade perzimt. Done, se kete te-vertete e qitau dyke lare nde laptare, eder me qene q'iste jashte menç nga gezimi per te-gendarit' e asaj doli lakuriq e depiste ndeper qytet „e geta, e geta".

Nde pothime te Siakuzese prej Romanevet, Arqimidi tregon tere fagin' e mendjes' se-ti se-madhe. Arqimidi, done Thalarka, vuri nde pune gide maqinat' e ti, ede sa-kaqe-herash ushtria e Romanevet u godit prej sigetse qe kishte si bezer ede prej gurea qe binine si ai qe i-thotsime me laqi te-tmerruare. Asndonje s' munite te qendronte nde ket' l' atyre; rezonine poshte gide sa goditnine ede sidhnine te-madhe trazire e trumbuÀim nde mest te ushtarevet. Kundre anijavet, tjetere here dilnine papandehuraj trare permbi muret ede binine permbi anijat me luqi te-madhe ede i 'mbytnine; tjetere here dukesine duar te-hekurta a qipe qeranes, te-cilate i-ngrisnine anijate, i-mbanine me biatine gerpjete ede me magene talepjete ede i hidhnine nde mest te valevet, ku pa tjale mbytesine me menyre te-tmerruare; tjetere

here i henine anijate te vinine poluke me pembim nde vendt te-tyre ose kestu dyhreine dyke perpjekure mbi skembegt ndene muret te qytetit. Me te-ardhmet' e atyreve qe isine brenda nde anijat vritesine dyke here cop' e derime baske me anijale.

Te-tjere done, se Arqimidi mundi te-cjege anijat' e Romanevet dyke pemblellure mbi ato me me pasqyrave te-nxehtit' e diendijavet te djegit.

Tere gindja e Siraskuzese iete thupi i keti qendrimi, ose Arqimidi kryete, ose me urdhere I' ati vihenine nde pune gjithe maqinate. Kaq' e-madhe iete frik' e Romanevet; dote Plutarku, sa po te-mbushine me te-vegjelene cope te ndonje litari a te ndonje trari te cuksej permbi muret, hiqeine dyke e-solure me ecrrim ose thepisnine: „Maqine te-re Arqimidi vuri kundre nesh".

Mantime I' i besojme gjithe gerat' e-cuditcime qe kolosia na tregon per kete mbaroques te-madh te memedhesit te-ti, kur te mareme ndenje sy te-cpikurat' e pakandreshmes, te-cilate jane dotyre tek ay ose pelcjne vejetjen' e-pasmete I' ati.

Arqimidi me punerat' e-ti qendron permbi te-mendjete madhimtikes. Asnjgrazi, qe i-cquare madhimtik i Francese ka dene per Arqimidine, se ay e krijoj mjeshterine mikanike e te-mocimevet.

Arqimidit i eshte dotyre te cpikurit' e te berit nde mest te lemsit e te qilindrit, e-cila qe eshte nga me te-nenuzrete nesime te Gemasjese. I'id autu keti i eshte dotyre katrezimi i parahdhese, te-cpikurit' e qe maqine per te ngritune a per te nxjere uje, qe sjell emerin' e-ti, ose mendimi a dcoris e Jozit e e Inspavet qe iinte permi vjet.

Jzoni e kishte porosilure te bese qe anije te-mdhe, e-el'a, si e tregon Athinoj, dote iete, sindekur dukete, qe pun' e cpdicime.

Mendja e-mirë e Arqimidit nuke mundi të «pe-toqe ger nde fust menedim' e-ti. Romakët e pustuane papan hduraj Sirakuzene, vër, kundre urdherit te Marqe-lit, u-vra prej qe vatetari roman. Si ðote Tito Livioj, i-urti rinis nde qe «es le qytetit dyke vene re fytyrate, qe kisin here permbi nerez, kur i u-hoq persipere qe vatetar Gubetë, se Arqimidi kaqe e kisin ngitene mes-djene pas fytyravet te-ti, sa ðipi: „Mos me nga prërite". Vatetari ngriti «patene e e vrau.

G a l i l e u.

Qiellokrona «ohe u' e-mogjinja e qille diturivet; ka lindure nde gjë ate kohe qe ëar qytetëria. Flo mendi-mete, qe bene te-parene here qerezije per sistemen' e botese, gaqene me ata mendime qe ben çdo qeri i-paditure dyke «kuare vaten' (ðiðov) e qiellit.

Farpara sikllës' se-gaste-mbeðjete asge nuke di-nine per kapesirene; asndoqe ðhe te-çkoqure s' kisin per qëllim, e-çiarete «ohe. Besonine, se ðeu ishe i-patun-dure nde kerdizet te botese; se djellë, bena ëhe yjte vinine potuke lemsil l'ene si drittera te-ngitune nde prëh te-lentte; ðosinc, se vut' e qiellit iste i-prëmare a i-mbuluare si prej ndoqe muri me gerra te-lenta.

Qe te ërrkojme nde kuchesirat te gjëstise, duhej te fregonej. Kejo qe e-«enuare e e-mirë, qe «ohe kare e-kundrejte me sa na peirn kohinë i syrit, do-me-ðene te-pelluarit' e ðest permbi bost te-ti mbe qe dite (24 ore), ëër te-ardurit' e ðent potuke djellit nde qe mot. Kejo qiljz e-mirë bea kuvën' e Kopernikut.

Istoria na tregon, se qerezite muk' i presene le-hete te-vertetat' e-ra, «ër se, perkundrazi, ëër i-hiçnine

me kaqe më të-madhe merzitje, sa më tepere keto dukene të-kundrejta nde mesimet qe na apene ndjenjat (si syri, degimi etj). Mepute vim, se edhe kejo çpikje e-madhe nuk' u-be e-besuare veç pas seme mundimeve, edhe nuk' e bolli poshte pa kundresti qe mendim kaqe të-vjetere sa edhe bota vete. Kundre ðeorise, se ðëu luan, e-ti'a vete e-para ðemelli e Qiellakroqes' se-re, sot kenje nuke ka qe të rije kundre. Të-kûyrrit' e ðeut peemba bosht të-ti qe e vertete, e-cila nuke ßloj vendime qe ka sot viç me ane seme mundimeve e seme të perpjekunave.

Po me gide keto Kopernniku shpetoj nga të-ndjekurate; iste njeri i-peruqure, ponte i-fuzhure edhe thoshte jeten' e veçante; jeten' e dhoj nde prehje dyke ndihuare qiellet e dyke vështruare ðuretë të-semurete, se iste edhe ðëroqes. Iste frikacak edhe brembej seshe të leçiste seshil çpikjen' e-ti; po nuk' e falshte edhe farë të-vertetene; e tregonte heshtuej, po seshe nuke kaconte të bënë keto. Thandente, se të-vertetës mund të perhapene edhe pa kurbane shamindanes. Trumbaximet' edhe grindjet' e kishes e krenginine pa mase, brembej nga ðeximi, edhe sinte larg ati Kishes e shpetoj nga ndjekjete.

Galileu pat kaxim të lufton; luftoj edhe vojti. Ky ßriam i-madh eshte, pas Kopernikut, qe nga të-parete qe tundite mendimin' e-gjanestrete qe iste kaq' i vjetere sa edhe bota.

Nde veggonesit' e ðeut bene të-gohure lonnen' e ðeut laqen' e tokavet, të-gerit' e detvet, i madh qiellakroqes çoni mapene, qe falshte vendin' e-vertete te ðeut nde hapesirat të-gjanete; shuloj nde syt të nerezëse ndrîçimn' e botevet qiellore. Galileu eshte Kristofor-Kolombi i qiellit të gjanete.

Të-çpikurat' e-ti nera pas ljetrese dolli shpinine nde pavdekjet, po edhe nde mjerest. Galileu eshte nga dese-

minutaret' e-mëdhenj te se-vertetese. Lindi nde Firenz te Toskanese mbe 15 te Okartit 1554, vëlla ëu, qe prej moresi se-djalerise, te-çudiçime aena te mendjes' se-ti se madhe perpara kohese. Nde vertet, qe djemse losqene me ledra te kolla, ay çpiku maqinera, te-cilate i bente vete. Habitte mesonjesit' e-ti me lirin' e gyqit, me te-çelarit' e mendjes' se-ti vëlla me kujdesne qe vinte per te mesuare vete vetehene, pa ndihme mesonjesi. Te-rendesuarit' e-ti mbe çdo qe qe nit e' larteson mendjene s' tregonete me fjale; donte nxiqime vëlla dëshpese, vëlla punonte fëmdhopin' e vjetersine. Fara e mendjes' se-madhe pëtej tok ay me te tepere dita nga dite.

I ati kishte lemije te-madhe vëlla te mesme pasja; andaj kishte mah, qe Galileu te mos ndonje pune qe sjell fitim. Zuri te mesonte aritmetiçine e fëmdhesine. Po keta mesime mik' lanie te-mjalte per mendjen' e-ti te-forte e te-pangjyrte. Galileu nuke kishte frike te ngrihte kundrestira, kundre mesimevet qe i mesonine, vëlla ishte i çpuare per mendjen' e-ti te-çuditur' e te-luajtur vëlla per kundrelolaçi' e-ti.

Mendja e-ti e-larte kishte nevoje prej ne ngarjeje, qe te tregonej, vëlla ngarja i dokt perpara. Galileu mik' fat' (da 19 vjec, kur qe dite, nde kishte te-madhe te Firenzes, vuri re qe-poliera, qe po tundej. Pa, se poliarja i-vetë te vaturat' e te arëturat' e-saj nde kohe si pe-qe, çfare-do qe te ishte te gatet' e vetmohese qe bente dyke lekundëne. Oikonesi i-ri u va me te-tepere pas vëzgimit te kesaj dukjeje, te-cilene kaqe te-tjere perpara ati e kishine pare pa te-kujdesure, vëre n-çudit, kur geti, se koha e te-lekundurave iste si pe-qe, vëlla sa-kaqe-herae kupetoj, se ç' dobira te-medha dat' i bente kejo çpikje; kesisi nepe nde te-çpikurit te nomevet te pendulluese (varjese), te-cilete i apene Ditalise kaqe vëre te-paçemoura, per te mature hoxe hoxe kohene.

Galileu qe atehere u-ba pas diturivet te-zendosa edhe pa ngiqure kendoj gjithe ekzistuet e matimatikavet te-moçim; kendimi i librez s' Arqimidit per trupate qe nuke fundosene nde pjesa te-ujsimc i ba ogaje te bene ne te-re pune te hidrostatikese. Keto punera te-para, te-cilate jeine kaqe te-vejetuara, nuke menuane te prizene prej botese me nder te-mail.

Mbe 1589, dukut i-mall Ferdinand, e vuri mesoqes te matimatikavet nde Pizet. Galileu nasi zuri te-riq pro-vime per te-renit e trupavet, nga maja e gjingut te vaisare te Pizese. Nga keta provime kupetoj, se numet' e te-renit te trupavet, sindekur mesonesine nde Univer-sitet te Pizese, jeine te-lajlitare. Mendja keatu i apihej me ane te te-vezquarit te-lirsaze; dykt kujdesure te-me-soqe, si bzene trupat mbi ari, apiti te kapelohe te-ecu-rat' e yjvet. Nde kete vezgim u-va me duriin, qe zgje s' munbe ta mbatte. Ky eate i-pari çap i-ti per nde lav-dit te-ti, po edhe i-pari çap per nde te-hequrat.

Galileu me kujdes te-madh i gykoj te dy sistemat' e-kundrazta te Astronomise, do-me-thene sistemen' e Pto-lemeut me pothat' e saj te-penzjere edhe sistemen' e Koper-nikut, e-cila me djeatesirën' e me mallerin' e-saj hiqte pas vatin gjeres nga me te-mezqte sikoqes e vezgoqes.

Galileu u-numerua nde Universitet te Pizese si lyme frazovaçe edhe si njeri qe nuk' i beson mendimet' e kaqese, edhe kesaju u-gen nde vest te-strenguare; per-andaj e priti me gjithe zemere fjalen' e Qeveris' se Ve-netikut, e-cila i ba per gjaste vjet fronin' e mesoqesit te matimatikavet nde Universitet te Paduese. Atje se-ria u-ba pas punese me duriin e me qendrim forl te-pakte.

Nassi çpiku ngrohtemasjene, mbe 1604, veri re nde qiellt qe ysh te-ri; mbe 1609 i fali njerezise lujqy-

rene, ate vegelen' e-qndiçime, te-cilene qe i-ditare lori goditure e qaqti mikroskop te gjdesise. Tejqyrene e çpiku keshu: Si dgoj, se qe Holandas me te-bueksare qrlçera mundte te çquante gerra qe gendesine eume lark, vendosi sa-kaqe-herse tâ çkoqqe kele pune. Her ate te-kerkuarete sete te-geture. Pas pak kohe e vuri tejqyren' e-pare permbi kambane-qendrasat te Qeqt Markut, ndene te lavduarat te gindjese. Po nuk' sete mjaft per lavdi-dhajen' e ati te sikonte qe lark anijete, te-cilate vinine nde Venetik; qiellt sete i-vetemi sesa i-vejeture per veggimet' e ati.

Galileu u-nxitua tâ kthenje vegelen' e-tî te-paçenuare drejt trupavet te qiellit edhe hotavet te panumerueara. Qiellsaroqesi e kthen tejqyrene nde beshet edhe sa-kaqe-herse kapetoj, se sa te-gendeshete latine mendimete qe kisine per trupat' e qiellit qenezite ger atehere, se sikur faq' e alyre sete lagje lemsi te-mbarueve, edhe se sikur dritën' e kishine prej vetiu, te-tyrene. Pa, se lagja e pasesit te ilem nuk' sete e-rregulte, edhe qpoj fusa te-ilelta te-pedzara prej malese. I holli syte nd' ato ane te qiellit qe dukene sâ me sê natene elle nde kasolet te kuntierit, elle kapetoj, se ato isine prej te panumerueare djejse, se isine, si kundre dose Mûsioni, pluhur djejse. Vegjoj potuhalsesine Jupiter, elle geti katre yj, te-cilete jane ane te sistemes' s' ati. I'yqi i-ti i-ilelte e mesoj, se ate yj leine per Jupiterine ç' este hena per ilene, do-me-ilene leine pases t' ati. Vuri sê djekine elle geti mbi ate ca pika; keto leine e jane gerra se trupat' e qiellit nuke jane te-perjeteam, sikundhe hesonine ger atehere. Me sicilene-do nga keto te-çpikura Galileu aferonej nde sistemet te Kopernikut; sicila-do nga ato funte godhjen' e kohimit, qe kishe bota per sistemen' e botese; po mbe gîl ate kohe çdo çpikje ngrinte prê ati çmir e nakar.

Veggonesi i qiellit, dyke habituar nga te-çpikurat' e-ti, e dyke dëshiruar prej panerave te-ti, nuke degonte as kundrestisat' e atyreve qe kishine mendime te-kundrejte, as kundre fjalet' e kundre-deanëmet' e atyreve, qe vinine kundre te-çpikuravet l' ati; vendi (γεωγια) te Aristotelit, te Ekroqes' se Oqeternara e te Atenvet te Klasse. Si i-krishtere i-vertete, i-madh astronom apriruar ne te-ndrequre a te-aferuare nde mest te lese e te çpikjevet te-ti. Mbe kot e kenëzuane te mos flase, mbe kot i peienine armiqt' e-panumeruar, te-cilete mbillesine per qark ati. Filosofi nuke donte te degonte as ge.

Galileu pentë mbe ze kohe, kur ëshë m' e-vogela ge, per panera leje, mundë të humbiste ne qeni; vetem qe fjale apinte të degonte qarine nde burkt a nde vdekjet. Fjalene „erretik" çmir-meßenje jà doshne perpara syvet.

Persa Galileu ishte nde Venetikë, çmiri i kundre-shtarevet te-si nuke mundë t' i bente asge. Po mbe 1610 e la Padovene ëshë m-këlyr nde Toskane; mbe 1611 vate per te-parenë here nde Romë, me qëllimne t' i hidhe poshtë dynimet' e klasese, sepse Pygetorja e Oqeternare kishte nisure tani si perflete e te bente emne te qara kundre ati. Ne prill iate si i-terbuare kundre atyreve qe-prinine mendimet' e Kopernikut ëshë veçan kundre Galileut.

Mbe 5 te marsit te vitit 1616 Klasa ndaloj vlvßat e Kopernikut e te Faskarinit, me ane te te-clavet mbaronej mendimi, se ßeu luan ëshë djëlli s' luan. Galileu nuke permendej nde këte te-ndaluare, po kishte mare vrçan ne qertim fort te-aspere; perandaj u-strengua te heshte per ∞ame kohe.

Mbe 1618 te-dukurit' e tre yjve me biat e beri te bjere prape pas veggimit te trupavet te qiellit, te vine

nde sistemet te Kopernikut edhe nde te-lnajturit te ßout. Mbe 1630 akruajti te-degnarine SSiaλog, nde te-cilet perdor kete njesuteri, qe te flase per punen' e-ndalnare. Sjeλ tre qeres dyke ngrene qeri me tjatrine. Salbiatin edhe Sagredone, mbaroqes te mendimit te Kopernikut, edhe Simpliqiose, qe mbaronte mendimet' e-ejtere, ata te Iholzmeut. Simpliqioj lete mburoqes i hohes' se-skuare edhe zonik i mbrodesise.

Galilen perpiqete ta nxjere te-holle edhe te-padiskare.

— „Lete vezgojme me kujdes naturene, dobe Salbiati.

— Herst, pergjigete Simpliqioj, te mendonet' e te mendonte qenu kaqe «time? este qe pa dobi. Ç' e dua naturene! Use pres ato qe kane dene e pritare aterite; l'ane; kujdesem pas dogmavet; flas si-pas atyreve, edhe fle me prehje te-malle.

SSiaλoga i Galilesit esat' i-qquare per holesiren' e mendimevet edhe per qesendrate qe dukene te-fschura ndene fjalet, si edhe per dhurin' e-ßλe. Kejo vivλ' e-bukure, e-cila este hapcare, nuk' este vrbem qe Qisλ-akoqe e-qal qime, po edhe qe mbares' e-nxehete per vezgimese e-linuare te qeravet. Hapa Urvanoj pandehu, se vet' ay kapelonej ndene Simpliqione, edhe besonte, se kete ßiaλog e-beri Galileu, qe te tregonte kundrestaret' e-ti te-kote e te mape. Hapa u-zemerua fort kundre te-urtit edhe e hoqi nde Pyqetoret te-Qeptetuare.

Galileu, ndonese plak edhe i-semure, u-strenqua te veje nde Romet, ku u-be-gyqi i-ti i-qquare. Se-pari e vune ndene rujtje, me urdere te Pyqetorese, nde ate-pit te lajmesit te Toskanese. „Krysprifti Aanslo, ßote Galileu, mbe qe lettre te-ti, erdi mbremanat edhe me moti nde qerrt te-ti. Udese, me beri disa pyetje, edhe me pelen, se kisht te-malit dosire te ndrsq te-lajßitarite:

ẽãr skanðaẋine, qe kiua sjeẽe nde tere Italine dyke mburuare te-luäjturit e ðrut. Nẽe giẽe fjalet s-forta e nde giẽe deẽesat maẽimatike e te-pakundreshuare, me perseritë qe fjalë te Okroqes' se-Oeqternare, qe te mburonte te-mos-luäjturit e ðrut. Dyke kuvenduare keshu apitne nde «tepit te Fyqetores' se-Oeqteruare. Äjo me urẽeruese me menyra te-lisçime te mbaroq vetehene ẽãr me ðane, se te me genine fajtuare, dote me «pnine leje te kerkoq nljese".

Nas pyetjeve te-gata, Galileone e vune 24 ore nde burẽt. Mbe 20 te Qershorit 1633, dhen' e-Hene, u-ðeqit ẽãr prape prej Fyqetores' se-Oeqteruare, ẽãr mbe te-neserme, te-Marterne, e «pune nde kisel perpara kardinalevet e prifterise, qe te kendoninë denimin' e ati. Denimi «dalonte vivden' e-ti, ẽãr e desonte nde te burgosure nde burkt te Fyqetores' se-Oeqteruare per sa kohe te donte Papa. Nerves kesaj e «strenguane te bjere nde gunë e te ðote ẽãr kete te-mohpane: „Une Galileu, state-ðjate vjeç qerl, nde gunë perpara Zotërisë t' uaj, dyke pasune perpara syvet Uneliin' e Oeqteruare, perubi te-cfilne ve dorene, me-qene-qe u-muarçe per ezetik, sepse mburova «ðq besova, se Dieäi eshte kerdize e giẽesise ẽãr s' kam, ẽãr se Eeu nuk' eshte kerdiza «ðe luan, keta kabime te-maẽekesare «ðe te-merzitore".

Ouhese, se Galileu i ra ðrut me kembe ẽãr se ðipi: „Ẽãr me giẽe keto luan". Kejo fjale, qe vejen per te nlsäjture ment, «ðe nde mos i «rẽi nbi buzet te-ti, pa fjale iste e-gerviture nde zemerit te-ti. Oume nga jeseskroqesit e ati, vertetojne, se e vune nẽe sume mundime te trapit nde kohet qe e pyesin Fyqetorja e-Oeqteruare.

Galileu humbi per jete lirine; Papa i ða leje te vije nde Oene, perane kryepriftit Fikoxomin, ẽãr

gastaj nde bajqenë te-ti perase Fjorentise, ku ëshë iute ndene rasjtje ger sa vdiq.

Flaka i-favdurasaruta hoqi provincete më te-sepere. Flriñin' e vitit 1631 humbi ne nga te-bijate shë pas dy vjet humbi shë drithene. Mbe nde fund vinte andrej e ketej ndeper kopeult te-ti, nde most te drurevet te-cilete tjetere here i kisin mbetuare vete, dyke peeture pembi te-vetemene gjeze qe i kisin mbetuare, e-cila sehë bere vergenese (kalogre). Flastaj hynte vdë shtepit, ke degonte kundrejtale te-ra prej ndjekesvet te-ti. I silnine te-panameruara kundrestira per te-shypurit' e vivdavet te-ti, i ndalonine far' e fisne t'I vinine nibe te-pare, shë gykatesi kisin udhere kohe mbe kohe te vinte te sikonte, nde Galileu kish perfunre e dobetuase. I mjeri ëshë i-helmuari plak humbi çilo shprese, shë mbe 8 te Kalogrgut te vitit 1642 nde mose 78 vjec ds shpirtine.

Gutemberga.

Shtypeskronesia, dote Lamartini, ve nde soqeri te-papritre e drejt-per-drejt mendjen' e qerlut me mendimet' e qetesvet te kohes' se-ukuare, te se-taniemese shë te se-pritmese. Sate ftene, se sikundre sa' e-hekurte shë zvarë i bene per asge po-ena mergimete, kesatu shë shypeskonesia e beri per asge kohene. „Me ane t' asaj, te gide bashke-kohes. Kuvendon me Omirin' e me Qiqeronine; Omiret' e Qiqeronet' e kohes' se-pritme dote kuvendojne me neve; kesatu mundime te ëmti, se Gutemberga krijoj nde gjë' ate kohe qe fuqi vetiare shë qe mashtne te-lentle; sepse tek prej kesaj del karte, mshan, numare, shkresa, te-cilate bjene ndene ndjenat t' ona, nde gjë ate del shë mendim, ndjenje, bese, do-me-ëmte qe pjes' e shpirtit te qeriut.

Gutemberga lindi nde Magenti mbe 1401 pas Krishti. Nde te-kyrei me madhesi e me pombe te-madhe te gerandorit Friderik nde kete qytet, qe grindje, kus te pije me pare nde festat te qeverise, i ndezi kundre-zilit' e shkaktvet te-ndryshme te nerezise, edhe Gutemberga, i-cili iseshte nga te-lisçimtze, u-tret (εξωμολόγω) nde mjese 19 vjeç. Vinte per qytetsi nde qytet, qe te sihte ç' ge vejatze per te pare edhe te qihte nerves te-çquasë. Vaze nde brezit te Rinit, nde Holandet, nde Elvetit e nde Germanì. Kur iste nde qytetit te Holandese, Harlem, i ekoj nde menti per te-parene here ideja e shtypeskroqesise. Si u kthye pas provimeve te-dendure e pas qe te-pranuasi te gate e te-papicere, mundi te bere «skroga» te-druqta, t' i baskoqe, edhe kesaku te hedhe themelit' e mjesterisë se-re.

Gutemberga, dyke «ikuare, se sa e-vejatzure dote iste kejo pune, po te mundte tà mbaronte si duhej; ndjeu, se kishte nevoje prej ndihmesvet qe t' i ndihmone me te-holla nde te-prisurat' e-nevojeshme per te bere provime me te-gere; po pandehu, se duhej tà fshihte qellimn' e puneravet te-tij, nga frika, se mos te-kjere jà merrnine kavdia' e te-çukunit e e benine te-tyrtzme.

Nde mest te te-lisçimevet te Strasburgut as ndone nuke deni t' i ndihte, sepse kishte mendimn' e-lajdhiture, se puna' e mjesterit iste pun' e-çnderuar' e e-posçere. Çpikes' i-mall aleshere u-strengua te peruqete vete, te benete punetor, te perzjenete me nerezit' e gindjese. Ù-soqerua me dy tregetare vendes te Strasburgut, me Andre Dricenin' e me Jon Rifine, Gutemberga, dyke dashure te fshihte prej sokevet te-ti qellimn' e-vertete e punemarjese, baske me ata punonte te-ndryshme panera te mjesterivet te-bukura, po veçan e beshuraj edhe pas provimeve te shtypeskroqesise. Qe te largonte kersimn' (πειρασμον) e gindjese, e-cila kishte tà nxiteronte e tà

perfitsia si magjistar; Gutemberga punetorin' (ἐργάτην) e-ti e vuri nde gjermanët te një te-lenuri manastir te-vjetere. Atje punonte pa pusim, pritte shkronja per shtypeshkronje, dhe nibe nde funt beri te-paren maqine për te shtrenguare, faren' e-pare e maquinavet te-qindçimc te koheravet te-pastajme, te-cilate sot nibe një ore shtypnene mijera fletsc.

Gutemberga te-parene herë provoj te shtypnë vivla leje, po, me-qene-qe i u-mbarusne te-bolate, qitkesi i-mall u-shtrengua Kuvlesisrene t' tuj pefenë dhe sokevet te-ti, qe te kerkonte prej shtyrtve te-hoka. Keta dsone t' i ndihnine po me nyjne le kene pjese dhe ata nde gide fitimet te-ti, si dhe nde lavdit te te-qpikurit. Gutemberga per te mbasure qeKimn' e-ti uà prifi gilde kerkimete.

Ilo nuk' isht mjaft kejo veteme. Tsseqimtares' e nej nga soket' e-ti e boqne nde gyq, dyke deme, se ata kishne te-drejten' e-pare e' te-qpikurit dhe se ata ishte te zotrit e punes' s' ati. Herpara gyqetorese u-gent nde shtrengim te-madh, se kishte frike te trigonte Kuvlesinen' e-ti; dhe pykatesht, dyke daoure eume ti mesojne qpikjen' e-re, e shtrenguane me eume pyetje. Gutembergu desi me mire te demonte. I-prisure u-kthye nde atfirt te-ti Magendi, ketu u-soqenua me Faustune, qe ishte ergjendunoqes dhe truvezar, dhe me shenderin' e keti, që quhej Sefer, beri qe shtypeshkronje te-re dhe zuri te shtypte ndene emerit te sokevet te-ti te-riq Ungij me shkrona te-bukura.

Faustu dhe Seferi u-perpoqne dhe keta t' ja merrnine lavdine Gutembergut e ti benine te tyrene. Mbe qe letre qe ja derguane perandorit Maksimilian qohne dhe pelyrne, se shtypeshkroqesia u-qpik nde Magenti prej mendje-hokit Joan Gutembergut; po pas ca vitve e hapunne keta petim te-pare, dhe ja vuajte tere ndrpe e te qpikurit te-ti.

I-mjeri çpikes mbeti ẽde prape lakuriq ẽde e la memẽzne. I'ide fatkeqerite i zẽdne per-ne-herze; humbi gjuaje e femijene; iete plak ẽde nde më te-keqet mjeresi, se s' kiste as ate te buken' e-pendiçime, kur sprẽdesi i Nassaut, prinsi Adolf, e mori mbene kraht te-ti. Gutenbergu zuri prape te shpie vivka me duart' e-tia nde Nassaut.

Gutenbergu vdiq 69 vjeç, neri pa lene se mbarese as ne traxegim. „I le s' ime motre per traxegim, ẽshte nde ẽjatet te-ti, gide vivẽate, qe shypa vete nde manastirt te Cenj Arbonkastit".

I-mjeri neri make kiste per te lene tjetrit ne perveç te-vetemene pasje e çdo çpikesi po-ẽza; priejen' a djaleris' se-ti, rezikat' e jetes' se-ti, te-mos-ndenuari d' emerit te-ti, ẽde hapimne prej baskekohesvet te-ti.

Livingstoni.

David Livingstoni pa ẽshte este ne nga më te-mẽdhate burra, qe ndane jeten' e-tyre per te kerkuar' e per te vezguare vende te-reja. U-paX nde Skotii mbe 1817. I çpuari ẽë-barites e skrojti vete jeteskronen' e-ti; nd' ate me te-mbupure ẽsht per perindesit' e-ti. „Te jem i-ndercim" iete kenka qe praj atyreve traxegoj. I'o ay iete më tepere se i-ndercim; iete bupe me spirt te-mad ẽde me vojë te-forte. Qe ẽjete vjeç djale u-shenguan t' u ndihnje perindevet nde nevojerat te shpise me ẽsimet e punes' se djaleris' se-ti. Bente punen' e postierne e ne punebori te-postierne nde ne fabrike pehuan, ẽde mbremanet epuj pas mesimit. Ẽde ditene xanne here mendte te qene kohe per te mesuare, lek po punonte nde maqinet. Trumbẽkimi i maqinavet mak' e trumbẽvonte as pak. „Qe atehere, ẽshte, filova zakonine te mos dua te

di nga trumbuλimi e nga zaλahite, e te munt te skruaŋ e te mesoŋ pa më te-vogelene ndalim nde mos djemë qe losŋene, a te-egerve, qe kercejn' e ðepesene".

Neste-mbe-ðjete vjeç djale iste endar. Roga tasi i iste pak m' e-maðe eðe i epte leje te vjatë nde skolirat te naltese per te mesuare «eroqesine e ðeuλogine, iste fort besetar eðe memeðetar qume i-nxirbete. Kiste qe te-vzteme desire, po fori te-nxehete, te epëse per te çloðure e per te-prejure qerezin' e-mjere. I-qeruajturi endar mundi mbe nde funt te mape defrasene «inλωn' qe tregonte, se kiste mbanuare mesimet' e «eroqesise.

Livingstoni e mesoj «eroqesine me qëllim qe tà perdorte per dobi te Qinezevet, dyke vazure atje si misionar e si mjekes. Andaj kerkoj pune nga Ooge-ria e Misionarevet nde Aondre, passi kerkoj keniλat' e te deguarit misionar Moffa, i-cili iste këyere atehere prej Afrikese: nde mosse 23 vjeç mori punene qe i ðà Ogeria, eðe skoj per nde Afrike mbe 1840.

Has qe uðe se-gatë ndeper deti i-riu ðë-barites apën nde hundet te Cpreses' se-mire. Passi ndeŋti atje sume vjet eshte u-marrun me te bijen' e Moffajt, hyri per be-pareme here nde vent te gindjes' se-egere te Bekuanevet. Ate vent as qe Evropian nuk' e kiste pare per atehere. Livingstoni qe nde te-nisuri te jetes' se-ti këso vendosure t' i lere mbe q' ane prehjet' e jetese evroqiane eðe be poqe qe jete me te-akuare te-aopere. Andaj zuri te beqe uðe te-gata ose nde kembe, ose me qere qe hiqesine prej qos. Vendesit e gerqesnine Livingstone per trupin' e-ti te dobete. Po ay, nde vent te ędo tje'tere pergjigjeje, i strengoj pas pak kohe ata q' e perqesnine te nxitonine çapet' e tyre, qe tà apinine atë tek po zente mbe kembe. Ca nga ca trimeria eðe kuxlmi i «eroqesit i beri vendesite te ndepojne mendje eðe

nuke mesuane të numerojne si qe vete më te larte nga qerra.

He dhe qe trimeri e-ti e-madz i beri Bekuanete te habiten' e te çuditene per ate. He tufe leones i kiste rene mbe qafe kratil, ede te-cilet pinte. Vendesite i sikonine te hyjne natene nde arungat e t'u hane kagetile, pa kuxuare te dalene kundre egersiavet te-tmeruara, te-cilate pas mesdimevet te-tyre le-koçe i numerojne te-pamundura nde kalet. Livingstoni vendosi t'i perzere leonete dyke vrare ndonje nga ata, dic me te te-verlete e beri; po u-gerr nde nezik te-madh, dyke mundure me qe nga egersirate, e-cila cäc e kaloçi qe-mbe djete here nde anet te-siperme te krahut. Krahu i pesoj eeme, sa nde tere jetet te-ti te-gate e plot me nezike kiste gjëneje veshtim te-madh të paketa-paskene permbi supt. Me vone, kur vdiq, serpat' e asaj plage se-madz vejejtne per te gohure trupu' e ati.

Mbe 1849 Livingstoni vendosi te veje drejt anevet te veriut t' Afrikese. Nde udet be-ti te-pare, qe e beri me dy bupa trima, vats pas zalit te lumit Zunge, cäc apili nde kentet Ngame; kejo ude iste 4800 qilometrave.

Mbe 1851 hyri nde vend te Mekaloket, te-ciline per atehere asgezi s' e kiste pare a vegguare; ekoj ndeper kryeqytet te-vendit Sevilliane, ku u-habit përpara bukurise prej nature te atyre vendeve te-pasgohure gez atehere. Vende te-gere me lumej e me perej te bukure, fusera te-pasura e peljore, kenetera te-panumenara, qe gjindje e-qetuar' e punetore dunde per te-parene here perpara syvet te të-vegjetesit te-madh.

Qe nga ajo kohe Livingstoni vinte prej shtatese nde shtatese. Mbe 1852 pas rezikeve te-tmerruare, pas mundimeve te-medhej e pas te-perpjekurave me kuxim te-paanete, u-afrua nde buzet te perendimit te Afrikese

ëßε apitl ger te Oenjt Flavli i Aoandese, qe este ndene Horiogaßet. Atje u-strengua te qendroqe; i-kepzture nga mundimete, ra keq semure ëßε muaj te-tere luftoj me vdekjene.

Flo me gille keto e mundi vdekjene ëßε e mori prape sendrine. Flas kaqe të-fortë te Livingstoni nde vent qe te mendonaj per te çlodhure e per qe jete te-prejtare i perseriti prape pßanet' e-ti te meßrq. Të-vetitesi dyke pasure lavdißesjene të çaqe Afrikene ndeper tere te-geret te-saj, skon perpara perseri, ëßε mbe nde fund apin nde fund të qellimit të-ti. Nde maj te vitit 1856 hyri nde Kuilimane, qe este qe qytet mbi bazet te Afrikese nga lindja. Flas kesaj pune se-ndrïçime e se-çudïçime Livingstoni u-kßys nde Aondre. Dyke lavdarisare nga te-gille anet e prej tere botes' se-qytetenare mer bravurate faqeza ega Ooqerite fleskroqe te Flarisit e te Aondrese.

Livingstoni ëßε prape u-nis per te-ußetuare te-gata e te-ra. Ele nga më te-senuarate este ajo e Zambezese. Nd' ate vent fort peßor e eume te-bukure humbi gruan' e-ti, e-cila kiste kuximne kudo t' i vinte pas. U-kßye ëßε prape nde Engleterret, po ëßε prape ekoj mbe 1864 dyke dasure te zgiße Sesitesiren' e burimevet te lumit Sair. Flo kete here e la memeßren' e-ti te-dasure per te mos kßyere më.

Të-vetitesi i-mall vinte prej sbuirse nde sbuirse. Nde ußet te-ti te-pastajme u-poq nde Uxize perane kenetese Tankanike me Stanleine, i-cili iste derguare qe të kerkonte. Atje u-sentur ëßε kupetoj, se fugße më s' i benine më. Flo Livingstoni qendroa. Flanen' e-të s' e kiste mbaruare. Mbe 1872 humbete; eume kohe ekoj pa ßene eeqa jete, kur papandehuraj zer' i vdekjes' se-ti tere boten' e-qytetenare e boßi nde zi te-maße. Nde fundi te prïßit 1873

të-ecitesi skonte moçalete qe jane nde mest te Anapu-lese e te Livozese, ku u-strengua te qendrone. Cpirti i kiste rër tere fuqine, po trupi i iste i-kepatur' e pa mase i-dobetuare nga ethete, nga semundjet' e zorevet e nga te-hequrate qe hoqi tri-djete e ca vjet. Mbe 4 te majt 1873, i-pëlluare prej ca serbetoreve beselare, vdiq, permbi fsaet te malit Livoze, nde mone 66 vjec. Trupne e keti e suaše nde Aondret, ka e varuane nde ate vent, ku jane varnare bupate më te-medhej-e më te-çquare t' Englitrrese.

Ky nori eoket' i ka te-paše nde tere botet. Qe te kapetoni mire uäet' e-gata e te-verbra t' ati duhete te kini perpara karten' e Afrikese. Iate jo veten të-ecitet rër seronjes, po rër ikrieter' i-mire; kado qe vate le-çiti ethe fen' e krievetimet rër eame nenes prej t' egervet i soki nde te-pojturit te krietit. Vivšat' eti jane fort te çemuara, se tregojne, mbe ç' eene le šeut gendete çdo vent, çdo lume, çdo brek, zakonet' e punerat' e kombevet qe pa, pemet' e kafsele etj. Me te-paka ljale, eate m' i madh mireberes i botese.

F U N T.

Depase e lendese.

VJERGA.

Faqe.

Lutja 7
Gropia pa ateze 8
Kisha a s' kuta koke 9
Dimeri ella ezra 10
Vejetija e ureteve 11
Hireeite dote fluene 13
Si vete hiregjite djali im 15
Te-mureti 16
Cili eshte i lumure 17

KENGE.

Te-qetuarit e detit e te mbrecet 20
Mire se arrite 21
Dreqlaria ndertrova 22
Vejetija e bukese 23
Urata per Shqipni 25
Dilet' e djaleria 24
Dyert e hapura 25
Ne gepe 26
Zot' i te ndehuret 26

GJAAOGE.

Vaja perendiatare 31
Qe nde vapelit do mesure 33
Vejetija e gukes se ari 37
Antigonia nde vecet te te-ziresse e te te-ligate . 41
Lahutaritcja 52
Cjarja 56
Gruaret e urbesise 59
Mi e mira fureti 64
Sirqat me duame 67
Ehe si nate e varfere! 69
Cupa qe do te dalete 72
Te-prisuarete per gyqe 75
Ilenegni Gorogn 79

Terra te-vejetjura e vetiare.

Vejetija e shtogjaveti 90
Te-jeta te mire 99
Apendi 101

Faqe

Kumtrina 101
Klanidi 101
Burra i Kthirbat 102
Petrarka 103
Papa Adrianoj 104
Ilkstoni 106
Egumenoshe 107
Tyrrani 107
Zoqa Dorze 109
Kerrudhi nde Vjese 110
Cincinati 111
Gnejsenkti 112
Vjeshe te Rejardit 113
Mendimi 117
Grenci legator 119
Varferi me te-dasure 125
Nuhlej 126
Vepra e Joanese Ark 127
Dervej 130
Ne gluh' i varfere 135
Ne i gadijen orgenidhaves 121
Filozofenesi 122
Ne stepi gerraljtje 124
Te-hequrate nga mendjet nde gjaqbat de vdejse 127
" " " " " arbet te krejti 125
Studia i admirui 133
Qarri i-pagenuare e qe nenoje 134
Te-agrese me nane 135
Jeta pa te tjera 135
Mugenshtejn 136
Te-dejtarit 137
Te-vjeshtat e qe djali xjen vjet 137
Te qethurit e nagrat 138
Kohe vete me" 141
Bashkejtje 135

HERAAA.

1 139
2 141
3 141
4 143
5 143
6 145
7 144
8 147
9 147
10 148
11 149
12 149
13 150

Tʼerra te-gcnunra.

	Fiqe
Emri i Jiu Kristit	157
Ku Betendi	158
Se trejtu i shartove i atyre qe nu trejtoi Kurʼ e Qejtesure	167
Te falurite	169
Dhuminiuret e Kristerimit	169
Ndergjegja e mire eshte ndergjegja e ligt	170
Te pergjeturite me kuvim e me durim	172
Te-mrrotte dume ghoiure pune kapriteuse	173
Me ate pse te mbrrenuare ate mireni	174
Me e-mete e-qoh eshte e ndrrq	176
Hrisje ede pendim	177
Zilia eshte Ndeher	198
Cagni e mire	151
Cagni e ligt	181
Ilumi e begia e Cegerisnt te ligu ede vegelli	182
Trimeria e qe cupe	189
Lavgeli hgnerpatrogne	194
Sokrati eke Anubrolliu	197
Kurbi e-qordurit	200
Vejetija e punet se-mire	202
E vertetа	204
Mbledhia	204
Zemer' e-lemjare e qe mpikendi	205
M' e mire cyrtem	208
Te falurite g-rrubi te bgiturite me kartera	217
Ilog' e fejit	217
Cka-nuk-Je Margaritese Kriat-bndjete	219
Gnibi i vetvit' se Hndurent	225
I vgeli Ilire	226
Si qe cupe n cyna	229
Dhuarti ndihegen	231
Te mire ede vrrit te se ligtet	232
E qe vgjete te fiqtin e ngrtoj qe nuse	235
Qndrimi	237
Ile ngrnje e Galilesi	238
Ilumi e mqerimi te mire eke punet e mqerimit te ligu	242
Dritprat e bupit e te grunte	249
E jetuta porosi „Mos vrrq"	265
Mendohuni eshte Punj	272
Lumerite	276
Mund eke durimi jane fushtesirat e mbrendesise	281
Argumidi	297
Galileu	303
Gutenbergu	310
Lmmertesi	313

BKSH

❖ ❖ OFPRIMERIE ALBANAISE
CHRISTO P. LUARASI — SOFIA (BULGARIE) ❖ ❖